

JEZUS
IN HET
OUDE
TESTAMENT

DEEL 1 - JEZUS ZIEN IN DE BOEKEN
VAN MOZES

JAN HEIJNEN

Jezus in het Oude Testament

Deel 1 - De boeken van Mozes

© Jan Heijnen

Uitgeverij Living Forward
Auteur: Jan Heijnen (jan-heijnen.nl)
Redactie: Ineke Marsman (brokenbutreal.com)
Correctie: Evelyn van Bilsen (mooivertaald.nl), Jettie Vonder Oost
Omslagontwerp: GermanCreativ
Ontwerp binnenwerk: Marcin & Milou (marcin-milou.com)
Drukwerkbegeleiding: Drukcase (drukcase.nl)

Voor het eerst verschenen in september 2022

ISBN 9789082114676
NUR 707

www.jan-heijnen.nl

De Bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Nieuwe Bijbelvertaling© (NBV) Nederlands Bijbelgenootschap 2004, tenzij anders vermeld.

Niets in deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoudsopgave

HIJ BEGON BIJ MOZES.....	6
1 DOOR HEM EN VOOR HEM.....	10
2 DE LAATSTE ADAM	26
3 VAN BOOM NAAR KRUIS.....	47
4 EEN TYPE ALS JEZUS	58
5 DE REIS NAAR HET HEMELSE JERUZALEM	75
6 ONTMOETINGEN MET JEZUS	89
7 HET KRUIS EN DE BRUID	109
8 WORSTELN VOOR DE ZEGEN VAN JEZUS.....	122
9 DE SCHADUW VAN JEZUS.....	140
10 GOD DAALT AF OM TE REDDEN WAT VERLOREN IS	162
11 DE ZEE, HET BROOD EN DE SLANG.....	191
12 DE BELOOFDE PROFEET	217
BLIJF BIJ ONS	233
HULP NODIG BIJ BIJBELLEZEN?.....	236

Voor we beginnen

In dit boek staan veel citaten uit de Bijbel. Om de tekst meer tot leven te laten komen, vertel ik de verhalen soms gedeeltelijk na. Het kan zijn dat jij sommige passages iets anders leest en uitlegt. Dat is niet erg. De Bijbel is een boek met verhalen, geen technische handleiding. Ik hoop dat je al lezende een ontmoeting zult hebben met Jezus in dit boek.

Voor we beginnen, is het belangrijk even te spreken over de drie verschijningsvormen van God, het principe van de Drie-eenheid. Er zijn al honderden boeken over geschreven en ik kan die niet even samenvatten hier.

God is één. Er is geen andere god dan Hij. De christelijke godsdienst is een monotheïstische godsdienst. Wij aanbidden één God. Toch maak ik in dit boek telkens het onderscheid tussen God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest. Het klinkt tegenstrijdig, maar Zij zijn samen één. God is zowel Vader als Zoon als Geest. Tegelijkertijd treden ze apart van elkaar op.

In dit boek wil ik laten zien dat God de Zoon ook al vaak voorkomt in het Oude Testament. Soms als ‘Engel van de Heer’. Soms als symbool. Soms in het leven van een Bijbels figuur. Soms doordat wordt gezegd dat Hij zal komen. Ik wil je graag laten zien dat de Bijbel één verhaal vertelt dat leidt naar Jezus. Daarom benoem ik steeds welke Persoon van de Godheid aan het werk is in welk verhaal, in de hoop dat het Oude Testament (letterlijk: ‘het eerste verbond’) duidelijker wordt. Je kunt Gods Woord door verschillende lenzen lezen. De bril die we nu opzetten, is de bril van Jezus in het Oude Testament.

Veel zegen,

Jan Heijnen

Hij begon bij Mozes

De twee mannen op weg naar het plaatsje Emmaüs waren bedroefd, in de war en verslagen. Amper een week geleden hadden ze Jezus uit Nazaret met gejuich binnengehaald in Jeruzalem. Hij was op een ezelsveulen de stad binnengereden, precies zoals de profeet Zacharia had voorspeld (Zacharia 9:9), en de inwoners hadden het uitgeschreeuwd, wat ook in die profetie stond.

Deze Rabbi was zo anders dan de andere leraren van Zijn tijd. Hij sprak met veel meer gezag, deed wonderen en vergaf mensen zelfs hun zonden. Hij was de Koning die was aangekondigd, de Messias, de Verlosser. Hij zou het koninkrijk weer in volle glorie herstellen, zodat het net zo groot en machtig was als in de dagen van David en Salomo. Jezus' triomftocht moest wel betekenen dat de bezetting van de Romeinen spoedig beëindigd zou worden.

Toen wilden ze het Joodse Paasfeest vieren. Er gingen geruchten dat Jezus gearresteerd was. Later die dag nagelden de Romeinen Hem aan het kruis, en daarmee ook de hoop van Kleopas en zijn vriend. Samen liepen ze nu de elf kilometer naar het plaatsje Emmaüs (Lucas 24). Ze keerden terug naar het leven dat ze zo graag achter zich hadden willen laten.

De Bijbel beschrijft hoe Jezus langzaam dichterbij komt. Dat was in die tijd niet ongebruikelijk. Kleopas en zijn vriend hadden waarschijnlijk niet zo'n haast en Jezus' tempo lag waarschijnlijk wat hoger. Hij haalde hen in en bleef met hen oplopen. De mannen herkenden Hem niet.

Hij vroeg hun: 'Waar loopt u toch over te praten?' Daarop bleven ze somber gestemd staan. Een van hen, die Kleopas heette, antwoordde: 'Bent U dan de enige vreemdeling in Jeruzalem die niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?' (Lucas 24:17-18)

De mannen waren zo verbaasd door Jezus' vraag dat ze stopten met lopen. Het is alsof Kleopas vraagt: 'Serieus? Heel Jeruzalem weet wat er is gebeurd, maar U niet?'

Jezus antwoordde niet dat Hij het niet wist. Hij nodigde hen uit om te vertellen wat er was gebeurd. Dit is ontroerend. Jezus had deze mannen iets belangrijks te zeggen. Hij wilde hen uitleggen wat er in het Oude Testament staat over Hem, maar voordat Jezus spreekt, luistert Hij. Hij gaf deze broeders de kans om hun verhaal te doen en te vertellen wat de gebeurtenissen met hen hadden gedaan.

Ze spraken over de hogepriester en andere Joodse leiders die Jezus in de val hadden gelokt, Hem hadden laten veroordelen en kruisigen. En alsof dat nog niet erg genoeg was, was de verwarring nog groter geworden toen een paar dagen later een stel vrouwen claimde dat Zijn graf nu leeg was. 'Maar', zo dachten de mannen waarschijnlijk, 'wie kan vrouwen serieus nemen?' Vrouwen werden gezien als onbetrouwbare getuigen. Ze zouden zich wel hebben vergist...

Het waren echter deze mannen die ernaast zaten. Nadat Jezus had geluisterd, deed Hij Zijn mond open.

Toen zei Hij tegen hen: 'Hebt u dan zo weinig verstand en bent u zo traag van begrip dat u niet gelooft in alles wat de profeten gezegd hebben? Moest de Messias al dat lijden niet ondergaan om Zijn glorie binnen te gaan?' Daarna verklaarde Hij hun wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond, en Hij begon bij Mozes en de Profeten. (Lucas 24:25-27)

'Waarom hebben ze dat niet opgeschreven?'

Wat had ik graag met Jezus naar Emmaüs gelopen en geluisterd naar hoe Hij het Oude Testament voor me opende! Om te zien waar de Bijbel vooruitwijst naar Jezus, om Jezus te voelen in de oude geschriften en Zijn liefde daarin al te proeven.

Ik ben niet de enige die daar veel voor over heeft. Een collega van mij verzuchtte eens nadat hij Lucas 24 had gelezen: ‘Waarom hebben deze twee mannen niet opgeschreven wat Jezus tegen hen zei?’

Een lezer stuurde me eens een openhartige e-mail over de moeite die ze had met het Oude Testament. ‘Ze zeggen dat je Jezus op elke pagina van de Bijbel tegenkomt. Nou, ik zie Hem niet!’

Ook de cursisten die ik door Gods Woord leid in het kader van mijn *Bijbel in 2 jaar*-cursus (<https://www.jan-heijnen.nl/bijbel2jaar>) vinden de hoofdstukken in het Oude Testament soms taai. ‘Hoe moet ik dit aan mijn kinderen uitleggen? Waar is de liefde? Nee, geef mij maar het Nieuwe Testament. Dat bouwt tenminste op.’

Wat wij nodig hebben, is een openhartig gesprek met Jezus. We willen van Hem horen hoe het Oude Testament in Hem wordt vervuld. Helaas voor ons liepen wij niet op met Jezus, Kleopas en zijn vriend. Toch kunnen we leren Jezus te zien in het Oude Testament. Dit boek is een daar eerste aanzet toe.

Een ontdekkingstocht door de boeken van Mozes

‘En Hij begon bij Mozes...’, zegt Lucas in zijn evangelie. Met ‘Mozes’ bedoelt hij de vijf boeken die door de profeet Mozes zijn geschreven: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium. Hierin vinden we veel van de bekendste verhalen uit de Bijbel: de schepping, Adam en Eva, Noach en de ark, Abraham, Isaak, Jakob, Jozef, Mozes, de uittocht uit Egypte, de tien geboden en de rest van de wet, en Israëls periode van veertig jaar in de woestijn.

Deze verhalen vertellen ons veel over wie God is, waarom Hij doet wat Hij doet en hoe de mens trouw of ontrouw is. We spiegelen ons aan het geloof van mensen als Noach, Abraham en Jozef, terwijl we proberen te leren van de fouten van Adam,

Jakob en het volk Israël. Tegelijk is er zoveel dat vragen op kan roepen. Waarom stond God toe dat Adam de hele schepping besmette door die ene zonde? Waarom vroeg Hij aan Abraham het onmogelijke: zijn eigen kind offeren? Waarom teisterde Hij Egypte met de meest verschrikkelijke plagen?

Soms lijkt het erop dat de God van het Oude Testament een andere God is dan de God van het Nieuwe Testament. Maar de waarheid is dat God altijd meerdere dingen tegelijk doet. In dit eerste deel van 'Jezus in het Oude Testament' gaan we op ontdekkingsstocht door de boeken van Mozes. Daarin voelen we als het goed is een onderhuidse spanning. God is liefdevol en genadig, maar ook heilig en rechtvaardig. Hij wil onder de mensen wonen en hen zegenen, maar doordat Hij heilig is, kan Hij zonde en kwaad niet door de vingers zien. Er moest een oplossing komen voor het kwaad en de zonde, anders zouden God en mens nooit meer samenkomen. Iemand moest een brug slaan.

Jezus sloeg die brug door te sterven aan het kruis. Alleen via die brug – via Jezus – kunnen we bij God komen. De Zoon van God lost de spanning op die in het Oude Testament voortdurend aanwezig is. Het is mijn wens en gebed dat je Jezus inderdaad op elke pagina van de Bijbel tegenkomt.

Ga je mee op reis? Laten we beginnen bij de eerste verzen van Mozes' eerste boek.

In het begin schiep God de hemel en de aarde. De aarde was nog woest en doods, en duisternis lag over de oervloed, maar Gods Geest zweefde over het water. (Genesis 1:1-2)

1 Door Hem en voor Hem

Jezus zien in de schepping

‘Eindelijk begon er in het donker iets te gebeuren. Een stem was begonnen te zingen. Het zingen kwam van heel ver weg en Digory kon moeilijk uitmaken van welke kant het kwam. Soms leek het wel van alle kanten tegelijk te komen. Dan weer had hij het idee dat het uit de grond onder hun voeten kwam. De laagste noten waren zo diep dat ze wel de stem van de aarde zelf zouden kunnen zijn. Er waren geen woorden bij. Er was zelfs bijna geen melodie. Maar het was verreweg het mooiste wat hij ooit had gehoord. (...)

Toen gebeurden er twee bijzondere dingen te gelijk. Het ene was dat er opeens andere stemmen begonnen mee te zingen, meer stemmen dat je ooit tellen kon. Ze klonken heel mooi bij de eerste stem, maar waren veel hoger; koele, tinkelende, zilverige stemmen. Het tweede bijzondere was dat er in het zwart boven hun hoofd plotseling duizenden sterren stonden te flonkeren. Ze kwamen niet één voor één tevoorschijn, schoorvoetend, zoals op een zomeravond. (...)

De hemel in het oosten veranderde van wit in roze en van roze in goud. De Stem werd voller en voller, totdat de lucht ervan dreunde. En net toen hij aanzwol tot de machtigste, prachtigste klank die hij tot nog toe had voortgebracht, kwam de zon op.’

(Uit: Het neefje van de tovenaar - C.S. Lewis)

Heb je je ooit afgevraagd hoe het geweest moet zijn om de schepping van de aarde te aanschouwen? In zijn geweldige Narnia-serie laat auteur C.S. Lewis zijn personage Digory getuige zijn van het ontstaan van de wereld Narnia. De Schepper is Aslan, de moedige leeuw die een hoofdrol speelt in de Narnia-

boeken.

Het zijn de woorden van Aslan die de sterren hun plek geven en de hemel zijn kleur. Hij is een leeuw, maar brult niet met de brute kracht van een wild dier. Nee, Aslan zingt. En wat hij zingt, gebeurt. Beter nog: ontstaat. Eerst was het er niet, maar dan verschijnt het. Majestueuze bergen, grote oceanen, zandvlaktes en jungles. Vissen en vogels. Reusachtige landdieren als olifanten en giraffen, en ook insecten als kevers en mieren.

Als het lied uit is, kijkt Aslan neer op wat hij zojuist tot leven heeft gezongen. En hij ziet dat het goed is. Erg goed. In de Narnia-kronieken staat Aslan symbool voor God/Christus: hij redt de wereld die hij zelf schiep door zijn leven te geven. De link tussen de schepper van Narnia en de verlosser van Narnia is duidelijk: het is Aslan. Hij creëert en hij redt.

Dit is ook de boodschap van de Bijbel. God is zowel de Maker van het universum als de Redder ervan. Wij zien die reddende God in Jezus Christus. Wie de Bijbel minder goed kent, heeft het gevoel dat Jezus pas na ongeveer twee derde van het verhaal op het toneel verschijnt. Pas aan het begin van het Nieuwe Testament wordt Hij geboren. Later trekt Hij enkele jaren rond waarin Hij onderwijs geeft en wonderen doet. En vervolgens laat Hij zichzelf kruisigen als een misdadiger, hoewel Hij zonder zonden is. Hij draagt de straf van de mensen en redt hen. Iedereen die in Hem gelooft, blijft behouden.

Maar als Christus de held in het verhaal is, waarom verschijnt Hij dan zo laat in de Bijbel? Kan het zijn dat Jezus al vanaf het begin betrokken was bij Gods plan met de mensheid? Hij was er natuurlijk al vanaf het begin bij, maar waar was Hij dan? Met Narnia in ons achterhoofd zouden we kunnen zeggen: als Aslan de scheppende God is in dit verhaal, dan is Jezus zijn lied.

Elohim, Ruach en Dabar creëren en brengen orde

In het begin schiep God de hemel en de aarde. De aarde was nog woest en

doods, en duisternis lag over de oervloed, maar Gods Geest zweefde over het water. (Genesis 1:1-2)

Deze eerste twee verzen in de Bijbel vertellen al direct zoveel. Het gaat er niet om of er een oerknal was, of dat alles is geschapen in zes dagen of niet. Daar kun je heel veel over zeggen en over argumenteren, maar Genesis is niet geschreven om mensen in de 21^e eeuw te vertellen hoe alles wetenschappelijk is ontstaan.

Hier, aan het begin van de Bijbel, stelt God zich voor. In de eerste plaats aan Mozes en de Israëlieten die Hij heeft bevrijd uit Egypte. Mozes is namelijk de schrijver van Genesis en hij heeft de verhalen in dit boek uit de mond van God gehoord. Het volk Israël was vierhonderd jaar slaaf geweest in Egypte. Daar waren ze gehersenspoeld door de Egyptische cultuur die in het teken stond van afgoderij. We komen hier uitgebreid op terug als we de uittocht uit Egypte behandelen.

Het punt is dat de eerste mensen die van God hoorden over de schepping, over Adam en Eva, en over Noach en Abraham, God eigenlijk niet goed kenden. Ze kenden wellicht alleen wat verhalen over Abraham, Isaak, Jakob en zijn twaalf zonen. Verder hadden ze God aan het werk gezien toen Hij Zijn plagen uitstortte over Egypte en het leger van de farao liet verdrinken in de Rietzee.

Toen de Israëlieten uit Egypte vertrokken, moeten de Israëlieten zich hebben afgevraagd wie deze God nu eigenlijk was. Wat wilde Hij van hen? Daarom stelt God zich aan hen voor in Genesis 1.

Niet alleen aan hen, ook aan ons. Wij hebben wel een voordeel: wij kunnen van voren naar achteren door de Bijbel bladeren en op die manier kunnen we verbanden zien die voor Mozes en zijn tijdgenoten onduidelijk bleven. Laten we met dit in ons achterhoofd kijken naar hoe de Drie-eenheid in volkomen harmonie samenwerkte om het universum te creëren.

De eerste verzen van de Bijbel kunnen we letterlijker vertalen:

Aan het begin van de tijd creëerde Sterkte de hemelen en de aarde. De aarde was/ werd vormloos en leeg. Duisternis lag over de oervloed. De Adem van God zweefde boven het water.

Twee verschijningsvormen van God worden hier genoemd. Elohim is het Hebreeuwse woord dat hier wordt gebruikt voor ‘God’. Het betekent ‘Macht’ of ‘Sterkte’. Wij gebruiken deze naam in het Nederlands eigenlijk niet vaak. Meestal hebben we het gewoon over God en bedoelen we ‘God de Vader’.

De tekst spreekt ook over ‘Gods Ruach’ Oftewel: ‘Gods Geest’. Letterlijk betekent Ruach: ‘Adem’ en dat duidt erop dat de Geest net zo onzichtbaar en onaanraakbaar is als lucht, maar ook net zo onmisbaar als zuurstof.

In deze eerste regels van de Bijbel komt God steeds dichterbij. Elohim creëert van een grote afstand, zo lijkt het. Op een gegeven moment is de aarde er wel, maar alles is bedekt door een dikke laag water. Dan wordt onze blik getrokken naar Gods Geest. Die zweeft boven de duistere vloed, zoals een valk boven haar nest vliegt. Plotseling is God dus niet meer ver weg, maar dichtbij. God kijkt naar wat onder Hem is, zoals een moeder naar haar kind kijkt.

God zei: ‘Er moet licht komen,’ en er was licht. (Genesis 1:3)

Nadat God in de vorm van Zijn Geest dichtbij is gekomen, spreekt Hij. Door woorden brengt Hij licht in Zijn schepping. In Genesis 1 staat simpelweg ‘God zei’. Dat houdt in dat Hij woorden gebruikt. Het woord ‘woord’ komt in deze tekst niet letterlijk voor. De Bijbel had echter ook kunnen zeggen ‘Gods woord creëerde’. Het Hebreeuwse woord voor ‘woord’ is ‘dabar’. ‘Dabar’ wordt op andere plaatsen in de Bijbel wel genoemd, zoals bijvoorbeeld Genesis 15:1 en 15:4.

Jezus is Gods ‘Dabar’, Zijn Woord. Elk scheppend Woord dat God dus spreekt, is Jezus. Zoals Aslan Narnia laat ontstaan door een kunstig lied, zo maakt God met Zijn Woord alles wat bestaat. De apostel Johannes zegt hierover:

In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. Het was in het begin bij God. Alles is erdoor ontstaan en zonder dit is niets ontstaan van wat bestaat. (Johannes 1:1-2)

Het is alsof Johannes zijn lezers mee terugneemt naar die allereerste woorden in Genesis en zegt: ‘Weet je nog hoe God onze wereld heeft gemaakt? Hoe Hij alles met Zijn woord liet ontstaan en zijn plek gaf? Hij benoemde het en het was er. Nou, dat Woord? Dat was Jezus. Hij was er aan het begin en Hij was bij God. Maar denk niet dat Hij gemaakt is door God. Nee, Jezus is geen schepsel zoals wij. Hij was God. Alles wat je kunt waarnemen is ontstaan door Hem en zonder Hem is niets ontstaan van wat bestaat.’

Niet alleen God de Vader en God de Geest zijn verantwoordelijk voor de creatie van alles wat er is. Jezus was erbij en speelde een cruciale rol. Jezus is het gesproken Woord van God. Johannes schreef in het Grieks en gebruikte dus niet ‘dabar’, maar hij heeft het over ‘logos’. Dat is het Griekse woord waar ons woord ‘logica’ vanaf stamt. Dus als Johannes Jezus het Woord van God noemt, bedoelt hij meer dan simpelweg ‘woord’. Logos betekent ook ‘logica’, ‘reden’, ‘gedachte’, ‘idee’ en ‘wijsheid’. Door Jezus heen spreekt God dus Zijn logica, Zijn ideeën en Zijn wijsheid tot ons.

Het duidelijkst zien we dit in het onderwijs dat Jezus gaf in Zijn tijd op aarde. Neem bijvoorbeeld de zogeheten Bergrede in Matteüs 5 tot en met 7. Hierin beschrijft Jezus hoe het koninkrijk van God in elkaar steekt. Dat is radicaal anders dan de samenlevingen die de mens heeft voortgebracht. Zo worden bij ons de sterken geëerd maar in Gods koninkrijk de zwakken. De

eersten zullen de laatsten zijn. Word je geslagen? Sla dan niet terug, maar keer je andere wang toe. De diepgang van Jezus' onderwijs is ongeëvenaard, daar kan ik nog een ander boek over schrijven. Maar nu terug naar het scheppingsverhaal zoals Johannes dit hervertelt.

Licht en leven

Nadat hij Jezus' rol heeft beschreven als Woord van God, somt Johannes direct andere overeenkomsten op tussen het scheppingsverhaal in Genesis en wie Jezus is. Het eerste wat God benoemt in Genesis 1 is licht. Johannes voegt daaraan toe dat het Woord 'leven' was, en dat dat leven 'licht' was.

'In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.' (Johannes 1:4-5)

Johannes zegt dat het leven zich in het Woord van God bevindt. Gods Woord noemen we daarom ook wel: het 'Levende Woord'. Jezus is een persoon en Hij leeft, maar Hij geeft ook leven. Dat is waar Genesis 1 om draait. Tijdens de eerste drie scheppingsdagen creëert God de ruimtes waar Zijn schepselen in zullen leven: de hemel voor de vogels, de wateren voor de vissen en het land voor de landdieren. De hele aarde is voor de mens.

Op de vierde, vijfde en zesde dag vult Hij die ruimtes met miljoenen of zelfs miljarden grote, kleine en minuscule dieren. God maakte alle levende dieren en planten én de plaatsen waar ze kunnen leven. Al het leven dat we vandaag de dag waarnemen, is alleen maar mogelijk door Hem.

God stopte echter niet bij het scheppen van fysiek leven. Tegelijk met de materiële schepping, werd ook geestelijk leven gemaakt. Wij zijn immers gecreëerd met een geest en een ziel. Zo heeft God ons door Zijn Woord (Jezus!) gemaakt.

Wat is een ziel eigenlijk? Dat laat zich lastig omschrijven. Het is net zoiets als het woord 'liefde'. Iedereen weet wat het is, maar probeer er maar eens een goede definitie voor te geven. Soms heeft de Bijbel het bovendien specifiek over de ziel en soms specifiek over de geest van de mens. Soms worden die termen met elkaar afgewisseld.

Laten we voor nu de ziel omschrijven als 'je hele wezen'. Dat wil zeggen niet alleen je lichaam, maar ook je geest, je gedachten en je hart. Als je sterft, gaat dit allemaal dood. Zowel de fysieke als de geestelijke aspecten van jou...

...behalve als je bij Jezus hoort. Als je in Hem gelooft en Hij jouw Heer en Verlosser is, als je je vertrouwen dus in Hem stelt, dan heb je eeuwig leven. Dan is de dood geen einde – geen doodlopende weg – maar een overgang naar een beter leven. De enige die dit voor elkaar kan krijgen bij mensen is Jezus. Als Hij, het Woord van God, in je hart leeft, dan word je een nieuwe schepping.

Daarom ook is iemand die één met Christus is, een nieuwe schepping. Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen. Dit alles is het werk van God.'
(2 Korintiërs 5:17-18)

In zekere zin stopt het scheppende werk van God nooit. Iedere dag zijn er mensen die hun leven aan Hem geven. Vanaf dat moment zijn zij een nieuwe schepping. Volmaakt? Nee, dat nog niet. Maar wel goed. Ik kom daar hieronder nog een keer op terug.

Laten we eerst nog even verder kijken naar de schepping door de ogen van Johannes. Hij gaat namelijk verder nadat hij het Woord van God levend heeft genoemd. Hij zegt dat dat leven zorgt voor licht. Dat is opvallend, omdat in Genesis 1 licht het eerste is wat God een plek geeft in Zijn schepping. Dat licht verjoeg de duisternis die al aanwezig was. Daar zit een veel diepere betekenis in, maakt Johannes ons duidelijk.

Als ik Genesis onbevungen lees, komen er allerlei 21^e-eeuwse vragen in me op. Ik vraag me af of God de oerknal heeft gebruikt om het universum te creëren, hoe het kan dat God eerst licht schept en daarna pas de zon aan de hemel zet. Maar dat is niet waar het scheppingsverhaal om draait. We moeten het scheppingsverhaal met geestelijke ogen bekijken, laat Johannes zien.

Aan het begin van de Bijbel maakte God het licht. Het licht is in zekere zin een vijand van de duisternis. Duisternis vlucht voor licht. Want al is het nog zo donker, je hoeft maar een lucifer aan te steken en je ziet dat licht. Het duister heeft de vlam wel omsingeld, maar het kan hem niet aanraken, laat staan doven.

Toen Jezus naar de aarde kwam als mens, was het alsof God opnieuw het licht scheidde van de duisternis. Niet voor niets noemt Jezus zichzelf 'het Licht voor de wereld' (Johannes 8:12). Maar dit keer gaat het niet om fysiek licht dat je met je ogen kunt waarnemen. Oneerbiedig gezegd: Jezus was geen wandelende lantaarnpaal. Het was in Zijn tijd op aarde niet zo dat je geen olielamp mee hoefde te nemen als je achter Hem aan een donker steegje in liep.

Jezus was (en is) een geestelijk licht. Als al het kwaad in deze wereld duisternis is, dan is Jezus het licht dat de duisternis verjaagt. Wat God letterlijk deed in het begin door fysiek licht te scheiden van donker, doet Jezus dus geestelijk. Plat gezegd maakt Hij slechte mensen goed. Dat wil niet zeggen dat ze nooit meer fouten maken, maar wel dat ze steeds meer op Hem gaan lijken. Hij stelt hen in staat om met zondige gewoontes af te rekenen.

Daarom zegt de Bijbel dat je, als je Jezus volgt, met Hem in het licht wandelt (1 Johannes 1:7). Stel je voor: een grote, sterke man loopt 's nachts met een reusachtige fakkel op straat. Als je besluit hem te volgen, mag je je eigen fakkel met zijn vuur aansteken. Dan sluit je je aan. Je bent niet de enige. Nee, de menigte van fakkeldragers is zo groot dat het lijkt alsof de hemel

in lichterlaaie staat. Samen vormen ze een leger van licht. Zoals deze stoet mensen hun stad letterlijk zou verlichten, zo verlichten wij in geestelijk opzicht de samenleving. Niet voor niets noemt Jezus Zijn volgelingen het ‘licht van de wereld’ (Matteüs 5:14). Wij zijn Zijn fakkeldragers. Het licht dat we uitstralen komt van Hem.

De Redder van de hele schepping

Hoewel Elohim (God), Ruach (Heilige Geest) en Dabar (Gods Woord, Jezus) na iedere scheppingsdag uitroepen: ‘Het is goed’ en na dag zes (de schepping van de mens) zelfs: ‘Het is zeer goed’, werd Zijn creatie vervuild op de dag dat Adam en Eva van de verboden vrucht aten. Deze trieste daad van ongehoorzaamheid was als de geboorte van een kankergezwell in een verder gezond lichaam. Die tumor groeide en groeide en het kwaad kreeg steeds meer vat op de aarde. Want niet alleen de mens zucht onder de gevolgen van de zonde. De hele schepping kreunt, zegt de apostel Paulus in zijn brief aan de Romeinen:

De schepping ziet er reikhalzend naar uit dat openbaar wordt wie Gods kinderen zijn. Want de schepping is ten prooi aan zinloosheid, niet uit eigen wil, maar door Hem die haar daaraan heeft onderworpen. Maar ze heeft hoop gekregen, omdat ook de schepping zelf zal worden bevrijd uit de slavernij van de vergankelijkheid en zal delen in de vrijheid en luister die Gods kinderen geschonken wordt. Wij weten dat de hele schepping nog altijd als in barensweeën zucht en lijdt. (Romeinen 8:19-22)

Toen Adam en Eva voor het eerst zondigden, sleepten ze de hele schepping mee in hun val. Het was hun opdracht om namens God goed voor die schepping te zorgen. Die ene misstap maakte dat onmogelijk. Het was gedaan met de vrede. Voortaan moesten de mensen hard werken om voedsel uit de grond te krijgen en hun vee te verzorgen.

Vanaf het moment dat ze de hof van Eden verlieten, moesten ze bovendien uitkijken voor wilde beesten en ziekmakende insecten. Plotseling waren er vulkanen, overstromingen, aardbevingen, stormen, giftige planten, dieren die elkaar en de mens naar het leven stonden. Wat een schok moet het zijn geweest voor Adam en Eva om in een gebroken wereld te leven!

En toen kwam de volgende familietragedie. Kain sloeg uit afgunst zijn jongere broertje dood. De eerste moord in de geschiedenis van de mensheid.

Het was toen al duidelijk dat de mens een Verlosser nodig had en de mens niet alleen. De hele schepping wacht op de Redder, zegt Paulus. Ze is als een vrouw die pijnlijke weeën heeft. Weeën komen in golven. Misschien wilde moeder wel opgeven, maar dat kan niet. Want het kind in haar moet geboren worden. Dat is de beloning voor het tijdelijke lijden van de bevalling.

Jezus stierf om ons te redden, maar Hij liet zich niet alleen aan het kruis nagelen voor de mens. Zijn offer was niet alleen voor ons. Nee, Zijn heldhaftige daad redt de hele schepping. Ze wordt opnieuw geboren, zegt Paulus. Eerst zijn er de barensweeën, de golven van pijn, maar uiteindelijk komt er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Dat staat letterlijk in Openbaring, het laatste boek in de Bijbel, dat door de apostel Johannes is geschreven. Hij werd in een visioen meegenomen naar de hemel, waar hij het eind van de tijd kon zien. Hij moest opschrijven wat hij zag, zodat wij ons kunnen vasthouden aan de hoop die er in Jezus is:

Ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Want de eerste hemel en de eerste aarde zijn voorbij, en de zee is er niet meer. (Openbaring 21:1)

Dankzij Jezus' overwinning, kan God de hemel en de aarde vernieuwen. Dit is geen likje verf over een vervallen bouwwerk; dit is een gloednieuw paleis. Als Johannes zegt: 'De zee is er niet meer', wil dat niet zeggen dat er geen grote watermassa's zijn in

de toekomstige wereld. Maar het gevaar van dat water is verdwenen. De wereld is weer een veilige plaats, zoals in de begindagen van de schepping.

God benadrukt in de Bijbel bovendien dat alles maar dan ook alles weer nieuw wordt.

Hij die op de troon zat zei: 'Alles maak Ik nieuw!' (Openbaring 21:5a)

Johannes wordt in zijn visioen meegenomen naar een hoge berg, waar hij de bruid van het Lam mag zien - van Jezus dus. Een bruid wordt in veel tradities weggegeven aan de bruidegom door haar vader. Jezus is de bruidegom en alle mensen die Hem volgen, vormen samen de kerk. De kerk is de bruid van Jezus, die door God de Vader aan Zijn Zoon wordt gegeven.

Daarom ziet Johannes vanaf die hoge berg het nieuwe Jeruzalem, de plek waar alle mensen die hun leven aan God toevertrouwd zullen wonen. Het is een vierkante stad, 2220 kilometer breed bij 2220 kilometer lang. Een stad met gouden straten, versierd met de mooiste edelmetalen. Een stad met bovendien grote poorten. Dat betekent dat we de stad in en uit kunnen gaan. Het zal onze woonplaats zijn, zoals de hof van Eden ooit de woonplaats van Adam en Eva was, maar we zijn niet opgesloten. Er zal veel te ontdekken zijn op de nieuwe aarde.

Eén ding staat vast. Er is geen tempel in de stad. Ook geen kerk trouwens. God zelf zal namelijk in ons midden zijn. We hoeven dus niet naar een tempel te gaan om Hem te aanbidden. Hij geeft zelf bovendien zoveel licht dat we de zon en de maan niet meer nodig hebben.

De nieuwe schepping zal net zo goed en net zo mooi en net zo vredig zijn als de eerste. Misschien wel beter, mooier en vrediger. Ook dit bewerkte Jezus door te sterven aan het kruis.

Een nieuwe schepping

Er is ook een overeenkomst tussen de fysieke schepping en haar redding en de verlossing van de geestelijke mens. Hierboven zagen we dat het universum opnieuw moet worden geboren. Dat geldt ook voor de mens. Ook wij moeten een tweede keer worden geboren. Eerst baart onze moeder ons, maar onze geestelijke geboorte vindt plaats als we tot geloof in Jezus komen, zegt Jezus zelf in Johannes 3.

Bij sommigen vindt deze wedergeboorte plaats op één moment. Bijvoorbeeld door een preek, een wonderlijke gebeurtenis of een getuigenis dat hen zo raakt dat ze hun hart openzetten voor Jezus. Bij anderen is er geen duidelijk aanwijsbaar moment, maar is het een geleidelijk proces. Dat geldt vaak voor mensen die in een christelijk gezin zijn opgevoed. Maar iedereen zal toegeven dat God al met hen bezig was voordat ze (bewust) tot geloof kwamen. Paulus schrijft:

Daarom ook is iemand die één met Christus is, een nieuwe schepping. Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen. Dit alles is het werk van God. (2 Korintiërs 5:17, 18a)

Met het ‘oude’ wil hij zeggen dat we voortaan niet onszelf op de eerste plaats zetten. Het nieuwe is gekomen. Voortaan dienen we God. Dat proces, waarbij we steeds meer op Hem gaan lijken, vergelijkt Paulus dus met een nieuwe schepping. God creëert je opnieuw.

De eerste mens was dood, tot God Zijn ruach (Zijn adem) in de neusgaten van de mens blies. Toen kwam de mens tot leven. Op dezelfde manier werkt Gods Geest in ons. Hij blaast Zijn leven in ons, totdat we er uiteindelijk helemaal mee vervuld zijn.

De eerstgeborene van de schepping

We hebben al gezien hoe Jezus betrokken was bij de fysieke

en geestelijke schepping, en hoe Hij nu nog doorgaat met het geven van geestelijk leven. Maar wist je dat de schepping ook Gods cadeau is aan Zijn Zoon?

Toen de apostel Paulus gevangen zat, schreef hij een prachtige brief aan de gelovigen in de Griekse plaats Kolosse. Hij begint met een prachtig gebed in dichtvorm over wie Jezus is:

*Beeld van God, de onzichtbare, is Hij,
eerstgeborene van heel de schepping:
in Hem is alles geschapen,
alles in de hemel en alles op aarde,
het zichtbare en het onzichtbare,
vorsten en heersers, machten en krachten,
alles is door Hem en voor Hem geschapen.
Hij bestaat vóór alles en alles bestaat in Hem.
Hij is het hoofd van het lichaam, de kerk.
Oorsprong is Hij,
eerstgeborene van de doden,
om in alles de eerste te zijn:
in Hem heeft heel de volheid willen wonen
en door Hem en voor Hem alles met zich willen verzoenen,
alles op aarde en alles in de hemel,
door vrede te brengen met Zijn bloed aan het kruis.'*
(Kolossenzen 1:15-20)

Jezus is een afspiegeling van God, zegt Paulus. Dat is wat hij bedoelt met: 'beeld van God'. God zelf is onzichtbaar. We kunnen Hem niet waarnemen zoals we een ander mens zien. Maar Jezus is als een spiegel. In Hem zien we de reflectie van God.

Paulus noemt Jezus ook de eerstgeborene van de schepping. Dat is een vreemde uitspraak in het licht van wat we eerder bespraken. Johannes zegt toch dat Jezus het Woord van God is en dat Hij al bij Hem was voordat God de hemel en aarde

maakte? Beweert collega-apostel Paulus in zijn gedicht nu dat Jezus een wezen is dat gemaakt is door God?

Nee, dat is niet wat hij bedoelt (al geloven bijvoorbeeld Jehova's Getuigen dat wel). Met 'eerstgeborene' bedoelt hij dat Jezus als een erfgenaam is die nu al deelt in het bezit van zijn vader. De hele kosmos behoort Jezus toe. Het is alsof een koning zijn zoon een eigen koninkrijk geeft. De schepping is dus eigenlijk een cadeau van de Vader aan Zijn Zoon! Alles is voor Hem geschapen.

Voor Hem én door Hem, zegt Paulus. Voordat Jezus een timmerman was, was Hij de maker van de kosmos. Alle materie en alles wat leeft is door Hem gemaakt. Zowel de planten als de dieren als de mensen als de hemelse wezens die we niet zien. Er is geen molecuul, geen atoom dat niet in Hem zijn oorsprong vindt. Elke dinosaurus, elke walvis, elke olifant, elke mus en elke spin die ooit op aarde heeft geleefd, is in Jezus geboren. Dat geldt ook voor elke baby die ooit in de schoot van zijn of haar moeder gecreëerd werd.

Dat proces van groeien in de moederschoot is een uiterst intiem proces. Niets voor niets dichtte koning David al:

*U was het die mijn nieren vormde,
die mij weefde in de buik van mijn moeder.
Ik loof U voor het ontzaglijke wonder van mijn bestaan,
wonderbaarlijk is wat U gemaakt hebt.
Ik weet het, tot in het diepst van mijn ziel.
Toen ik in het verborgene gemaakt werd,
kunstig geweven in de schoot van de aarde,
was mijn wezen voor U geen geheim.
Uw ogen zagen mijn vormeloos begin,
alles werd in Uw boekrol opgetekend,
aan de dagen van mijn bestaan ontbrak er niet één.
(Psalm 139:13-16)*

Wat een prachtige beeldspraak. God wordt omschreven als een Moeder die haar kind weeft, draadje voor draadje tot het een perfect kunstwerk is. Dit gebeurt in de baarmoeder van de vrouw die ons het leven schenkt. En terwijl God daar zo kunstig mee bezig is, is ons wezen (wie wij daadwerkelijk zijn!) voor Hem geen geheim.

In het begin waren wij vormeloos, net zoals de schepping aan het begin vormeloos was. Maar God ziet geen klompje mens. Hij ziet een persoon van vlees en bloed, een kind van wie Hij ontzaglijk veel houdt. Hij kent ons beter dan wij onszelf kennen.

Jezus zien in de schepping

C.S. Lewis laat Aslan het universum van Narnia creëren met een lied, om uit te beelden hoe God de wereld creëerde waarin wij leven. God deed dat door Zijn Woord en Zijn Woord is Jezus. Alles wat leeft en heeft geleefd, alles wat bestaat en ooit heeft bestaan, is door Hem ontstaan.

Niet alleen door Hem maar ook voor Hem. De schepping is het cadeau van de Vader aan Zijn Zoon. Daar horen ook Jezus' volgelingen bij. Wij zijn als een bruid die door God aan Jezus, de Bruidegom, wordt gegeven.

De schepping moest wel verlost worden van het kwaad en ook dat heeft Jezus gedaan. Door Zijn leven te geven, heeft Jezus de hele schepping gered. Daardoor is het mogelijk dat er ooit een nieuwe hemel en een nieuwe aarde komen.

Naast de fysieke werkelijkheid van de schepping is er ook een geestelijke realiteit. Op de eerste scheppingsdag maakte God licht om de duisternis te verjagen. Nadat Adam en Eva van de verboden vrucht hadden gegeten, deed de zonde zijn intrede. Het kwaad verspreidde zich over de wereld zoals een donderstorm over het land trekt. Maar Jezus is Gods Licht. Hij kwam om een einde te maken aan deze duisternis.

Ooit zal er geen sprake meer zijn van kwaad. Tot die tijd blijft Jezus aan het werk in mensen om van hen een nieuwe schepping te maken. Iedereen die in Jezus gelooft, is al een nieuwe schepping. Dat wil niet zeggen dat je volmaakt bent, maar wel dat Jezus in jou werkt om de duisternis uit je hart te verjagen.

2 De laatste Adam

Jezus zien in Adam en Eva

De schepping van Adam was een intieme gebeurtenis. De Bijbel beschrijft hoe God als een kunstenaar uit klei een meesterwerk boetseert. Dan buigt Hij zich naar Zijn creatie toe en ademt in zijn neus. Het is alsof Hij Zijn schepping een kus geeft. Zijn adem gaat aan het werk en het kunstwerk komt tot leven. Zo ongeveer creëerde God de mens.

Adam was een feit. Adam is niet per se een naam van een persoon, maar meer een omschrijving van wat hij was. Wij zouden Adam vertalen met ‘mens’ of zelfs ‘menschheid’. Dat is wat de Bijbel bedoelt als er wordt gesproken over Adam.

In het begin was Adam niet mannelijk. Pas nadat God de vrouw schiep (later ‘Eva’ - ‘Leven’ - genoemd) spreekt de Bijbel over Adam als een man. Daarvoor wordt hij dus slechts ‘mens’ of ‘menschheid’ genoemd. (Voor het gemak verwijs ik wel consequent naar Adam met ‘hij’ en ‘hem’.) De term ‘Adam’ is dan ook meer een titel of omschrijving dan de naam van een persoon. Misschien had Adam ook nog wel een andere naam. Ik geloof namelijk zeker dat Adam een historisch persoon was die echt heeft geleefd. Ik sta daarin niet alleen. De manier waarop bijvoorbeeld Paulus over Adam spreekt, laat zien dat hij er ook vanuit gaat dat in Genesis een specifieke man wordt bedoeld.

Maar laten we bij het begin beginnen. God schiep de mens als kroon op de schepping. In Genesis 1 zegt God:

‘Laten wij mensen (letterlijk: ‘adam’, JH) maken die Ons evenbeeld zijn, die op Ons lijken; zij moeten heerschappij voeren over de vissen van de zee en de vogels van de hemel, over het vee, over de hele aarde en over alles

wat daarop rondkruipt.’ (Genesis 1:26)

De *adam* heeft een aparte status ten opzichte van de rest van de schepping. De mensen moeten namelijk op God lijken en namens Hem regeren over de aarde. Ze lijken op Hem. Niet perse qua uiterlijk, maar wel qua karakter. Ze weerspiegelen wie God is en moeten Zijn liefde, Zijn goedheid en Zijn zegen verspreiden. Ze zijn Zijn beheerders en leggen verantwoording af aan de Heer die boven hen staat.

Het vers hierboven uit Genesis 1 is het enige wat er in dit hoofdstuk staat over de mens. Voor de rest gaat dit eerste hoofdstuk over de hele scheppingsweek waarin alles zijn plek krijgt. In Genesis 2 gebeurt er dan iets onverwachts. Het is alsof de Bijbel opnieuw begint en nogmaals vertelt hoe de wereld werd geschapen. De verhalen uit Genesis 1 en 2 lijken elkaar zelfs wat tegen te spreken. In het vorige hoofdstuk zei ik al dat de Bijbel geen natuurkundige uitleg van het ontstaan van alles geeft. Het is een literaire beschrijving, met als doel ons uit te leggen wie we zijn, waar we vandaan komen en waarom we hier zijn.

In dat licht bekeken, is het niet gek dat in Genesis 2 het scheppingsverhaal opnieuw wordt verteld, maar dit keer met de focus op de mens. Niet de wereld staat centraal, maar de *adam*. Deze wordt gecreëerd uit de grond. Dat benadrukt dat hij lichamelijk verbonden is met de aarde. Maar hij komt pas tot leven als God in zijn neus ademt en zo Zijn Geest in de mens blaast. Geestelijk is Adam dus verbonden met God. Vanaf het moment dat God Adam tot leven wekte, was hij lichamelijk en geestelijk levend. Ik noem dit specifiek, want het is belangrijk voor wat er later in het verhaal gebeurt.

Adam wordt gecreëerd buiten het paradijs. Pas nadat Adam tot leven is gekomen, brengt God hem naar de tuin van Eden. Daar scheidt Hij Eva uit de rib van Adam. Zo staat het tenminste in de meeste Bijbelvertalingen, maar een betere vertaling voor rib

zou zijn: ‘zijde’. Eva is geen klein onderdeel van Adam. Zij is de helft!

In Genesis wordt ze ‘helper’ genoemd. In het Nederlands klinkt dat erg zwak, alsof ze slechts de assistent van de man is. Het oorspronkelijke, Hebreeuwse woord is veel krachtiger. Zij is de persoon zonder wie de man niet kan. Zonder haar is hij niet compleet en andersom. Samen vormen ze de mensheid.

Gods afspraken met de mens

Het staat er niet met zoveel woorden, maar in feite sluit God een verbond met de mens. Een verbond is een overeenkomst of contract tussen twee of meer partijen, waarin beloftes staan en afspraken over wat er gebeurt als een van de partijen zich niet houdt aan die beloftes. God belooft Adam en Eva vrede: vrede met Hem, vrede met de wereld en vrede met elkaar. Daar staat tegenover dat de mensen moeten zorgen voor de schepping en niet mogen eten van de boom met verboden vruchten. Doen ze dat wel, dan sterven ze. Wat die dood precies inhield, wisten ze waarschijnlijk niet. Ze moesten God simpelweg vertrouwen en uit liefde doen wat Hij hun had opgedragen.

We kennen allemaal de tragische afloop. De sluwe slang verleidt Eva om toch de verboden vrucht te eten. Adam staat naast haar en grijpt niet in. Sterker nog, als Eva hem de vrucht geeft, eet hij er ook van. Op dat moment verliezen ze beiden hun onschuld. Ze hebben een fout gemaakt. Een grote fout.

Als ze niet veel later God horen aankomen, schrikken ze en verbergen ze zich. Ze zijn zich opeens erg bewust van hun naaktheid, een teken dat ze hun onschuld zijn verloren. De zonde is in hen geslopen en dat heeft grote gevolgen, zegt God tegen hen.

Tegen de vrouw zei Hij: Je zwangerschap maak Ik tot een zware last, zwoegen zul je als je baart. Je zult je man begeren, en hij zal over je heersen.’

Tegen de mens zei Hij: 'Je hebt geluisterd naar je vrouw, gegeten van de boom die Ik je had verboden. Vervloekt is de akker om wat jij hebt gedaan, zwoegen zul je om ervan te eten, je hele leven lang. Dorens en distels zullen er groeien, toch moet je van zijn gewassen leven. Zweeten zul je voor je brood, totdat je terugkeert tot de aarde, waaruit je bent genomen: stof ben je, tot stof keer je terug.' (Genesis 3:16-19)

Dit is de vloek waar wij mensen tot op de dag van vandaag mee te maken hebben. Er is geen vrede tussen mensen onderling. We hebben te maken met talloze grote en kleine conflicten, van oorlogen tussen landen tot onenigheid tussen echtgenoten. De aarde zelf is ook een vijandige plek geworden. Niet alleen moeten we het land bewerken om te kunnen overleven, ook hebben we te maken met natuurrampen.

Maar het meest heftige is nog wel dat we gescheiden van God moeten leven. Adam en Eva moesten het paradijs - waar ze vrij toegang hadden tot God - verlaten. God had gewaarschuwd dat als ze zouden eten van de verboden boom, ze zeker zouden sterven.

Die dood kwam in twee fasen. Eerst stierven Adam en Eva geestelijk, pas eeuwen stierven ook hun lichaam en ziel. Geestelijk dood zijn is een andere manier om te zeggen dat je gescheiden van God leeft. Je hebt geen voortdurende verbinding met God.

Geen waarschuwing, wel een oplossing

Veel mensen vragen zich af waarom God Adam en Eva in de val liet lopen. Waarom was er een boom met verboden vruchten? Waarom waarschuwde God hen niet voor de slang? Als God buiten de tijd staat en alles weet wat er gaat gebeuren, waarom liet Hij het dan zo uit de klauwen lopen?

Het antwoord is dat God geen keuze had, omdat Hij liefde is. Liefde kan alleen bestaan als er ook een vrije wil bestaat. Een

robot doet precies wat je hebt geprogrammeerd, maar zal je nooit liefhebben, want hij kan er niet voor kiezen om *niet* te doen wat je van hem vraagt. God wilde geen robots, maar mensen die in staat zijn van Hem en van elkaar te houden. Dus gaf Hij Zijn schepselen de mogelijkheid Hem af te wijzen. Dat is wat Adam en Eva uiteindelijk deden en de Bijbel beschrijft ook hoe een derde van alle engelen in opstand kwam tegen God.

God kon geen gevoelloos universum creëren, omdat Hij Zelf liefde is. Hij schiep de mens uit liefde en wil alles wat Hij heeft gemaakt en alles wat Hij is met ons delen.

Hij wist dat de slang (satan) de schepping zou saboteren door Adam en Eva te verleiden. Hij wist dat deze twee mensen in de val zouden lopen. Hij wist ook wat het van Hem zou vragen om de schade ongedaan te maken.

God, de HEER, zei tegen de slang: 'Vervloekt ben jij dat je dit hebt gedaan, het vee zal je voortaan mijden, wilde dieren wenden zich af; op je buik zul je kruipen en stof zul je eten, je hele leven lang. Vijandschap sticht Ik tussen jou en de vrouw, tussen jouw nageslacht en het hare, zij verbrijzelen je kop, jij bijt hen in de hiel.' (Genesis 3:14-15)

Laat de tekst eens op je inwerken. Ik vind hem best raadselachtig en probeer me voor te stellen hoe de Israëlieten in de tijd van Mozes naar deze tekst moeten hebben geluisterd. Zij hadden geen Bijbel. Ze kenden Jezus niet en waren nooit naar de zondagsschool of kinderdienst geweest. Wat moesten ze met deze mysterieuze verzen over de slang en de vijandschap die zal ontstaan tussen hem en Eva's nageslacht? Wat betekent het dat de slang de kinderen van de vrouw in de hiel zal bijten en dat zij zijn kop zullen verbrijzelen? Het lijkt een groot raadsel en dat was het ook voor de mensen in het Oude Testament.

Het laat ook zien dat je het Oude Testament niet goed of niet volledig kunt begrijpen zonder het Nieuwe Testament (andersom is dat trouwens ook zo.) In de tekst over Eva's

nageslacht vinden we namelijk de eerste, duidelijke verwijzing naar Jezus in de Bijbel. Satan was aan Adam en Eva verschenen in de vorm van een slang. De slang is daarmee de verpersoonlijking geworden van het kwaad dat God ongedaan wilde maken. Het nageslacht van de slang is dus al het kwaad dat zou voortkomen uit deze ene zonde.

Maar, er zal Iemand worden geboren die dat kwaad gaat verbrijzelen en het zal Hem een pijnlijke wond opleveren. Oftewel: deze Verlosser moet veel lijden verdragen om het kwaad te verslaan.

Deze Redder komt uit het nageslacht van de vrouw, zegt God. Uit Eva. God noemt Adam niet. Waarom niet? Omdat Jezus uit een maagd zou worden geboren. Er kwam geen zaad van een man aan te pas. In de Bijbel staat dat Jezus' moeder Maria zwanger werd terwijl ze nog geen gemeenschap had gehad met een man. Natuurlijk gaat de stamboom van Maria terug naar Eva én Adam. Maar God gebruikte geen man om Jezus in haar schoot te laten groeien. Daarom benadrukt God in Genesis 3 dat de Verlosser uit het nageslacht van Eva zal komen. Dat Jezus' moeder nog maagd was toen ze Hem kreeg, was bittere noodzaak. De Nakomeling van Eva moest namelijk volledig mens zijn, maar ook volledig God.

Als mens moest Hij zonder zonde leven. Als mens moest Hij het lijden ondergaan. Als mens moest Hij sterven. Hij moest dus wél doen wat de eerste mens (*adam*) níet deed: trouw blijven aan God onder alle omstandigheden.

Tegelijkertijd mocht deze baby niet verbonden zijn met Adam. Via Adam - de eerste mens - kwam namelijk de zonde in de wereld en via hem (of: in hem), hebben alle mensen gezondigd. De mens zou zichzelf dus niet kunnen verlossen. Het is voor ons niet mogelijk om te leven zonder zonde en zo de straf te ontlopen die we verdienen. Alleen God zelf kan aan Zijn standaard voldoen. Dus moest Jezus als mens en als God worden geboren.

Jezus is één persoon met zowel een menselijke natuur via Eva, als een goddelijke natuur via Zijn hemelse Vader. Jezus was God én Jezus was mens. Menselijkerwijs gesproken kan dit niet, maar bij God is dit mogelijk.

Aan God gelijk willen zijn

Als we even naar de reden kijken waarom Adam en Eva van de verboden vrucht aten, dan valt op dat de duivel beloofde dat ze aan God gelijk zouden worden. Dat was het doel. Ze zouden net zo groot en net zo machtig en net zo eervol zijn als God. Ze *wilden* het onmogelijke en traptten in de leugen van de slang. Want werden ze gelijk aan God? Nee. Verre van dat. Ze ruilden zelfs het eeuwige leven in voor een sterfelijk bestaan. Maar wat doet God eeuwen later? Lees Paulus' beschrijving maar eens:

Hij die de gestalte van God had, hield Zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens. (Filippenzen 2:6-7)

God *deed* het onmogelijke! De mens wilde God worden en faalde, maar God besloot om zelf mens te worden. De Maker van het universum verlaagde zichzelf door als hulpeloze baby naar deze wereld te komen. Niet eens als koningskind, maar als zoon van een eenvoudig Joods meisje dat verloofd was met een al even eenvoudige timmerman.

Het kind groeide op in schaamte. Hij werd getreiterd en genegeerd, omdat iedereen in Zijn dorp Nazaret wist dat Hij niet het wettige kind van Zijn vader was, omdat Maria en Jozef nog niet getrouwd waren toen ze zwanger werd. Dus óf Jozef en Maria hadden het bed gedeeld vóór ze in het huwelijk traden, óf – en dat was waarschijnlijker in de ogen van de dorpingen – Maria had tijdens haar verloving overspel gepleegd.

De aanvallen op wie Jezus was, werden alleen maar erger toen

Hij Zijn bediening begon en de gevestigde orde nerveus maakte. Uiteindelijk werd Hij bedreigd met de dood, opgepakt, berecht, ontkleed, gemarteld en op de meest verschrikkelijke manier ter dood gebracht. Toch deed de Zoon van God wat Adam niet deed. Hij bleef gehoorzaam, zoals Paulus in zijn brief aan de Romeinen uiteenzet.

Adam versus Jezus

In deze brief vergelijkt Paulus Adam met Jezus. Zo zegt hij:

‘Door één mens is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood, en zo is de dood voor ieder mens gekomen, want ieder mens heeft gezondigd.’ (Romeinen 5:12)

‘Technisch gezien’ was het Eva die als eerste een hap nam van de verboden vrucht, maar Adam wordt door de Bijbel als hoofdschuldige aangewezen. Hij stond toe dat de zonde in de wereld kwam, want hij behoedde zijn vrouw niet voor de misleidende woorden van de slang. En toen ze eenmaal van de vrucht had gegeten en ze hem er ook een aanbood, weigerde hij niet.

Daarmee koos hij – de als eerste geschapen mens – voor de leugen van de slang. Hij stelde zijn vertrouwen niet op God. Hij faalde en bracht zo de zonde in de wereld. Vanaf dat moment was er geen hoop meer voor de mensheid.

Geen hoop buiten God. Want zoals we eerder lazen, zou God een Nakomeling van Eva gebruiken om de kop van het kwaad te verbrijzelen. Een nieuwe Adam. Paulus zegt over Hem:

‘Maar de genade gaat zijn overtreding verre te boven. Door de overtreding van één mens moesten alle mensen sterven, maar de genade die God aan alle mensen schenkt door die ene mens, Jezus Christus, is veel overvloediger. Dit geschenk gaat het gevolg van de zonde van één mens verre te boven, want die ene overtreding heeft tot veroordeling geleid, maar de genade die na talloze overtredingen geschonken werd, heeft tot vrijspraak geleid.’
(Romeinen 5:15-16)

Als we Adam en Jezus met elkaar vergelijken, zien we twee mannen, twee daden en twee resultaten. Adam is ongehoorzaam, brengt zo de zonde in de wereld en veroorzaakt daarmee dat alle mensen schuldig staan voor God, omdat alle mensen afstammen van Adam. Wij waren *in hem* in de tuin en de keuze die hij maakte, maakte hij voor ons allemaal. Hij zondigde dus in onze plaats. Toen hij zondigde, zondigden wij.

Kijken we naar Jezus, dan zien we een ander patroon. Jezus was wel gehoorzaam, droeg de straf voor de zonde en zorgt ervoor dat we vrijgesproken worden door God. Hij droeg de straf in *onze* plaats. Dus toen Hij stierf aan het kruis stierven *wij* aan het kruis.

Er is echter één ‘maar’. We moeten wel met Jezus verbonden zijn. Met Adam hebben we een lichamelijke connectie, hij is immers onze voorouder. Maar hoe wordt Jezus onze plaatsvervanger? Wat vormt de brug van ons naar Hem? De Bijbel is daar duidelijk over: geloof. Geloof in Mij, is de oproep die Jezus in verschillende bewoordingen deed aan de mensen die naar Hem luisterden.

Maar wat is geloof? De apostel Paulus legt het mooi uit in zijn brief aan de kerk in Rome:

Als uw mond belijdt dat Jezus de Heer is en uw hart gelooft dat God Hem uit de dood heeft opgewekt, zult u worden gered. Als uw hart gelooft, zult u rechtvaardig worden verklaard; als uw mond belijdt, zult u worden gered. Want de Schrift zegt: 'Wie in Hem gelooft, komt niet bedrogen uit.' (Romeinen 10:9-11)

Geloof is dus in de eerste plaats je vertrouwen op God stellen. Je vertrouwt erop dat Jezus is gestorven voor jou, dat Hij het kwaad overwon door uit de dood op te staan. Je komt daarvoor uit.

Toch gaat geloven iets verder dan dit. Wat ik nu ga zeggen, kan sommige christenen een ongemakkelijk gevoel geven. Geloven heeft namelijk ook met gehoorzaamheid te maken. In de Bijbel staat dat een geloof zonder daden dood is (Jakobus 2:7). Je geloof moet levend zijn en dat blijkt uit gehoorzaamheid aan God. Je laat je eigen wil varen en richt je op wat God van je vraagt.

De reden waarom dit ons ongemakkelijk kan maken, is omdat het lijkt alsof we toch onze redding moet verdienen. Alsof we voldoende punten bij God moeten scoren om ons plekje in de hemel veilig te stellen. Dat klopt niet. Wij kunnen het eeuwige leven niet bij elkaar sparen. Jezus heeft het voor ons gekocht aan het kruis. We kunnen Hem niet terugbetalen en dat hoeft ook niet.

Als we in Jezus geloven en erop vertrouwen dat Hij ons heeft verlost van de zonde, dan leeft Gods Geest in ons. Hij zorgt ervoor dat we Hem willen gehoorzamen. Gehoorzaamheid is dus een gevolg van onze redding, het brengt onze redding niet tot stand. Je kunt ook zeggen: als we doen wat God wil, bewijst dat dat we in Hem geloven.

Gehoorzaamheid is namelijk de enige manier waarop we kunnen laten zien dat we op God vertrouwen. Dat zagen we bij Adam en Eva. Ze konden alleen bewijzen dat ze van Hem

hielden door zich aan die ene regel te houden: eet niet van de vruchten van die boom. Als ze zich hieraan hielden, geloofden ze God op Zijn Woord en toonden ze hun liefde en respect voor Hem.

Ze nuttigden de vruchten echter wel en wezen zo Zijn liefde af. Sinds Adam en Eva van die vruchten aten, is er geen volmaakt mens meer geweest, behalve Jezus. Ook al is de Heilige Geest in ons, de zonde leeft ook nog steeds in ons. We zijn vervuild.

Als ik kijk naar mijn eigen leven, dan zie ik dat ik talloze fouten maak. Ik kan onterecht boos worden op iemand, iemand anders tekort doen, jaloers zijn op wat een ander heeft. Ik kan dus nooit mijn redding verdienen door een goed leven te leiden, want ik ben niet foutloos.

Daarom heb ik geen andere keuze dan mijn vertrouwen in God te stellen. Ik geloof dat Jezus' offer voldoende is om al mijn zonden weg te nemen. Eigenlijk is dat ook wat Paulus zegt. Hoe meer ik zondig, hoe meer genade er nodig is. De genade is daardoor altijd meer dan de zonde. Als we de vergelijking doortrekken naar Adam: zijn misstap had verschrikkelijke gevolgen en leidde tot onnoembaar veel leed. Toch gaat Gods genade veel en veel verder. Iedere zonde wordt namelijk uitgewist. Alsof God in onze dossiers op de 'delete'-knop drukt.

Adam ontving leven, Jezus geeft leven

Ieder mens heeft een lichamelijke connectie met Adam, maar als je gelooft ben je geestelijk verbonden met Jezus. Je bent dan weer geestelijk tot leven gekomen. In zijn brief aan de gemeente in het Griekse Korinte schrijft Paulus over dit thema.

Zo staat er ook geschreven: 'De eerste mens, Adam, werd een levend, aards wezen.' Maar de laatste Adam werd een levendmakende geest. (1 Korintiërs 15:45)

Hij noemt Jezus dus ‘de laatste Adam’. De eerste Adam was door God gemaakt uit de bloedrode grond en werd een levend wezen dankzij de adem van God. Eva werd uit Adams zijde geschapen en alle andere mensen zijn uit dit koppel geboren. Alle mensen, behalve Jezus. Die was uit God én uit mens, zoals we hebben gezien.

Er is nog een ander groot verschil tussen de eerste en de laatste Adam. De eerste Adam werd door Gods Geest tot leven gewekt. Adam ontving leven, maar Jezus gééft leven.

Het was trouwens Adams oorspronkelijke opdracht om leven te schenken. Hij moest zorgen voor nieuw leven door nageslacht te verwekken. Had hij niet gezondigd, dan had hij dus zowel fysiek als geestelijk leven voortgebracht. Elk mens na hem zou verbonden zijn geweest met God en eeuwig leven hebben gehad. Dat is niet wat er gebeurde. Adam zondigde wel en daardoor gaf hij alleen fysiek het leven door.

Jezus beging geen enkele overtreding tegen God en is in staat om mensen geestelijk levend te maken. Jezus probeerde dit uit te leggen tijdens een ontmoeting met de Joodse leider Nicodemus:

Want God had de wereld zo lief dat Hij Zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. God heeft Zijn Zoon niet naar de wereld gestuurd om een oordeel over haar te vellen, maar om de wereld door Hem te redden. (Johannes 3:16-17)

Het eeuwige leven waar de eerste Adam over moest waken, komt weer terug via de laatste Adam. Als je in Hem gelooft, heb je eeuwig leven ontvangen. Of je dat nu ervaart of niet. Gods Geest is in jou geademd. Jezus heeft je tot leven gewekt.

Adam, de zoon van God

Het Evangelie dat door de Griekse arts Lucas werd opgeschreven, vind ik mateloos fascinerend. Lucas was een academicus in zijn tijd. Hij had Jezus niet zelf meegemaakt, maar trok wel op met Zijn leerlingen. Hij gaat te werk als een onderzoeker en als een journalist. Hij sprak met Paulus, maar ook met Petrus en anderen die Jezus hadden gekend en maakte een boeiende beschrijving van Jezus' leven.

In hoofdstuk 3 onderbreekt Lucas zijn relaas echter om Jezus' stamboom te vermelden, via de lijn van zijn aardse vader Jozef. Hij komt uiteindelijk uit bij:

'(...), de zoon van Enos, de zoon van Set, de zoon van Adam, de zoon van God.' (Lucas 3:38)

Lucas noemt Adam onomwonden 'de zoon van God'. Zoals eerder gezegd, werd Adam gemaakt door God. Van alle mensen die ooit hebben geleefd (met uitzondering van Jezus), was Adam de enige, echte zoon van God. Adam kwam namelijk niet tot stand in de baarmoeder van een vrouw. God boetseerde hem en blies Zijn leven in hem. Dat maakt hem uniek en Eva ook, omdat zij de helft van Adam is.

Adam was gemaakt door God, naar Gods beeld, maar hij was niet gelijk aan God. Hij was alleen mens. Jezus is Gods Zoon. Hij staat wel gelijk aan God.

Een bewijs hiervoor vinden we in het verhaal dat Lucas vertelt voordat hij de stamboom van Jezus opnoemt. In dat verhaal wordt Jezus gedoopt door zijn neef Johannes de Doper. Op het moment dat Hij weer boven water komt, klinkt er een luide stem: 'Jij bent Mijn geliefde Zoon'.

Jezus zag zichzelf ook als Gods Zoon, maar Hij omschreef zichzelf vaak als 'Mensenzoon'. Voor ons is dat verwarrend. Was Hij nu een Zoon van God of toch een zoon van een mens?

Voor de Joden van die tijd, die het Oude Testament erg goed kenden, was de betekenis van de term ‘Mensenzoon’ echter zeer duidelijk. De profeet Daniël beschrijft namelijk een visioen waarin de eeuwige heerschappij aan een Mensenzoon wordt gegeven (Daniël 7:13-14, HSV). Deze figuur staat gelijk aan God en is dus God, want alle volken, natiën en talen moeten Hem vereren.

Het punt dat Lucas dus in het derde hoofdstuk van zijn biografie over Jezus wil maken, is dat Jezus Gods Zoon is. Net zoals Adam, maar meer nog dan Adam.

Jezus’ confrontatie met de slang

Lucas ziet nog een sterke overeenkomst tussen Adam en Jezus. Beiden gingen namelijk de confrontatie aan met de slang. Direct na Zijn doop leidt de Heilige Geest Jezus naar de woestijn, een droge, dorre, doodse plaats. De vloek van Genesis 3 is in een woestijn krachtig aan het werk. Er is geen water. De grond is onvruchtbaar. Het is overdag schroeïend heet en ’s nachts ijskoud. Er zijn nauwelijks planten, hooguit onkruid met doorns als bescherming tegen de talloze wilde beesten. Diezelfde roofdieren bedreigden Jezus terwijl Hij veertig dagen vastte in de woestijn. Aan het einde van die periode, toen Jezus verzwakt was van de honger, kwam de verleider naar Hem toe.

Het was dezelfde figuur die Adam en Eva benaderde in de hof van Eden. Daar verscheen hij als een slang. Lucas beschrijft niet hoe Satan er uitziet als hij Jezus ontmoet in de woestijn, maar noemt hem simpelweg ‘de duivel’. Hij probeert bij Jezus wat hij met succes bij Adam en Eva had geprobeerd. Hij liegt, bedriegt en verdraait woorden in de hoop dat hij Jezus zover krijgt dat Hij zondigt. Zowel Adam als Jezus werden dus beproefd door de slang.

Er zijn opvallende overeenkomsten én verschillen tussen deze twee verhalen. Om met de verschillen te beginnen: op het

moment van zijn confrontatie met de slang, leeft Adam in de hof van Eden in vrede met de natuur. Jezus ontmoet dezelfde verleider, maar doet dit niet in een vredige tuin, maar in een wrede woestijn.

En waar Adam zijn buik vol heeft van alle heerlijke vruchten die hij slechts hoefde te plukken, heeft Jezus al veertig dagen niet gegeten als Satan Hem opzoekt.

Bij Adam heeft Satan aan slechts één leugen genoeg om hem te laten vallen. Hij spreekt Eva aan en vraagt of het waar is dat God hun heeft verboden van alle bomen te eten in de tuin. Eva corrigeert hem. Ze mogen van alle bomen eten, behalve van die ene. Daarop antwoordt de slang:

‘Jullie zullen helemaal niet sterven’, zei de slang. ‘Integendeel, God weet dat jullie de ogen zullen opengaan zodra je daarvan eet, dat jullie dan als goden zullen zijn en kennis zullen hebben van goed en kwaad.’
(Genesis 3:4-5)

De verleiding is te groot. De vruchten zien er lekker uit en ze wil graag de wijsheid bezitten die de slang belooft. Ze geeft ook wat vruchten aan Adam, die er eveneens van eet. De val van de mens is een feit.

Bij Jezus past Satan dezelfde tactieken toe als eerder in de hof van Eden. De beproever verdraait de woorden van God en doet beloften. Hij trekt alles uit de kast om Jezus te laten zondigen tegen Zijn hemelse Vader. Eén kleine overtreding. Eén misstap. Meer heeft hij niet nodig om Gods plan te dwarsbomen en de schepping definitief te vernietigen.

Tweemaal daagt hij Jezus uit met deze woorden: ‘Bewijs dat U Gods Zoon bent’. Jezus hapt echter niet, maar wijst de duivel terecht. Hij is gekomen om Gods wil te doen.

Satan ziet in dat hij met deze strategie niet veel verder komt. Hij weet waarvoor Jezus is gekomen: om de heerschappij over de wereld voor zich terug te winnen. Dus biedt hij Jezus alle

aardse koninkrijken aan. Het enige wat Jezus hoeft te doen, is buigen voor de duivel. Daarmee zou Hij zondigen tegen God.

Waar de eerste Adam zo tragisch faalt, daar blijft de laatste Adam staande. Jezus roept uit:

‘Ga weg, Satan! Want er staat geschreven: “Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen hem.”’ (Matteüs 4:10)

De duivel vertrekt. Zijn plan is mislukt. Het lukte hem om de mens te verleiden in de hof van Eden, maar hier in de woestijn is hij kansloos. De Zoon van God weerstaat hem.

Weet je wat ik nu zo mooi vind? Toen Adam en Eva hadden gezondigd, maakte God kleding voor hen om hun naaktheid te bedekken. Hij zorgde voor hen. En nadat Jezus Zijn beproeving had doorstaan, stuurde God ogenblikkelijk engelen. Zij zorgden voor Hem.

Is dat geen prachtig beeld van God als liefdevolle vader? Hij zorgt voor Zijn kinderen die een fout hebben gemaakt en ook voor Zijn Zoon die gehoorzaam bleef.

Een verhaal van twee tuinen

De Bijbel zegt dat Satan Jezus met rust liet nadat Jezus hem uit de woestijn wegstuurt. Maar zoals eigenlijk in de hele Bijbel blijft het kwaad op de achtergrond actief om Gods verlossingsplan te dwarsbomen. Het verzet tegen Jezus groeide en groeide, tot Hij uiteindelijk ter dood werd gebracht.

Maar niet voordat Jezus opnieuw op de proef wordt gesteld op een manier die doet denken aan wat er in de hof van Eden gebeurde. Dit keer vindt de confrontatie niet in de woestijn plaats, maar in een andere tuin: de hof van Getsemane. Satan wordt ook niet expliciet genoemd, maar reken maar dat hij die vroege ochtend van Goede Vrijdag aan het werk was.

Eerst de setting. Het is de week van Pesach, het Joodse Pasen.

Tijdens dit feest herdenken de Joden de bevrijding van het volk uit Egypte. Jezus heeft die avond met een maaltijd Pesach gevierd met zijn leerlingen. Hij weet dat Hij de volgende dag zal sterven en gaat met Zijn volgelingen naar Getsemane om daar te bidden.

Jezus ervaart grote spanning. Hij is niet bang voor de martelingen en de gruwelijke, lichamelijke dood die Hem wacht. Maar Hij vreest wel de geestelijke scheiding die er zal zijn van Zijn Vader. Hij zweet bloed, iets wat volgens artsen alleen voorkomt als je onder onmenselijk hoge druk staat. Dit is een ideaal moment om Gods Zoon geestelijk aan te vallen.

Jezus doet het enige wat Hij kan doen: bidden. Hij wil niet alleen zijn en vraagt zijn drie meest trouwe vrienden om met Hem te waken. Maar zij laten Hem in de steek en vallen in slaap. God stuurt nog wel een engel om Hem kracht te geven.

In gebed stelt Jezus driemaal een hartverscheurende vraag: ‘Moet Ik Uw beker echt leegdrinken? Is er geen andere manier?’

Die beker van God is gevuld met Gods toorn, Oftewel Zijn straf. Eigenlijk vraagt Jezus: ‘Moet Ik echt van U worden gescheiden om de mensen te redden? Kan het ook anders?’

Er is maar één manier om de zonden ongedaan te maken. Iemand die zonder zonde is, moet sterven in plaats van de mensen met zonden. De Vader geeft Hem daarom geen alternatief, maar Hij dwingt de Zoon ook niet om Zijn leven te geven. Ik zei al: God is een God van liefde. Hij gaf iedereen een vrije wil en Jezus had ook een vrije wil. Daardoor was Hij in staat om Zijn Vader af te wijzen. Had Hij dat gedaan, dan had Hem dat niets gekost. Hij had niet hoeven lijden en kon terugkeren naar de hemel. Als dat was gebeurd, waren wij reddeloos verloren geweest.

Jezus stond in tweestrijd. Het was Gods wil dat Hij gehoorzaam zou zijn, maar Jezus had een vrije keuze. Net als Adam in de hof van Eden kon Jezus in de hof van Getsemane voor of tegen God kiezen. Hij koos wel voor God! En zo komen

de levens van deze twee mannen samen:

Adam pakte de verboden vrucht aan van zijn vrouw. Jezus pakte de beker van Zijn Vader.

Adam at. Jezus dronk.

Adam stierf. Jezus stierf.

Adam bracht dood. Jezus bracht leven.

Adam bleef in het graf. Jezus stond op uit de dood.

Adam legde zijn kroon af. Hij heerste niet langer over de wereld. Jezus pakte Zijn kroon op. Hij is de heerser van de wereld.

Ieder moment van de dag staan wij voor dezelfde keuzes als Adam en Jezus. Misschien in minder extreme vormen, maar de keuzes zijn gelijk. Zijn we als Adam, dan bepalen we zelf wat goed voor ons is, verdraaien we Gods Woord en moeten daar ons leven lang de consequenties van dragen.

Handelen we als Jezus, dan vertrouwen we God en Zijn Woord, zelfs als ons dat lijden oplevert op de korte termijn. We weten dat onze relatie met de Vader het waard is om offers te brengen.

Waar wij tekort schieten, daar vult de laatste Adam voor ons aan. Als God naar ons kijkt, ziet Hij niet de misstap van de eerste Adam en zelfs onze eigen overtredingen niet. Als God naar ons kijkt, ziet Hij het leven van Jezus in ons. Zijn rechtvaardigheid is onze rechtvaardigheid geworden. In Hem zijn wij net zo schoon en zuiver en zondeloos als Hij. Dat is genade.

Jezus zien in Adam en Eva

De eerste mens, Adam, is Gods Zoon, omdat God hem heeft geschapen buiten de baarmoeder van een vrouw om. God maakte Eva van de zijde van Adam en zo ontstonden de eerste twee mensen. Hun taak was om namens God te heersen over de aarde.

Adam bracht de zonde de wereld in. Adam en Eva stierven eerst geestelijk, later ook lichamelijk. Vrijwel direct beloofde God dat Hij voor herstel zou zorgen via het nageslacht van Eva, niet dat van Adam. Dit verwijst naar de komst van Jezus, die zowel mens als God was. Geboren uit een vrouw en geboren uit God. Anders dan Adam is Jezus gelijk aan God.

Evenals de eerste Adam werd Jezus op de proef gesteld. Waar Adam viel voor de leugens van de slang, daar bleef Jezus overeind in zijn gesprek met Satan. Jezus was Zijn hele leven trouw aan Zijn Vader, zelfs in de tuin van Getsemane, waar Hij leek te twijfelen. Hij stierf zonder zonde. Hij nam de schuld op zich van alle overtredingen die de mensen hebben begaan.

Adam bracht de zonde in de wereld, Jezus zorgde voor de genade die de zonde uitwist. Hij betaalde ervoor met Zijn leven. Iedereen die in Hem gelooft, is verbonden met Zijn dood en opstanding. Geloof je in Hem, dan ben je geestelijk weer levend gemaakt.

Geloven wil zeggen dat je erop vertrouwt dat Hij je heeft gered en dat je er niets aan kunt toevoegen. Maar het betekent ook dat je steeds meer probeert Jezus te gehoorzamen, dat je leeft zoals Hij dat wil. Dat is het bewijs dat je gelooft.

Tegelijk weten we dat we niet volmaakt zijn en dat we fouten blijven maken. Dat is de realiteit. Gelukkig is er altijd genoeg genade om onze overtredingen te vergeven.

Jezus zien in de Engel van de Heer

In het Oude Testament verschijnt meer dan eens een bijzonder personage op het toneel: de Engel van de Heer. Letterlijk staat er in de grondtekst ‘de Boodschapper van JHWH (Jahweh)’. Hij verschijnt op bepaalde momenten in de Bijbel als God iets doet voor de mens of als Hij tot hen spreekt. Deze engel is geen gewone engel. Kijk maar eens naar Hagars ontmoeting met de Engel van de Heer.

Hagar is slavin van Abraham en Sara. Abraham heeft een kind bij haar verwekt. Dat was Sara’s idee, maar ze wordt jaloers als Hagar plotseling op haar neerkijkt. Ze behandelt Hagar zo slecht dat ze ondanks haar zwangerschap de woestijn in vlucht. De Engel van de Heer zoekt haar op, vraagt wat er aan de hand is en drukt haar op het hart om terug te keren. Hij geeft daar een belofte bij:

‘Ik zal je heel veel nakomelingen geven, zo veel dat ze niet te tellen zullen zijn.’ (Genesis 16:10a)

Hij zegt niet: ‘God zal je veel nakomelingen geven’, maar: ‘Ik zal je veel nakomelingen geven’. Deze Engel spreekt dus als God, maar is niet God. En Hagar prijst de Heer dat ze Hem heeft mogen zien. Er klinkt zelfs enige verbazing in door dat ze nog leeft, ook al zegt ze dat niet woordelijk. Zoals in de Bijbel staat: niemand kan God zien en dat overleven. Hagars ontmoeting met de Engel van de Heer is geen ontmoeting met een hemels wezen dat door God is gemaakt. Ze heeft God gezien in een menselijke gedaante.

De Engel van de Heer verschijnt op meer plaatsen in het Oude Testament. Bijvoorbeeld:

- Abraham spreekt met Hem vlak voor de vernietiging van Sodom en Gomorra (Genesis 19)
- Hij houdt Abraham tegen als hij zijn zoon Isaak wil offeren (Genesis 22)
- Jakob krijgt een droom van Hem bij Bethel waarin hij een trap ziet tussen hemel en aarde (Genesis 28, Genesis 31)
- Mozes ontmoet Hem bij de brandende braamstruik (Exodus 3)
- Hij beschermt Israël tegen de farao en zijn leger bij de Rietzee (Exodus 14)
- Hij stopt de trouweloze profeet Bileam die Israël wil vervloeken (Numeri 22)
- Het was de Engel van de Heer die in de wolk was die voor Israël uitging in de woestijn.
- Toen Mozes de tabernakel had laten bouwen en inwijden, daalde de majesteit van God neer op dit draagbare heiligdom. Opnieuw in de vorm van een wolk. Het was de Engel van de Heer die onder de mensen ging wonen.

De Engel van de Heer verscheen soms in een wolk, soms in een brandende struik, maar meestal verscheen Hij als een mens. Vele, niet alle, theologen zijn het erover eens: de Engel van de Heer is een verschijning van Jezus in het Oude Testament. Tenminste op die plekken waar Hij spreekt en handelt alsof Hij zelf God is.

In het Nieuwe Testament wordt beschreven hoe Jezus met drie van Zijn beste vrienden de berg op gaat en daar een ontmoeting heeft met de al overleden profeten Mozes en Elia. Zij verschijnen in hun hemelse lichamen aan Jezus. Ook Jezus' aanzien verandert. Hij ziet er glorieus uit, meer als een engel dan als een mens. Ik denk dat Hij op dat moment weer verscheen als de Engel van de Heer.

Toch noemt niemand Hem in het Nieuwe Testament 'de Engel van de Heer'. Hij is ook zoveel meer dan een engel! Hij is de Zoon van God. Dat konden de mensen pas bevatten nadat Jezus was gestorven en opgestaan.

3 Van boom naar kruis

Jezus is de boom van het leven

Heb je je weleens afgevraagd hoe het paradijs waar Adam en Eva leefden eruit zag? Ik stel me een prachtig aangelegde tuin voor met schitterende waterpartijen, grasvelden, bomen, bloemen en struiken. Een plek waar je eindeloos op ontdekking kunt gaan.

De Bijbel vertelt niet veel over hoe de tuin eruit zag. Het enige wat we weten is dat er bomen stonden met vruchten waar Adam en Eva van mochten eten. Twee daarvan waren heel bijzonder.

God, de HEER, legde in het oosten, in Eden, een tuin aan en daarin plaatste Hij de mens die Hij had gemaakt. Hij liet uit de aarde allerlei bomen opschieten die er aanlokkelijk uitzagen, met heerlijke vruchten. In het midden van de tuin stonden de levensboom en de boom van de kennis van goed en kwaad. (Genesis 2:8-9)

De levensboom was niet zomaar ergens geplant, maar stond centraal in de tuin van Eden. Dat is de plek waar God woonde met Adam en Eva. Ik stel me zo voor dat die boom hoog op een berg stond. Dit was als het ware het Heilige der Heiligen: de heiligste plek op aarde. De boom had verrukkelijke vruchten en zolang je hiervan at, zou je niet sterven. Waren dit dus vruchten met bijzondere eigenschappen die levenskracht geven?

Misschien. De bron van dat leven was in ieder geval God zelf.

Er was ook een andere boom. Ook deze had smakelijke vruchten in de aanbieding, maar ze waren verboden voor de mens. De slang die Adam en Eva om de tuin leidde, zei hierover:

‘God weet dat jullie de ogen zullen opengaan zodra je daarvan eet, dat jullie dan als goden zullen zijn en kennis zullen hebben van goed en kwaad.’ (Genesis 3:5)

Deze boom wordt dan ook vaak aangeduid als de boom van kennis van goed en kwaad. Dat klinkt alsof de vruchten de mens wijsheid gaven, zodat ze als ze ervan aten wisten wat goed of fout was.

Dit was echter niet het geval. De vruchten hadden niets magisch. Ze waren lekker en zagen er prachtig uit, maar er zat geen kennis in verstoppt. Waarom was dit dan de boom van kennis van goed en kwaad?

Als Adam en Eva van deze boom aten, kwamen ze in opstand tegen God. Tot dat moment hadden ze nog geen ervaring met het kwaad. Ze kenden alleen het goede van God. Aten ze van de verboden vruchten, dan betekende dat dat ze niet langer op God vertrouwden, maar zelf wel bepaalden wat goed of kwaad was.

In de Bijbel lezen we dat Adam en Eva beiden van de verboden vruchten aten. Daarom moesten ze Gods tuin verlaten. Dat was hun straf. Hoewel, in zekere zin was het ook genade. Zolang ze van de levensboom zouden eten, zouden ze immers blijven leven, maar wel afgescheiden van God. Dat kon niet eeuwig voortduren en daarom besloot God de toegang tot de hof en dus tot de boom van het leven voor hen af te sluiten.

Wat zou er daarna met die tuin en vooral met die boom zijn gebeurd? Dat vind ik een intrigerende vraag. Helaas geeft de Bijbel daar geen duidelijk antwoord op. Maar we zien deze levensboom wel in andere verschijningsvormen terugkomen in Gods Woord.

De brandende doornstruik

In Exodus 3 gaat het over een brandende doornstruik (braamstruik in oudere vertalingen). Je kent het verhaal waarschijnlijk wel. De tachtigjarige Mozes woont al zo'n veertig jaar in de woestijn. Als kind redde zijn moeder hem van de Egyptenaren door hem in een mandje aan de rivier over te geven. Alle Hebreeuwse jongetjes moesten worden gedood, op bevel van de farao. Maar Mozes wordt uit de rivier gehaald door een Egyptische prinses en grotendeels aan het hof van de farao opgevoed. Als hij ouder is, wordt hij boos op de Egyptenaren als hij ziet hoe ze zijn volk als slaven behandelen. Hij slaat zelfs een Egyptenaar dood, wordt gesnapt en vlucht naar de woestijn.

Daar blijft hij tot God hem roept terwijl hij een kudde schapen hoedt. Mozes bevindt zich in de buurt van of zelfs op de berg Horeb (de 'berg van God') als hij een brandende struik ziet. In de Bijbel staat:

Daar verscheen de engel van de HEER aan hem in een vuur dat uit een doornstruik opvlamde. Mozes zag dat de struik in brand stond en toch niet door het vuur werd verteerd. (Exodus 3:2)

De struik lijkt qua vorm niet op de levensboom, maar omdat de Engel van de Heer zich in deze struik bevond, rustte er dezelfde kracht op als op de boom van het leven die in Genesis 3 wordt genoemd. Hij was te zien als een helder vuur dat brandde zonder de struik te verteren. Deze engel spreekt niet over God of zelfs niet namens God. Hij spreekt als God. Dit is een aanwijzing dat dit hemelse wezen meer is dan andere engelen.

Sterker nog, Hij staat gelijk aan God:

‘Kom niet dichterbij,’ waarschuwde de HEER, ‘en trek je sandalen uit, want de grond waarop je staat, is heilig. Ik ben de God van je vader, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob.’ Mozes bedekte zijn gezicht, want hij durfde niet naar God te kijken.
(Exodus 3:5-6)

De Bron van al het leven komt hier naar Mozes toe en Hij verschijnt in de vorm van een brandende struik. Hij vertelt Mozes dat Hij de nakomelingen van Abraham gaat redden. Als je het hele verhaal leest van Mozes’ ontmoeting met God dan zie je dat Mozes behoorlijk tegensputtert. Hij wil bijvoorbeeld weten met wie hij eigenlijk te maken heeft. Daarom vraagt hij God naar Zijn naam.

Namen zijn in de Bijbel zeer belangrijk. Een naam is veel meer dan hoe je iemand noemt. Een naam weerspiegelt iemands karakter. Dit is ook waarom wij later van God een wit steentje (een symbool van vriendschap) zullen ontvangen met onze werkelijke naam erop (Openbaring 2:17). Als Mozes vraagt om Gods naam, vraagt hij eigenlijk of God wil laten weten wie Hij ten diepste is. ‘Openbaar Uw wezen aan mij.’

God geeft een mysterieus antwoord: ‘Ik ben’, zegt Hij. In sommige Bijbelvertalingen is dit vertaald met: ‘Ik zal er zijn’. Letterlijk staat er: ‘Ik ben Die ben’. ‘Ik ben’ duidt aan dat God in zichzelf bestaat. Dat Hij voortdurend en overal aanwezig is.

Gods bestaan is niet afhankelijk van anderen en Zijn plannen zijn niet afhankelijk van omstandigheden. Hij belooft dat Hij zal zijn wie Hij zal zijn. Hij is eeuwig en constant, Hij verandert niet en Hij zal voltooien wat Hij wil bereiken. Hij is er altijd en overal.

‘Ik ben’, zei God tegen Mozes. Later betreft Jezus deze woorden ook op zichzelf. Toen de discipelen met hun boot in de storm terechtkwamen en bang waren dat ze vergingen, kwam Jezus naar hen toe lopen over het water. Jezus’ leerlingen

schrokken hier zo van dat ze dachten dat ze een spook zagen.

Om hen gerust te stellen, riep Jezus: 'Ik ben (het)!' (Matteüs 14:27). Dit was meer dan een simpele 'Hey jongens, maak je niet ongerust, ik ben het maar'. Door zo nadrukkelijk Zijn Vader te citeren, maakte Jezus duidelijk dat Hij ook God is. De Engel van de Heer die in Exodus 3 aan Mozes verscheen, is dezelfde Persoon die over het water naar Zijn leerlingen liep.

Is de braamstruik die Mozes tegenkwam werkelijk een nieuwe verschijning van de boom van het leven? Niet fysiek, maar wel geestelijk. Adam en Eva gingen iedere dag in de vroege avonduren naar de boom van het leven in het midden van Eden. Daar ontmoetten ze God en aten ze van de vruchten. Deze vruchten hadden geen toverkracht. God gaf via de vruchten Zijn levenskracht door aan Adam en Eva. Het belangrijkste aan deze dagelijkse gebeurtenis was niet dat de mensen aten, maar dat ze God ontmoetten. Door met God te eten vernieuwden ze hun relatie met Hem.

Als God Mozes ontmoet bij de brandende braamstruik is dat het begin van een relatie tussen Hem en Mozes. Deze gaat zo ver dat in Exodus 33 wordt gezegd dat Mozes sprak met God zoals een mens met een vriend spreekt.

Het bleef dan ook niet bij die ene ontmoeting op Horeb. Nadat Mozes was teruggekeerd naar Egypte en God dit land had getroffen met de tien beruchte plagen, leidt God het hele volk Israël naar deze berg. God, de bron van al het leven, bevindt zich boven op de berg. Mozes gaat naar Elohim toe en via Mozes, Zijn profeet, nodigt God de mensen uit, precies zoals Hij eerder Adam en Eva uitnodigde. Hij vertelt hun hoe ze een relatie met Hem kunnen hebben en geeft hun een keuze: ze kunnen hun eigen afgoden dienen of ze kiezen voor de echte Levensbron. Hij wil hen zegenen, zij moeten op Hem vertrouwen.

Ja, ze krijgen heel wat meer regels dan Adam en Eva destijds. Adam en Eva waren zonder zonde tot ze van de verboden

vrucht aten, maar deze Israëlieten hadden al veel overtredingen begaan. Ze konden daar alleen van schoongewassen worden als ze zich aan een batterij regels en rituelen zouden houden. Zoals we later zullen zien, wijzen deze voorschriften allemaal naar Jezus Christus.

Wat er geestelijk gebeurt op de berg Horeb, is dat God Zijn levenskracht opnieuw aan de mensen aanbiedt. Alleen geeft Hij nu geen boom met vruchten waar ze van mogen eten, maar Hij geeft Zijn regels, vertelt welke offers en feesten moeten worden gehouden en wanneer welke rituelen moeten worden uitgevoerd. Deze hele wet wordt vervuld door Jezus. Je kunt daarom de lijn trekken van de boom van het leven via Gods wet naar Jezus. Jezus is dan ook de enige, ware levensboom.

Helaas zijn er ook talloze valse levensbomen en eten mensen liever van de vruchten van deze onechte bomen dan van Jezus' vruchten. Dit zien we ook al snel in de Bijbel. Terwijl God boven op de berg Mozes Zijn wet geeft, wordt het volk aan de voet van de berg onrustig. Ze zetten Mozes' broer Aäron onder druk om een gouden kalf te maken, waarschijnlijk een afbeelding van de Egyptische godin Hathor, een vrouwelijke figuur met kenmerken van een koe of stier. Ze is de godin van de hemel, van vrouwen en van vruchtbaarheid.

Deze afgod werd niet van massief goud, maar van hout gemaakt en vervolgens met vloeibaar goud overgoten. (Om dit van massief goud te maken, was een enorm proces en de meeste afgoden werden op deze eenvoudigere manier gemaakt in die tijd.) Het basismateriaal was dus een boom. Geen boom die leven gaf, al was dat wel de waarde die de Israëlieten hieraan hechtten...

In de rest van het Oude Testament kun je lezen dat Israël regelmatig periodes kende waarin het afgoden aanbad. Ook die werden voornamelijk van hout gemaakt en op bergen en hoogvlaktes geplaatst – de boom van het leven in Eden stond ook op een berg. Al die afgoden waren valse bomen van het

leven. De mensen deden alsof deze afgoden geluk, voorspoed en welvaart brachten, maar ze hadden geen kracht in zichzelf. Alleen God kan levenskracht geven en Hij doet dit via Jezus.

De boom en het kruis

Daarom zeg ik dat Jezus de enige ware levensboom is. Net zoals de boom die in het paradijs stond, biedt Jezus leven aan. Eeuwig leven. Jezus vergelijkt zichzelf daarom met een wijnstok:

Ik ben de ware wijnstok en Mijn Vader is de wijnbouwer. (...) Blijf in Mij, dan blijf Ik in jullie. Een rank die niet aan de wijnstok blijft, kan uit zichzelf geen vrucht dragen. Zo kunnen jullie geen vrucht dragen als jullie niet in Mij blijven.’ (Johannes 15:1 en 4)

Als Jezus de wijnstok is, dan zijn wij Zijn ranken. Een wijnstok is een soort boompje. Je zou daarom ook kunnen zeggen: wij zijn als takken van de (levens)boom. Als we in Hem geënt zijn, zijn we verbonden met de bron van het leven.

In Jezus blijven, betekent dat we op Hem vertrouwen en dat we onze kracht, onze liefde en onze identiteit uit Jezus halen. In Hem blijven is als dagelijks eten van de vruchten van de boom van het leven, zoals Adam en Eva deden. We maken ons afhankelijk van Hem.

Maar ‘in Hem blijven’ is wel iets waarvoor we moeten kiezen. We kunnen er ook voor kiezen niet in Hem te zijn. We kunnen Jezus’ aanbod afwijzen. Adam en Eva moesten kiezen: hebben ze God lief of willen ze aan Hem gelijk worden? Vertrouwen ze Hem of niet? Mozes en het volk Israël stonden voor dezelfde keuze: God liefhebben of afgoden dienen. Vertrouwen ze Hem of niet?

Diezelfde vraag is er voor ons: geven we ons over aan Jezus of doen we liever onze eigen wil? Ik hoop dat je je leven aan Jezus hebt gegeven of dat wilt doen. Want weet je wat nu zo

mooi is? De boom van het leven stond op een berg in de tuin van Eden. Adam en Eva moesten omhooglopen om van de vruchten te kunnen eten. Ook Mozes moest de berg op klimmen om God te kunnen ontmoeten. Maar toen Jezus kwam, daalde Hij af vanuit de hemel! Hij kwam naar ons toe, omdat wij niet naar Hem toe kunnen komen.

Het tragische is alleen wel dat Jezus niet vriendelijk werd verwelkomd. Hij nodigde iedereen uit in Hem te geloven en wilde redding brengen voor iedereen. Dat betekende wel dat mensen vrijwillig voor Hem moesten kiezen. Sommigen deden dat, maar de meesten wezen Hem af. Als ze voor Jezus kozen, moesten ze namelijk hun eigen wil aan Hem overgeven en zich door Hem van binnenuit laten veranderen.

De Joodse leiders in Jezus' tijd wilden hun status vasthouden en hadden daar Gods wet en nog een reeks zelfbedachte regels voor nodig. Ze legden een zware last op aan het volk. Het volk wilde alleen maar voedsel hebben voor het lichaam en niet voor de ziel. Ze lieten zich opjatten door hun leiders, die zo de Romeinen onder druk zetten om Jezus op de meest vreselijk denkbare manier ter dood te brengen.

Speciaal voor dit doel was een boom gekapt. Ze maakten er een kruis van en zo werd deze boom een instrument om iemand ter dood te brengen. Jezus moest deze 'boom' zelf een berg op slepen. Daar werd Hij vastgenageld aan het kruis en daarna trokken de Romeinse soldaten het kruis overeind en plantten zo deze 'boom' op de berg. Daar hing de Zoon van God, de Bron van het Leven.

En juist Hij stierf. Aan een boom. Op een berg. Koud. Eenzaam. Verlaten. Alleen Zijn aardse moeder Maria en Zijn beste vriend Johannes waren erbij. Maar ze konden niets doen om het lijden te verlichten.

Een mens kiest in zijn ogen altijd de juiste weg, verzucht de Bijbel (Spreuken 16:2a). Dit was daar het ultieme bewijs van. De Joodse leiders voelden zich bedreigd en het volk zag in Jezus niet

de Verlosser op wie ze hun hoop hadden gevestigd voor een goed leven. Daarom hakten ze de Levensboom om.

Jezus, de Zoon van God, verliet het leven. Maar niet voor Hij de woorden 'Het is volbracht' uitsprak! Door te sterven, schonk Jezus ons het leven. Hij droeg de straf die wij verdienden. Doordat Hij stierf, hebben wij eeuwig leven en Jezus bewees dat door op te staan uit de dood. De Levensboom kwam eerst zelf weer tot leven!

Van één naar twee bomen

In de jaren negentig van de eerste eeuw bevindt de apostel Johannes zich op het eiland Patmos. Hij is verbannen vanwege zijn werk voor de Heer. Het is al zo'n zestig jaar geleden dat hij aan de voet van het kruis stond en Jezus voor zijn ogen zag sterven. Plotseling verschijnt Jezus aan hem in een visioen. Johannes wordt meegenomen naar de hemel en krijgt een kijkje in de toekomst. Helemaal aan het eind, in het laatste hoofdstuk van de Bijbel, schrijft Johannes:

'Hij (een engel, JH) liet me een rivier zien met water dat leven geeft. De rivier was helder als kristal en ontsprong aan de troon van God en van het Lam. In het midden van het plein van de stad en aan weerskanten van de rivier stond een levensboom, die twaalf vruchten gaf, elke maand zijn eigen vrucht. De bladeren van de boom brachten de volken genezing.'
(Openbaring 22:1-2)

Stel je Gods troon voor. God de Vader zit daar, met Jezus in de gedaante van een lam. Vanuit hun troon stroomt water. Water dat leven geeft. Het is een kristalheldere rivier die dus ontspringt bij het Lam. En wat vinden we aan weerszijden van de rivier? Niet één levensboom. Nee, twee bomen van het leven. Iedere maand hebben ze nieuwe vruchten. En de bladeren van de bomen hebben genezingskracht.

Hoe mooi zal de dag zijn waarop we oog in oog staan met deze bomen en van hun vruchten kunnen eten! We worden genezen van onze aardse ziekten en wonden en ook ons innerlijk wordt geheeld. Het leven van Jezus stroomt door onze aderen en dagelijks mogen we God ontmoeten bij de bomen van het leven. Net zoals Adam en Eva deden in hun tuin.

Jezus is de boom van het leven

Adam en Eva aten in de hof van Eden dagelijks van de vruchten van de boom van het leven. Die boom stond in het midden van de tuin, waar zij God ook ontmoetten. Nadat ze hadden gezondigd, moesten ze het paradijs verlaten, zodat ze niet langer van deze boom konden eten.

Het was Jezus' kracht die deze boom van het leven zo bijzonder maakte. We komen de levensboom nog verschillende malen tegen in de Bijbel, maar telkens in andere verschijningsvormen. Zo ontmoet Mozes de Engel van de Heer (Jezus) bij de brandende struik op de berg Horeb, zoals we al eerder zagen. Later brengt God Israël naar deze berg en geeft Hij hun Zijn wet.

Die wet kreeg zijn vervulling in Jezus. Jezus is de ware boom van het leven. Niet voor niets vergeleek Hij zichzelf met een wijnstok en ons met de ranken. Wij zijn als de takken van de levensboom.

Het is opvallend dat Jezus' levenskracht voor ons beschikbaar werd doordat Hij stierf in onze plaats aan een kruis gemaakt van het hout van een boom. Waarom? Omdat de mensen zich liever vasthielden aan valse bomen van het leven.

Wij mogen dagelijks van Jezus' vruchten eten als we op Hem vertrouwen voor onze redding. Ooit zal er een nieuw paradijs zijn en daar vinden we niet één maar twee bomen van het leven.

4 Een type als Jezus

Jezus zien in Noach en zijn ark

De Hollywood-film 'Noah' is één van de slechtste visuele hervertellingen van een Bijbels verhaal die ik ooit heb gezien. Maar er is een scène die ik niet zal vergeten. God heeft zojuist de ark gesloten. Water spuit uit de grond, terwijl het tegelijkertijd verschrikkelijk begint te regenen. Noach en zijn familie zijn veilig binnen. Alle dieren zijn aan boord. Het is donker binnen. Het ruim wordt slechts verlicht door het zwakke schijnsel van een klein vuur. Het hout kraakt, terwijl het vaartuig langzaam stijgt op het rijzende water.

Plotseling dringt langzaam maar zeker geluid door in de ark; het geschreeuw van mensen in doodsangst. Ze zijn wanhopig en slaan met hun vuisten op het schip. Maar het is te laat. Ze hebben de waarschuwingen van Noach jarenlang in de wind geslagen. De deur is dicht en ze kunnen niet meer ontsnappen aan het water. Hoe zouden Noach en zijn familie zich hebben gevoeld?

Het verhaal van Noach en de ark is één van de meest bekende zondagsschoolverhalen. De afbeeldingen in kinderbijbels zijn meestal kleurrijk en vrolijk. Een lachende, oude Noach met grijze baard en staf voor op de boeg van zijn ark. De dieren (meestal blije schapen, leeuwen en olifanten) kijken vol voldoening over zijn schouder mee, terwijl in de verte de contouren van de regenboog zichtbaar zijn.

Een heerlijk plaatje voor kinderen. Vredig en rustgevend. Maar zo was het in de praktijk niet. De aarde kwam volledig onder water te staan, zoals blijkt uit niet alleen de Bijbel, maar ook uit talloze geschriften van beschavingen buiten het Midden-Oosten. Dit was de grootste natuurramp in de geschiedenis van

de mensheid. Miljoenen mannen, vrouwen en kinderen stierven.

Slechts acht personen waren na veertig dagen regen nog in leven op aarde. Vier mannen en vier vrouwen. Op de hele wereld. Ze waren hun familie en hun vrienden kwijt. Elke plek die ze ooit hadden gekend was verdwenen. En wie weet waar ze naartoe zouden drijven. Ze zullen veel pijn en verdriet hebben ervaren. Dat kan niet anders. Tegelijk moeten ze ook dankbaar zijn geweest voor het geloof van Noach, die de stem van God hoorde en ernaar luisterde, zelfs toen iedereen hem voor gek verklaarde.

Zevenmaal zeventig

Het verhaal van Noach wordt beschreven in Genesis 6 tot en met 9, maar om zijn verhaal goed te kunnen begrijpen, moeten we eigenlijk nog iets verder uitzoomen. In wat voor wereld leefde Noach eigenlijk? Wat is er zoal gebeurd nadat Adam en Eva het paradijs hadden verlaten?

In Genesis 4 geeft de Bijbel een samenvatting van de nakomelingen van Adam. Eén van hen is Lamech, die afstamt van Kaïn. Kaïn had zijn jongere broer Abel doodgeslagen en vreesde voor zijn eigen leven. Ook al verdiende hij dat niet, toch beloofde God hem te beschermen. Als iemand Kaïn zou doden, zou God dat zevenmaal wreken. Lamech vond zichzelf aanzienlijk belangrijker dan zijn voorouder Kaïn. Lamech verkondigde luid dat hij zevenmaal zeventig keer zou worden gewroken. En als iemand hem zou verwonden, dan zou hij deze persoon doodslaan, zelfs als het een kind was.

Kaïn was de eerste mens die iemand anders met geweld van het leven beroofde. Daarna nam het geweld op aarde alleen maar toe. Lamech leefde zeven generaties na Kaïn en is slechts het symbool van de slechtheid van de mens die op dat moment overheerste.

Hoewel God Zijn wet nog niet had gegeven, moeten de

mensen hebben geweten hoe fout het was om zo gewelddadig te zijn. Vanuit het Oude Testament weten wij ook wat rechtvaardigheid is: als iemand jou een tand uitslaat, is het rechtvaardig om met gelijke munt terug te betalen. In dit geval dat je bij die ander ook een tand kapot mag slaan. Steekt iemand jou een oog uit, mag je dat bij hem of haar ook doen en ga zo maar door. Wat de ander tegen jou doet, mag jij bij de ander doen.

Het nadeel is dat er zo een cirkel van geweld ontstaat waar je bijna niet uit kunt komen. Zeker niet als je zoals Lamech nog veel verder gaat dan dat. Dood je iemand van hem, dan doodt hij er zeventig van jou. Zo ontstaan verschrikkelijke bendeoorlogen waar pas een einde aan komt als één van de strijdende partijen volledig het onderspit heeft gedolven. Toen Noach werd geboren, was de aarde daardoor een verschrikkelijke plaats. Er waren waarschijnlijk veel mensen die dachten als Lamech. Die zijn er vandaag de dag ook en daarom draagt Jezus ons op radicaal anders te zijn dan Lamech. ‘Vergeef zevenmaal zeventig keer’, legde Jezus uit aan Zijn trouwe leerling Petrus. Petrus had voorgesteld om iemand die hem onrecht aandeed zevenmaal te vergeven en dat was al uiterst nobel! Maar Jezus’ zeven keer zeventig betekent dat je iemand oneindig veel moet vergeven.

Dood van onschuldigen?

Eén van de redenen dat niet-gelovigen de Bijbel een verschrikkelijk boek vinden, zijn verhalen zoals die over de zondvloed. En, zoals ik hierboven beschreef, het was ook heel erg. Nog erger dan wij ons kunnen voorstellen.

Waarom liet God onschuldige mensen verdrinken? Wat hadden ze dan moeten doen? Hun vertrouwen stellen op een man met een lange grijze baard die ver bij de kust vandaan een reusachtig schip bouwde? Die man had ze vast niet allemaal op een rijtje. Stel je voor dat iemand nu in onze Flevopolder een

ruimteschip ging bouwen omdat er een komeet op weg naar de aarde was? Zouden wij dan ook ons huis, ons werk en onze familie vaarwel zeggen om aan boord te klimmen van dat ruimtevaartuig?

Als je het zo bekijkt, is het niet zo gek dat niemand Noach geloofde. Ja, zijn familie geloofde hem. Maar misschien moesten die wel mee omdat ze nu eenmaal familie waren. Hoe kon God dan toch de hele mensheid zo in het onheil storten?

Het is moeilijk om ons in die tijd te verplaatsen en ons in te denken hoe het geweest moet zijn. We kunnen ons alleen maar richten op het verhaal zoals God dat door Mozes heeft laten opschrijven in Genesis. En net ná het verhaal over de wraakzuchtige Lamech, en net vóór het verhaal van de zondvloed zegt God dat het zo niet langer kan. Het staat er wat mysterieus:

Toen dacht de HEER: 'Mijn levensgeest mag niet voor altijd in de mens blijven, hij is immers niets dan vlees; hij mag niet langer dan honderdtwintig jaar leven.' (Genesis 6:3)

Ik ga deze tekst niet uitgebreid analyseren, maar het betekent niet dat een mens niet ouder mag worden dan honderdtwintig jaar. Na Noach werden mensen nog steeds soms honderden jaren oud. Wat het wel betekent, is dat God de mensen honderdtwintig jaar de tijd geeft om tot inkeer te komen.

Het lijkt erop dat vanaf Lamech de klok tot aan de zondvloed begon te lopen. De mensen hadden honderdtwintig jaar om te stoppen met het geweld en terug te keren bij God. Maar de mensen bleven kwaad doen. Zoveel zelfs dat God er spijt van kreeg dat Hij hen had gemaakt. Al het geweld, al het verdriet, al de pijn die Hij zag... Het moet Zijn ziel hebben verscheurd. Maar Hij had Eva beloofd dat iemand uit haar nageslacht zou worden geboren die zou afrekenen met het kwaad. En God komt niet terug op Zijn belofte. Gelukkig is er een man die wel

op God vertrouwt: Noach. Via hem wil God redding brengen voor de mensheid.

Een type als Jezus

De Bijbel omschrijft Noach als een type 'Jezus'. Daarmee bedoel ik dat hij karaktereigenschappen heeft die erg lijken op die van Jezus.

Noach was een rechtschapen man; hij was in zijn tijd de enige die een voorbeeldig leven leidde, in nauwe verbondenheid met God. (Genesis 6:9)

Als ik Jezus moest omschrijven, zou ik soortgelijke woorden gebruiken. Er zijn maar een paar mensen in de Bijbel van wie wordt gezegd dat ze rechtschapen waren. Dit waren mensen als Noach, Jozef (de zoon van Jakob), de profeet Daniël en Job. Zij zijn alle vier typen van Jezus: ze deden in het klein wat Jezus in het groot deed en hun levens hebben overeenkomsten met dat van Jezus. Laten we eens kijken naar hoe de verhalen van Noach en Jezus op elkaar lijken.

In de tijd van Jezus leefden veel mensen alsof God niet bestond. Er was veel geweld, met name door de Romeinen, die andere volken aan hun wil onderwierpen. God werd aanbeden in gebieden als Juda en Galilea, maar het hart van de mensen was niet bij Hem. De Joodse leiders bijvoorbeeld voelden zich verheven boven het gewone volk omdat zij zich zo nauwkeurig aan Gods wetten en hun eigen regels hielden. Ze waren eigenlijk van God losgeraakt. Niet door losbandigheid, maar juist door hun vele wetten en regels.

In onze tijd is het niet veel beter. Ook nu trekken veel mensen zich weinig van God aan. Geweld, misbruik, oorlog; de kranten en nieuwssites staan er vol mee. En dat is dan alleen nog maar het geweld waarover wordt gepubliceerd. In het verborgene vindt veel plaats dat het daglicht niet kan verdragen. Ook nu is

het moeilijk om net als Noach rechtschapen te zijn en in verbondenheid met God te leven.

Noach deed het. Niet omdat hij gedisciplineerder was dan al die andere mensen, maar omdat zijn hart bij God was. Hij *wilde* God dienen. Zelfs als dat hem zijn reputatie zou kosten en hij belachelijk gemaakt zou worden. Daarom bouwde hij jaren aan een reusachtig schip, ver weg van de kust. Iedereen verklaarde hem voor gek. Men geloofde niet dat er onheil in aantocht was. Noach geloofde God wel en handelde naar Zijn wil.

Je zou kunnen zeggen dat zijn ‘brood’ de ‘wil van God doen’ was. Gods wil doen, daar leefde hij voor. Dat zien we ook bij andere Bijbelse personen die God van harte liefhadden, zoals Job, Daniël en Jozef, die ik al eerder noemde. Ook zij haalden grote vreugde uit het doen van Gods wil. Maar bovenal zien we het bij Jezus, die bij herhaling zei dat Hij alleen maar leefde om de wil van God te doen. Hij zag handelen naar Gods wil als Zijn brood. (Johannes 4:34).

Noachs rust

Er is nog een manier waarop Noachs leven vooruitwees naar Jezus. Noach was namelijk een zoon van Lamech. Dit is een andere Lamech dan de nakomeling van Kaïn die ik eerder noemde. Noachs vader stamt af van Kaïns broertje Set. In deze familietak kwam minder zonde voor dan in de tak van Kaïn.

Toen Lamech een zoon kreeg, noemde hij hem ‘Noach’. Dat betekent ‘rust’. Lamech was zich namelijk heel bewust van de vloek die was gekomen nadat Adam en Eva hadden gezondigd. Adam moest werken om voedsel uit de grond te krijgen, maar Noach zou ‘rust’ en ‘troost’ brengen.

Toen Lamech 182 jaar was, verwekte hij een zoon die hij Noach noemde. Deze zoon,' zei hij, 'zal ons troost geven voor het werken en zwoegen dat ons deel is omdat de HEER het akkerland heeft vervloekt.' (Genesis 5:28-29)

Bracht deze Noach de gehoopte verandering? Was de vloek tenietgedaan na de zondvloed? Nee. Er was niets veranderd. Nog steeds moesten mensen zich in het zweet werken om voedsel te produceren. De rust waar Lamech op had gehoopt, was niet gekomen. Fysiek was er nog altijd de noodzaak om te zwoegen en geestelijk was er nog steeds een scheiding tussen God en mens.

Je zou daarom kunnen zeggen dat Noachs vader het bij het verkeerde eind had gehad. Noach bracht geen einde aan de vloek die Adam en Eva te horen hadden gekregen. *Maar...* Lamechs woorden kwamen uit in Noachs nakomeling, Jezus, die zo'n 2.500 jaar later werd geboren. Het was Jezus' missie om ons in Gods rust te leiden en dat was niet zozeer rust van het werken. Nee, Jezus' rust gaat veel verder. Het is geestelijke rust.

'Kom naar Mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, dan zal Ik jullie rust geven. Neem Mijn juk op je en leer van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht.' (Matteüs 11:28-30)

De mensen in Jezus' tijd waren niet allemaal slecht. (In de tijd van Noach wel praktisch iedereen.) Er waren Joodse burgers die God wel wilden dienen, maar niet wisten hoe. Ze waren moe van alle regels en van het proberen zichzelf te verlossen. Gods wet wees de weg naar vrijheid, maar de voorschriften waren zo moeilijk vol te houden dat het ondraaglijk zwaar werd.

Het was de bedoeling van de wet om de weg naar God te wijzen. Door je aan Gods regels te houden, konden de mensen

in het Oude Testament weer bij God horen. De bedoeling van de voorschriften en rituelen was dus om de relatie tussen God en mens weer te herstellen. Waarom werd de wet dan toch zo'n zware last dat Jezus rust komt aanbieden?

Omdat de wet vooral duidelijk maakt wat zonde is. Ze wijst de zonde aan, maar maakt die niet ongedaan. De mensen gingen dus gebukt onder zonde. Ze waren als ossen die een loodzware kar door de modder moesten trekken. Jezus zag dat en had medelijden met hen. 'Kom naar Mij', zei Hij daarom. 'Samen trekken we deze kar. Mijn juk is zacht en Mijn last is licht.'

Een juk is de houten balk om de nek van bijvoorbeeld een os waardoor het dier de kar of de ploeg kan trekken. Als er twee dieren voor zijn gespannen, is dat voor beide natuurlijk veel makkelijker dan als ze het alleen moeten doen. Dat beeld gebruikt Jezus hier. Jezus' houten balk is zacht. De kar is bovendien niet zwaar als je die samen met Hem trekt. Jezus kwam om ons rust te geven.

Koning David zag dat ook in toen hij Psalm 23 dichtte. Daarin beeldt hij God af als een liefdevolle Herder die Zijn schapen laat grazen in groene weiden, bij een rustige rivier. Wat een rust straalt dit beeld uit!

Zoals Jezus maar niet gelijk aan Jezus

Via de geslachtslijnen van Noach en later David kwam deze Jezus uiteindelijk ter wereld. Zo speelden zij een belangrijke rol bij het brengen van Jezus' rust naar ons toe. En toch... Noach was niet Jezus. Hij was een rechtvaardige man en vertrouwde op God. Terwijl de wereld om hem heen in moreel opzicht steeds verder afzakte, bleef hij geloven.

Hij geloofde, maar niet in zichzelf. Niet in zijn eigen woorden en niet in zijn eigen daden. Hij bleef hopen op de Heer. Daarom bouwde hij de ark, ook al moet dat zelfs voor hem een raar idee geweest zijn. God zei dat er een overstroming zou komen, een

wereldwijde ramp. Noach geloofde Hem op Zijn woord, hoewel hij zich geen voorstelling kon maken van wat er ging komen.

Toen het water uiteindelijk kwam en de wereld reinigde van de zonde, zaten er acht nakomelingen van Adam veilig in het schip. Noach werd zo de nieuwe stamvader van de mensheid. Die rol nam hij over van Adam. Er was echter een probleem. Noach ging als zondaar de ark in en kwam er als zondaar weer uit. Dat is wat de Bijbel wil laten zien door één gebeurtenis uit het leven van Noach na de zondvloed te beschrijven.

We weten niet wanneer dit incident precies plaatsvond, maar het was al enige tijd na de vloed, want Noach had een wijngaard aangelegd, druiven geplukt en wijn gemaakt. Toen dronk Noach van de wijn. Wijn drinken is niet zondig. Jezus deed het ook. Dronken worden en jezelf dan schaamteloos ontkleden, is dat wel en dat deed Noach. Eén zoon ziet zijn naaktheid en maakt hem belachelijk. De twee anderen bedekken Noach juist.

Als wij deze scène lezen in Genesis 9 vinden we het misschien grappig dat Noach zich zo liet gaan en veroordelen we zijn zoon Kanaän voor hoe hij met de situatie omging. Maar de onderliggende boodschap is eigenlijk dat hoewel Noach op God vertrouwde, hij niet zonder zonde was. Hij is niet de nieuwe Adam die alles ongedaan maakt wat door de zonde is veroorzaakt.

De eerste Adam werd zondeloos geboren, maar koos ervoor tegen Gods wil in te gaan. Noach wilde Gods wil doen, maar was niet zondevrij. Evenals alle mensen die voor hem hadden geleefd en alle mensen die na hem zouden komen, had hij een Verlosser nodig. Een nieuwe Adam die niet in zonde is geboren én een Adam die gehoorzaam is zolang hij leeft. In het vorige hoofdstuk hebben we al gezien dat Jezus die nieuwe Adam is.

Noach was dat dus niet en daarom was de zondvloed niet de ultieme oplossing om het kwaad op deze wereld te verdelgen. Er bleef kwaad achter in Noachs familie en via hun nageslacht verspreidde de zonde zich later weer. Niet voor niets is het

eerste verhaal na Noach dat van de toren van Babel, waarin de mensen een toren wilden bouwen om naam voor zichzelf te maken. Ze wilden zichzelf de glorie geven die alleen aan God toekomt.

Noach was zoals Jezus, maar hij was niet Jezus.

Jezus is de ark

Noach bouwde een schip van ongeveer 150 meter lang, 25 meter breed en 15 meter hoog. Het moet hem tientallen jaren hebben gekost. Sommigen schatten in dat hij er zelfs 120 jaar aan bouwde. Dat komt overeen met de tijd die God de mensen gaf om tot inkeer te komen in Genesis 4.

Aangezien Noach niet meedeed aan de kwalijke praktijken van de mensen, moeten velen hem al met de nek hebben aangekeken. En toen hij ook nog eens op het droge een gigantisch schip ging bouwen, terwijl de dichtstbijzijnde zee honderden, misschien wel duizenden kilometers verderop lag, zullen de mensen hem helemaal belachelijk hebben gemaakt. En niet alleen hem. Ook zijn vrouw, zijn zoons en zijn schoondochters. Het is het lot van mensen die op de Heer vertrouwen.

Plank voor plank en nagel voor nagel kwam de ark tot stand, terwijl de mensen rustig doorleefden. Hoe vaak zou Noach hen hebben gewaarschuwd? Maakte dat onderdeel uit van zijn opdracht? Het staat niet in de Bijbel, maar ik stel me voor dat Noach de mensen regelmatig aansprak op wat God hem had verteld. Hij wilde meer mensen redden dan alleen zijn eigen familie.

Maar niemand kwam tot inkeer. Niemand wilde luisteren naar iemand die slecht nieuws brengt. Hadden de mensen zijn waarschuwingen maar als goed nieuws gezien! Ja, er kwam een ramp van ongekende proporties aan, maar er was een mogelijkheid om eraan te ontsnappen! Oh, als de mensen zich

dat hadden gerealiseerd...

De ark had een deur. Eén deur. En die deur stond jarenlang open. Totdat de dieren, Noach en zijn familie instapten. Zeven dagen later daalden de eerste, dikke regendruppels neer vanuit de wolken. Eerst een paar, maar al snel werden het er steeds meer. Totdat het goot van de regen.

De Bijbel zegt dat het tot die tijd nog nooit had geregend op aarde. Stel je de paniek voor bij de mensen. Ze hadden geen idee wat hun overkwam. Ze gingen terug naar hun huizen en hun tenten of waar ze ook maar woonden. En toen sloot Gods hand de ark. De deur die jarenlang zo uitnodigend open had gestaan, was nu dicht. Er kon niemand meer in.

De acht in de ark waren veilig, alle andere mensen kwamen om in de eerste uren en dagen van de zondvloed. Terwijl Gods oordeel neerdaalde op de aarde, om haar te reinigen van de zonde, schuilden Noach en zijn familie bij de Heer.

Ik zei al dat Noach en zijn familie niet volmaakt waren. Waarom mochten zij dan toch in de ark? Omdat de ark een beeld van Jezus is. Zoals de ark Noachs familie beschermde tegen de zondvloed, zo beschermt Jezus ons tegen Gods oordeel. De acht mensen zaten veilig geborgen in het ruim van de ark. Op dezelfde manier zijn wij geborgen in Christus. Hij is onze ark. Als we in Hem blijven, kan Gods toorn ons niet raken.

Ik weet wel dat veel christenen ongemakkelijk op hun stoelen beginnen te schuifelen als we het hebben over Gods toorn, maar de theologische waarheid is dat we het allemaal verdienen om te verdrinken in de zondvloed. We halen immers Gods norm niet.

Het goede nieuws is dat Noach ook niet voldeed, maar toch werd gered. Als we op God vertrouwen, dan wordt slecht nieuws goed nieuws.

In geloof bouwde Noach de ark en in vertrouwen klom hij aan boord. Op diezelfde manier geloven wij in Jezus, de Zoon van God. Hij is de deur van de ark, die nog altijd openstaat. Wanneer die deur dichtgaat, dat weet alleen God en is voor ons

niet zo belangrijk. Het enige wat telt, is dat de deur vandaag nog openstaat en dat je de ‘ark’ nog kunt in kunt.

De ark van Noach was groot. Ongeveer anderhalf voetbalveld lang. Maar dat is nog steeds beperkt. Noach hoefde geen grotere ark te bouwen, want God wist hoeveel mensen van Zijn aanbod gebruik zouden maken. De ark die Jezus is, is echter oneindig groot. Er is meer dan voldoende plek en iedere dag zijn er mensen die de uitgestoken hand van Jezus aanvaarden en zich door Hem naar binnen laten leiden.

Zoals in de dagen van de Mensenzoon

We hebben gekeken naar Noach, die in veel opzichten als Jezus was, maar niet in alle opzichten. We hebben ook gezien dat Noach een fysieke ark bouwde die hem beschermde tegen Gods oordeel en dat Jezus een geestelijke ark is die ons laat ontsnappen aan de straf die we verdienen.

Maar, zoals ik al aan het begin van dit hoofdstuk zei, er zit ook een tragische component aan het verhaal. Talloze mensen wijzen Jezus af, precies zoals in Noachs tijd iedereen God afwees. God is geduldig. Hij wachtte zeker 120 jaar voor Hij het water stuurde.

Ook nu is God geduldig. Sterker nog, Zijn geduld is de reden dat Jezus nog niet is teruggekomen. Hij wil dat zoveel mogelijk mensen worden gered. De deur van de ark staat nog steeds open.

Maar dat blijft niet altijd zo. Jezus zelf vertelde Zijn leerlingen over hoe het zal zijn als Hij terugkomt:

‘En zoals het eraantoe ging in de dagen van Noach, zo zal het ook zijn in de dagen van de Mensenzoon: ze aten, ze dronken, ze huwden, ze werden uitgehuwelijkt, tot aan de dag waarop Noach de ark binnenging en de vloed kwam die iedereen verzwolg.’ (Lucas 17:26-27)

Ik ben gek op rampenfilms. Niet omdat ik geniet van pijn en

leed, maar omdat er tussen de grote gebeurtenissen door heroïsche daden worden verricht. Ik stel me altijd voor dat ik de held ben en vele mensen het leven red. Deze films volgen bovendien een vast patroon en ze lopen altijd goed af, in ieder geval voor de hoofdpersoon.

De scène die Jezus beschrijft in Lucas 17, lijkt wel op zo'n Hollywood-verhaal. In de film worden de mensen compleet verrast door de ramp, met uitzondering van een meestal excentrieke wetenschapper, die door niemand serieus wordt genomen, maar het dan toch bij het juiste eind blijkt te hebben.

Als Jezus terugkomt, zal het net zo gaan. De mensen werken, eten, drinken, trouwen, krijgen kinderen, maken plezier en toekomstplannen. Tot Gods Zoon terugkomt. Ditmaal niet als een hulpeloos kind, geboren in een obscuur dorpje aan de rand van een groot keizerrijk. Maar als een machtige Koning die over de hele wereld gezien wordt. Niemand zal dat kunnen missen.

Als Hij komt, rekt Hij definitief af met alle kwaad. Vanaf dat moment is de deur van Zijn ark gesloten. Alleen de mensen die zich al in Hem bevinden, zijn dan gered. De anderen zullen worden verzwolgen. Niet door water, maar door vuur. Gods vuur verteert de zonde, tot er niets meer van overblijft.

Wij, die op God hebben vertrouwd zullen net als de hele schepping worden vernieuwd. God heeft zelf voor alle zonden betaald. Voor al die keren dat Noach twijfelde aan God, is betaald. Voor zijn dronkenschap is betaald. Voor elke fout die ik heb gemaakt, is betaald. Voor elke overtreding tegen God die jij hebt begaan, is betaald aan het kruis.

Door in onze plaats te sterven, werd Jezus als de ark. De ark van God. Eenieder die niet op zichzelf vertrouwt maar op Zijn genade kan die ark binnengaan. Noach en vele andere onvolmaakte navolgers van God zullen ons in deze reddingsboot begroeten.

Jezus zien in Noach en zijn ark

De Bijbel omschrijft Noach als een ‘type Jezus’. Dat wil zeggen dat hij erg lijkt op de Zoon van God: hij leidt een rechtvaardig leven en redt andere mensen voor God. Daarmee is Noach een inspiratiebron voor ons allemaal.

Aan het eind van het verhaal blijkt echter dat Noach *lijkt* op Jezus, maar hij *is* niet Jezus. Hij zondigt en geeft de zonde weer door aan zijn nageslacht. De vloed van God heeft het kwaad niet volledig uitgewist. Er is Iemand nodig die wel volmaakt is en de zonde definitief kan verwijderen: Jezus.

In de dagen van Noach waren de mensen uiterst slecht. De gewelddadige Lamech is daar een goed een voorbeeld van. Hij zou wraak nemen op ook maar de kleinste overtreding tegen hem. Liefst 77 keer. (Jezus roept juist op zeven maal zeventig keer te vergeven!)

Ook in de dagen van Jezus waren de mensen slecht, zoals in de tijd van Noach. Vandaag de dag wordt God door de overgrote meerderheid van de mensheid genegeerd en dit zal ook zo zijn in de tijd dat Jezus terugkomt.

We leven in genadetijd, een periode om tot inkeer te komen. De deur van de geestelijke ark (Jezus) staat nog altijd open en we kunnen nog altijd naar binnen. Bij Jezus zijn we veilig voor het oordeel dat ooit gaat komen. Op die dag gaat de deur dicht. Velen zullen dan alsnog wensen dat Jezus hen toelaat, maar dan zal het te laat zijn.

Schuilen we bij Jezus, dan ontvangen we ook Zijn ‘Noach’, Zijn *rust*.

Jezus zien in Israëls feesten

God gaf Israël instructies voor zeven belangrijke feesten die ze jaarlijks moesten vieren (Leviticus 23). Deze feesten hebben een driedubbele functie. Ze wijzen meestal terug naar een historische gebeurtenis, ze zijn verbonden aan de tijd van het jaar én ze wijzen vooruit naar Jezus. Hier een overzicht.

Pesach/Pasen (maart/april)

Inhoud: Israël viert de bevrijding uit Egypte. Het pesachlam wordt geofferd bij de tempel om te herdenken dat het bloed van het lam Israël beschermde tegen de engel van de dood die door Egypte trok. Families vieren gezamenlijk de pesachmaaltijd. Het voedsel symboliseert de verschillende aspecten van de slavernij.

Verwijzing naar Jezus: Jezus is het Pesachlam. Hij werd geofferd voor onze zonden. Zijn bloed beschermt ons tegen de engel van de dood, want Hij heeft met Zijn bloed betaald voor onze zonden, waardoor wij eeuwig leven mogen hebben (1 Kor. 5:7). Ook bevrijdt Jezus ons van de slavernij van de zonde. (Romeinen 8:1-2)

Feest van het ongedesemde brood (maart/april)

Inhoud: Een week lang wordt alleen brood zonder gist gegeten, want Israëls vrouwen hadden bij de bevrijding uit Egypte niet genoeg tijd om het brood te laten rijzen.

Verwijzing naar Jezus: Gist staat in de Bijbel symbool voor de zonde. Christus is zonder zonde. Het ongedesemde brood verwijst naar Zijn zondeloze karakter (1 Kor. 5:8).

Feest van de eerstelingen (maart/april)

Inhoud: Zeven weken na Pesach wordt God gedankt voor de oogst. Het volk eert Hem voor Zijn voorzienigheid. Later werd met dit feest ook gevierd dat God de wet had gegeven.

Verwijzing naar Jezus: Vijftig dagen na de eerste Pasen ('Pinksteren' verwijst naar 'vijftig') stortte God de Heilige Geest uit over Jezus' leerlingen (Hand. 2:1-4). Met Pinksteren vieren we dus dat God Zijn Geest geeft.

Nieuwjaarsfeest/feest van de bazuinen (september/oktober)

Inhoud: Er klinkt prachtig trompetgeschal en Israël offert voedsel aan God.

Verwijzing naar Jezus: Jezus zegt dat op een dag de bazuinen luid zullen schallen. Op die dag zal Hij de mensen ophalen die bij Hem horen en begint de nieuwe tijd (Mat. 24:31).

Jom Kippoer/Grote Verzoendag (september/oktober)

Inhoud: Israël belijdt zijn zonden en de priester legt deze symbolisch op twee bokken. De eerste, de zondebok, wordt de woestijn in gestuurd, de andere wordt geofferd.

Verwijzing naar Jezus: Beide bokken verwijzen naar Jezus. Hij was het plaatsvervangende offer voor ons én Hij verwijdert onze zonden zover van ons dat God er niet meer aan denkt. We zijn volkomen vergeven (Rom. 11:26).

Loofhuttenfeest (september/oktober)

Inhoud: Tijdens dit zevendaagse feest dankt het volk God voor de hele oogst van dat jaar. In de tempel vinden verschillende ceremonieën plaats, waaronder het aansteken van grote lampenstandaards en het uitgieten van water over het altaar. Iedereen slaapt een week in hutten van takken ter herinnering aan de woestijnperiode.

Verwijzing naar Jezus: Jezus gebruikte dit feest om bekend te maken dat Hij de Messias was, al zei Hij dat niet letterlijk. Hij zei dat Hij rivieren van levend water laat stromen uit mensen die in Hem geloven (Joh. 7:37-38).

Ook noemde Hij zich het licht van de wereld (Joh. 8:12). In Zacharia staat dat ook de heidenen ooit dit feest zullen vieren in Jeruzalem (Zach. 14:16).

De Bijbel zegt dat deze feesten altijd moeten worden gevierd door Israël. Toch staan ze niet meer in deze vorm op onze kerkelijke kalender. Waarom niet? De eerste christenen vierden deze feesten nog wel, maar na verloop van tijd wilde de vroege kerk de Joodse invloeden inperken. Bovendien zagen sommige oude kerkvaders in dat de oorspronkelijke Bijbelse feesten vooruitwezen naar Jezus. Maar zij leefden ná Zijn komst, net als wij.

Daarom kregen Pesach/Pasen en Pinksteren een andere invulling, en werden er feestdagen als bid- en dankdag ingesteld. Een feest als ‘Grote Verzoendag’ was zelfs helemaal niet meer nodig. Wij hoeven geen dierenoffers meer te brengen, omdat Jezus’ offer compleet was en alle zonden wegneemt.

Niet iedereen is het ermee eens dat deze feesten zijn afgeschaft. Sommige christenen willen ze nog vieren of zien dat zelfs als hun plicht omdat in de Bijbel staat dat deze feesten voor altijd moeten worden gevierd. Maar het is de vraag of ‘voor altijd’ echt ‘voor altijd’ betekent in de Bijbel.

Toen God aan David beloofde dat hij voor eeuwig zou regeren, wist David dat hij koning zou zijn tot aan zijn dood. Zijn nageslacht regeerde tot in de zesde eeuw voor Christus, dus niet voor altijd. Zo zijn er wel meer voorbeelden in de Bijbel waarin ‘voor altijd’ niet letterlijk ‘voor altijd’ betekent, maar ‘voor lange tijd’.

In Israël wordt sinds de verwoesting van de tempel in Jeruzalem (70 na Christus) bijvoorbeeld ook geen pesachlam meer geslacht. De Joodse feesten zijn vervuld in Christus en hoeven daarom niet meer te worden gevierd. Ze zijn bovendien specifiek bedoeld voor het Israëlische volk. Er is niets mis mee om ze symbolisch te blijven vieren, denk ik. Doe je het wel, dan voel je je meer verbonden met Israël, maar let op: het zou kunnen dat je te veel waarde hecht aan gebruiken uit het Oude Testament. Dit kan ertoe leiden dat je wettisch gaat denken, terwijl Jezus juist is gekomen om ons vrij te maken.

5 De reis naar het hemelse Jeruzalem

Jezus zien in het geloof van Abraham

Jezus had ruzie. En goed ook. Hij bevond zich in de schatkamer van de tempel. Toen Hij twaalf jaar was had Hij zich laten onderwijzen over God door de leraren in de tempel, maar nu, (bijna) twintig jaar later, had Hij het aan de stok met de Joodse leiders. Jezus gaf nu zelf onderwijs in de schatkamer van de tempel. Hij noemde zichzelf het licht van de wereld en oh, wat hadden de Joodse burgers behoefte aan licht! Ze hielden vast aan Gods belofte dat er een nieuwe koning zou worden gezalfd. Die zou Israël weer in ere herstellen, zodat het weer een machtig koninkrijk zou zijn, zoals in de dagen van David en Salomo.

Jezus sprak met autoriteit en noemde God Zijn Vader. Velen kwamen dan ook tot geloof in Hem. Hij preekte over vrijheid, terwijl de Joodse geestelijken de mensen dwongen om zich aan onmogelijke wetten te houden. Deze wetten waren gebaseerd op Gods Woord, maar dan zwaarder. Jezus noemde hen hypocriet en dat konden ze niet over hun kant laten gaan. Ze noemden Jezus zelfs een ‘bastaardkind’. Dat was een grove belediging. Als je was geboren uit overspel, had je eigenlijk geen toekomst. Jezus reageerde scherp: ‘Jullie noemen jezelf kinderen van Abraham, maar de duivel is jullie echte vader!’ Toen ging Hij verder: ‘Als je je aan Mijn woord houdt, zul je nooit sterven’, zei Hij.

De Joodse leiders waren woedend: ‘Zelfs Abraham is gestorven! Bent U meer dan Abraham?’

‘Ja’, zei Jezus, ‘Hij keek uit naar Mijn komst en was blij toen Ik

kwam’.

‘U bent nog geen vijftig jaar!’, antwoordden ze, ‘En U zou Abraham hebben gezien?’ Abraham was inmiddels al tweeduizend jaar dood.

Jezus gaf geen krimp. ‘Ja’, zei Hij. ‘Ik was er al voor Abraham.’ Daar konden de leiders niet tegenop. Ze wilden Hem stenigen. Er ontstond commotie, maar Jezus slaagde erin weg te komen.

Dit verhaal staat in Johannes 8. Er gebeurt zoveel in deze relatief korte tekst dat het bijna niet opvalt dat Jezus hier beweert dat Hij er al was voordat Abraham er was. Abraham leefde zo’n tweeduizend jaar voor Jezus, maar toch was Jezus al bij Hem. Hoe kan dat? Dat gaan we nu bekijken.

Het leven van Abraham

Abraham is de grondlegger van het geloof in God. Dat wil zeggen: de drie godsdiensten (jodendom, christendom, islam) die geloven in één God beginnen bij hem. De Arabieren stammen af van Abrahams zoon Ismaël, terwijl het volk Israël verbonden is met Abraham via zijn andere zoon, Isaak. De islam begon bij de Arabieren, terwijl het jodendom begon bij de Israëlieten. Het christendom komt voort uit het jodendom.

Abraham is één van de belangrijkste figuren in het Oude Testament. Vanaf Genesis 11 volgen we hem en zijn nakomelingen. Hoewel Jezus’ naam niet wordt genoemd, staat Hij wel centraal in het leven van Abraham. Sterker nog, in Zijn woordenwisseling met de Joodse leiders in de tempel, zei Jezus dat Abraham uitkeek naar Zijn komst.

Hoe kon Jezus dat weten? Hij was erbij. Vanaf Abrahams geboorte tot aan zijn roeping door God en vervolgens tot aan zijn dood, was Jezus bij hem. Hij zag dat Abraham onvolmaakt was, zoals alle mensen. Maar Hij zag ook het geloof dat de stamvader van de Israëlieten had bij elke stap op zijn levenspad.

Eigenlijk is het heel raar dat God juist Abraham uitkoos om

via zijn nageslacht redding te brengen voor de hele wereld. In Genesis 11, als het verhaal van Abraham begint, heet Abraham nog Abram (voor het gemak noem ik hem overal ‘Abraham’) en woont hij in de Chaldese stad Ur. Dat ligt in het huidige Irak, zo’n 225 kilometer ten zuidoosten van de huidige hoofdstad Bagdad. Ook toen al lag Ur aan de rivier de Eufraat. Het was een welvarende, zeer ontwikkelde stad in de tijd van Abraham. Sommige huizen hadden zelfs een soort toilet, bleek uit archeologische opgravingen. Maar wat belangrijker is: Abraham aanbad afgoden voordat God hem riep. Dit detail vinden we in Jozua 24:2:

Dit zegt de HEER, de God van Israël: Jullie voorouders woonden lang geleden ten oosten van de Eufraat. Het waren Terach en zijn zonen Abraham en Nachor. Ze dienden andere goden.

De gelovige Abraham, stamvader van Israël en onze geestelijke stamvader, diende dus ruim 75 jaar van zijn leven niet God, maar de afgoden van zijn voorouders. Pas op het moment dat hij God ontmoet en God hem de opdracht geeft zijn familie achter zich te laten en naar het land te trekken dat God hem zal wijzen, doet hij afstand van deze afgoderij.

Dat hij die afgoden wegdoet wordt niet beschreven, maar ik geloof het omdat er verder nergens meer melding wordt gemaakt van enig afgod. Vanaf dit moment volgt hij God. Blijkbaar was die eerste ervaring met God zo indrukwekkend dat die andere goden er niet meer toe doen. God is vanaf nu zijn Heer en Abraham gaat achter Hem aan. Hij neemt zijn vrouw Sara mee, zijn neef Lot en diens gezin, zijn dienaren, zijn vee en zijn andere bezittingen.

God belooft hem niet alleen land, maar ook een zoon. Abraham is namelijk nog zonder erfgenaam en dat is zo’n beetje het ergste wat je als echtpaar kon overkomen.

Het duurt niet lang tot Abraham Kanaän bereikt, het land dat

God voor hem heeft bestemd. Hij trekt door het land, woont er in tenten, maar bezit gedurende zijn hele leven geen grond. Alleen een grot waarin hij Sara begraaft als ze vele jaren later overlijdt.

Op een gegeven moment moet Abraham Kanaän tijdelijk verlaten vanwege een hongersnood. Hij gaat naar Egypte en is bang dat hij wordt vermoord vanwege Sara, die nog zeer aantrekkelijk is. Daarom zegt hij niet dat hij haar man is, maar noemt hij haar zijn zus. Een halve waarheid, want ze is ook zijn halfzus. Het gevolg? De farao haalt haar weg bij Abraham.

Dit was niet goed van Abraham en gelukkig voor Sara en hem grijpt God in. Sara kon bij Abraham terugkeren zonder dat ze gedwongen was met iemand anders het bed te delen.

Na terugkeer in Kanaän scheiden de wegen van Lot en Abraham en gaat Lot in de buurt van de verleidelijke stad Sodom wonen. God verschijnt dan voor de derde keer aan Abraham om Zijn beloften kracht bij te zetten. Niet alleen zal Abraham het land krijgen, ook krijgt hij net zoveel nakomelingen als er stof is op de wereld.

Ondertussen breekt er oorlog uit in het land en worden Lot en zijn gezin met vele andere mensen ontvoerd. Abraham verzamelt zijn weerbare mannen en zet de achtervolging in. Ze bevrijden de ontvoerde inwoners van Kanaän.

Melchisedek, de koning van de stad Salem (waarschijnlijk de voorloper van de stad die wij kennen als Jeruzalem), zoekt Abraham op om hem te bedanken. Hij neemt brood en wijn mee. Abraham weigert een beloning aan te nemen, maar geeft juist een tiende van wat hij had veroverd aan Melchisedek. Melchisedek was namelijk niet alleen koning maar ook een priester van God. Dezelfde God die Abraham had geroepen en hem al deze beloften had gedaan.

Abraham laat door zijn gift aan Melchisedek zien dat hij niet op aardse koningen vertrouwt, maar op God zelf. Hij zegt: 'Ikzelf zal jou als een schild beschermen. Je loon zal vorstelijk

zijn' (Genesis 15:1). Maar inmiddels heeft Abraham al zo lang moeten wachten dat hij in een geloofscrisis terecht is gekomen.

God herhaalt daarom Zijn belofte: Abraham zal een nageslacht krijgen zo groot als het aantal sterren aan de hemel. Bovendien zal God hem het land in bezit geven.

'Hoe kan ik zeker weten dat U Uw woord houdt?', vraagt Abraham echter.

God besluit de overeenkomst met Abraham te bekrachtigen zoals men dat deed in die tijd. Hij moet een geit, een ram, een tortelduif en een gewone duif halen. De geit en de ram worden in tweeën gesneden. Beide partijen moeten tussen de kadavers door lopen om zo tegen elkaar te zeggen: mag dit met mij gebeuren als ik me niet aan mijn woord houd.

Weer moet Abraham wachten. Hij valt in een diepe slaap en krijgt een angstige droom, waarin God hem vertelt dat zijn nageslacht vierhonderd jaar als slaven zal doorbrengen in Egypte.

Uiteindelijk loopt Abraham zelf trouwens niet tussen de dode dieren door. God wel, in de vorm van een brandende fakkel.

Ondertussen zet Sara Abraham onder druk. Ze wil dat hij met haar slavin Hagar slaapt om zo nageslacht te verwekken. Hij doet dit, maar als Hagar zwanger is, voelt ze zich belangrijker dan haar meesteres. Abraham stuurt haar in opdracht van Sara weg, maar God vertelt Hagar dat ze terug moet keren. Dan wordt Ismaël geboren. God zegent Ismaël. Ook uit hem zal een volk worden geboren, maar niet het volk van de belofte.

Pas dertien jaar later spreekt God opnieuw. 'Ik ben El-Shaddai', zegt God. *Ik ben de Ontzagwekkende. De Almachtige.* Je kunt 'El-Shaddai' ook vertalen met de 'God die in alles voorziet, buiten Hem heb je niets nodig'. God dringt erop aan dat Abraham trouw is. Als hij trouw blijft aan het verbond, dan zal God hem zijn land geven én de God van Abrahams kinderen zijn. Als teken van de bijzondere relatie tussen God en Abraham en zijn familie, moeten alle mannen besneden worden.

Enige tijd later komen drie mannen bij Abraham op bezoek. Het zijn engelen in de gedaante van mensen. Eén van hen is de Engel van de Heer. Ze beloven Abraham dat hij over een jaar een zoon zal hebben. Sara hoort dit en lacht.

Na een tijdje vertrekken de mannen. Maar eerst vertelt de Heer aan Abraham wat Hij van plan is. Sodom en Gomorra hebben zoveel gezondigd dat Hij deze steden gaat vernietigen. Abraham neemt het op voor de mensen die daar wonen. Als er voldoende rechtvaardige mensen zijn, zal God de steden dan niet verwoesten? Hij onderhandelt door tot tien rechtvaardige mensen.

Maar alleen het gezin van Lot, dat in Sodom woont, is rechtvaardig. Dat zijn er geen tien en dus zal Gods oordeel de stad treffen, maar niet voor de engelen Lots gezin redden. Ze duwen hen praktisch de stad uit, maar Lots vrouw kijkt om (tegen Gods opdracht in) en verandert in een pilaar van zout. Lot en zijn twee dochters komen aan in Soar, een stadje dat niet wordt vernietigd omwille van Lot.

Na deze episode is er nog een moment van zwakte in het leven van Abraham. Hij geeft net als eerder in het verhaal zijn vrouw weg aan een koning omdat hij vreest voor zijn eigen leven. Opnieuw behoedt God hem voor onheil. En dan breekt eindelijk dat moment aan waarop Sara zwanger wordt en een zoon baart. Ze moet hem Isaak noemen: *hij lacht*.

Wat er daarna gebeurt, zien we in het volgende hoofdstuk, maar laten we eerst eens kijken waar we Jezus zien in het leven van Abraham.

Abraham, een volgeling van Jezus

‘U bent nog geen vijftig jaar oud en U hebt Abraham al gezien?’, hoorden de Joodse leiders. Ze wilden Jezus voor gek zetten, maar Jezus ging niet mee in hun sarcasme. Hij was heel serieus. Abraham keek al naar Hem uit en toen Hij eindelijk naar

de wereld kwam, was Abraham verheugd (in de hemel).

Abraham is dan ook niet een type van Jezus zoals Noach dat was. Ik zou Abraham eerder als een volgeling omschrijven. Er zijn overigens wel overeenkomsten tussen de levens van Abraham en Jezus. Zo trok Abraham uit het kamp van zijn vader na diens overlijden en ging op reis voor God. Jezus verliet het huis van Zijn hemelse Vader om Zijn missie voor God te volbrengen.

Hij die de gestalte van God had, hield Zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens. En als mens verschenen, heeft Hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis.
(Filippenzen 2:6-8)

God beloofde Abraham dat Hij via hem de hele wereld zou zegenen. In Jezus kwam die belofte uit. Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven (Johannes 14:6). Hij droeg de straf voor de zonden in onze plaats (1 Korintiërs 15:3) en nam ook onze ziekten en ander lijden op zich (Jesaja 53:4).

Zo zijn er vast meer overeenkomsten te vinden voor wie goed zoekt. Maar zoals gezegd: ik zie Abraham meer als een volgeling van Jezus dan als een type van Jezus. God zegt bijvoorbeeld tegen Abraham:

‘Trek weg uit je land, verlaat je familie, verlaat ook je naaste verwanten, en ga naar het land dat Ik je zal wijzen.’ (Genesis 12:1)

Dat doet me denken aan het moment waarop Jezus aan Zijn leerlingen vertelt wat het betekent om Hem te volgen. Ze moeten hun leven volledig in Zijn handen leggen:

‘Wie achter Mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en Mij volgen. Want ieder die zijn leven wil behouden, zal

het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van Mij, zal het behouden.’ (Matteüs 16:24-25)

Jezus was op dat moment nog niet gekruisigd en niemand - behalve Jezus zelf - had kunnen voorzien dat dit zou kunnen gebeuren. Maar de Joden hadden genoeg over kruisigingen gehoord en waarschijnlijk ook gezien om te weten wat het betekende als je je kruis moest oppakken. Je was ter dood veroordeeld. Soldaten zouden je leiden naar een plek waar je niet levend vandaan kwam. Er was geen ontsnappen mogelijk.

Maar waar de kruisiging onvrijwillig is, hebben volgelingen van Jezus een keuze. Zij kunnen ervoor kiezen om Jezus te volgen of niet. Als je dan de beslissing neemt om bij Hem te horen, geef je jezelf onvoorwaardelijk over. Hij is dan degene die jou leidt, zelfs als dat je je leven kost. Door je eigen wil te offeren op het altaar, vind je het leven.

Kijk je naar Abraham, dan zie je dat hij zeker geen perfecte volgeling is. Tot twee keer toe laat hij zijn vrouw met vreemde mannen meegaan omdat hij vreest voor zijn eigen leven! En zelfs na alle beloften die God hem heeft gedaan, probeert hij God een handje te helpen door een kind te verwekken bij een slavin. Dat klinkt niet bepaald als een rolmodel voor een trouwe christen die in alles zijn afhankelijkheid van God laat zien. (Eigenlijk komt dat wel goed uit, want ik ben zelf ook allesbehalve een schoolvoorbeeld van hoe het moet!)

Maar ondanks zijn gebreken en enkele overduidelijke fouten gaat Abraham wel het pad op dat God hem wijst. Hij vertrekt naar Kanaän met zijn gezin, zijn knechten en alles wat hij bezit. Op aanwijzing van God trekt hij het hele beloofde land door. Als hij zich op 99-jarige leeftijd moet laten besnijden, doet hij dat.

Abraham was dus wel vol geloof. Mensen vinden het soms lastig om het begrip ‘geloof’ uit te leggen, omdat ze denken dat geloven betekent dat je bepaalde feiten voor waar aanneemt die

je niet kunt bewijzen. Maar geloven is een begrip met een veel diepere betekenis. Het is vooral vertrouwen. Vertrouwen op God, niet op jezelf.

Dit vertrouwen is het fundament van geloven, maar gaat nog een stap verder. Geloven is namelijk ook gehoorzamen. Oftewel: doen wat God zegt. Dat is de enige manier om te laten zien dat je daadwerkelijk in God gelooft.

Jezus zegt dat we ons kruis moeten opnemen en moeten gaan naar de plek die Hij ons zal wijzen. Abraham deed dat. Hij pakte alles in en ging. Hij vertrouwde. Hij gehoorzaamde. Hij geloofde dus.

Gerechtigheid bijgeschreven

Dit is waarom de Bijbel zo positief is over Abraham. Om het simpele feit dat hij geloofde. Ja, zijn tekortkomingen worden ook beschreven, zodat we niet denken dat Abraham alles goed deed en wij dus ook volmaakt moeten zijn. Maar Abraham geloofde. Dat is de boodschap. Zo zegt de schrijver van de Hebrëënbrief:

‘Door zijn geloof ging Abraham, toen hij geroepen werd, gehoorzaam op weg naar een plaats die hij in bezit zou krijgen, en hij ging op weg zonder te weten waarheen. Door zijn geloof trok hij naar het land dat hem beloofd was maar hem nog niet toebehoorde.’ (Hebrëën 11:8-9)

Zoals eerder gezegd, zijn de verhalen in Genesis door God verteld aan Mozes. Daarom is het extra interessant om te zien dat God soms Zijn gedachten deelt met ons. Nadat God bijvoorbeeld tegen Abraham heeft gezegd dat hij moet blijven geloven dat hij een zoon zal krijgen en dat zijn nageslacht ontelbaar groot zal zijn, staat er dat Abraham op God vertrouwde en dat God hem dit als een rechtvaardige daad toerekende.

‘Toerekenen’ is een boekhoudkundige term. Het betekent

zoiets als ‘bijschrijven’. Wanneer ik als auteur bijvoorbeeld een boek verkoop, krijg ik een bijschrijving op mijn bankrekening. Mijn saldo gaat dus iets omhoog.

Dat is wat God hier doet. Abraham vertrouwt, gelooft en God schrijft gerechtigheid bij op de ‘geestelijke bankrekening’ van Abraham. Maar hoe kan geloof leiden tot het bijschrijven van gerechtigheid? In dit boek is het antwoord op bijna alle vragen die worden gesteld: ‘Jezus!’ Ook hier.

Laten we eerst kijken wat het betekent dat je gerechtvaardigd bent. Allereerst betekent het dat je zuiver voor God kunt staan. Je voldoet aan Zijn norm. Als God jou onderzoekt, ziet Hij geen fouten of zonden.

We weten dat niemand behalve Jezus aan Gods voorwaarden kan voldoen. Niet omdat Hij wil dat de lat onbereikbaar hoog ligt, maar omdat God nu eenmaal heilig is en geen onheiligheid kan accepteren. Daarom zegt de Bijbel dat iedereen tekortschiet (Romeinen 3:23).

Het goede nieuws is dat het verhaal daar niet ophoudt. Want iedereen die gelooft dat Jezus voor zijn of haar zonden is gestorven, krijgt de rechtvaardigheid van Jezus toegerekend!

Stel je nog eens je geestelijke bankrekening voor. Iedere overtreding levert een grote schuld op. Geen enkele goede daad kan die schuld tenietdoen. Dat zou betekenen dat je saldo voor altijd negatief is. Hoe los je dan je schuld in? Je hebt een grote bijschrijving rechtvaardigheid nodig en die kan alleen van Jezus komen. Hoe krijg je die bijschrijving? Door te geloven. Dat betekent dus: door op God te vertrouwen dat Hij zal voorzien én door Hem te gehoorzamen. Je wijdt je leven aan Hem toe en je laat je door Hem leiden.

Dat is wat Abraham deed. Hij vertrouwde en gehoorzaamde God.

De beloning

Waarom geloofde Abraham eigenlijk? In het verhaal van Abraham staat één verlangen centraal: hij wil een zoon, een stamhouder, zodat de erfenis in de familie blijft. Wie Abrahams levensverhaal kritisch leest, kan tot de conclusie komen dat dit de enige reden was waarom Abraham deed wat God hem opdroeg. Het ging hem om het ‘cadeau’ (Isaak) en niet om de ‘Gever’ (de Heer).

Dat kan ons ook gebeuren en het is de reden dat het zogeheten welvaartsevangelie zo populair is op veel plekken in de wereld. Geloof in Jezus, dan zal Hij je alles geven wat je wenst. Je wordt rijk en machtig. In zo’n Jezus wil iedereen wel geloven. Maar wat als Hij dat niet geeft? Zou je Jezus geloven als Hij je niet rijk maakt?

Als ik die vraag aan mezelf stel, dan is dit mijn dilemma: ‘Geloof ik God uit liefde voor Hem of geloof ik God omdat Hij me geeft wat ik wil?’

Abraham moest zijn geloof bewijzen. Van alles had hij afstand gedaan voor God, behalve van één ding. Of eigenlijk: één persoon. Hij wilde een zoon en keek daar al zijn hele leven naar uit. Uiteindelijk geeft God die zoon. Isaak wordt geboren. Je zou denken dat Abraham nu vredig kan sterven. Maar hij heeft zijn liefde voor God nog niet bewezen... Daarom stelt God hem op de proef. Zal Isaak zijn zoon opgeven om God te winnen?

Het lijkt een duivels spel, maar als Abraham de stamvader van vele gelovigen wordt, mocht er geen twijfel bestaan over wie er op één staat bij Abraham. God of Isaak? Wie is belangrijker voor hem?

Op een vroege ochtend zoekt God Abraham op en vertelt hem dat hij Isaak als een brandoffer moet aanbieden. Hoe kan

God dit van een vader verlangen? Wat is dit voor God als Hij vraagt om een kindoffer? In het volgende hoofdstuk gaan we dieper in op het verhaal. Voor nu is het belangrijk om te zien dat Abraham niet in de war is door Gods opdracht. Hij moet zijn eerstgeborene offeren als brandoffer. God vraagt hem niet om een brute moord te plegen. Nee, hij moet een offer brengen voor de zonden van de familie. God staat in Zijn recht, weet Abraham. Daarom protesteert hij niet, maar gaat hij de berg op met zijn zoon, die inmiddels volwassen is.

Abraham houdt vast aan de belofte van God dat hij Abraham via Isaak een rijk nageslacht zal geven. Via Isaak. Niet via een andere zoon. Abraham gelooft dat God Isaak tot leven zal wekken na het offer (Hebreeën 11:19).

Als je de Bijbel kent, weet je hoe het verhaal afloopt. Abraham trekt met Isaak de bergen in, bindt hem op een altaar en heft zijn mes. Net op tijd grijpt de Engel van de Heer (Jezus) in. Abraham hoeft zijn zoon niet te offeren, maar een offerdier dat in de struiken zat, een ram. Vanaf dat moment gelooft Abraham in het principe van het plaatsvervangende offer: wij moeten sterven, maar God voorziet in een ander offer. Dat offer is Jezus.

Een hemelse stad

Abraham was naar Kanaän gereisd om een zoon te krijgen, maar meer nog om simpelweg trouw te zijn aan God. Hij geloofde dat deze God de moeite waard was om voor te leven en te sterven. Abraham vertrouwde God en was Hem gehoorzaam. Wie daaraan twijfelt, hoeft alleen maar te kijken naar de bereidheid van Abraham om zijn eigen zoon op het altaar te offeren. God stond op nummer één. Hij voorzag niet alleen in een land op aarde en in de geboorte van een stamvader, maar ook in een zondoffer.

Toch kwamen de beloften die God had gedaan niet volledig uit. Ja, Abraham woonde in Kanaän, maar het land was niet van

hem. Ja, hij maakte de geboorte van Isaak mee, maar de volken die hem waren beloofd, kwamen pas ná zijn sterven. Ja, hij zag de ram in de struiken als het plaatsvervangende offer, maar hij wist dat dit niet het volledige offer kon zijn. Er moest nog Iemand komen die werkelijk de zonden van de wereld op zich zou nemen.

Daar geloofde Abraham in en dat werd hem als een daad van gerechtigheid toegerekend. Als God naar Abraham kijkt, ziet Hij niet zijn zonden, maar de rechtvaardigheid van Jezus.

Als wij geloven in Jezus, dan wordt bij ons ook rechtvaardigheid bijgeschreven. Dat ziet God ook als Hij naar jou kijkt: Jezus' heiligheid.

De schrijver van de Hebreeënbrief noemt Abraham in een rijtje met geloofsgetuigen samen met Abel, Noach, Mozes en nog een groot aantal andere mannen en vrouwen. Wat al deze mensen met elkaar gemeen hebben, is dat ze beloften kregen die tijdens hun leven niet volledig uitgekomen zijn.

Op enig moment in zijn leven moet Abraham zich hebben gerealiseerd dat Kanaän niet zijn werkelijke eindbestemming was. De beloften van God gingen veel verder dan een stuk land op aarde en de geboorte van een mannelijke nakomeling. Hij was op reis. Niet naar een aards koninkrijk, maar naar een hemels koninkrijk. Niet naar een aardse stad, maar naar een hemelse stad: het hemelse Jeruzalem.

Dat is het werkelijke vaderland, zegt de Hebreeën-schrijver dan ook. We zijn hier slechts te gast. Ons werkelijk thuis is het koninkrijk van God. (Hebreeën 11:13-16)

De instelling dat wij 'buitenlanders op doorreis' zijn, moeten wij als medevolgers van Jezus ook hebben. Dat is één van de belangrijkste dingen die we kunnen leren uit het leven van Abraham. Ons leven is een lange reis met God die uiteindelijk eindigt in het hemelse Jeruzalem.

Jezus zien in het geloof van Abraham

Er zijn meerdere overeenkomsten tussen de levens van Jezus en Abraham, maar Abraham is niet echt een type van Jezus, zoals Noach dat bijvoorbeeld wel is. Abraham is meer een voorbeeld van iemand die het geloof bezit dat nodig is. Hij inspireert ons om God te volgen en met Hem op reis te gaan, zelfs als de eindbestemming onzeker is.

Van Abraham leren we dat God zich aan Zijn beloften houdt, dat het niet makkelijk is om Hem te volgen, maar dat het wel het beste is. Net als Abraham moeten we op God vertrouwen. Dan zal Hij ons naar ons beloofde land brengen: het hemelse Jeruzalem.

Eigenlijk is ons leven één lange reis met God. Tijdens die reis zal ons geloof op de proef worden gesteld. Net als Abraham zijn we niet volmaakt en zullen we fouten maken. Maar als we op Hem vertrouwen, laten we geloof zien. Dit geloof wordt als het ware op onze geestelijke bankrekening bijgeschreven.

Wij kunnen ons negatieve saldo niet wegwerken, maar Jezus kan dat wel. Door in Hem te geloven, zet Hij een positief saldo op onze geestelijke bankrekening. We hoeven daarvoor niet volmaakt te zijn. Dat was Abraham ook niet!

We mogen bovendien weten dat Jezus erbij is. Hij is er namelijk altijd bij. Niet voor niets zei Jezus tegen de Joodse leiders: 'Ik was er al voor Abraham!' Hij is er al sinds het begin van de tijd. Hij was er voor Abraham en Hij was bij Abraham, zoals we in het volgende hoofdstuk zullen zien. Hij was er voor ons en zal ook bij ons zijn.

6 Ontmoetingen met Jezus

Jezus zien in het leven van Abraham

We zagen dat Abrahams reis naar en door het beloofde land vooral ook een reis was naar het hemelse Jeruzalem. Daar waar God (en Jezus) op de troon zit. Abraham werd op zijn 75e geroepen door God, kreeg Isaak toen hij 100 was en werd 175 jaar oud. Zijn reis met God duurde dus zeker een eeuw.

Op verschillende kruispunten in zijn leven kwam hij in aanraking met Jezus, of, beter gezegd: met gebeurtenissen of personen die vooruitwezen naar Gods Zoon.

We weten niet hoe God met Abraham sprak. Was dat met een (on)hoorbare stem? Of door visioenen? De Bijbel vertelt het niet. Maar Abraham is één van die figuren in het Oude Testament met wie God regelmatig communiceert.

Hoewel, we moeten niet vergeten dat de tijd voor ons snel lijkt te gaan als wij een of twee hoofdstukken lezen in Genesis, maar voor Abraham duurde het soms jaren voor hij opnieuw zo duidelijk van God hoorde.

Vanaf de eerste keer dat de Heer met Abraham een verbond sloot, is de belofte zo groot dat die nooit alleen in Abraham in vervulling kon gaan. God belooft Abraham een land en een rijk nageslacht maar ook dat de hele wereld door hem gezegend zal worden.

Dit doet sterk denken aan de waarschuwing die God gaf aan de slang in de hof van Eden. Die waarschuwing aan Satan is een belofte voor ons:

*Vijandschap sticht Ik tussen jou en de vrouw,
tussen jouw nageslacht en het hare,
zij verbrijzelen je kop,
jij bijt hen in de hiel. (Genesis 3:15)*

Vanaf het moment dat Adam en Eva zondigden en de tuin in Eden moesten verlaten, was God al aan het werk om uiteindelijk Zijn Zoon naar de wereld te sturen om af te rekenen met het kwaad dat de wereld was binnengedrongen door toedoen van de slang. Dat kwaad vermenigvuldigde zich zo snel dat God zich gedwongen zag alle onrechtvaardige mensen uit te roeien. Alleen Noachs familie overleefde. We hebben het hier eerder in dit boek uitgebreid over gehad.

Maar wist je dat Noach en ook zijn zoon Sem nog leefden toen Abraham werd geboren? Abraham stamt af van Sem. Er zitten acht generaties tussen. Sem werd 600 jaar en stierf zelfs pas ná Abraham! Dat betekent dat Abraham nog tijd doorgebracht kan hebben met deze mannen (en dat maakt het des te triester dat hij toch afgoden aanbad tot God hem riep).

Het is waarschijnlijk dat Abraham de opdracht kende die God aan Noach en zijn zonen had gegeven. De opdracht om de wereld te bevolken. De belofte die Abraham kreeg, was echter specifiek dan Noachs opdracht. Alle mensen stammen af van Noach en zijn vrouw, maar de nakomelingen van Abraham zouden de *hele* wereld zegenen.

De Bijbel vertelt in Genesis nog niet precies hoe de hele wereld gezegend zal worden en dat maakt de Bijbel eigenlijk een heel spannend boek. Het Oude Testament geeft telkens stukjes van de puzzel. De mensen die toen leefden, zullen God niet altijd hebben begrepen, want ze wisten niet welk stukje waar paste. Hun beeld van Gods reddingsplan was incompleet. Wij hebben het voordeel dat wij de doos van de puzzel hebben en kunnen zien welk stukje waar hoort.

De puzzel die het Oude Testament legt is dat uit het nageslacht van Abraham een Zoon geboren zal worden die wél voldoet aan Gods eisen, die gelijk is aan God en die vrijwillig Zijn leven aflegt om zo de relatie tussen God en mens te herstellen.

Laten we kijken welke puzzelstukjes God ons geeft in het leven van Abraham.

Een vreemd contract

God sprak zo duidelijk met Abraham dat hij zonder aarzelen huis en haard verliet om een lange, onzekere reis te maken. Maar niets menselijks was hem vreemd. Het duurde en duurde maar voor God Zijn beloften nakwam. Abraham was blij met het land dat God hem in het vooruitzicht stelde, maar boven alles wilde hij een mannelijke erfgenaam. Een zoon dus.

Abraham voelde zich steeds zwakker worden en zijn vrouw werd er ook niet jonger op. Hoe konden zij op zo'n hoge leeftijd nog een baby krijgen? Misschien is zijn twijfel wel de reden waarom God gedurende Abrahams leven verschillende malen Zijn belofte herhaalt. De vierde keer dat de Heer tegen Abraham zegt dat hij een groot nageslacht zal krijgen, vraagt God hem de sterren te tellen. Zó groot zal het volk zijn dat uit Abrahams zoon zal voortkomen.

Ik had op de lagere school een meester die hier schitterend over kon vertellen. Wat een prachtig moment moet dat zijn geweest, dacht ik. In gedachten zag ik Abraham zijn tent verlaten zonder Sara wakker te maken. Hij ging zitten op een zandheuvel en telde de talloze lichtjes aan de hemel, tot hij besepte dat er simpelweg te veel sterren te zien waren. Abraham vertrouwde op God. God zou hem geven wat zijn hart wenste.

Hier hield het verhaal in de klas op, maar de Bijbel gaat verder. Abraham geloofde de Heer op Zijn Woord, maar wilde ook meer zekerheid. Misschien omdat hij Sara en anderen ervan

wilde overtuigen dat God echt Zijn belofte zou nakomen. Dus vraagt hij: ‘Hoe kan ik hier zeker van zijn?’

Dan gebeurt er iets wat ik in een eerder hoofdstuk al beschreef en voor ons misschien moeilijk te begrijpen is. Voor Abraham moet het overduidelijk zijn geweest, gezien de cultuur waarin hij leefde. God sluit een verbond met hem. Een overeenkomst. Wij zijn gewend om een contract te sluiten door bepalingen op papier te zetten en daar een handtekening onder te krabbelen. Of, als je elkaar vertrouwt, elkaar simpelweg de hand te drukken. Maar vierduizend jaar geleden deden ze dat in het Midden-Oosten heel anders:

Haal een driejarige koe,’ zei de HEER, ‘een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge gewone duif.’ Abram haalde al deze dieren, sneed ze middendoor en legde de twee helften van elk dier tegenover elkaar. Alleen de vogels sneed hij niet door. Er kwamen gieren op de kadavers af, maar Abram joeg ze weg. (Genesis 15:9-11)

Beide partijen liepen tussen de dode dieren door en zeiden daarmee: ‘Mag dit met mij gebeuren als ik me niet aan mijn woord houd’. Je verbond dus je leven aan het contract.

Als God dus tegen Abraham zegt: ‘haal deze dieren’ op, dan weet Abraham dat God serieus is en zich met Zijn hele wezen wil verbinden aan Zijn beloften. Het duurde echter uren voor God verscheen om het ‘contract te tekenen’. Aasgieren zagen hun kans schoon, maar Abraham joeg hen weg. De zon ging onder en slaap overviel Abraham. Het was een diepe slaap, die me doet denken aan Adam die in slaap werd gebracht door God zodat God Eva uit zijn zij kon maken. Adam sliep terwijl God de vrouw creëerde, maar zag misschien in een visioen hoe de Heer haar maakte.

Ook Abraham stond op het punt een Goddelijke openbaring te krijgen. Maar wat hij zag, was niet fraai. Hij werd er zelfs zeer angstig van. God liet Abraham exact weten wat er met zijn

nageslacht ging gebeuren. Ze zouden maar liefst vierhonderd jaar in slavernij leven voordat God het land aan hen zou geven. Abraham zelf zou wel in vredige ouderdom sterven.

Het visioen ging nog verder. Abraham zag een draagbare, vuurvaste oven (dat kan ook een stenen pot zijn geweest) waaruit rook kwam. Daaruit kwam weer een brandende fakkel, die zich vervolgens tussen de dierhelften door bewoog. De Bijbel legt niet precies uit wat deze dingen betekenen, maar waarschijnlijk staat de oven symbool voor het oordeel over Egypte voor het gevangen houden van Gods volk. Rook is een beeld van Gods aanwezigheid, en de brandende fakkel staat voor Gods heiligheid.

Belangrijker is dat Abraham niet tussen de dode dieren doorloopt. God wel. Het contract tussen God en Zijn volk wordt dus alleen door God bekrachtigd. Zijn lichaam mag worden gebroken als Hij zich niet aan Zijn woord houdt.

We hebben de rest van de Bijbel nodig om te begrijpen wat God hier eigenlijk doet. Hij sluit een overeenkomst met Abraham. Het volk dat uit hem zal voortkomen, Israël, zal Kanaän bezitten. God zal hun God zijn en Hij zal hen zegenen. Maar dat verbond is niet vrijblijvend. Israël moet zich op zijn beurt aan Gods wet houden. Ze moeten Hem trouw zijn en alleen Hem dienen.

Abraham had zijn afgoden weggedaan. Israël mocht onder geen enkele voorwaarde terugkeren naar afgoderij. God was voortdurend trouw. Hij deed exact wat Hij beloofde. Wat gebeurde er vervolgens met het nageslacht van Abraham? Israël vertrapte Gods wetten en diende andere goden. Volgens het verbond tussen God en Abraham had God dus het recht om Zijn handen van de mensen af te trekken en hen om te brengen.

God wist dat de mens zich niet aan de overeenkomst zou houden. Als geen ander beseft Hij dat mensen uit zichzelf niet tot het goede in staat zijn. Daarom liet Hij Abraham het contract niet 'tekenen'. De mens liep niet tussen de dierhelften door,

alleen God deed dat in de vorm van de fakkel die Zijn heiligheid benadrukt. Die fakkel is ook Jezus, want Zijn lichaam werd tweeduizend jaar later gebroken in plaats van ons lichaam.

Jezus was zich daar enorm bewust van. De avond voor Zijn sterven, hield Hij het Pesachmaal met Zijn leerlingen (Pesach en de bijbehorende maaltijd verwijzen ook naar Jezus, maar daar komen we nog op terug). Aan het eind van dat diner brak Jezus het brood en zei:

‘Dit is Mijn lichaam dat voor jullie gegeven wordt. Doe dit, telkens opnieuw, om Mij te gedenken.’ (Lucas 22:19)

Hij brak het brood en zei: ‘Dit is Mijn lichaam’. Jezus’ lichaam werd gebroken. Niet ons lichaam. Hij betaalde voor onze straf, precies zoals God aan Abraham liet zien toen Hij tussen de dieren door liep.

De fysieke en de geestelijke besnijdenis

We weten niet voor hoelang Abraham weer gerustgesteld was. Het kan wel een paar jaar hebben geduurd voordat de volgende scène in Abrahams leven begon. In de Bijbel is dit slechts een hoofdstuk verder. Sara is nog ongeduldiger dan Abraham en besluit dat God een handje geholpen moet worden. Ze zet hem onder druk om met haar slavin Hagar te slapen en bij haar een kind te verwekken. God zegent Ismaël maar hij is niet de zoon van de belofte. Die zal uit Sara’s schoot komen.

Dertien jaar(!) later spreekt God opnieuw met Abraham en weer herhaalt Hij Zijn beloften. Dit keer koppelt Hij er wel expliciet een voorwaarde aan: de mensen van het verbond moeten trouw zijn. Als teken van die trouw, moeten de mannen worden besneden.

Auteur Michael Heiser beschrijft in een artikel voor *Bible Study Magazine* waarom de besnijdenis juist op dit moment een

gewoonte werd voor de Israëlieten:

De wonderbaarlijke aard van Isaaks geboorte is de sleutel om de besnijdenis te begrijpen als het teken van het verbond. Nadat God Zijn belofte aan Abraham had gedaan, moest elk mannelijk lid van het huishouden van Abraham worden besneden (Gen. 17:10-27). Elke man - en elke vrouw, aangezien de mannen allemaal een tijdlang 'uitgeschakeld' waren - wist dat besnijdenis verband hield met Gods belofte. Het sloeg waarschijnlijk echter nergens op, totdat Sara zwanger werd.

Iedereen in het huishouden van Abraham was getuige van het wonder van de geboorte van Isaak. Vanaf dat moment begreep elke man waarom hij besneden was: hun hele ras - hun bestaan zelf - begon met een wonderbaarlijke daad van God. Elke vrouw werd hieraan herinnerd wanneer ze seksuele betrekkingen had met haar Israëlitische echtgenoot en toen haar zonen werden besneden. Besnijdenis was een zichtbare, voortdurende herinnering dat Israël zijn bestaan te danken had aan Jahweh, die hen uit het niets had geschapen.'

De besnijdenis was dus een teken van het verbond en een herinnering aan het feit dat God een volk liet ontstaan uit een man en een vrouw die hun leven lang kinderloos waren geweest. Sara was onvruchtbaar, tot God Zijn wonder deed. Maar de fysieke besnijdenis kon Israël niet redden. Als je besneden was, wilde dat niet zeggen dat je dus trouw was aan de Heer. Dat wordt pijnlijk duidelijk als je de rest van het Oude Testament leest. Keer op keer blijken de mensen niet voor God te kiezen, maar doen ze liever hun eigen wil. Ze wijzen God en Zijn verbond af.

Er was een geestelijke besnijdenis nodig. In zijn afscheidstoespraak noemde de latere leider van de Israëlieten, Mozes, al hoe belangrijk dat was:

‘Israël, bedenk dus dat de HEER, uw God, niets anders van u vraagt dan dat u ontzag voor Hem toont, dat u de weg volgt die Hij u wijst, dat u Hem liefhebt, Hem met hart en ziel dient en Zijn geboden en wetten, die ik u vandaag voorhoud, naleeft; dan zal het u goed gaan. De HEER, die vrij kan beschikken over de hoogste hemel en over de aarde en alles wat daarop leeft, heeft toch alleen voor úw voorouders liefde opgevat en uit alle volken juist u, hun nazaten, uitgekozen! Besnijdt daarom uw hart en wees niet langer halsstarrig.’ (Deuteronomium 10:12-16)

Een belangrijk deel van Mozes’ boeken (Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium) bevat rituelen, wetten en voorschriften. Maar, zegt Mozes hier, die kun je samenvatten in een simpele opdracht: ‘Heb ontzag voor God’. Het gaat uiteindelijk niet om fysieke rituelen. De fysieke besnijdenis is een teken, maar niet meer dan dat. Veel belangrijker is dat je je hart besnijdt. Hoe doe je dat? Door ontzag voor God te hebben, door Hem te vertrouwen en door je leven aan Hem toe te wijden.

De mens blijkt hier echter niet toe in staat. Er is dus iets anders nodig waardoor mensen hun hart kunnen laten besnijden. Uit eigen kracht kunnen ook wij dat niet. Wat later in het Oude Testament komen we de profeet Ezechiël tegen. Hij leefde na de glorie-dagen van het koninkrijk Israël. Op dat moment in de geschiedenis was het overduidelijk hoe diep het volk gezonken was en dat ze keer op keer God hadden afgewezen. God heeft echter een positieve boodschap voor hen:

‘Ik zal jullie een nieuw hart en een nieuwe geest geven, Ik zal je versteende hart uit je lichaam halen en je er een levend hart voor in de plaats geven.’ (Ezechiël 36:26)

Dit is wat Mozes bedoelde met een besnijdenis van het hart. Dit is een geestelijke besnijdenis. Het oude, vleselijke, hart wordt

met chirurgische precisie verwijderd, op dezelfde manier als de Israëlieten de voorhuid wegsneden. En er komt een nieuw hart voor in de plaats.

Het hart dat koud en hard als steen is, wordt vervangen door een hart waar weer bloed doorheen stroomt en dat klopt. Dit is uiteraard beeldspraak.

Als je goed leest, dan zie je dat niet de mens het initiatief neemt. God verwijdert het ijskoude, dode hart en plaatst een warm, levend hart terug. In dat levende hart zit nóg een cadeau: Gods Geest, die in ons woont.

De schrijvers van het Nieuwe Testament kenden deze profetieën maar al te goed en ze zagen die in Jezus in vervulling gaan. Een groot deel van de eerste christenen was Jood en de mannen waren dus besneden. Zij waren grootgebracht met de gedachte dat als je je besnijdenis afwees, je ook God afwees. Ze waren er trots op dat zij besneden waren. Sommigen gingen nog een stap verder en zetten niet-Joden onder druk om zich ook te laten besnijden.

Daarom waarschuwde met name Paulus de Joden door te zeggen dat de fysieke besnijdenis geen voor- en geen nadeel heeft. Uiteindelijk gaat het om geloof. Dat is wat redt. Als je gelooft, ben je geestelijk besneden. Het gaat om de innerlijke besnijdenis en dat is het werk van de Geest (Romeinen 29:28-29).

Gods Geest heeft vrij toegang tot ons als we ons hart openzetten voor Hem. En dat is weer alleen mogelijk door Jezus' dood en opstanding. Zo zien we hoe Gods wet: mannen moeten zich laten besnijden, in Jezus zijn vervulling krijgt: Hij besnijdt ons hart. Beide besnijdenissen spreken van een wonder. De fysieke besnijdenis herinnerde Gods volk eraan dat Isaak nooit geboren had kunnen worden zonder Gods ingrijpen. De geestelijke besnijdenis is al even ongelooflijk. De mens kan uit zichzelf God niet dienen, maar Jezus maakt het onmogelijke mogelijk. Hij stierf in onze plaats, versloeg de dood en bereidde

de komst van de Heilige Geest voor. Hij woont in ons en zorgt ervoor dat we God wél kunnen eren en dienen.

Melchisedek, een voorafschaduwing van Jezus

Eerder noemde ik Melchisedek al die naar Abraham toe kwam nadat hij Lot had bevrijd. Hij was niet alleen koning van Salem, maar ook ‘priester van God, de Allerhoogste’ (Genesis 14:18). Dat is de enige informatie die God met ons deelt. Er staat niet op welke manier hij afstamde van Noach en evenmin hoe het kan dat hij dezelfde God diende als Abraham en hoe hij priester kon zijn. Het priesterschap werd pas honderden jaren later ingesteld en was voorbehouden aan de mannen van de stam Levi. Toch zegt de Bijbel dat Melchisedek koning én priester was. Net zoals Jezus koning én priester is. In Psalm 110 profeteerde koning David over de komst van Jezus. Hij schreef:

*De HEER heeft gezworen, en komt op Zijn eed niet terug:
Je bent priester voor eeuwig, zoals ook Melchisedek was.’ (Psalm 110:4)*

In figuurlijke zin had Melchisedek geen begin en geen einde en daarom krijgen we geen verdere informatie over hem. De mens Melchisedek is ooit geboren en uiteindelijk gestorven. Maar in het verhaal van de Bijbel is zijn rol die van eeuwige priester. We komen daarop terug, maar laten we eerst kijken wat er precies gebeurt bij de ontmoeting tussen Melchisedek en Abraham.

Uit het verhaal blijkt niet dat Melchisedek heeft meegevochten met de andere koningen. Toch komt ook hij Abraham tegemoet. Hij heeft brood en wijn meegenomen. Hij moet gehoord hebben van Abrahams geloof in God. Abraham was in Kanaän ongetwijfeld een bekende man, gezien zijn grote hoeveelheid vee en andere rijkdommen. En nu had de God van Melchisedek Abraham ook nog eens een overwinning bezorgd op een vijand

die een veel groter leger had. Abraham moest wel een goede band hebben met God als God hem zo zegende. Misschien had God Melchisedek opdracht gegeven om naar Abraham toe te gaan. Wat de aanleiding ook was, Melchisedek voelt zich geroepen om Abraham te zegenen namens de God die ze beiden dienen. In het Hebreeuws staat er:

‘Gezegend bent u, Verheven Vader, in de naam van El Elyon.’
(*‘Gezegend zij Abram door God, de Allerhoogste, Schepper van hemel en aarde’ in de NBV, Genesis 14:19a*).

Abram betekent ‘verheven vader’ en El Elyon is een naam van God en betekent: ‘de Allerhoogste’. Door de naam El Elyon te gebruiken, benadrukt Melchisedek de bijzondere relatie die God blijkbaar heeft met Abraham. Dat moet voor Abraham een enorme bemoediging zijn geweest.

Abraham erkent vervolgens dat Melchisedek een hogere geestelijke rang heeft dan hij doordat hij een tiende gaf van alles wat hij buitmaakte. Dit is de eerste keer dat we in de Bijbel het principe tegenkomen van tienden geven aan God. (Dat wil zeggen: tien procent van je inkomsten gebruik je voor het koninkrijk van God.) Daar ga ik nu niet te diep op in. Het punt is dat Abraham Melchisedek erkent als een priester van God. Als daad van aanbidding geeft hij tien procent van wat hij dankzij Gods bescherming won terug aan het koninkrijk van God. Melchisedek is voor hem de vertegenwoordiger van God, dus is het logisch dat hij dit in ontvangst neemt.

Het Oude Testament noemt Melchisedek nog een keer als koning David profeteert over de komst van een ‘nieuwe priester als Melchisedek’ (Psalm 110:4). Deze Priester zal door God worden gebruikt om Zijn koninkrijk op aarde te vestigen. Hij zit naast God en Zijn vijanden zullen als een bankje onder Zijn voeten zijn. Hij is een militaire leider die Zijn tegenstanders volledig verslaat. Maar Hij is ook een Priester. Geen priester uit

de stam van Levi, maar in de orde van Melchisedek. Melchisedek wordt in de Bijbel neergezet als een eeuwige priester, want zijn begin en einde worden niet beschreven. Het is alsof hij er altijd is geweest.

De echte, eeuwige priester is niet Melchisedek, maar Jezus. Jezus is dan ook niet alleen een koning, maar ook een priester. Een eeuwige koning en een eeuwige priester. (Zoals Melchisedek de voorafschaduwing is van Jezus als eeuwige priester, zo is koning David de voorafschaduwing van Jezus als eeuwige koning.)

Deze belangrijke boodschap staat in de Hebreeën-brief. Maar liefst drie hoofdstukken gebruikt de anonieme schrijver van die brief om aan te tonen dat Jezus een priester is zoals Melchisedek, maar dan nog hoger, omdat Hij zonder zonden leefde en daarom vrij toegang heeft tot God.

Vergelijk dat eens met de priesters die in de tempel dienden: zij moesten eerst offers brengen voor zichzelf om vergeving te krijgen en pas daarna konden zij voor anderen offeren. Dat is voor Jezus niet nodig. Hij was immers zelf het volmaakte offer. En omdat Zijn offer volmaakt is, kan Hij alleen volmaakte redding brengen. Wat een troostvolle boodschap!

De kern van mijn betoog is dat wij een Hogepriester hebben die in de hemel plaatsgenomen heeft aan de rechterzijde van de troon van Gods majesteit en die de dienst vervult in het ware heiligdom, de tent die door de Heer en niet door mensenhanden is opgericht. (Hebreeën 8:1-2)

Dankzij deze Hogepriester kan God wandaden vergeven en zal Hij aan onze zonden niet meer denken (Hebreeën 8:12). Deze Hogepriester neemt het in de hemel voortdurend voor ons op. We kunnen God vrij naderen.

Laat eens op je inwerken hoe bijzonder dat is. In de tempel in Jeruzalem hing een groot gordijn voor het heiligste deel van de tempel. Alleen de hogepriester mocht daar eens per jaar naar

binnen. Dat gordijn is dankzij Jezus gescheurd, zodat wij naar binnen kunnen. De fysieke tempel in Jeruzalem is later verwoest. Maar God woont nu door Zijn Heilige Geest in ons. En dus kunnen wij vrij naar God toe lopen.

We hebben nu een Hogepriester die dienstdoet in het huis van God; laten we God dan naderen met een oprecht hart en een vast geloof, nu ons hart gereinigd is, wij van een slecht geweten bevrijd zijn en ons lichaam met zuiver water is gewassen. (Hebreeën 10:21-22)

Abraham ontmoette Melchisedek, de hogepriester van de Allerhoogste God. Een vertegenwoordiger van God dus. Maar wij kunnen ieder moment Jezus ontmoeten, de enige, echte Hogepriester. We ontmoeten Hem iedere keer als we de Bijbel lezen en we ontmoeten Hem iedere keer als we bidden.

Jezus vernietigt Sodom en redt Lot

Drie mannen arriveerden op het heetste moment van de dag. De Bijbel vermeldt niet of ze een kameel of ezel bij zich hadden, of dat ze te voet waren. In elk geval kwamen ze het kamp van Abraham binnen, die in zijn tent zat uit te rusten. Het was in die tijd gebruikelijk dat bezoekers naar de gastheer gingen om zichzelf te introduceren. Maar er moet Abraham iets opgevallen zijn. Misschien herkende hij God wel omdat hij al zo vaak met Hem had gesproken. Het staat niet in Genesis. Hoe dan ook: Abraham rende de mannen tegemoet. Dat deed je in die tijd alleen als er iemand naar je toekwam die veel belangrijker was dan jij. Abraham bood de mannen eten en drinken aan.

Eén van hen was God in menselijke gedaante. Dat zou God de Vader geweest kunnen zijn. De Bijbel zegt alleen dat Jahweh, God, met Abraham sprak. We weten echter dat niemand die God ziet dat kan overleven. En in het Nieuwe Testament is het duidelijk dat God in de persoon van Jezus als mens verschijnt.

Daarom vind ik het aannemelijk dat we hier in Genesis 18 ook met Jezus te maken hebben. Het was namelijk geen engel die namens God sprak. God praatte zelf met Abraham terwijl Hij eruitzag als een mens.

Tijdens de maaltijd herhaalde Hij Zijn belofte dat Abraham en Sara een zoon zouden krijgen. Voor het eerst gaf Hij ook aan wanneer. Een jaar later - precies 25 jaar na hun vertrek uit wat nu Irak is - zou het zo ver zijn.

Voordat we lezen over de geboorte van de beloofde zoon krijgen we eerst misschien wel het engste verhaal uit de Bijbel. We hebben er in hoofdstuk 5 al bij stilgestaan. God ging Zijn oordeel over Sodom en Gomorra uitstorten en deelde Zijn gedachten met Abraham, die natuurlijk hevig schrok, maar niet protesteerde.

Abraham ging niet tegen Gods wil in door te beweren dat het allemaal niet zo erg was. Maar hij deed wel een beroep op Gods barmhartigheid. Zou God deze steden verwoesten als er nog vijftig mensen waren die rechtvaardig leefden? En wat als er nog veertig, dertig, twintig of tien goede mensen waren? Iedere keer ging God mee in Abrahams verzoek. Zelfs als Hij slechts tien rechtvaardige mensen kon vinden, zou Hij deze steden niet verwoesten.

Dit moet ons ook vertrouwen geven om voorbede voor anderen te doen, zoals Abraham dat deed. God luistert echt. Abraham is hierin een beeld van Jezus, die ook voortdurend voorbede doet voor jou en mij.

Uiteindelijk vertrokken de engelen. Het tweetal (de Heer/Jezus gaat blijkbaar zelf niet mee) bezoekt de steden en wil overnachten in Sodom. Behalve Lots gezin, ontdekken ze niemand die het waard is gered te worden. De mensen blijven volharden in hun zonde. Het wordt nog extremer als de mannen van Sodom de vreemdelingen willen misbruiken. De engelen slaan de mannen met blindheid.

Die nacht praten de twee engelen in op Lot, zijn vrouw, zijn

dochteren en schoonzonen. De echtgenoten van Lots dochters geloven niet wat de boodschappers van God vertellen. Kostbare tijd gaat verloren en het moment waarop God Zijn oordeel over de stad gaat uitvoeren, komt steeds dichterbij. Zelfs Lot is in shock. Hij komt maar niet in beweging. Uiteindelijk pakken de engelen Lot, zijn dochters en zijn vrouw bij de hand en duwen hen de stad uit.

Ze rennen naar het nabijgelegen stadje Soar. Ook die stad stond genomineerd om vernietigd te worden, maar Lot zei dat hij niet verder kon vluchten dan daar. Omwille van hem blijft deze stad dan ook gespaard.

Lots vrouw begaat een kostbare fout. Doordat ze geen afscheid kan nemen van het leven in deze zondige stad, kijkt ze om (tegen de woorden van de engelen in) en verandert ze in een zoutpilaar.

Wat dit verhaal zo verschrikkelijk maakt, is dat het oordeel van Sodom en Gomorra symbool staat voor het oordeel dat de mensheid te wachten staat. Deze steden grepen de kans niet aan om zich te bekeren tot God en hun vertrouwen op Hem te stellen. Dat werd hun ondergang. Het vuur uit de hemel brandde het kwaad weg. Duizenden mensen kwamen om. Geen onschuldige mensen, maar toch...

Ook wij staan schuldig voor God als Jezus ons niet vrijpleit. Waarom mocht Lot ontkomen? Was hij zoveel beter dan de mensen in Sodom? Had hij nooit gezondigd tegen God? Natuurlijk wel. Wat is dan het verschil? Hij mag dan getwijfeld hebben en letterlijk een duw nodig gehad hebben, maar uiteindelijk vertrouwde hij op wat de engelen tegen hem zeiden: dat er straf op komst was en dat hij nú moest vluchten. Hij geloofde God en vertrouwde op Zijn woord.

In de rest van de Bijbel komen we verhalen tegen over een tijd die 'de dag van de Heer' wordt genoemd. Dat is het moment waarop Gods koninkrijk definitief op aarde wordt gevestigd. Middels plagen en rampen rekent Hij af met iedereen die Zijn

Zoon afwijst. Wat er gebeurde met Sodom en Gomorra is een ernstige waarschuwing voor de wereld. Maar zoals een zwak kaarslicht het duister kan verjagen, zo wordt altijd Gods hoop zichtbaar als de situatie reddeloos verloren lijkt. De engelen pakten Lots hand en trokken hem mee de stad uit. Zo pakt Jezus onze hand om ons in veiligheid te brengen. Zolang we Zijn hand vasthouden, kan ons niets gebeuren, zelfs niet als de wereld om ons heen instort. In Zijn hand zijn we veilig.

Jezus zien in het leven van Abraham

Het Oude Testament legt een puzzel die, als je de stukjes goed legt, Jezus laat zien. Jezus aan het kruis. Jezus die onze straf draagt. Jezus die de overwinning behaalt en onze relatie met God herstelt. Ook in het leven van Abraham vinden we essentiële puzzelstukjes.

Zo sluit God een overeenkomst met Abraham waarbij hij dieren in stukken moet snijden. Beide partijen horen tussen de kadavers door te lopen en geven daarmee aan dat wie zich niet aan het verbond houdt, zal eindigen als deze dieren. Maar Abraham wordt diep in slaap gebracht en alleen een brandende fakkel beweegt zich tussen de dieren door. Zo geeft God aan dat Zijn lichaam wordt gebroken in de toekomst, hoewel Hij zich wel aan het contract houdt en de mens juist niet. Jezus betaalde de prijs van de overeenkomst op Golgotha.

Abraham moest alle mannen in zijn kamp besnijden. Voortaan gold dit voor alle mannen en pasgeboren jongens die de God van Israël wilden aanbidden. De fysieke besnijdenis is een teken van Gods trouw: hij liet Isaak geboren worden uit een onvruchtbare vrouw.

Toch liet Mozes al weten dat een fysieke besnijdenis een teken is maar niet meer dan dat. Wil je echt God volgen, dan is besnijdenis van het hart nodig. Wij kunnen dat niet uit onszelf. Alleen onze hemelse Vader (Jezus) kan dat. Daarvoor moest Hij eerst sterven en opstaan, en de Heilige Geest sturen om in ons te wonen.

Abraham had ook een ontmoeting met Melchisedek. Deze koning van Salem was een hogepriester van de Allerhoogste God in een tijd dat het priesterschap van de Levietenstam nog niet was ingesteld. In die rol is hij een voorafschaduwing van Jezus,

die de ware eeuwige priester is.

Nog specialer was Abrahams ontmoeting met drie engelen, van wie er één God in menselijke gedaante is: Jezus. God vertelt Abraham wat Hij gaat doen met Sodom en Gomorra. Abraham doet voorbede en probeert de steden zo van de ondergang te redden. Helaas vinden de twee andere engelen niet voldoende rechtvaardige mensen in de stad. Alleen Lot en zijn dochters worden gered. Zoals Jezus Lots familie redde van de straf die Sodom vernietigde, zo redt Jezus ons van het naderende onheil. Hij neemt ons bij de hand, zoals de engelen Lot en zijn dochters vasthielden.

Jezus zien in Israëls offers

Brandoffer

Wat: Het offerdier wordt volledig verteerd op het altaar.

Het brandoffer wordt het vaakst gebracht.

Het moest worden gebracht vóór je God ging eren en verzoende jou met God.

Vervulling in Jezus: Jezus' dood zorgt ervoor dat onze zonden zijn vergeven. Het vuur symboliseert Jezus' zondeloze karakter.

Graanoffer

Wat: Het graan wordt slechts deels verbrand.

Wat over is, is voor de priesters. Ook dit offer is voor vergeving van zonden.

Vervulling in Jezus: Jezus' dood heiligt ons. Christus zelf was volledig toegewijd aan zijn Vader.

Vredeoffer

Wat: Ook wel dankoffers genoemd en bedoeld om God te danken.

Het is het enige offer waarvan een deel wordt verbrand voor God en waarvan de offeraar een deel zelf mag eten.

Vervulling in Jezus: Jezus' dood bracht verzoening tussen God en mens, waardoor wij een relatie met Hem kunnen hebben. Christus zelf had volkomen vrede met God.

Reinigingsoffer

Wat: Ook dit offer verzoent je met God. Omdat je ook gereinigd of gewassen moet worden van de zonde, wordt er bloed gesprenkeld in het heiligdom, op plaatsen waar de schuldige langskomt.

Vervulling in Jezus: Het bloed van Christus wast ons voor eens en altijd schoon van de zonden.

Hersteloffer

Wat: Een hersteloffer breng je om goed te maken wat je onbewust hebt gedaan. De waarde van het offer hing af van de zwaarte van de overtreding. De priester at een stuk van het offervlees, waardoor hij symbolisch de schuld van de zonde op zich nam.

Vervulling in Jezus: Jezus is de dienaar van de Heer, die moest worden uitgeleverd als hersteloffer (Jesaja 53:10). Christus nam onze zonden op zich en betaalde ervoor in onze plaats.

Jezus' offer was volmaakt. Hij hoefde het slechts eenmaal te brengen, tot vergeving van alle zonden. Daarom hoeven de offers uit het Oude Testament niet meer te worden herhaald.

7 Het kruis en de bruid

Jezus zien in het leven van Isaak

Uiteindelijk kreeg Abraham in totaal acht zonen: Ismaël bij Sara's slavin Hagar, Isaak bij zijn vrouw Sara, en Zimran, Joksjan, Medan, Midjan, Jishbak en Suach bij Ketura, zijn bijvrouw nadat Sara was overleden. Ketura's zonen spelen niet echt een belangrijke rol in de Bijbel, Isaak en Ismaël des te meer.

De erfenis ging voor het grootste deel naar Isaak. Hij was immers de zoon die door God was beloofd. Ismaël kreeg ook Gods zegen, maar was niet de zoon van de belofte. Natuurlijk hield Abraham zielsveel van Ismaël, zijn eerste kind. Toen Sara hem opdroeg om Ismaël weg te sturen, was het alsof er een mes in zijn ziel werd gestoken. We kunnen ons indenken hoe dat gesprek in Abrahams tent moet zijn gegaan. De emoties zijn ongetwijfeld hoog opgelopen. Toch kiest God de kant van Sara. Hij zegt tegen Abraham dat het goed is als Ismaël en zijn moeder Hagar vertrekken.

Je hoeft je niet bezwaard te voelen vanwege de jongen of je slavin. Alles wat Sara je vraagt moet je doen, want alleen de nakomelingen van Isaak zullen gelden als jouw nageslacht. Maar ook uit de zoon van je slavin zal Ik een volk doen voortkomen, omdat ook hij een kind van je is.'
(Genesis 21:12-13)

God wist dat het niet goed was als Ismaël in de buurt van Isaak zou blijven. Hij zou een concurrent worden en strijden voor zijn deel van de erfenis. Ismaël was echter een onwettig

kind, want hij was niet voortgekomen uit Abrahams wettige huwelijk met Sara. Eigenlijk was de jongen ook een symbool van Abrahams en Sara's ongelooft en ongehoorzaamheid. Zij dachten immers dat God een handje geholpen moest worden bij het realiseren van Zijn belofte toen ze niet langer konden wachten en besloten dat Abraham dan maar een kind moest verwekken bij Sara's slavin.

Om die reden noemt de apostel Paulus Ismaël een 'kind van het vlees' (Galaten 4). Met het vlees bedoelt hij de eigen wil van de mens Abraham. Niet Gods wil gebeurde, maar Abrahams wil. Abraham deed wat goed was in zijn eigen ogen en luisterde niet naar de Heer.

Isaak daarentegen was de zoon die menselijkerwijs gesproken niet geboren kón worden. Abraham was blijkbaar op hoge leeftijd nog vruchtbaar, getuige de kinderen die hij nog verwekte bij Ketura na Sara's overlijden, maar dat gold niet voor zijn vrouw. Om het eens mooi Bijbels te zeggen: Sara's moederschoot was tot haar negentigste gesloten. Pas toen opende God haar baarmoeder om een kind te ontvangen. God deed hier dus een medisch wonder en vervulde zo Zijn belofte. Zijn wil gebeurde. Daarom zegt Paulus in hetzelfde stuk in zijn brief aan de Galaten dat Isaak het 'kind van de geest' is.

Hier zien we opeens duidelijke overeenkomsten met Adam en Jezus. Adam is het kind van het vlees. Want hoewel God Zijn Geest in hem ademde, overtrad Adam Gods enige gebod om niet van de verboden boom te eten. Niet Gods wil, maar Adams wil geschiedde. God stuurde Adam weg. Het was niet goed als hij in de hof van Eden bleef wonen. Hij zou wel lang leven en een groot nageslacht voortbrengen, maar hij was niet de zoon van de belofte. Er moest een nieuwe Adam komen, Iemand die uit de Geest werd geboren. We hebben al gezien dat dit Jezus is.

Abraham moest om dezelfde reden Ismaël wegsturen. Hij was net zomin de zoon van de belofte als Adam dat was. Isaak was dat. Via Isaak zou God de hele wereld zegenen. Uit Isaak zou

een volk komen dat uiteindelijk de Verlosser zou voortbrengen. Via de menselijke lijn is Jezus immers een afstammeling van Abraham en Isaak.

Zoals Ismaël geen aanspraak kon maken op de erfenis van Abraham, zo raakte Adam zijn erfenis, de aarde, kwijt. Abraham gaf zijn bezittingen door aan Isaak, terwijl God alles in handen van Jezus heeft gelegd. Hij is de heerser van Gods koninkrijk. Hier zien we in Isaak dus een beeld van Jezus, de Zoon van de belofte. Dit komt helemaal goed tot uiting in het volgende verhaal over Abraham en Isaak. Het is - op de dood van Jezus na - misschien wel de meest dramatische scène in de Bijbel.

‘Roep de zoon van wie je zoveel houdt’

Als Isaak eindelijk is geboren, verwacht je een soort eind goed, al goed. Abraham en Sara kunnen vredig sterven, wetende dat God zich aan Zijn Woord heeft gehouden en dat zij - met vallen en opstaan - hebben gedaan wat God hun opdroeg. En dan, zonder waarschuwing vooraf, gebeurt dit:

Enige tijd later stelde God Abraham op de proef. ‘Abraham!’ zei Hij. ‘Ik luister,’ antwoordde Abraham.

‘Roep je zoon, je enige, van wie je zoveel houdt, Isaak, en ga met hem naar het gebied waarin de Moria ligt. Daar moet je hem offeren op een berg die Ik je wijzen zal.’ (Genesis 22:1-2)

‘Roep je zoon.’

‘Je enige.’

‘Van wie je zoveel houdt.’

‘Isaak.’

God laat er geen misverstand over bestaan wie Hij bedoelt. Abraham moet niet Ismaël zoeken en hem terugroepen. Nee. Abraham moet zijn enige zoon roepen. *Zijn enige.*

Hoezo zijn enige? Abraham had op dat moment toch twee zonen? Hier betekent 'je enige' eigenlijk: 'jouw unieke'. Oftewel: *de enige die in dit verband telt.*

Het is de zoon van wie Abraham zoveel houdt. Dan, om er helemaal zeker van te zijn dat Abraham weet om welke zoon het gaat, noemt God ook nog de naam van de zoon die Hij bedoelt. *Isaak.*

Isaak? 'Maar, Heer', moet Abraham hebben gedacht, 'U had Isaak toch aan mij beloofd? Ik zou toch een nageslacht krijgen zo groot als het aantal sterren aan de hemel, zo groot als de hoeveelheid stof op de aarde en zo groot als het aantal zandkorrels aan zee?'

Het wegsturen van Ismaël was hartverscheurend voor Abraham geweest, maar het was een troostende gedachte dat God hem zou zegenen. Bovendien bezochten Abraham en Ismaël elkaar misschien nog wel. Maar dit? Hoe kan een liefdevolle God aan Abraham vragen zijn zoon te vermoorden? De zoon waar Abraham 25 jaar op heeft gewacht nadat God hem voor het eerst had geroepen.

Abraham vraagt zich niet af of het wel echt God is die met hem spreekt. Hij heeft vaker Gods stem gehoord en weet dat het de Heer is die hem deze opdracht geeft. Er is ook geen verwarring over wat God precies van hem vraagt. Hij moet zijn zoon offeren op een specifieke plek: de bergen van Moria.

Offeren.

Niet vermoorden.

Dit is waarom Abraham niet protesteert. Abraham moet een brandoffer brengen. Dat had hij in zijn leven al zo vaak gedaan. Maar dit keer moest hij geen dier offeren. Maar Isaak. De stamhouder. De hoop van Abraham en Sara. Meer nog: de hoop van de wereld. Abraham moet een altaar bouwen en de zoon die God heeft gegeven, teruggeven aan de Heer.

Waarom in hemelsnaam? Waarom verzet Abraham zich niet? Waarom strijdt hij niet in gebed om het leven van Isaak te redden?

Abraham kende God waarschijnlijk beter dan wij. Hij wist dat het geen zin had om te proberen God op andere gedachten te brengen. Eerder had hij het opgenomen voor de zondige inwoners van Sodom en Gomorra: 'Heer, als er daar slechts tien rechtvaardige mensen zijn, vernietigt U hen dan toch?'

Nu blijft Abraham stil. Hij heeft geen argumenten om God tot een andere beslissing te bewegen. Hoewel zijn hart bloedt, komt Abraham tot een pijnlijke conclusie: God heeft recht op het leven van Isaak.

In de tijd van Abraham brachten mensen al offers om vergeving te vragen voor hun zonden. Als God Abraham vraagt om zijn zoon Isaak - de eerstgeborene van Abraham en Sara, de stamhouder en erfgenaam – te offeren, zegt Hij eigenlijk dat het tijd is dat er voor de zonden betaald wordt.

Later zegt God in de Bijbel dat alle eerstgeborenen Hem toebehoren. Abraham wist dat al. Gods opdracht was daarom vreselijk, maar niet raar. In een vorig hoofdstuk zagen we al dat Abraham zijn geloof hiermee moest bewijzen, maar dat is niet de enige reden waarom God Abraham en Isaak deze beproeving liet ondergaan. Ik hoop dat je de pijn voelt die Abraham en Isaak moeten hebben gevoeld. Want het verhaal van Abraham en Isaak is de menselijke variant van het verhaal van God de Vader en Jezus de Zoon.

Isaak en Jezus droegen hun eigen hout

Abraham, Isaak en twee knechten liepen drie dagen naar de bergen van Moria. Moria. Alleen de naam al klinkt onheilspellend. Het zijn de bergen waarop later de stad Jeruzalem werd gebouwd.

Toen ze de bergen in zicht kregen op de derde dag, liet

Abraham zijn twee knechten en de ezel achter en ging hij omhoog met Isaak. Het benodigde hout legde de bejaarde vader op de schouders van zijn zoon. Isaak was in de kracht van zijn leven en blaakte van gezondheid. Het kan zwaar geweest zijn maar hij was in staat de blokken naar boven te brengen. Zo droeg hij zelf het hout waarop hij gedood zou worden.

Op dezelfde manier sleepte Jezus een houten kruis naar de top van Golgotha. Hij was in slechte conditie na alle martelingen die Hij al had doorstaan. Ook Hij droeg het hout op Zijn schouder, sleepte het kruis naar boven, tot Hij viel. En nog eens. En nogmaals. Driemaal begaf Jezus' lichaam het op weg naar Zijn executieplaats.

Hoeveel pijn moet God hebben gehad om Zijn Kind zo te zien lijden? Jezus, die altijd trouw was geweest, die naast Hem op de troon hoorde te zitten, Zijn enige, unieke Zoon kon niet meer. De ongeduldige, Romeinse soldaten dwongen ene Simon om het kruis van Jezus te dragen. Hoewel Hij op het eind ontlast werd, droeg Jezus - evenals Isaak - het hout waarop Hij gedood moest worden.

Het verhaal van Abraham en Isaak verraadt de onzekerheid bij de zoon. 'We hebben vuur en hout', zei Isaak, 'Maar waar is het lam voor het offer?'

Isaak was gewend offers te brengen. Hij wist precies wat er voor nodig was. Een altaar, hout, vuur en een offerlam. Het altaar zouden ze ter plaatse bouwen. Hout en iets om vuur mee te maken hadden ze bij zich. Maar er was geen dier om te slachten.

Zijn vader gaf een cryptisch antwoord: 'De Heer zal voorzien.'

Naar wat er op dat moment door Isaaks hoofd ging, kunnen we alleen maar raden, want de Bijbel zegt het niet. Misschien geloofde Isaak het smoesje van zijn vader. Wellicht wachtte er echt een lam op hen. Het kan ook zijn dat naarmate de reis vorderde, Isaak steeds meer in de gaten kreeg dat hij het offer was. Of dat besef geleidelijk kwam of pas op het moment dat

Abraham aan hem vroeg op het altaar te gaan liggen, maakt niet uit. Isaak had een keuze. Zijn vader was een oude, zwakke man. Isaak hoefde niet eens te rennen om Abraham te ontvluchten. Toch deed hij dat niet. Hij vertrouwde op zijn vader en was bereid zijn vuur te verdragen. Isaak ging vrijwillig op het altaar liggen.

En Abraham? Wat ging er door hem heen? Isaak was de zoon waarop hij zijn hele leven had gehoopt. God had beloofd dat uit hem een talrijk volk zou worden geboren dat de hele wereld zou zegenen. Niet uit Ismaël, niet uit toekomstige zonen. Uit Isaak. Als God wilde dat Abraham hem zou offeren, dan kon dat maar één ding betekenen: God was in staat om Isaak uit de dood op te wekken.

Dat is het scenario waarop hij zich voorbereidde toen hij het mes hief om Isaak ter dood te brengen. Ik stel me voor dat Abraham en Isaak hun ogen sloten uit angst voor wat er ging gebeuren. Over één seconde zou het mes in Isaaks vlees dringen.

‘Abraham! Abraham!’, riep een stem uit de hemel plotseling.

‘Ik luister’, zei Abraham.

‘Raak de jongen niet aan. Doe hem niets! Want nu weet Ik dat je ontzag voor God hebt: je hebt Mij je zoon, je enige, niet willen onthouden.’

Het was de Engel van de Heer, die over God sprak alsof Hij zelf God is. Deze Engel van de Heer hebben we al eerder gezien. In het Nieuwe Testament krijgt Hij een naam als Hij wordt geboren: Jezus.

Het was dus de stem van Jezus die voorkwam dat Abraham zijn zoon daadwerkelijk offerde. Abraham luisterde, maar keek niet naar de hemel, misschien bang voor wat er ging komen. En dan die bevrijdende woorden van Gods Zoon: ‘Doe hem niets!’

God gaf niet iets namens zichzelf

Abraham keek op en zag tot zijn grote opluchting dat er een ram verstrikt zat in de struiken. God had inderdaad voorzien. Er werd die dag een offer gebracht in de bergen van Moria. Maar het was geen mens die stierf. God had een vervangend offer voorbereid. Niet Abrahams zoon, maar een ram eindigde op het altaar.

Elders in dit boek bespreek ik de offerrituelen van Israël en dan zien we dat dierenoffers geen zonden wegnamen. Ze wezen slechts vooruit naar het offer dat Jezus zou brengen. In het Oude Testament brachten mensen offers *namens* zichzelf. Dat deed God niet. *Hij gaf zichzelf*. God voorzag opnieuw, precies zoals Abraham had gezegd, maar nu niet door een ram of enig ander dierenoffer.

Ik stel me voor dat een jonge Jezus het verhaal van Isaak in Genesis las en aan Zijn eigen toekomstige lijden dacht. In Zijn tijd plaatste nog niemand het verhaal van Abraham en Isaak in het geestelijk perspectief zoals wij dat in dit boek doen. Alleen Jezus zelf kon dat. Hij wist immers wat er ging gebeuren. Beter gezegd: Hij wist wat er moest gebeuren.

Toch ervoer Hij dezelfde onzekerheid die Isaak ervaren moet hebben. In de tuin van Getsemane bad Hij tot Zijn hemelse Vader en vroeg Hem tot driemaal toe of er geen andere weg was. Jezus was niet bang om de marteldood te sterven. Het enige wat Hij vreesde, was te worden verlaten door Zijn hemelse Vader.

Ondanks Zijn onzekerheid en angst ging Jezus door. Hij liet zich arresteren. Hij liet zich martelen. Hij liet zich aan het kruis nagelen. Met één bevel hadden een miljoen engelen Hem bevrijdt. Maar...

...net als Isaak tweeduizend jaar eerder ging Jezus vrijwillig op dit altaar liggen. Beide zoons protesteerden niet tegen de wil van hun vader. Isaak bood zichzelf aan als offer voor de zonden van zijn familie, Jezus als offer voor de zonden van de wereld.

Beiden waren bereid om het vuur van hun vader te verdragen. Isaak het natuurlijke vuur, Jezus het vuur van Gods toorn.

Daar houdt de vergelijking op. Abraham en Isaak waren tot het eind toe samen, ook toen God ingreep en voorzag in een ander offer. Jezus stierf echter alleen, in het duister, en riep daarom uit: ‘Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?’

Hoewel Hij nooit ook maar een zonde had gedaan, hing Jezus als een misdadiger aan het kruis. Hij werd op een onmenselijke manier om het leven gebracht en daarbij was Hij volledig alleen. Gedurende die tijd werd het donker in het land, hoewel het dag was. Tijdens die drie lange uren dronk Jezus de beker met Gods toorn leeg. Tot de laatste druppel. Dat was nodig. Omdat Hij dat deed, hoefde Isaak niet op het altaar te sterven. Hij hoefde niet zelf te betalen voor zijn zonden of voor die van zijn familie. Om dezelfde reden hoeven jij en ik niet gestraft te worden voor onze overtredingen tegen God.

Abraham en Isaak zeggen tegen ons: God voorzag.

De zoektocht naar een bruid

Aan het eind van zijn leven had Abraham nog een taak: Isaak moest een vrouw hebben. Er waren voldoende potentiële bruiden in Kanaän, maar zij waren Isaak niet waard. De volken om Abraham heen aanbaden afgoden en een lokale vrouw zou Isaak op het verkeerde pad kunnen brengen. Dus stuurt Abraham zijn knecht op pad om naar zijn voormalige thuisland te gaan en daar een bruid te zoeken voor Isaak.

Ook hier zien we een gelijkenis tussen vader Abraham en zoon Isaak enerzijds en God de Vader en God de Zoon anderzijds. Zoals Abraham een bruid zocht voor Isaak, zo zoekt God een bruid voor Jezus. Wie is de bruid van Jezus? De Kerk, Oftewel alle mensen die geloven dat Jezus in hun plaats is gestorven. Dit is waar God vanaf het begin tot op de dag van vandaag mee bezig is: Hij zoekt ons. Wij zijn Zijn cadeau aan

Jezus. Luister maar wat Jezus hier zelf over zegt:

Iedereen die de Vader Mij geeft zal bij Mij komen, en wie bij Mij komt zal Ik niet wegsturen, want Ik ben niet uit de hemel neergedaald om te doen wat Ik wil, maar om te doen wat Hij wil die Mij gezonden heeft. Dit is de wil van Hem die Mij gezonden heeft: dat Ik niemand van wie Hij Mij gegeven heeft verloren laat gaan, maar dat Ik hen allen laat opstaan op de laatste dag. Dit wil Mijn Vader: dat iedereen die de Zoon ziet en in Hem gelooft, eeuwig leven heeft, en dat Ik hen op de laatste dag uit de dood zal opwekken.’ (Johannes 6:37-40)

En later bidt Jezus dit voor Zijn leerlingen en voor ons:

Ik bid voor hen. Ik bid niet voor de wereld, maar voor de mensen die U Mij hebt gegeven, omdat zij van U zijn.’ (Johannes 17:9)

Jezus is gekomen om losgeld te betalen voor Zijn bruid. Hij betaalde met Zijn bloed en nu behoren we Hem toe. Voor eeuwig. We zijn door God aan Hem gegeven en Hij laat ons niet meer los.

Toch is het op dit moment meer een verloving dan een huwelijk. De ‘trouwdag’ komt nog, beschrijft de Bijbel. De apostel Johannes kreeg een visioen over de hemel en daarin zag en hoorde hij onder meer dit:

'Toen hoorde ik iets als een stem van een grote menigte, van geweldige watermassa's en van krachtige donderslagen zeggen: 'Halleluja! De Heer, onze God, de Almachtige, heeft het koningschap op zich genomen. Laten we blij zijn en jubelen, laten we Hem de eer geven! Want de bruiloft van het Lam is gekomen en Zijn bruid staat klaar. Zij mag zich kleden in zuiver, stralend linnen.' Want dit linnen staat voor al het goede dat gedaan is door de heiligen.

Toen zei hij tegen mij: 'Schrijf op: "Gelukkig zijn zij die voor het bruiloftsmaal van het Lam zijn uitgenodigd."' En hij vervolgde: "Wat God hier zegt, is betrouwbaar".' (Openbaring 19:6-9)

Is dat niet prachtig? Wij zijn de bruid van het Lam. En als we voor Hem verschijnen, doen we dat in zuiver, stralend linnen. Al onze zonden zijn weggewassen. Alleen onze goede daden blijven over. Omdat wij Zijn bruid zijn, zijn we natuurlijk uitgenodigd voor het bruiloftsdiner van het Lam. En zoals Isaak Rebekka tot vrouw nam en één met haar werd, zo wordt Jezus één met zijn bruid, de Kerk.

Jesus zien in het leven van Isaak

Abraham vervult in de Bijbel niet echt de rol van Jezus zoals Noach en Jozef bijvoorbeeld wel voorafschaduwingen van de Messias zijn. In het verhaal van Isaak vervult Abraham echter de rol van God de Vader. De pijn die hij moet hebben ervaren toen hij Isaak de bergen van Moria in leidde, moet dezelfde pijn zijn geweest die God had toen Zijn Zoon net als Isaak het hout naar boven bracht waarop Hij gedood moest worden.

Isaak is hierin een afspiegeling van Jezus. Isaak is de zoon die Abraham aan God had beloofd, Jezus is de Zoon die God aan Eva en de mensheid had beloofd.

Net als Jezus had Isaak de keuze om wel of niet op het altaar te gaan liggen. Isaak was een jongvolwassene, sneller en sterker dan Abraham. Zijn vader kon hem fysiek niet dwingen. Isaak was bereid zijn leven vrijwillig af te leggen om voor de zonden van zijn familie te betalen. Jezus ging nog veel verder. Hij gaf Zijn leven voor de overtredingen van de hele wereld. Beiden droegen het hout dat hun dood zou worden, beiden durfden het vuur van hun vader te verdragen. Isaak het natuurlijke vuur, Jezus het vuur van Gods toorn.

Toen Abraham zijn mes hief om Isaak te offeren, stopte de Engel van de Heer (Jezus) hem. Hij hoefde niet door te gaan met het ritueel. God voorzag in een plaatsvervangend offer, een ram. Dierenoffers kunnen echter geen zonden uitwissen. Daarvoor is een werkelijk volmaakt offer nodig. Dat offer is Jezus. God doodde wel Zijn zoon. Het was nodig om Abraham en Isaak te redden, het was nodig om ons te redden. God voorzag in een plaatsvervangend offer: Zijn Zoon.

Er is nog een overeenkomst tussen Abraham en Isaak enerzijds en God en Jezus anderzijds. Abraham zocht via zijn

knecht naar een bruid voor Isaak. God de Vader zoekt een bruid voor Jezus. Wie is die bruid? De kerk: alle mensen die geloven dat Jezus Christus hen verlost en hun Heer is.

8 Worstelen voor de zegen van Jezus

Jezus zien in het leven van Jakob

Jakob, die later Israël zou gaan heten, is de zoon van Isaak en de kleinzoon van Abraham. Hij kreeg twaalf zonen, die de stamhouders werden van de latere stammen van de natie Israël. Bijna de helft van het Bijbelboek Genesis gaat over de geschiedenis van Jakob en zijn zonen, vooral over die van Jozef. Jozefs leven zullen we daarom uitgebreid bespreken in het volgende hoofdstuk.

Het verhaal van Jakob begint al voor zijn geboorte. Isaak en zijn vrouw Rebekka raken maar niet in verwachting. Pas nadat Isaak vurig heeft gebeden, wordt Rebekka zwanger en nog wel van een tweeling. Dat heeft Rebekka geweten ook. De kinderen vechten met elkaar in haar buik. Rebekka lijkt behoorlijk last te hebben van dat geworstel van haar twee ongeboren kinderen en vraagt God waarom dit gebeurt. God antwoordt dat ze twee zonen krijgt en dat ze allebei hun eigen volk zullen krijgen, maar de oudste (Esau) zal de jongste (Jakob) dienen.

Ook bij de bevalling is er strijd. Esau wordt als eerste geboren, maar zijn broertje houdt zijn hiel vast. Alsof hij probeerde als eerste de schoot van zijn moeder te verlaten. De naam Jakob betekent dan ook ‘hielgrijper’. Dat is niet positief. Sterker nog: de naam weerspiegelt Jakobs karakter. Gedurende bijna zijn hele leven probeert Jakob met trucs en listen de zegen te krijgen waar hij zo naar verlangt.

De competitie tussen Esau en Jakob blijft jarenlang doorgaan en wordt in hun jeugd en in hun jaren als jongvolwassenen

duidelijk zichtbaar. In Genesis wordt bijna zijdelings vermeld dat Isaak van de jager Esau houdt, terwijl Rebekka juist van Jakob houdt omdat hij veel thuisbleef.

God heeft Rebekka duidelijk verteld dat Esau Jakob zou dienen. Dat wil er bij haar man niet in, zo lijkt het. Isaak doet zijn uiterste best om Esau de zegen van de eerstgeborene te geven. Jakob had eerder al het eerstgeboorterecht bemachtigd door een bord linzensoep te maken voor de hongerige Esau. Bijna achteloos gaat Esau ermee akkoord dat Jakob voortaan dat recht toekomt. Isaak laat dit echter niet zomaar gebeuren. Als hij denkt dat hij niet lang meer te leven heeft, stuurt hij Isaak op pad om wild voor hem te schieten en het te bereiden. Rebekka hoort dit en verzint een list die Jakob uit moet voeren. Hij verkleedt zich als Esau en gaat naar zijn blinde vader toe om door hem te worden gezegend. Het lukt en Jakob krijgt wat hij verlangt. Het is tragisch dat hij Isaak zo om de tuin leidt en dat hij en Rebekka niet simpelweg op God vertrouwen. Ze wilden Hem een handje helpen.

Het is best lastig om Jezus te zien in het leven van Jakob. Hij is geen type van Jezus zoals Noach en Isaak dat (op bepaalde momenten in hun leven) waren en hij is evenmin een volger van Hem zoals Abraham dat was. Maar in een ding is er een sterke overeenkomst tussen Jezus en Jakob. Beiden zijn ze de echte eerstgeborenen (beter: de echte erfgenamen). Zoals ik in het hoofdstuk van Abraham en Isaak uitlegde, was de rol van de oudste zoon heel belangrijk. Hij kreeg het grootste deel van de erfenis. Wij vinden dat niet eerlijk, maar hoe meer erfgenamen, hoe kleiner de erfenis per kind, hoe minder machtig de familie was. Daarom was het belangrijk dat één persoon het grootste deel erfde.

Adam was een geschapen persoon, en in die zin de eerstgeboren mens. Hij had recht op het grootste deel van wat God aan de mens wilde geven en zou tot in eeuwigheid stamvader zijn. Hij verspeelde die erfenis zoals Esau zijn

eerstgeboorterecht verspeelde. Adam zondigde, Esau verkocht zijn recht voor een kom soep. God wist dat dit ging gebeuren. Natuurlijk wist Hij dat. God liet het toch toe, want Hij heeft mensen een eigen verantwoordelijkheid gegeven. Maar God zou Zijn belofte hoe dan ook hebben gehouden. Zonder misleiding had Jakob ook het recht van de eerstgeborene wel gekregen. De belofte die God aan Abraham had gedaan, ging via Isaak over op Jakob, niet op Esau. Zoals ik in hoofdstuk 2 vertelde, gebeurde hetzelfde bij Adam en Jezus. Adam verspeelde zijn erfenis. Die ging over op Jezus en daarom wordt Jezus genoemd:

*Beeld van God, de onzichtbare, is Hij,
eerstgeborene van heel de schepping: (Kolossenzen 1:15)*

Dit komt uit een gedicht van de apostel Paulus. Hij bedoelt niet dat Jezus een geschapen wezen is, zoals Adam dat wel was. Hij vertelt dat het eerstgeboorterecht van Adam is overgegaan op Jezus.

Jezus is de ware erfgenaam en de erfenis is voor Hem. God kan uiteraard niet sterven en iets nalaten, maar Hij laat Jezus wel namens Hem heersen over Zijn erfgoed: de hele schepping inclusief de mens.

Maar weet je wat nu zo interessant is? Jij en ik zijn ook eerstgeborenen! Lees maar eens mee in de Hebreeën-brief:

'(...) u staat voor de Sionsberg, voor de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem, en voor duizenden engelen die in vreugde bijeen zijn, voor de gemeenschap van eerstgeborenen, die in de hemel ingeschreven zijn; voor God (...)' (Hebreeën 12:22-23)

Het hele vers is wat ingewikkeld en heeft uitleg nodig, vandaar dat ik alleen dit stukje heb overgenomen uit de Bijbel. De schrijver zegt dat wij later in het hemelse Jeruzalem een

gemeenschap zullen vormen, een gemeenschap van eerstgeborenen.

Wat betekent dat? Het is alsof we zijn ingeschreven in de burgerlijke stand van het Jeruzalem dat zich in de hemel bevindt. Iedereen die daar ingeschreven staat, wordt beschouwd als een eerstgeborene. We maken dus allemaal aanspraak op de erfenis die God ons wil geven: een plek in Zijn eeuwige koninkrijk. Over wat die erfenis precies inhoudt kun je ook hele boeken schrijven, dus dat laten we hier even zitten. Laten wij verder het leven van Jakob in duiken en ontdekken waar we Jezus zien.

Jakobs ladder

Nadat Jakob en zijn moeder met hun trucs Isaak en Esau hebben beetgenomen, wordt de situatie thuis onhoudbaar. Esau is zo boos op hem dat Jakob besluit te vluchten naar het geboorteland van Rebekka, waar hij gaat werken voor zijn oom Laban. Voordat hij daar aankomt, heeft hij een bijzondere ervaring op een plek die hij zelf 'Bethel' noemt, wat 'Huis van God' betekent. Als Jakob daar overnacht, krijgt hij een droom waarin God hem vertelt dat het land waarop hij slaapt aan zijn nakomelingen zal toebehoren.

Opvallend is dat de Heer zichzelf voorstelt: 'Ik ben de Heer, de God van je voorvader Abraham en de God van Isaak'. Hij noemt zich dus niet de God van Jakob. Nog niet. Jakob kwam pas later echt tot geloof. Maar wat pas echt interessant is, is wat Jakob ziet in zijn droom: een ladder die de aarde met de hemel verbindt, Oftewel een ladder die het menselijke met het goddelijke verbindt. Talrijke engelen klimmen de ladder op of dalen er juist vanaf.

Deze droom wordt verder in de Bijbel niet uitgelegd. Zou Jakob er zelf wel een verklaring voor hebben gehad? Ik hoop dat Jakob erdoor is bemoedigd. Hij heeft op dit punt in zijn leven al zoveel drama meegemaakt en zal ook nog heel wat voor zijn

kiezen krijgen. De competitie met zijn broer, een vader die hem niet gaf waar hij behoefte aan had en een vlucht van huis. Daar kwamen later nog bij: veertien jaar zwoegen en zweten om met de liefde van zijn leven te trouwen, strijd tussen zijn twee vrouwen en de verdwijning van zijn zoon Jozef. Het is een lange lijst met tragische gebeurtenissen. De droom laat Jakob in ieder geval zien dat Gods dienaren - de engelen - namens Hem aan het werk zijn op de aarde en dat ze in rechtstreekse verbinding staan met de hemel.

Persoonlijk ben ik gewend om het verhaal van Jakob in een keer te lezen en tegen de tijd dat ik Genesis uit heb, ben ik Jakobs droom alweer vergeten. Eigenlijk kan ik niet heel veel met de droom over de engelen en de trap naar de hemel. Maar lees je de Bijbel van voren naar achteren door, dan kom je uiteindelijk bij de evangeliën in het Nieuwe Testament, die het leven van Jezus beschrijven. Totaal onverwacht maakt Jezus opeens een verwijzing naar de droom van Jakob.

In het eerste hoofdstuk van Johannes lezen we namelijk dat Jezus zijn latere leerlingen tegen het lijf loopt. Eén van hen is Filippus, een vriend van Natanaël. Filippus is zo ingenomen met de man uit Nazaret dat hij zich direct bij Jezus wil aansluiten. Dat is niet vreemd. De leraren van die tijd - rabbi's genaamd - hadden volgelingen. Maar Filippus gaat veel verder. Hij ziet Jezus als de Messias, de Gezalfde van God. Oftewel: Hij is de Verlosser die God had aangekondigd.

Filippus haalt Natanaël op. Natanaël reageert sceptisch. Hij kent het Oude Testament goed. De Messias zal uit Bethleem komen, niet uit Nazaret (Micha 5:1). Nazaret is een achtergesteld dorpje in Galilea en Natanaël maakt een grapje, zoals Nederlanders en Belgen wel eens grapjes maken over elkaar. Natanaël zegt: 'Nazaret? Kan daar iets goeds vandaan komen?'

De nieuwsgierigheid wint het en Natanaël gaat toch naar Jezus toe. Jezus heeft gevoel voor humor en deelt een plaagstootje uit aan Natanaël. 'Kijk', zegt Jezus, 'Dat is nu eens een echte

Israëliet, een mens zonder bedrog.’ (Dit is overigens ook een mooie verwijzing naar Jakob! Jakob bedroog regelmatig mensen, vooral vóór hij de naam ‘Israël’ kreeg. Nu grapt Jezus tegen Natanaël dat hij een echte afstammeling van Jakob is.)

Natanaël is verbaasd: ‘Kent U mij soms?’

‘Ja’, zegt Jezus, ‘Al voordat je Filippus tegenkwam, zag ik je onder de boom zitten.’

Natanaël weet niet wat hem overkomt. Hoe kon deze Man hem gezien hebben? De enige conclusie die hij kan trekken, is dat Filippus gelijk heeft. Deze leraar moet wel de Zoon van God zijn! Als hij dat in zijn enthousiasme uitroept, lacht Jezus (stel ik me zo voor) en zegt:

‘Geloof je omdat Ik tegen je zei dat Ik je onder de vijgenboom zag zitten? Je zult nog grotere dingen zien.’ (Johannes 1:50)

Dan richt hij zich niet alleen tot Natanaël maar tot alle mensen die zich om Hem heen hebben verzameld:

‘Waarachtig, Ik verzeker jullie,’ voegde Hij eraan toe, ‘jullie zullen de hemel geopend zien, en de engelen van God zien omhooggaan en neerdalen naar de Mensenzoon.’ (Johannes 1:51)

Bijna tweeduizend jaar lang, van Jakob tot Jezus, vertelden Israëlieten elkaar het verhaal van hun voorouder Jakob en de droom die hij had gehad bij Bethel. Dankzij deze droom wisten ze dat er een ladder was die tot in de hemel reikte en die het mogelijk maakte om bij God te komen. Maar niemand kon weten dat Jezus de ladder is. Hij is het die hen en ons verbindt met God. Hij is de brug tussen hemel en aarde, tussen het Goddelijke en het menselijke.

En de engelen in de droom? Dat zijn Gods dienaren. Zij zijn namens Hem aan het werk. Het aparte is dat ze opklimmen naar de Mensenzoon (Jezus) en afdalen naar diezelfde Mensenzoon.

Dat detail vinden we niet in Genesis, maar wordt hier toegevoegd door Jezus. Door te stellen dat Hij zich zowel aan de top als aan de onderkant van de ladder bevindt, benadrukt Jezus dat Hij de ladder is.

Het mooie is dat iedereen die gelooft dat Jezus Christus Heer en Verlosser is, ooit zal zien wat Jakob in zijn droom zag. We zullen de ladder zien en de engelen die omhoogklimmen en afdalen.

Ik heb Jakobs droom niet gezien, dus nu speculeer ik. Het zou kunnen dat Jakob echt engelen zag, de machtige, hemelse wezens die God heeft gemaakt om Hem te helpen. Maar in lijn met wat ik zojuist beschreef, zou het ook kunnen zijn dat deze engelen mensen waren in hun nieuwe, verheerlijkte lichamen. Als dat zo is, droomde Jakob van mensen die na hun dood een nieuw lichaam hebben gekregen van Jezus. Jezus zelf was na Zijn opstanding lichamelijk ook veranderd: de mensen die Hem persoonlijk hadden meegemaakt, herkenden Hem zelfs niet, lezen we in het Nieuwe Testament.

In elk geval sloeg Jezus door te sterven aan het kruis een brug tussen God en ons. Hij is de ladder en dankzij Zijn bloed kunnen we weer bij God komen.

Lea's ware echtgenoot

De ochtend na zijn droom reist Jakob door naar het land waar ooit zijn voorvader Abraham vandaan was getrokken. Zijn oom Laban neemt hem in zijn huishouden op. Jakob is op slag verliefd op zijn knappe nichtje Rachel en is bereid om zeven jaar te werken om haar als bruid te krijgen.

Laban is echter zeer gehaaid. De huwelijkskandidaten staan niet bepaald in de rij voor zijn oudste dochter Lea. Volgens de Bijbel heeft ze 'ogen zonder glans'. Wat daar precies mee wordt bedoeld weten we niet, maar het is wel duidelijk dat zij niet aantrekkelijk is, in tegenstelling tot haar zusje Rachel.

Dat niemand met Lea wil trouwen is een groot probleem voor Laban. In de cultuur van die tijd werden zonen als waardevoller beschouwd. Voor een dochter kon je hooguit een mooie bruidsschat krijgen. Trouwde ze niet, dan miste de vader de bruidsschat én moest hij zijn hele leven voor haar zorgen. Laban zat daar niet op te wachten.

Nadat Jakob zeven jaar heeft gewerkt voor Rachel, verzint Laban een list. Bij de bruiloft zorgt hij ervoor dat Jakob, die zijn bruid niet kan herkennen doordat een sluier haar gezicht bedekt, met Lea trouwt in plaats van met Rachel.

Jakob is ziedend over deze misleiding, maar gaat ermee akkoord dat hij nogmaals zeven jaar zal werken, mits hij een week na zijn huwelijk met Lea ook met Rachel mag trouwen. En zo werkt Jakob geen zeven maar veertien jaar om Rachel te krijgen.

Een huwelijk bestaande uit drie personen is erg lastig. Er is een reden dat God al in Genesis zegt dat een man zijn familie moet verlaten voor zijn vrouw (enkelvoud!). Door toedoen van Laban bevinden Jakob, Lea en Rachel zich opeens in een complexe driehoeksverhouding, waarbij Lea het onderspit delft.

Jakob, die zelf heeft meegemaakt hoe het is om de minst favoriete te zijn omdat zijn vader de voorkeur gaf aan Esau, laat duidelijk merken dat hij vooral blij is met Rachel. Toch vechten zowel Rachel als Lea om de gunst van hun man. Het is een ongelijke strijd. Lea maakt geen kans. Maar wat doet God? Hij zegent Lea met zonen. Ze mag deze zelf een naam geven. In iedere naam klinkt het verlangen door dat ze wordt gezien:

Ruben - Zie, een zoon

Simeon - Verhoord/Gehoord

Levi - Zich aansluitend/aanhankelijkheid

Bij de geboorte van Ruben gaat ze ervan uit dat ze de liefde van haar man nu wel zal krijgen. Ze heeft hem immers een zoon gebaard. Bij het tweede kind heeft ze er minder vertrouwen in.

Ze zegt: ‘God heeft gehoord hoe weinig mijn man van mij houdt.’ En bij Levi hoopt ze opnieuw dat Jakob zich eindelijk aan haar hecht. Keer op keer stelt Jakob haar teleur. Hij houdt van Rachel, niet van Lea. Geen zoon kan dat veranderen. Zijn voorkeur voor Rachel legt bovendien de basis voor de latere tragedie rondom Jozef, de zoon van Rachel.

De namen die Lea geeft aan haar zonen geven een interessant inzichtje in de geestelijke ontwikkeling die ze doormaakt. Driemaal hoopt ze tegen beter weten in dat Jakob nu voor haar kiest, of haar tenminste gelijkwaardig aan Rachel zal behandelen. Nadat Levi ter wereld is gekomen, geeft ze die hoop op.

Ze wordt opnieuw zwanger en krijgt een vierde zoon. Ze noemt hem: Juda. Juda betekent letterlijk ‘de prijzende’. Lea voegt daaraan toe: ‘Nu zal ik de HEER loven’. Blijkbaar heeft Lea zich in de tijd tussen de geboortes van Levi en Juda toegewijd aan de Heer. Ze kijkt niet langer naar Jakob voor haar geluk en welzijn maar naar God. Hij heeft de rol van haar echtgenoot ingenomen. Juda’s naam is haar uiting van haar liefde voor God, die haar trouw is gebleven en haar lijden heeft gezien, hoewel Lea ‘lelijk’ was voor de wereld. Zelfs haar eigen man vond haar niet waardig om liefde te ontvangen. God neemt haar echter in genade aan.

Zo kunnen we de brug slaan naar Jezus. Zoals Lea Gods bruid is, zo is de kerk de bruid van Christus. We hadden het daar in het vorige hoofdstuk ook al over. Dat Jezus naar de mens gesproken een afstammeling is van uitgerekend Juda maakt de symboliek alleen maar mooier. Ten tijde van de geboorte van Juda had Lea zich namelijk inmiddels overgegeven aan de Heer, en keek ze naar Hem voor haar geluk.

Wij, de volgelingen van Jezus, zijn geen mooie bruid als Rachel. We zijn zondig en doen voortdurend verkeerde dingen. We zijn als een bruid zonder glans in onze ogen, net als Lea. Jezus trouwt zeker geen volmaakte bruid. We kunnen zelfs nog verder gaan dan Lea, die misschien aan de buitenkant niet

aantrekkelijk was. Wij zijn Zijn liefde eigenlijk niet waard. Ons hart is van nature smerig en zit vol kwaad. Maar God kijkt niet naar ons vervuilde hart, maar naar het zuivere hart van Jezus. Dat is het hart dat God waarneemt als Hij naar ons kijkt. God neemt ons in genade aan. Daarom mogen we God ‘Juda-en’ - loven, precies zoals Lea doet na de geboorte van de kleine Juda.

Jakobs worsteling met Jezus

Hoe meer ik me verdiep in de levens van Abraham, Isaak, Jakob en zijn twaalf zonen, hoe meer medelijden ik met hen krijg. Wat een disfunctionele familie... Abrahams geluk hing volledig af van het feit of hij een zoon kreeg of niet. Nadat hij op zijn honderdste eindelijk Isaak kreeg, heeft hij de jongen jarenlang gruwelijk verwend, stel ik me zo voor. Ik zou dat in ieder geval wel hebben gedaan.

Isaak had duidelijk een favoriete zoon: Esau. Wat Jakob ook probeerde, Isaak hield meer van Esau dan van diens tweelingbroer. Ondanks of misschien wel door deze ervaring deed Jakob hetzelfde. Eerst verkoos hij Rachel boven Lea en later is Jozef (de zoon van Rachel) zijn favoriete zoon en voor hem belangrijker dan zijn tien andere zonen (de twaalfde, Benjamin, werd pas veel later geboren).

Jakob kende dan ook veel strijd in zijn leven. In de kern draaide die strijd maar om een ding: hij wilde de zegen van zijn vader krijgen. Goed, zijn trucjes had hij achterwege kunnen laten, maar het verlangen is goed te begrijpen. Eerst steelt hij Esau's geboorterecht, dan misleidt hij Isaak door zich voor te doen als Esau. Als hij later voor Laban werkt, wil Jakob door Laban gezegend worden met Rachel. Hij moet er uiteindelijk veertien jaar voor werken. Tot op dat moment in zijn leven heeft Jakob vrijwel iedere dag gevochten voor wat God al aan zijn moeder had beloofd: de zegen. Maar hij moest nog een

belangrijke worsteling doorstaan om die zegen eindelijk te krijgen.

We pakken het verhaal weer op. Na verloop van tijd besluit Jakob terug te keren naar het huis van zijn vader en hij vertrekt met zijn vrouwen, zijn kinderen, zijn dienaren, zijn vee en zijn bezittingen. Hij is nog wel bang voor zijn broer, die had gezworen wraak te zullen nemen. Als hij onderweg is naar Kanaän, hoort hij dat Esau hem tegemoetkomt met vierhonderd mannen. Jakob maakt zich zorgen. Waarom is Esau naar hem op weg met een leger mannen? Dat kan maar een ding betekenen, denkt hij: Esau komt wraak nemen. Jakob verdeelt zijn kamp in tweeën en zondert zich af om te bidden. In zijn gebed vraagt hij God om bescherming. De volgende dag stuurt hij geschenken vooruit naar Esau om hem gunstig te stemmen. (Achteraf bleek dat Esau hem al had vergeven en dat Jakob zich voor niets zorgen had gemaakt.) Jakob brengt de nacht opnieuw alleen door. Dan zegt de Bijbel dit:

Maar zelf bleef hij achter, helemaal alleen, en er worstelde iemand met hem totdat de dag aanbrak. Toen de ander zag dat hij het niet van hem kon winnen, raakte hij Jakobs heup aan, en daardoor raakte Jakobs heup tijdens die worsteling ontwricht. Toen zei de ander: 'Laat mij gaan, het wordt al dag.' Maar Jakob zei: 'Ik laat u niet gaan tenzij u mij zegent.'
(Genesis 32:25-27)

Jakob is sterk, maar kan die vreemde man niet overheersen. Die andere kerel vecht door zonder te winnen én zonder op te geven. Het gevecht duurt tot het bijna ochtend is en de man aan Jakob vraagt om hem te laten gaan.

Wanneer Jakob begon te beseffen dat dit geen gewone man was, zegt de Bijbel niet. Maar Jakob weet dat hij met God zelf aan het worstelen is. Niet figuurlijk, maar letterlijk. Hij weet ook dat geen mens God kan zien en dat kan overleven. Toch laat hij

niet los. Hij wil de zegen hebben die hem toekomt, de zegen van God. Die is Jakob meer waard dan zijn leven.

Dan laat de Man zien wie Hij werkelijk is. Hij hoeft alleen maar Jakobs heup aan te raken om hem voor het leven mank te laten lopen. Het is een kleine prijs voor Jakob, want de Man geeft hem ook waar hij zijn hele leven al naar verlangt: de zegen.

Jakob noemt de plaats waar hij worstelde 'Peniël', wat 'aangezicht van God' betekent. Jakob zegt: 'Ik heb oog in oog gestaan met God en ben toch in leven gebleven'. Daar is Jakob zelf uiterst verbaasd over. Hoe kan het dat hij een hele nacht zo dicht bij God is geweest, met Hem heeft geworsteld en Hem dus ook op allerlei plekken heeft aangeraakt en toch niet is gestorven?

Dat kan alleen als de Persoon met wie hij worstelde een 'pre-incarnatie' van Jezus was. Oftewel: Jezus voor Zijn geboorte als mens. Jakob worstelde dus niet met God de Vader, maar met God de Zoon. Het is Jezus die Jakob de zegen van God geeft.

Net als Jakob, verlangen ook wij hartstochtelijk naar Gods zegen. Wat is die zegen precies? Ik vat die graag zo samen: een volmaakte plaats om in te wonen, een volmaakte relatie tussen mensen onderling en een volmaakte relatie met God.

De nakomelingen van Abraham, Isaak en Jakob kregen een beloofd land, werden een groot volk en God woonde lange tijd in hun midden. God zegende hen zolang ze trouw waren aan Hem. Maar ze leefden in een gebroken wereld. Zoals het was in de tuin van Eden, zo is het niet meer geweest. In de Bijbel zien we dat de mensen het zelf verpesten, doordat ze zich niet aan Gods Woord hielden.

Maar God gaf Jezus om weer heel te maken wat gebroken is. Het is Jezus die de zegen van God herstelt. Hij maakt het mogelijk dat we weer bij God kunnen komen. De wereld is nog steeds gebroken, maar ooit zullen we in het hemelse Jeruzalem wonen. Dan zullen de mensen in volmaakte harmonie met elkaar

omgaan en kunnen we vrij naderen tot God, die weer in ons midden zal wonen. Voor eeuwig.

Jakob zag in het ochtendgloren de contouren van Jezus' gezicht. Tijdens zijn worsteling had hij dat zelfs aangeraakt. Zijn vingers hadden dus de glorie van God beroerd, want Paulus schrijft later dat Gods luister afstraalt van Jezus' gezicht (2 Korintiërs 4:6).

Het mooie is dat Jezus niet alleen de zegen van God weer binnen handbereik brengt, Hij *is* de zegen van God. Er is niets mooiers dan de belofte dat we ooit voor altijd bij Hem zullen zijn. In Hem zijn wij werkelijk gezegend.

Een nieuwe naam

Jezus doet nog meer na de worsteling dan Jakob zegenen. Hij vraagt Jakob naar zijn naam. Jakob antwoordt, maar Jezus geeft de zoon van Isaak een nieuwe naam: Israël. Later, toen Jezus op aarde rondtrok, gaf Hij mensen ook wel eens een nieuwe naam. Zo noemde Hij de leider van Zijn discipelen soms bij zijn officiële naam Simon (betekenis: verhoord) en soms Petrus (betekenis: rots). Jezus doet dat bewust. Telkens als Hij hem aanspreekt met Petrus, betekent het dat hij iets goed heeft gedaan. Maar maakt hij een misstap, dan noemt Jezus hem bij de naam die zijn aardse vader heeft gegeven. Let daar maar eens op als je de evangeliën leest. Soms spreekt Jezus Petrus aan met Simon, soms met Petrus en soms zelfs met Simon Petrus.

Jezus verandert Jakobs naam in 'Israël'. Dat betekent 'God streeft' en verwijst naar Jakobs worsteling met God. Eigenlijk laat de naam Israël zien dat Jakob vocht met God.

Deze nacht is bepalend geweest in het leven van de man die wij meestal Jakob noemen. Hij is niet langer 'Jakob - de hielenlichter' maar 'Israël - de man die worstelde met God en bovenkwam'. Zijn identiteit veranderde en daar hoort een nieuwe naam bij.

Wij lijken in veel opzichten op Jakob. Want is ons geestelijk leven ook niet vaak een worsteling met God? Natuurlijk hebben we mooie momenten, net als Jakob. Maar zo vaak vechten we ook met God. We zijn teleurgesteld, we ervaren pijn, verdriet, leegte, afwijzing en vragen ons af waarom God als Hij almachtig is, niet ingrijpt.

Door te worstelen met God komen we dichter bij onze ware identiteit. De naam die onze ouders ons hebben gegeven is niet onze echte naam. Alleen Jezus weet wie wij werkelijk zijn. Ooit zullen we van Hem een witte steen krijgen met een nieuwe naam. (Zie ook hoofdstuk 3.) Jezus zelf zegt:

‘Wie overwint zal Ik van het verborgen manna geven, en ook een wit steentje waarop een nieuwe naam staat die niemand kent, behalve degene die het ontvangt.’ (Openbaring 2:17)

Ik geloof dat God voor mij ook een naam heeft die net zo mooi is als de naam ‘Israël’, want wat worstel ik vaak met Hem. Hij laat ook mij niet gaan en ik Hem niet. Daarom, hoe moeilijk het leven ook is: geef niet op. Vecht voor de zegen van Jezus, zoals Jakob ook deed.

Jezus zien in het leven van Jakob

Jakob is de jongere tweelingbroer van Esau. God vertelt hun moeder dat de oudste de jongste zal dienen. Hoewel Esau de eerstgeborene was en dus recht had op het grootste deel van de erfenis, geeft God dit aan de jongste.

Op dezelfde manier was Adam de ‘eerstgeborene’ van God, maar Jezus is de enige, echte erfgenaam. De erfenis is voor Hem. God kan uiteraard niet sterven en iets nalaten, maar Hij laat Jezus wel namens Hem heersen over Zijn erfgoed: de hele schepping inclusief de mens. De Bijbel noemt ons trouwens ook eerstgeborenen. Dat betekent dat wij met Jezus mogen heersen over Gods erfgoed.

Later slaat Jakob op de vlucht voor zijn broer Esau. Hij gaat op weg naar de familie van zijn moeder. Onderweg droomt hij van een ladder die tot in de hemel reikt. Engelen klimmen omhoog en naar beneden.

Jezus betreft deze ladder op zichzelf als Hij in gesprek is met zijn leerling Natanaël. Hij is de verbindende schakel tussen het aardse en het hemelse.

Jakob trouwt uiteindelijk twee vrouwen, de zussen Lea en Rachel. Hij wilde alleen Rachel, maar een list van zijn schoonvader krijgt hij Lea erbij. Uit de namen die Lea haar zonen geeft, blijkt dat ze zich afgewezen voelt door Jakob. God vergeet haar echter niet en ze noemt haar vierde zoon ‘Juda’ – ‘de God prijzende’. Ze vindt haar troost en kracht nu bij God, niet bij haar echtgenoot. God is haar echtgenoot en houvast, zoals Jezus de ware echtgenoot is van de bruid/de wereldwijde kerk.

Na verloop van tijd keert Jakob met zijn huishouden terug naar Kanaän. Onderweg worstelt hij met een vreemde man, die God blijkt te zijn. Of eigenlijk: God in menselijke gedaante,

Jezus dus. Hij blijft net zo lang vechten tot de Man hem zegent. Hij krijgt de zegen waar hij zijn hele leven lang al naar verlangt én een nieuwe naam: Israël. Openbaring beschrijft hoe alle mensen die in Jezus geloven later van Hem een nieuwe naam ontvangen, geschreven op een wit steentje.

Jesus zien in de priesters van Israël

Priesters hadden een belangrijke rol in het godsdienstige leven van Israël. Zij bemiddelden tussen God en de mens. Ze brachten de offers die nodig waren en waakten erover dat de wet werd nageleefd. Soms namen ze symbolisch de schuld van zondaren op zich door te eten van het offervlees. Zo konden zij namens de schuldige vergeving vragen. De leider van de priesters was de hogepriester. Eenmaal per jaar mocht hij het heiligste deel van de tabernakel, later de tempel, binnengaan om dienst te doen dicht bij God.

De Bijbel omschrijft Jezus als de ultieme hogepriester. Hij dient niet in een aards heiligdom, maar in de hemel. Hij is niet tijdelijk hogepriester maar voor eeuwig. Hij zorgt niet tijdelijk voor vergeving van zonden, maar voor eeuwig. Hij doet voortdurend voorbede voor ons (Hebreeën 5-8).

De priesterkleding

God gaf Israël opdracht om speciale kleding te maken voor de priesters (Exodus 28). Ieder deel van deze kleding is een vooruitwijzing naar Gods Zoon:

- Wit linnen ondergoed: wit staat voor Jezus' zuiverheid. Het is naadloos (dus volmaakt) geweven, net zoals Jezus volmaakt is.
- Tulband met rozet: de hogepriester draagt de schuld van Israël, zoals Jezus onze schuld draagt.
- Priesterschort (efod): Jezus bedekt ons volledig met zijn rechtvaardigheid. De blauwe kleur symboliseert de hemel: Jezus is een hemelse profeet. Roodpurper staat voor het bloed van Jezus dat voor ons werd vergoten. Het gouddraad staat voor het koninklijke. Jezus' functies van profeet, priester (die een offer brengt) en koning komen dus terug in de kleding.
- Belletjes symboliseren Jezus' getuigenis
- Granaatappels staan voor Jezus' vruchtbare werk.
- Twaalf edelstenen op de borst (dicht bij het hart) gedragen: Jezus rechtvaardigt zijn kinderen. Hij heiligt en verheerlijkt hen. Dat betekent dat God ons redt, helpt te leven zoals Hij wil en dat we tot in eeuwigheid bij Hem mogen zijn.

De priesterwijding

Speciale kleding dragen alleen was niet genoeg om priester te zijn. De priesters moesten worden toegewijd aan de Heer (Exodus 29).

Daarvoor waren een stier, twee rammen en ongedesemd brood nodig dat werd bereid of besmeerd met olijfolie. Vervolgens doorliepen de priesters in spe deze stappen:

1. Ze werden gereinigd met water. Zo wast Jezus ons van de zonden.
2. Ze trokken het priestergewaad aan (dat staat symbool voor Christus) en werden gezalfd met olie, van top tot teen.
3. Ze plaatsten hun zonden op de dieren, die werden geslacht ter vergeving van hun zonden. Dit verwijst naar het offer dat Jezus ook namens de priesters zou brengen, zo betaalde Hij voor hun schuld.
4. Het bloed van het offerdier werd opgevangen en gesprenkeld op de hoorns van het altaar en uitgegoten aan de voet van het altaar. Jezus' bloed vloeide rijkelijk op Zijn altaar: het kruis.

De beschrijvingen in Exodus 29 gaan nog enige tijd door, maar het is duidelijk dat de priesters voor hun taak volledig afhankelijk zijn van het offer dat Jezus vele jaren later zou brengen.

9 De schaduw van Jezus

Jezus zien in het leven van Jozef

Abraham is de vader van alle Israëlieten en in geestelijk opzicht zelfs de vader van iedereen die in God gelooft. Toch besteedt de Bijbel veel meer tekst aan zijn achterkleinzoon Jozef dan aan Abraham. Jozef is namelijk een voorafschaduw van Jezus. Hij weerspiegelt de Zoon van God. Op ongeveer zestig punten komt zijn levensverhaal overeen met dat van Jezus en van alle figuren in het Oude Testament benadert Jozef Jezus' karakter waarschijnlijk het meest.

Het is moeilijk om niet van Jozef te houden. Hij is zo sympathiek. Het lijkt wel alsof hij niet boos kan worden en hij neemt voortdurend de beste beslissingen.

Vanaf Genesis 37 leren we hem echt kennen. Hij is dan zeventien jaar en een intelligente, wat naïeve jongen die de geliefde zoon is van zijn vader Jakob. Ook Jezus is de geliefde zoon van Zijn Vader. Op bepaalde momenten in Jezus' leven sprak de Vader dat over Zijn Zoon uit, namelijk toen Jezus werd gedoopt door Zijn neef Johannes (Matteüs 3) en toen Jezus de profeten Mozes en Elia ontmoette op de berg (Matteüs 17).

Jozef en Jezus waren dus allebei een 'geliefde zoon', maar er is wel verschil in de gevolgen daarvan. Iedereen die Christus volgt, is een kind van God, maar we zullen allemaal accepteren dat Jezus de ware 'geliefde Zoon' is. Wij zijn mens, Jezus is God én mens. Hij is altijd bij de Vader geweest en gaf Zijn leven voor de Vader. Iedere christen is een geliefde zoon of dochter van God, maar accepteert ook dat Jezus een andere status heeft dan hij of zij.

Jozef was ook anders dan zijn broers. Hij lijkt de enige zoon van Jakob te zijn die afgestemd is op God. Maar dat is niet de reden waarom zijn broers hem haten. Ze haten hem omdat hij het lievelingetje van hun vader is.

Jakob hield meer van Jozef omdat hij de zoon is van Rachel, zijn favoriete vrouw. Voor haar werkte hij uiteindelijk veertien jaar. Met haar wilde hij gelukkig worden, maar door de misleiding van zijn schoonvader kreeg hij ook Lea in de maag gesplitst. Waar Lea echter de ene na de andere zoon ter wereld bracht, werd Rachel maar niet zwanger. Ze moet hier verschrikkelijk onder hebben geleden. Natuurlijk was Jakob uitzinnig van vreugde toen ze hem eindelijk een zoon schonk.

Gehaat door hun broers

De trieste voorgeschiedenis met Rachel en Lea zorgde voor scheve verhoudingen in Jakobs gezin. Vanwege de afwijzing van hun vader, ontwikkelden de broers haat tegen Jozef. Die afkeer had uiteindelijk intens trieste gevolgen, zoals we verderop bespreken.

Ook Jezus werd gehaat door Zijn broers. Zowel door de andere zonen van Zijn aardse vader en moeder, als door Zijn volksgenoten. In Johannes 7 vinden we deze opvallende anekdote:

Nu naderde het Joodse Loofhuttonfeest, en daarom spoorden Jezus' broers Hem aan: 'Blijf toch niet hier, ga naar Judea; dan zien ook je leerlingen het werk dat je doet. Niemand doet toch iets in het geheim als hij bekend wil worden. Als je dit soort dingen doet, laat je dan zien aan de wereld.' Ook Zijn broers geloofden namelijk niet in Hem. (Johannes 7:2-5)

Waarom pestten Jezus' jongere broers Hem zo? De apostel Johannes zorgde na Jezus' dood voor Zijn moeder Maria en moet van haar verhalen hebben gehoord over hoe het er thuis

aan toe ging. Ze heeft Johannes vast verteld dat haar andere zonen eerst niet in Jezus geloofden. Johannes kende ook Jezus' broer Jakobus, die lange tijd de kerk in Jeruzalem leidde en pas ná Jezus' dood en opstanding tot geloof kwam.

Wat had ik graag bij die gesprekken van Maria en Johannes gezeten! Ik kan me indenken dat Jezus een andere status had in het gezin van Maria en haar man Jozef dan de andere kinderen. Aangezien Hij ook Gods Zoon was, zal Hij zich waarschijnlijk ook anders hebben gedragen dan zij. Misschien leek het daarom wel alsof Hij ook de favoriet van Maria en Jozef was. We weten het niet, maar wat we wel weten is dat Jezus' aardse broers Hem niet geloofden. Ze haatten Hem zelfs. Gelukkig gingen zij niet zover als Jozefs broers, van wie de haat uitmondde in een moordcomplot tegen Jakobs favoriete zoon.

Maar ook tegen Jezus werd een complot gesmeed. Niet door de broers met wie Hij was opgegroeid, maar door de mensen die Zijn geestelijke broers hadden moeten zijn, de Joodse leiders. Ze wezen Hem af, smeedden een plan en lieten Hem ter dood brengen. Het was Judas, de penningmeester van Jezus en Zijn leerlingen, die een cruciale rol speelde in de uitlevering van Jezus. Hij lokte Hem in de val zodat Hij kon worden gearresteerd.

In het geval van Jozef was het diens broer Juda (Juda is Hebreeuws, in het Grieks zeg je 'Judas'!) die het idee opperde om Jozef om te brengen. Hij sprak deze woorden hardop uit toen hij Jozef aan zag komen lopen. Maar het idee leefde al in zijn hart en dat van zijn broers sinds Jozef hun had verteld over zijn dromen waarin zijn vader, zijn moeder en zijn broers voor hem bogen.

Zelfs Jakob was boos toen Jozef over deze dromen vertelde, terwijl hij er wel over na bleef denken. Want in dit opzicht leek Jozef op zijn vader. Jakob droomde ooit over een ladder die tot in de hemel reikte en die droom was overduidelijk van God afkomstig.

En Jozefs droom? Daar gold hetzelfde voor. Het moest wel een voorspellende droom zijn, gegeven door God. Geen wonder dat Jozef zo enthousiast was dat hij zijn familie over zijn droom vertelde. Hij beseftte niet dat het kwaad in de harten van zijn broers als onkruid woekerde. Deze dromen gaven het laatste zetje. Ze wilden van hem af.

De overwinning behaald door te lijden

Op een dag ging Jozef nietsvermoedend op zoek naar zijn broers die de schapen weidden. Hij liep met open ogen in de val.

God was met hem, wist hij dankzij de dromen. Ze hadden hem hoop gegeven. Hij zou machtig en groot worden, zelfs zijn broers zouden voor hem buigen. Maar God vertelde hem niet alles in zijn dromen. Ja, ze zouden uitkomen, maar er ging veel lijden aan vooraf. Dat vertelde God er niet bij. Jozef zou keiharde levenslessen leren in de jaren die volgden.

Als je het einde van het verhaal niet kent, is het bijna wreed dat God hem deze dromen gaf. Zijn broers namen Jozef zijn leven af. Ze vermoordden hem niet, wat hun oorspronkelijke plan was, maar ze pakten zijn mantel af, gooiden hem in een kuil en verkochten hem even later als slaaf. Toen hij eenmaal slaaf was, maakte hij ook verschrikkelijke dingen mee.

Jozef was zeventien jaar. Zeventien. Een kind nog. Waar kon hij zich aan vasthouden? Hij had alleen God nog, en de dromen die God hem had gegeven. Ooit zou hij machtig zijn en zouden zijn broers en vader voor hem buigen. Die belofte hield hem op de been tijdens die lange dagen als slaaf en als gevangene.

Waar Jozef nog vaak moet hebben getwijfeld of zijn dromen wel zouden uitkomen, wist Jezus precies waarom Hij afwijzing moest verdragen en waarom Hij zo moest lijden.

‘(...) denkend aan de vreugde die voor Hem in het verschiet lag, liet Hij zich niet afschrikken door de schande van het kruis. Hij hield stand en nam plaats aan de rechterzijde van de troon van God.’ (Hebreeën 12:2b)

‘Denkend aan de vreugde die voor Hem in het verschiet lag.’ Dit is het geheim van volharding voor als je lijdt. Jozef deed dat. Hij wist dat er een dag zou komen die alles goedmaakte. Dat Jozef zo op God vertrouwde, had alles met zijn dromen te maken. God liet hem geen moment in de steek en zou hem uiteindelijk in Egypte op de maatschappelijke ladder laten stijgen. Daardoor werd hij zo machtig dat hij vele jaren later zijn familie kon redden. Hij moest daarvoor wel hevig lijden verdragen en leren op God te vertrouwen. Laten we het verhaal vervolgen.

Jakob stuurt Jozef dus naar zijn broers die met het vee in het veld zijn. Als iemand hem vraagt wat hij aan het doen is, spreekt hij profetische woorden: ‘Ik zoek mijn broers’. Hij wil weten of het goed met hen gaat, zodat hij een positief bericht kan terugbrengen naar zijn vader. Ook in geestelijk opzicht is Jozef op zoek naar zijn broers. Hun woorden, hun gedachten en hun daden wijzen erop dat ze God niet van harte volgen, wat Jozef wel doet.

Ook Jezus was op zoek naar Zijn broers. Hij zocht het hart van Zijn aardse broers, maar meer nog het hart van alle Joden en uiteindelijk van alle mensen. Hij kwam om hen en ons terug te brengen naar de Vader. Velen wezen en wijzen Hem echter af.

Jozef zoekt dus zijn broers, maar zij wijzen hem ook af. Hij wist waarschijnlijk niet wat hem overkwam toen ze hem plotseling met geweld overmeesterden. ‘Mijn broers’, zei hij tegen de voorbijganger die hem vroeg waar hij heen ging. Het waren *zijn* broers die hem dit aandeden.

‘Is dit de mantel van *uw* zoon?’, vroegen de broers aan Jakob nadat ze Jozef als slaaf hadden verkocht en ze zijn mantel in geitenbloed hadden gedoopt. Ze konden het niet over hun lippen krijgen hem ‘*onze* broer’ te noemen.

Voor Jozef was dit het begin van een lange lijdensweg. Na een flinke tocht met de slavenhandelaren wordt hij verkocht aan de Egyptische commandant van de lijfwacht van de farao. Deze Potifar is erg blij met zijn Hebreeuwse slaaf. God zegent alles wat Jozef aanraakt.

Het duurt niet lang voor Jozef een nieuwe tegenslag te verwerken krijgt. Potifars vrouw wil met Jozef naar bed. Als hij niet toegeeft, beschuldigt ze hem van poging tot verkrachting. Het is niet duidelijk of Potifar zijn vrouw gelooft of niet, maar ze heeft haar plan zo uitgekiend dat hij geen andere keuze heeft dan Jozef in de gevangenis op te sluiten, het cellencomplex voor de gevangenen van de farao. En wie heeft daar de leiding? We lezen er makkelijk overheen, maar de Bijbel zegt dat de commandant van de lijfwacht van de farao de baas is van deze gevangenis (Genesis 41:10).

Het is Potifar dus, dezelfde man bij wie Jozef werkzaam was tot zijn vrouw Jozef vals beschuldigde! Hij laat Jozef dus opsluiten in de gevangenis waar hij zelf leiding aan geeft. Zo kan hij een oogje houden op zijn voormalige slaaf en bovendien van zijn diensten gebruik blijven maken. En opnieuw zegent God Jozef, zelfs in de gevangenis. Maar denk niet dat Jozef het makkelijk had. Psalm 105 beschrijft zijn lot:

*Ze klonken zijn voeten in ketenen,
sloten zijn hals in ringen van ijzer,
totdat zijn voorspelling uitkwam
en het woord van de HEER hem vrijsprak. (Psalm 105:18-19)*

Uiteindelijk bevrijdde God Jozef en werd Zijn grote reddingsplan duidelijk. Dit is zoals het leven werkt: we begrijpen achteraf, maar leven in het moment. Jozef moest iedere dag opnieuw kiezen om God te volgen. Niet dankzij zijn omstandigheden, maar ondanks zijn omstandigheden. Dat maakt Jozef zo'n inspirerend voorbeeld voor ons.

Het leven van Jezus loopt grotendeels parallel met dat van Jozef. Alleen waar het lijden Jozef overkwam, maakte Jezus zélf keuzes die lijden tot gevolg hadden. Zo werd Jozef onvrijwillig slaaf en verliet hij het huis van zijn vader onder dwang, maar was het Jezus' eigen keuze om de troonzaal van God te verruilen voor het aardse.

Hij die de gestalte van God had, hield Zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens. En als mens verschenen, heeft Hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis.'
(Filippenzen 2:6-8)

Laat dit eens op je inwerken. God de Zoon zittend op een hoogverheven troon aan de rechterhand van God de Vader, gekleed in een prachtig gewaad, omringd door engelen en andere hemelse wezens die Hem lof en eer brengen. Voor de troon ligt iets als een zee van kristal (Openbaring 4).

Wie zou deze plaats willen inruilen voor een leven op aarde? Geboren worden als hulpeloos kind van arme, onaanzienlijke ouders, daarna op de vlucht voor soldaten van een lokale koning die jou wil vermoorden, voortdurend niet worden begrepen als kind en als godsdienstig leraar, afgewezen en verraden worden door mensen van wie je dacht dat ze je liefhadden en dan uiteindelijk gemarteld worden en gekruisigd? Wat een gruwelijk lot. Wie zou die keuze maken?

God dus. Hij heeft zoveel liefde in zich dat Hij besloot mens te worden. Meer nog, Hij werd een slaaf. Het was de enige manier om de relatie tussen God en Zijn schepping te herstellen.

Er zijn nog meer overeenkomsten tussen Jozef en Jezus. Zo werd Jozefs mantel gebruikt als 'bewijsmateriaal' om aan te tonen dat hij dood was. Jezus' mantel werd vergokt.

Ook vond Potifar vreugde in Jozefs werk en vond God de Vader vreugde in Jezus' werk.

Jozef werd vals beschuldigd, Jezus ook.

Jozef werd na zijn vrijlating verhoogd tot de positie van vizier, een soort 'vicepresident' of 'onderkoning' van de farao. En Jezus? Hij kreeg na Zijn dood Zijn rechtmatige plek terug op de troon naast Zijn hemelse Vader. Vanaf die plek stort Hij de Heilige Geest uit over Zijn volgelingen en vanaf die plek regeert Hij.

En, zoals gezegd, ook Jezus moest verschrikkelijk lijden om de overwinning te behalen. Dit wordt bezongen in Psalm 22:

*Mijn God, mijn God,
waarom hebt U mij verlaten?
U blijft ver weg en redt mij niet,
ook al schreeuw ik het uit.
'Mijn God!' roep ik
overdag, en U antwoordt niet,
's nachts, en ik vind geen rust. (Vers 2 en 3)*

(...)

*Maar ik ben een worm en geen mens,
door iedereen versmaad, bij het volk veracht.
Allen die mij zien, bespotten mij,
ze schudden meewarig het hoofd:
'Wend je tot de HEER! Laat Hij je verlossen,
laat Hij je bevrijden, Hij houdt toch van je?' (Vers 7-9)*

(...)

*Als water ben ik uitgegoten,
mijn gebeente valt uiteen,
mijn hart is als was,
het smelt in mijn lijf.
Mijn kracht is droog als een potscherf,*

*mijn tong kleeft aan mijn gehemelte,
u legt mij neer in het stof van de dood. (Vers 15 en 16)*

Deze Psalm is oorspronkelijk geschreven door David en op hem van toepassing. Maar er zijn opvallende overeenkomsten met iemand die aan een kruis hangt. Er wordt zelfs beschreven hoe er wordt gedobbeld om de kleren van de ongelukkige! Aan het eind van de psalm wordt God echter geprezen, want het koningschap is voor Hem.

Dit is zo mooi... het hele Evangelie in één psalm. Jezus doorleefde het lijden van Psalm 22 en daardoor – niet ondanks maar DAARDOOR – behaalde Hij de overwinning. Uiteindelijk volgde de beloning:

‘Daarom heeft God Hem hoog verheven en Hem de naam geschonken die elke naam te boven gaat, opdat in de naam van Jezus elke knie zich zal buigen, in de hemel, op de aarde en onder de aarde, en elke tong zal belijden: Jezus Christus is Heer,’ tot eer van God, de Vader.’ (Filippenzen 2:9-11)

‘Denk aan mij’

Het woord ‘gevangenis’ roept bij ons het beeld op van een ommuurd terrein met daarop een groot gebouw met lange gangen, stalen deuren en cellen met dikke tralies. Maar dat is niet zoals mensen in de oudheid gevangen werden gezet. In de animatiefilm *Joseph*, over het leven van de Bijbelse Jozef, wordt Jozef in een kuil gegooid en dat komt dicht bij de werkelijkheid.

Een aantal jaar geleden was ik in Rome in de Mamertijnse gevangenis, een museum dat niet zo bekend is. Volgens de overlevering zaten hier in verschillende perioden de Gallische leider Vercingetorix (die een opstand leidde tegen Julius Caesar), en de apostelen Paulus en Petrus gevangen. Deze gevangenis bestaat uit twee kerkers boven elkaar. Bezoekers kunnen nu met

een moderne wenteltrap naar beneden. Als je daar bent, zie je iets als een grot van twee bij twee meter, met in het midden een ondiepe kuil. Daar vielen de gevangenen in als ze naar beneden werden gegooid. Ook was er een balk waar ze met hun voeten aan vastgeketend konden worden. De plek was niet gemaakt om mensen gedurende lange tijd vast te houden. Meestal werden mensen er kort opgesloten voordat ze zouden worden geëxecuteerd.

Ik stel me voor dat Jozef in vergelijkbare omstandigheden was opgesloten. Misschien dat Potifar hem iets meer vrijheid gaf dan Petrus en Paulus later in Rome kregen, maar ook in het oude Egypte zullen veel gevangenen zijn omgekomen of geëxecuteerd. Vanaf het moment dat Jozef in de cel belandde, was de dood dus opnieuw zeer dichtbij voor Jakobs zoon. Misschien zorgde Potifar ervoor dat hij in leven bleef omdat hij zo op hem was gesteld.

Jozef zat niet alleen gevangen. Er hoefde maar weinig te gebeuren of de farao, die zichzelf als een god zag die over leven en dood kon beschikken, liet iemand opsluiten. Dat overkwam twee van zijn dienaren. De ene was de opperschenker van de farao. Hij mocht het drinken in de beker van de farao doen. De andere was de opperbakker van de farao.

Beiden kregen een droom, die door God via Jozef werden geïnterpreteerd (Genesis 40). Ze kwamen uit. De schenker werd in zijn voormalige positie hersteld, maar de bakker werd omgebracht, precies zoals Jozef had uitgelegd. Het staat er wat koeltjes in de tekst, maar ik ben er zeker van dat Jozef zeer bewogen was over het lot van de bakker. Hij had namelijk toen ze wakker werden al opgemerkt dat de twee mannen er slecht uitzagen en vroeg hun wat er scheelde.

Het is zo bijzonder om te zien hoe lief Jozef was. Zelfs in deze donkere, smerige kuil bekommerde hij zich om andere mensen. We zien dit ook bij Jezus. Vanaf het moment dat Hij gearresteerd werd in de tuin van Getsemane is Hij bezig Gods

plan ten uitvoer te brengen. Toch is Hij niet op zichzelf gericht. Eerst geneest Hij het oor van de dienaar die door Petrus' zwaard is geraakt. Even later, op het moment dat Petrus Hem net voor de derde maal heeft verraden, kijkt Hij Petrus liefdevol aan. Terwijl Hij onderweg is naar de plaats van executie, zegt Hij tegen de rouwende vrouwen dat ze niet moeten weklagen om Hem. Hij vraagt vergeving voor de soldaten die spijkers door Zijn voeten en polsen slaan. Hij vraagt Zijn leerling Johannes om voor Zijn moeder te zorgen. Dan bekommert Hij zich ook nog om de twee misdadigers die tegelijk met Hem worden gekruisigd. Beiden bespotten Hem, maar één van hen komt gaandeweg tot inkeer en Jezus verwelkomt Hem in het paradijs.

Jozef zat opgesloten met twee mannen die van een misdaad werden beschuldigd. De een werd vrijgelaten, de ander ter dood gebracht doordat hij aan een paal werd gehangen, net als Jezus en de twee mannen naast Hem. Jozef zei tegen de schenker: 'Denk aan mij' en hoopte dat de schenker aan de farao zou vertellen over de jonge Hebreëer die onschuldig in zijn gevangenis zat. Jozef geloofde in de goedheid van de Egyptische koning. De schenker was waarschijnlijk zo blij dat hij niet ter dood werd gebracht dat hij Jozef volkomen vergat.

Terwijl Jezus aan het kruis hing, drong het tot de ene misdadiger door dat er niet zomaar iemand naast hem aan het sterven was. De manier waarop Jezus Zijn lijden droeg en niet reageerde op de bespottingen van de soldaten, omstanders en de criminelen links en rechts van hem, maakte diepe indruk op hem.

Een van de gekruisigde misdadigers zei spottend tegen Hem: 'Jij bent toch de Messias? Red jezelf dan en ons erbij!' Maar de ander wees hem terecht met de woorden: 'Heb jij dan zelfs geen ontzag voor God nu je dezelfde straf ondergaat? Wij hebben onze straf verdiend en worden beloond naar onze daden. Maar die man heeft niets onwettigs gedaan.' En hij zei: 'Jezus, denk aan mij wanneer U in Uw koninkrijk komt.' Jezus antwoordde: 'Ik verzeker je: nog vandaag zul je met Mij in het paradijs zijn.' (Lucas 23:39-43)

De man voelde het leven uit zich wegglijpen. Hij had nauwelijks nog kracht om zich met zijn voeten omhoog te duwen zodat hij niet zou stikken. En op dat moment realiseerde hij zich dat er een Koning naast hem aan een kruis was gespijkerd. Hij geloofde in de goedheid van die Koning. Hij moest wel de Zoon van God zijn.

Zoals Jozef tegen de schenker zei: 'Denk aan mij', zo zei de misdadiger dat tegen Jezus. De schenker vergat Jozef en die zat nog eens twee jaar gevangen. Jezus beloofde dat de dief die naast Hem hing nog diezelfde dag met Hem in het paradijs zou zijn.

Redder van de wereld

Jozef vierde zijn dertigste verjaardag in de gevangenis. Nog altijd ver weg van zijn familie. Dertien lange jaren waren verstreken sinds zijn broers hem hadden uitgeleverd aan de slavenhandelaren. Hij had als slaaf gewerkt voor Potifar, was vals beschuldigd van verkrachting en zat uiteindelijk al meer dan twee jaar gevangen.

In het jaar waarin Jozef dertig werd, kreeg de farao twee verontrustende dromen. In de ene kwamen zeven, goed gevoede koeien uit de Nijl. Ze graasden in het gras naast de rivier. Toen doken opeens zeven magere koeien op die zich op de vette soortgenoten stortten en die opaten. De tweede droom was

vergelijkbaar. Zeven armetierige korenaren vraten zeven rijpe aren op.

De farao was ontdaan door deze nachtmerries, maar niemand kon ze uitleggen. Toen pas dacht de schenker weer aan Jozef. Hij vertelde de farao dat er in de kerker een man was die zijn droom had uitgelegd. Jozef werd in een mum van tijd geschoren, gewassen en naar de troonzaal van de Egyptische koning gebracht. God liet hem de dromen van de farao interpreteren: zeven jaren van overvloed zouden worden afgewisseld met zeven jaren van tekorten. Dit laatste zou vervolgens leiden tot hongersnood in de regio.

Ik zeg 'regio', maar voor de mensen in wat wij het Midden-Oosten noemen, was Egypte in die tijd het centrum van de wereld. Niemand wist precies hoe groot de aarde was en dat er andere rijke beschavingen waren, zoals bijvoorbeeld die van China in het verre oosten.

We weten niet precies hoever de hongersnood reikte, maar voor Jozef in Egypte en zijn familie in Kanaän leek het alsof de hele wereld werd getroffen. Gelukkig voor hen was Gods trouwe dienaar Jozef daar. De farao stelde hem aan als een soort van onderkoning, de op één na hoogste positie van het land. Hij kreeg een vrouw, prachtige kleding, paarden en wagens. Jozef liet graanschuren bouwen en sloeg een deel van de oogst op voor de aanstaande hongersnood. Na zeven vette jaren volgden precies zoals voorspeld de zeven magere jaren. De Bijbel zegt er dit over:

Toen ook de Egyptenaren honger begonnen te lijden en de mensen steeds luider om eten riepen bij de farao, zei deze tegen hen: 'Ga maar naar Jozef en doe wat hij zegt.' Toen de hongersnood zich over het hele land had uitgebreid, liet Jozef alle voorraadschuren openen en verkocht hij het graan aan de bevolking. De hongersnood in Egypte werd steeds erger, en ook uit alle andere landen kwamen de mensen naar Egypte om bij Jozef graan te kopen; zo erg was de hongersnood overal. (Genesis 41:55-57)

Jozef werd dus de redder van zijn wereld, van Egypte en de landen daaromheen. Hij was niet de absolute machthebber, maar bestuurde het land namens de farao. Hij zorgde voor de mensen door in hun lichamelijke behoeften te voorzien, al moesten de meesten een lange reis maken om graan te kopen in Egypte.

Als een christen spreekt over de ‘redder van de wereld’, dan zal hij of zij echter niet direct aan Jozef denken. Die titel is namelijk voorbestemd aan Iemand die superieur is aan Jozef, namelijk Jezus zelf. Jozef redde mensen van de hongerdood, maar Jezus redt ons van de geestelijke dood. Zoals alleen Jozef de mannen, vrouwen en kinderen van zijn tijd kon redden, zo kan alleen Jezus de mensheid redden.

Ongeveer achttien eeuwen na Jozef, toen Jezus uit de dood was opgestaan en naar de hemel was gegaan, stuurde God Zijn Geest (de ‘Heilige Geest’) naar de aarde om in de harten te wonen van de mensen die Hem oprecht volgen. Vervuld van die Geest gingen zij de straten op om het goede nieuws te verkondigen dat Jezus de overwinning had behaald en dat iedereen vrij toegang kon krijgen tot God.

Petrus sprak deze krachtige woorden:

‘Door niemand anders kunnen wij worden gered, want Zijn naam is de enige op aarde die de mens redding biedt.’ (Handelingen 4:12)

Die dag kwamen drieduizend mensen tot geloof. Niet alleen Joden, maar mensen uit alle landen keerden zich tot Jezus om te worden gered. Zoals eerder gezegd, de reis van zowel Jozef als Jezus begon met een heftige afwijzing door hun broers. Het lijden dat daarop volgde, bracht hen allebei in een positie waarin ze verlossing konden bieden. Jozef voor zijn tijdgenoten, Jezus voor alle mensen die in Hem geloven.

Het was niet goed dat ze werden afgewezen, maar het was wel noodzakelijk. Jozef had anders nooit tijd doorgebracht met de

schenker en de bakker in de cel. De schenker had de farao dan niet over hem verteld en de farao had hem niet aangesteld als opzichter over het land. En Jezus? In zijn brief aan de kerk in Rome schrijft Paulus over de Israëlieten:

Maar nu vraag ik weer: ze zijn toch niet gestruikeld om ten val te komen? Dat in geen geval, maar door hun overtreding konden de heidenen worden gered en daarop moesten zij afgunstig worden. (Romeinen 11:11)

De eerste volgelingen van Jezus waren Joden, maar al snel zouden zij in aantal kleiner zijn dan het aantal niet-Joden dat christen werd. Als volk wees Israël Jezus af als de Messias. Dit was blijkbaar nodig om redding te brengen voor de hele wereld. Straks, als Jezus terugkomt, zullen er op de nieuwe aarde dan ook mensen uit alle landen, talen en volken wonen.

Ook mensen uit Israël, want Paulus schrijft iets verderop in zijn brief dat de afwijzing van de Joden niet definitief is. Ooit zal Israël worden gered. Ook Jozefs broers gingen uiteindelijk voor hem op de knieën. Laten we Jozefs verhaal oppakken op het moment dat Jozefs dromen op het punt staan uit te komen.

Zonder vergeving geen toekomst

Hoe zou Jozef zich gevoeld hebben toen er tien Hebreeuwse mannen voor hem verschenen om graan te kopen? Hij herkende hen onmiddellijk, ook al had hij hen voor het laatst gezien toen ze hem uitleverden aan slavenhandelaren. Hij was nog maar een kind geweest. Wat zal hij hebben gehuild en geschreeuwd toen ze hem in de put gooiden, maar zijn broers waren genadeloos doorgeslagen met hun boosaardige plan.

Nu waren de rollen omgekeerd. De broers realiseerden zich niet dat ze Jozef voor zich hadden. Hij was de op een na machtigste man van Egypte en kon wraak nemen voor wat ze hem hadden aangedaan. Het lijkt erop dat Jozef deze optie

serieus overwoog, want het eerste wat hij doet is hen beschuldigen van spionage. Hij heeft daar geen enkel bewijs voor, maar laat hen toch drie dagen gevangenzetten.

Jozef moet in die dagen veel tot God hebben gebeden, want toen zijn broers weer naar hem werden toegebracht, zei hij:

‘Als jullie in leven willen blijven, doe dan wat ik zeg, want ik heb ontzag voor God. Als jullie werkelijk eerlijke mensen zijn, moet een van jullie hier gevangen blijven. De rest gaat naar huis, met graan om de honger van jullie gezinnen te stillen. En breng me dan je jongste broer, om te bewijzen dat jullie de waarheid hebben gesproken; dan wordt niemand van jullie ter dood gebracht.’ (Genesis 42:18-20)

De broers schrokken en zagen Jozefs woorden als straf voor wat ze hem hadden aangedaan, al wisten ze nog niet dat het Jozef was die hen te woord stond. Hij sprak Egyptisch en liet zich vertalen. Maar Jozef verstond hen wel en was diep ontroerd dat het erop leek dat ze berouw hadden van hun daad.

Uiteindelijk liet Jozef alleen Simeon opsluiten en konden de overige negen terug naar huis. Ze brachten Jakob de trieste boodschap dat hij een tweede zoon kwijt was en dat ze moesten terugkeren met de jongste, Benjamin, de enige zoon van Rachel die hij nog over had.

Pas toen het graan op was, liet Jakob zijn zonen, inclusief Benjamin, opnieuw naar Egypte gaan. Jozef werd emotioneel toen hij zijn enige volle broer (Benjamin) zag. Hij besloot zijn broers nog eens op te proef te stellen en liet zijn zilveren drinkbeker verstoppen in de tas van Benjamin, zodat hij kon worden gearresteerd en bij Jozef kon blijven.

De elf broers werden weer voor Jozef geleid. Ze wisten nog altijd niet dat ze met Jozef te maken hadden. Ze waren onschuldig, maar erkenden toch schuld om Benjamin te redden. Juda nam het woord: ‘We zijn allemaal bereid om slaven te

worden!' Ze konden Benjamin niet aandoen wat ze Jozef hadden aangedaan.

Jozef weigerde hun aanbod. Hij wilde weten of zijn broers echt waren veranderd. Zouden ze Benjamin opofferen voor zichzelf of...

Juda nam opnieuw het woord. Ongeveer twintig jaar geleden was het zijn idee geweest om Jozef te verkopen. Daarmee had hij een gat geslagen in het hart van zijn vader, een wond die niet te genezen viel. Nu smeekte hij de Egyptische vizier om Benjamin te sparen omwille van hun vader:

'Ik heb mij bij mijn vader borg gesteld voor de jongen; ik heb hem gezegd dat hij het mij mijn leven lang mag aanrekenen als ik de jongen niet terugbreng. Staat u daarom alstublieft toe, mijn heer, dat ik als slaaf bij u blijf in plaats van de jongen, en dat hij met zijn broers terugreist. Hoe zou ik immers zonder die jongen naar mijn vader kunnen teruggaan? Ik zou het verdriet dat ik mijn vader daarmee aan zou doen, niet kunnen aanzien.'
(Genesis 44:32-34)

Juda deed eindelijk iets nobels. Hij bood zichzelf als losgeld aan voor zijn broer. Hij wilde met zijn leven betalen voor het leven van een ander. Juda is de voorvader van Jezus, die zichzelf vrijwillig aanbood omwille van het hart van Zijn Vader. Ja, Juda wilde Benjamin redden, maar hij deed het vooral om zijn vader meer leed te besparen.

Jezus redde ons ook vanwege Zijn Vader. Ook in Gods hart zat een diepe wond, zoals Jakob van binnen kapotging omdat hij Jozef was verloren. Jezus wilde die wond van Zijn Vader genezen en net als Juda bood Hij zich aan als losgeld voor de andere kinderen van God. Jezus gaf Zijn leven zodat we weer bij de Vader kunnen terugkeren.

Terug naar Jozef, Juda en de andere broers. De bedenker van het moordcomplot was tot inkeer gekomen en nu brak Jozefs hart pas echt. Hij stuurde de Egyptische dienaren weg.

Hij (Jozef, JH) barstte in tranen uit en huilde zo luid dat de Egyptenaren het hoorden en dat het ook in het paleis van de farao te horen was. Hij zei tegen zijn broers: 'Ik ben het, Jozef! Leeft mijn vader nog?' Zijn broers waren niet in staat antwoord te geven, ze waren verlamd van schrik. 'Kom toch dichterbij,' zei Jozef tegen hen, en daarop gingen ze dichterbij naar hem toe. 'Ik ben Jozef,' zei hij, 'jullie broer, die jullie verkocht hebben en die naar Egypte is meegevoerd.

Maar wees niet bang en maak jezelf geen verwijten dat jullie mij verkocht hebben en dat ik hier ben terechtgekomen, want God heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie leven te redden. De hongersnood teistert het land nu al twee jaar, en ook de komende vijf jaar zal er niet geploegd of geoogst worden. God heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie voortbestaan op aarde veilig te stellen; zo wilde Hij veel levens redden. (Genesis 45:2-7)

Wat een dramatisch ogenblik moet dit zijn geweest! Wat ging er door de broers heen? Waren ze blij dat Jozef nog leefde? Bang dat hij hen zou vermoorden of tot slaven zou maken? Jozef zag de angst in hun ogen en probeerde hen gerust te stellen. Sinds hun eerste bezoek aan Egypte had Jozef veel tijd genomen om te bidden en na te denken. Al zijn hele leven vertrouwde Jozef op God. Hij had een intieme band met Hem. Nu begreep hij waarom hij zo had moeten lijden.

De hongersnood teisterde de wereld en ongetwijfeld kwamen talloze mensen buiten Egypte om. Maar God had aan Jozefs voorvader Abraham beloften gegeven. Zijn nageslacht zou de aarde zegenen. Daarom had Hij Jozef vooruitgestuurd om de familie Israël te redden. Uiteindelijk ging ook Jakob met zijn hele huishouden in Egypte wonen. Zo'n tweeëntwintig jaar nadat Jozef was verkocht, zag hij zijn geliefde zoon weer.

Jakob leefde nog enkele jaren, maar toen hij stierf waren Jozefs oudere broers er nog niet zeker van dat hij geen wraak zou nemen. Ze lieten hem een boodschap brengen (ze spraken hem dus niet rechtstreeks aan), waarin ze om vergeving vroegen

voor hun schandelijke misdaad. We hebben in dit boek al veel gesproken over vergeving van zonden en God die voor onze straf betaalde door Zijn Zoon te sturen, maar dit moment hier aan het eind van Genesis is de eerste keer in de Bijbel dat het woord ‘vergeving’ wordt gebruikt.

Jozef reageerde zoals Jezus zou reageren:

‘Wees maar niet bang. Ik kan toch Gods plaats niet innemen? Jullie hadden kwaad tegen mij in de zin, maar God heeft dat ten goede gekeerd, om te bewerken wat er nu gebeurt: dat een groot volk in leven blijft. Wees dus niet bang. Ik zal zelf voor jullie en jullie kinderen zorgen.’
(Genesis 50:19-21)

Jozef ontkende niet dat zijn broers ernstig fout zaten toen ze hem afwezen door hem te verkopen voor (twintig) zilverstukken en door hem als dood te beschouwen. Zijn dromen waren van God afkomstig geweest, maar toch spotten zijn broers met hem.

Ze hadden kwaad in de zin, maar God keerde dat ten goede. God veroorzaakte het niet, maar gebruikte het wel om verlossing te bewerken.

Stel dat Jozef zijn broers niet had vergeven. Dan had hij ze kunnen ombrengen en hun kinderen ook. Het was een andere tijd dan nu. Als je afrekende met je vijanden, kon je je ook maar beter ontdoen van de kinderen, zodat die later op hun beurt geen wraak zouden nemen. Had Jozef dat gedaan, dan was er nooit een groot volk Israël geweest.

De beloofde Verlosser zou worden geboren uit de stam Juda. Als Jozef zijn broers niet had vergeven, dan was er geen nageslacht geweest van Juda. Zonder Jozefs vergeving had Israël geen toekomst gehad.

Er zijn opvallende overeenkomsten met Jezus. Net als Jozef werd Jezus afgewezen door Zijn broers en verkocht voor (dertig) zilverstukken. Hij werd niet als dood beschouwd, maar daadwerkelijk vermoord. Alleen had Jezus de macht om in te

grijpen. Met één enkel woord had Hij een legioen engelen kunnen laten komen om wraak te nemen voor dit onrecht. Maar Hij koos ervoor om het lijden te ondergaan. Hij koos de weg van vergeving, want Hij wist: zonder vergeving geen toekomst voor de mensheid.

Jezus zien in het leven van Jozef

De levens van Jozef en Jezus lopen op veel punten parallel aan elkaar. Er zijn meer dan zestig overeenkomsten te vinden. Eén van de meest opvallende is dat zowel Jozef als Jezus een speciaal plekje hadden in het hart van hun vader. Ze zijn beiden de geliefde zoon.

Geliefd door hun vader maar gehaat door hun broers. Beiden waren op zoek naar (het hart van) hun broers, maar worden door hen verraden. Jozef werd verkocht als slaaf, Jezus werd uitgeleverd aan de Romeinen om ter dood te worden gebracht. Niet door de zonen van Zijn aardse vader en moeder, maar door de Joodse leiders, die Zijn geestelijke broers hadden moeten zijn.

God veroorzaakte het lijden in de levens van Jozef en Jezus niet, maar gebruikte het wel om de overwinning te behalen. Jozef werd de tweede man van Egypte en de redder van zijn wereld. Hij behoedde talloze mensen voor de hongersdood. Jezus ging nog veel verder. Door het lijden te verdragen, nam Hij de zonden van de mensen weg. Hij redde en redt talloze mensen van de geestelijke dood.

In de gevangenis vroeg Jozef aan de schenker die vrij zou komen of hij aan hem wilde denken. Hij hoopte dat de farao hem vrij zou laten. Dit gebeurde niet en hij zat nog eens twee jaar gevangen.

Aan het kruis zei een van de misdadigers tegen Jezus eveneens 'Denk aan mij'. Jezus vergat hem niet en beloofde hem dat hij nog dezelfde dag met Jezus in het Paradijs zou zijn. Zijn geloof had hem gered.

Tot slot: na Jakobs sterven, vreesden de tien oudere broers dat Jozef alsnog wraak zou nemen, maar hij vergaf hen. Had hij dat niet gedaan, dan waren er geen twaalf stammen van Israël

geweest. Dan had Juda geen nageslacht gehad waaruit Jezus geboren zou worden. Zonder vergeving geen toekomst.

Ook Jezus vergeeft en Hij heeft vergeving voor ons bewerkt door te sterven aan het kruis.

10 God daalt af om te redden wat verloren is

Jezus zien in de uittocht uit Egypte

Alle verhalen die we tot nu toe hebben besproken komen uit Genesis. We zagen hoeveel verwijzingen naar Jezus er alleen al in dit eerste Bijbelboek staan, van schepping tot Jozef. Ik hoop dat je hierdoor blij verrast bent. We gaan nu verder met onze ontdekkingsstocht door het Oude Testament en komen aan bij Exodus, het tweede boek in de Bijbel. Het woord ‘Exodus’ betekent uittocht en dit deel van de Bijbel gaat over hoe God Zijn volk bevrijdde uit Egypte. Naast God zelf staat ook een mens centraal: Mozes.

Mozes is dan ook de auteur van dit Bijbelboek. Ook Genesis, Leviticus, Numeri en Deuteronomium zijn trouwens van zijn hand. De vijf boeken van Mozes worden in het Hebreeuws de ‘Thora’ genoemd. Dat woord kun je het beste vertalen als ‘wet’ of ‘onderwijs’. Deze geschriften vormen samen het fundament van de Bijbel.

Stel je Gods Woord voor als een prachtige tempel met majestueuze zuilen. De boeken van Mozes zijn dan de basis waarop het hele gebouw rust. Aangezien het hele Oude Testament vooruitwijst naar Jezus, is het niet gek dat ook in de boeken van Mozes Jezus op de achtergrond telkens een belangrijke rol speelt.

Laten we voordat we daarnaar gaan kijken in Exodus, eerst een stapje terug doen om te bepalen waar we precies zitten in het verhaal van God en mens. Dat verhaal bestaat uit namelijk uit zes delen.

- Deel 1: God creëert het universum en laat de mens in het paradijs wonen (Genesis 1-2).
- Deel 2: De mens komt in opstand en zonde komt de wereld in, met desastreuze gevolgen (Genesis 3-11).
- Deel 3: God begint Zijn reddingsplan door Abraham en zijn nageslacht (het volk Israël) uit te kiezen om de mensheid te zegenen (Genesis 11 - Maleachi).
- Deel 4: God voltooit Zijn reddingsplan door Zijn Zoon te offeren in onze plaats (Matteüs - Johannes).
- Deel 5: Het Evangelie verspreidt zich over de hele aarde. (Handelingen – Openbaring 21)
- Deel 6: Jezus komt terug en God creëert een nieuwe hemel en een nieuwe aarde (Openbaring 22).

(Je kunt deze tijdlijn van de Bijbel en andere extra's downloaden via <https://jan-beijnen.nl/1dag.>)

De verhalen die we nu gaan bespreken, staan dus in de derde akte van het verhaal van God en mens. God is begonnen met Zijn verlossingswerk door het volk Israël geboren te laten worden. Het grootste deel van Genesis bestaat dan ook uit de geschiedenis van Abraham, Isaak, Jakob (ook wel Israël genoemd) en zijn twaalf zonen.

Exodus gaat verder waar dit verhaal ophoudt. Dit Bijbelboek is als deel 2 van een goede film. *Maar...* er zit wel zo'n vierhonderd jaar tussen Genesis en Exodus. In die tijd groeide Israël uit tot een groot volk. De twaalf zonen van Israël hadden zoveel nakomelingen dat ieder van hen nu stamvader was geworden. Juist omdat de Hebreërs zo in aantal waren toegenomen, waren de Egyptenaren bang voor hen. Ze vergaten wat Jozef voor hen had gedaan en dat de Israëlieten in vrede waren gekomen. Ze onderdrukten hen en maakten hen zelfs tot slaven. De Israëlieten pasten zich in die tijd juist steeds meer aan

de Egyptenaren aan. Ze vereerden nog steeds de God van hun voorouders, maar waren ook afgoden gaan aanbidden.

Wat deed God in die tijd? Er is niets opgeschreven over deze periode tussen Genesis 50 en Exodus 1 en het lijkt erop dat God vierhonderd jaar stil was. Dit is een interessant detail. Want als je het Oude Testament leest in de Joodse volgorde, dan eindig je met 1 en 2 Kronieken. Dit boek werd geschreven in de vijfde eeuw voor Christus. Een kleine vierhonderd jaar later kwam Jezus naar de aarde. Tussen Kronieken en Matteüs zitten dus ook ruim vier eeuwen waarin God niet sprak!

Deze overeenkomst en tal van andere ontgingen Matteüs (metgezel van Jezus), Markus (trok op met de apostel Petrus), Lucas (medewerker van de apostel Paulus) en Johannes (net als Matteüs een apostel en leerling van Jezus) niet.

Ze zagen de bevrijding uit Egypte als een historisch feit, maar ook als een schaduw van iets veel groters: de bevrijding van de last van de zonde, de ontsnapping aan Gods toorn die we verdienen en het herstel van de relatie tussen God en mens. Laten we inzoomen op de parallellen tussen de bevrijding van Israël uit Egypte en het leven en werk van Jezus.

God daalt af

Genesis 1 schildert Gods Geest af boven de watervloed. Ik zei eerder al dat dit eigenlijk een intiem beeld is. God zweeft boven de donkere massa zoals een arend boven haar jongen in de lucht hangt. Exodus begint vergelijkbaar. Eerst wordt het duistere Egypte beschreven. De Israëlieten zijn slaven en Egyptische soldaten hebben de opdracht om hun pasgeboren jongens om het leven te brengen. Alleen de kleine Mozes lijkt te ontsnappen. Door een list van zijn moeder komt hij in handen van een Egyptische prinses die hem adopteert. Als Mozes ongeveer veertig jaar is, kan hij het leed van zijn volksgenoten niet meer aanzien. Tijdens een woede-uitbarsting vermoordt hij een

Egyptische bewaker. Hij vlucht de woestijn in om zijn leven te redden. Dan merkt de Bijbel op:

Jaren gingen voorbij, en de koning van Egypte stierf. Maar de Israëlieten gingen nog altijd onder dwangarbeid gebukt. Ze klaagden luid en hun hulpgeroep steeg op naar God. God hoorde hun jammerkreten en dacht aan het verbond dat Hij met Abraham, Isaak en Jakob had gesloten. Hij zag hoe de Israëlieten leden en trok zich hun lot aan. (Exodus 2:23-25)

Dit is een eerste aanwijzing dat God wel degelijk dicht bij Zijn volk is. Een tweede aanwijzing volgt snel. Als Mozes namelijk tachtig jaar is, verschijnt God aan hem in een brandende struik.

De HEER zei: 'Ik heb gezien hoe ellendig Mijn volk er in Egypte aan toe is, Ik heb hun jammerklachten over hun onderdrukkers gehoord, Ik weet hoe ze lijden. Daarom ben Ik afgedaald om hen uit de macht van de Egyptenaren te bevrijden, en om hen uit Egypte naar een mooi en uitgestrekt land te brengen, een land dat overvloedt van melk en honing, het gebied van de Kanaänieten, de Hethieten, Amorieten, Perizzieten, Chivvieten en Jebusieten.' (Exodus 3:7-8)

God zelf daalde af. Het is alsof Hij Zijn hemelse troonzaal verliet om naar de aarde te komen. Alsof Hij zich vermomde om onder de mensen te kunnen zijn en te zien wat ze meemaakten, te horen wat ze zeiden en te voelen wat zij voelden. Het is alsof God even mens werd om het lijden van de mens zelf te kunnen ervaren. Hier is dit allemaal nog beeldspraak. God weet precies wat er gaande is. Hij weet wat wij zien, proeven, horen, ruiken en voelen.

De vier schrijvers van de evangeliën laten echter zien dat God daadwerkelijk mens werd in de persoon van Jezus. Matteüs en Lucas vertellen bijvoorbeeld eerst wat Jezus' menselijke stamboom is, om vervolgens te beschrijven hoe Maria zwanger werd van de Heilige Geest en een menselijk kind baarde.

Johannes is nog uitgesprokener. In zijn openingshoofdstuk benoemt hij hoe Gods Woord daadwerkelijk mens werd en onder de mensen leefde. Ook Jezus zelf zegt dat Hij is afgedaald:

Er is toch nooit iemand opgestegen naar de hemel behalve degene die uit de hemel is neergedaald: de Mensenzoon? (Johannes 3:13)

(De term ‘Mensenzoon’ komt uit het Bijbelboek Daniël en is een verwijzing naar de Messias die zou komen, zie hoofdstuk 2.)

Tedereen die de Vader Mij geeft zal bij Mij komen, en wie bij Mij komt zal Ik niet wegsturen, want Ik ben niet uit de hemel neergedaald om te doen wat Ik wil, maar om te doen wat Hij wil die Mij gezonden heeft.’ (Johannes 6:37-38)

Aan het begin van Exodus laat God dus zien hoe bewogen Hij over de mensen is. Hij daalt af, ziet hun lijden en hoort hun klacht. Hij vertelt Mozes dat Hij gaat ingrijpen. Maar in de persoon van Jezus ging God nog een stap verder. Hij daalde af, werd mens, droeg ons lijden en behaalde zo de overwinning.

Ik ben...

Het doel van Exodus is laten zien hoe groot en machtig God is. Maar God doet altijd meerdere dingen tegelijk. Dat maakt het ook zo boeiend om de Bijbel te blijven bestuderen. Als je dan weer met een andere lens kijkt, dan ontdek je weer nieuwe dingen.

Aan de oppervlakte vertelt Exodus het verhaal van de bevrijding uit Egypte, maar graven we een laag dieper dan zien we ook dat God zich op nieuwe manieren openbaart. God gaf ons de Bijbel ook ten diepste om Hem te leren kennen.

Ik ben geneigd om te denken dat de mensen die in de Bijbel voorkomen, en zeker de hoofdpersonen, God wel erg goed

moeten kennen. Maar de familie van Abraham vereerde eerst andere goden. Jakobs gezin ook, en de generaties Israëlieten die in Egypte woonden eveneens. Mozes groeide op aan het Egyptische hof op met afgoderij en woonde daarna veertig jaar bij het herdersvolk de Midjanieten, ook geen volk dat trouw was aan de Schepper van hemel en aarde. Wat wist Mozes van de God van zijn voorouders? Waarschijnlijk niet veel. Als hij bij de brandende struik spreekt met de Engel van de Heer (Jezus) vraagt hij dan ook met welke God hij eigenlijk te maken heeft. Specifieker: Mozes vraagt naar Zijn naam. (We hadden het hier in hoofdstuk 3 al even over.)

Dat is iets anders dan vragen: ‘Hoe heet U eigenlijk?’ In die tijd lag in iemands naam zijn hele wezen besloten, zijn hele karakter, al wat hij is. Mozes wil weten wie hij voor zich heeft. Wat kan deze God? Wat wil Hij? Is Hij te vertrouwen?

God geeft een cryptisch antwoord. Hij noemt zich ‘JHWH’. Oftewel: ‘Ik zal er zijn.’ Oudere vertalingen zeggen simpelweg: ‘Ik ben’ of: ‘Ik ben die Ik ben’. De Naardense Bijbelvertaling zegt: ‘Ik zal er zijn, zoals Ik ben’.

Het kan verschillende dingen betekenen, bijvoorbeeld ‘Hij laat ontstaan wat is ontstaan’. De naam is niet heel duidelijk, maar geeft aan dat God de almachtige Schepper is die bestaat en alles wat bestaat, heeft gemaakt. Jezus echter geeft een verdieping aan Gods naam.

Kijk maar eens wat er later tijdens het leven van Jezus gebeurt. Tijdens een stormachtige nacht bevinden de twaalf leerlingen van Jezus zich in een boot. Het stormt zo hevig dat ze bang zijn te vergaan. Jezus loopt over het water naar hen toe en dan raken ze in paniek. Ze vrezen met een spook te maken te hebben. Jezus kalmeert hen met de woorden: ‘Ik ben (het)’ (Matteüs 14:27). Dit betekent veel meer dan: ‘Ik ben het maar, ik ben geen spook!’. Jezus herhaalt wat Hij tegen Mozes zei: ‘Ik ben.’ Daarmee identificeert Jezus zich met God en plaatst Hij zich op gelijke hoogte met Hem.

Dit is niet de enige keer dat Jezus dit deed. In het evangelie van Johannes vinden we maar liefst acht ‘Ik ben’-uitspraken van Jezus. Iedere uitspraak geeft meer betekenis en diepgang aan het ‘Ik ben’ dat God uitsprak tegen Mozes. Het is bijna alsof God Zijn zin niet afmaakte bij Mozes, toen Hij slechts ‘Ik ben’ zei. Jezus voegt daar acht feiten aan toe:

‘Ik ben het levende Brood dat uit de hemel is neergedaald.’
(Johannes 6:51)

‘Ik ben het Licht voor de wereld.’ (Johannes 8:12)

‘Ik ben de Deur.’ (Johannes 10:9)

‘Ik ben de Goede Herder.’ (Johannes 10:11)

‘Ik ben de Opstanding en het Leven.’ (Johannes 11:25)

‘Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven.’ (Johannes 14:6)

‘Ik ben de ware Wijnstok.’ (Johannes 15:1)

Als je deze stellingen buiten hun context leest, zijn ze misschien nog weinigzeggend. Maar voor iedere ‘Ik ben’-uitspraak geeft Jezus direct een toepassing:

Eet je in geestelijke zin van Jezus (door op Hem te vertrouwen) dan krijg je eeuwig leven.

Wie Jezus volgt, wandelt in het Licht.

Jezus is de Deur door wie wij het eeuwige leven binnengaan.

Jezus is de Goede Herder die Zijn leven geeft om Zijn schapen te redden.

Wie in Jezus gelooft, zal net als Hij opstaan uit de dood en eeuwig leven hebben.

Jezus is de weg naar de waarheid over God, via Hem krijg je eeuwig leven.

En tot slot: als wij in Jezus geënt zijn zoals een wijnrank op een wijnstok, dan zullen we veel vrucht dragen.

Jezus geeft dus een vollediger betekenis aan de naam ‘JHWH’ – *Ik ben die er zijn zal*. Dankzij Jezus’ uitleg kunnen we

de naam bovendien toepassen. God geeft eeuwig leven via Zijn Zoon, Jezus Christus. Door in Hem te geloven, worden onze zonden weggenomen. We worden als het ware als een tak op de stam geplant. Blijven we op Jezus vertrouwen dan zullen we ook veel vrucht dragen. Jezus roept op te geloven in de JHWH die zich aan Mozes openbaarde bij de brandende doornstruik. Geloven in Jezus is geloven in JHWH en andersom:

Ik heb tegen u gezegd dat u in uw zonden zult sterven, want als u niet gelooft dat Ik het ben, zult u inderdaad in uw zonden sterven.'
(Johannes 8:24)

Jezus test het hart

Ik liep een keer in het Egyptisch museum in Caïro. Toen ik de vele toeristen wegdacht, waande ik me even in het oude Egypte. Er zijn in dat museum talloze muurplaten met hiërogliefen (het Egyptische schrift), sarcofagen (grafkisten) en standbeelden. Ik ben gek op geschiedenis en vond het fantastisch om daar te zijn en de verhalen van de farao's en hun tijdgenoten tot me te nemen.

Maar kijk je er met een geestelijke bril naar, dan is het eigenlijk verschrikkelijk. Stel je eens voor hoe God zich moet hebben gevoeld in de tijd van het oude Egypte. Hij, de Schepper van hemel en aarde, maakte de mens naar Zijn evenbeeld. De mens moet dus Zijn karakter weerspiegelen. Hij maakte hen zo dat ze een intieme relatie met Hem konden hebben.

Maar in Egypte waren ze dat vergeten en hadden ze hun eigen goden gemaakt. Een god voor de zon, een god voor de maan, een god voor de liefde, een god voor de oorlog, een god voor de rivier, een god voor de oogst, een god voor de vruchtbaarheid en ga zo maar door. De afgoderij in Egypte was gigantisch. De enige levende God was ingeruild voor standbeelden.

De Bijbel omschrijft God als een ‘jaloerse God’. Het Bijbelse woord ‘jaloers’ heeft een andere betekenis dan bij ons. Als wij jaloers zijn, willen we iets van een ander dat ons *niet* toebehoort. Zo is het met God niet. Als God jaloers is, betekent dat dat Hij niet krijgt wat Hem *wel* toebehoort. Onze eer en aanbidding mogen alleen voor God zijn.

Voor je denkt: ‘Wat is God onzeker en egoïstisch?’, God wil ons het beste geven en daarom wil Hij dat we Hem aanbidden. Er is namelijk niemand liefdevoller, niemand guller en niemand barmhartiger dan onze God. Hij is het beste wat er te krijgen is en dat wil God voor ons.

Tegelijkertijd is God ook heilig en rechtvaardig. Heilig wil zeggen dat Hij het niet kan toestaan dat zonde bij Hem in de buurt komt. Zonde is fout en zonde moet worden bestraft. God heeft geen andere keuze dan zonden bestraffen, omdat Hij heilig is. Vergelijk het met een rechter. Voor hem is het wetboek heilig. Hij moet dat volgen, anders kan hij geen rechter zijn. Dus als in dat wetboek staat dat iemand beroven fout is, móet de rechter de dief wel bestraffen, want als hij dat niet doet is hij geen rechtvaardige rechter. Zelfs als de dief familie van hem is en hij veel van de verdachte houdt, moet hij hem veroordelen. Zo kan God dus ook geen afgoderij toestaan.

Maar God is geduldig. Hij liet Egypte lange tijd ongemoeid ondanks hun zondige praktijken. Dit was ‘genadetijd’, een periode om tot inkeer te komen. Toen het tijd was dat Israël uit Egypte vertrok, was het ook tijd om af te rekenen met de afgoderij daar. Tenzij Egypte alsnog tot inkeer kwam.

In Exodus zegt God tegen Mozes dat hij de farao moet vragen om Israël drie dagen vrij te geven om God te aanbidden op een afgelegen plek in de woestijn:

Ik weet dat de koning jullie dat niet zal toestaan, tenzij hij daartoe met harde hand wordt gedwongen. Daarom zal Ik met krachtige hand ingrijpen

en Egypte straffen, Ik zal er wonderbaarlijke daden verrichten, en dan zal hij jullie laten gaan.’ (Exodus 3:19-20)

God zegt eigenlijk dat Hij het hart van de farao en van Egypte zal testen. Zullen ze zichzelf ondergeschikt maken aan Zijn wil? Dat zal niet snel gebeuren. De farao's werden namelijk zelf als goden aanbeden. Als hij zou luisteren naar de God van de Hebreëen dan zou hij erkennen dat een andere God machtiger is dan hij.

God weet al dat de farao zal zakken voor de test. Vandaar dat Hij aangeeft dat Hij met harde hand zal ingrijpen. Hij zal afrekenen met de afgoden, inclusief de farao. Zo laat Hij zien dat Hij geen partij is voor de Egyptische 'goden'. Hij zal Egypte straffen en laat het plagen regenen op het land dat Hem al eeuwen negeert. Dit is een beeld van Gods toorn, waar de Bijbel ons voor waarschuwt: God is rechtvaardig en op een dag zal Hij afrekenen met al het kwaad, zoals Hij hier in Exodus de Egyptenaren straft voor hun afgoderij.

Maar let ook op de woordkeuze. God zegt hier niet dat Hij rampen gaat sturen - ook al is dat precies wat Hij doet. Hij formuleert het anders: 'Ik zal er wonderbaarlijke daden verrichten'. Oftewel: Hij laat tekenen zien.

Het testen van farao's hart, het bestraffen van de zonden en het verrichten van tekenen wijzen allemaal naar Jezus. Laten we ze langslopen, te beginnen met de farao en zijn onbuigzame hart.

Helaas voor ons staat de farao symbool voor veel mensen. Als je de Bijbel van voor naar achteren leest, zie je al snel een patroon. God wil alles geven en doet er alles voor om de relatie tussen Hem en de mens te herstellen. In ruil daarvoor moet de mens trouw zijn. Adam en Eva begingen de eerste misstap. Sindsdien is geen enkel mens volmaakt geweest. Zelfs mannen als Abraham en Noach niet. Wat hen redde, was hun geloof. Ze stelden hun vertrouwen op de Heer. Zo staat iedere mens voor dezelfde keuze: geloof ik in Gods goedheid en vertrouw ik erop

dat Hij aanvult waar ik tekort kom? Of blijf ik koppig mijn eigen wil doen?

De farao in Exodus staat voor de keuze die ieder mens moet maken. Maar hij voelt zich verheven boven mensen en zelfs boven goden. Hij laat zich niet kleineren door de voor hem onbekende God van de Hebreëen. Zijn trots veroorzaakt een enorm lijden en als God klaar is met de farao, is Egypte geruïneerd.

De Bijbel volgt het verhaal van Israël, dus we lezen in Exodus verder niets over wat er met Egypte gebeurde ná de tien plagen. De Egyptoloog David Rohl heeft hier wel onderzoek naar gedaan. Hij berekende dat de Exodus rond het jaar 1446 voor Christus moet hebben plaatsgevonden. Vlak daarna lukte het een vijandig volk, de Hyksos, Egypte zonder slag of stoot in te nemen! Ze heersten enkele eeuwen in dit land.

God testte het hart van de farao en hij koos ervoor zich te laten leiden door zijn eigen trots. Hij onderwierp zich niet aan God en verloor alles wat hij had opgebouwd. Jezus test ook het hart van de mens. Toen Hij rondtrok op aarde konden mensen niet neutraal tegenover Hem staan. Ze konden niet *niet* kiezen, vanwege de beweringen die Hij deed over zichzelf. Hij noemde God Zijn Vader. Hij was dus een Zoon van God. Als je dat gelooft, heeft dat consequenties. In de vier Evangeliën zie je voortdurend mensen worstelen met deze ene vraag: 'Is Hij zegt wie Hij zegt dat Hij is?' En daaruit voortvloeiend: 'Als het waar is, wat doe ik dan met de radicale dingen die Hij zegt?' Zo testte Jezus het hart van de mensen die Hij tegen het lijf liep.

Neem het verhaal van de rijke jongeman in Matteüs 19. In zijn eigen ogen doet hij alles goed. Hij houdt zich aan Gods geboden. Dan vraagt hij Jezus wat er nog tussen hem en het koninkrijk van God in staat. 'Geef alles weg', zegt Jezus. 'Kom dan terug en volg Mij.'

De man druipt teleurgesteld af. Hij is er zo dichtbij! Hij volgt God, maar niet met zijn hele hart. Met de ene hand houdt hij

Jezus al vast, maar in de andere zit zijn portemonnee die hij niet wil loslaten. De verhalen over Jezus staan vol met dit soort ontmoetingen.

Zo zijn er ook drie mannen. De eerste wil Jezus volgen, maar is niet bereid een oncomfortabel leven te leiden. De tweede wordt door Jezus uitgenodigd Hem te volgen, maar hij reageert met een slap excuus. Hij wil eerst zijn vader begraven.

Hoogstwaarschijnlijk leefde die nog, dus wanneer zou Hij dan Jezus achterna gaan? De derde man geeft aan dat hij zich bij Jezus wil aansluiten, maar hij kan zijn huidige leven niet achter zich laten.

Een ontmoeting met Jezus leidt altijd tot een confrontatie met je hart. Wil je Hem echt volgen? Durf je het echt? Gelukkig staan er in de Bijbel ook voorbeelden van mannen en vrouwen die wel op Jezus vertrouwen. Mannen als Abraham, Jozef en Mozes in het Oude Testament, en de twaalf apostelen, Paulus, en Timotheüs in het Nieuwe Testament. En ook vrouwen als Sara, Ruth en Esther in het Oude Testament en de drie Maria's (Jezus' moeder, Maria Magdalena, Maria de zus van Lazarus), Lydia (de Aziatische zakenvrouw die de kerk in Philadelphia hielp oprichten) en Loïs (de oma van Timotheüs) in het Nieuwe Testament.

Van nature zijn we net zo koppig als de farao, maar als we afrekenen met onze trots en Jezus in geloof volgen met al onze tekortkomingen, dan wacht het koninkrijk van God op ons. Kunnen we Jezus op die manier volgen? Ja, maar niet uit eigen kracht. Toen de rijke jongeman weg was, waren Jezus' leerlingen dan ook terneergeslagen. Die man hield zich aan alle geboden, maar was niet bereid zijn geld los te laten! Jezus gaf aan dat het makkelijker is voor een kameel om door het oog van een naald te kruipen dan voor een rijke om het koninkrijk van God binnen te gaan. Niet echt bemoedigend! Daarom vroegen de leerlingen aan Jezus:

‘Wie kan er dan nog gered worden?’

Jezus keek hen aan en antwoordde hun: ‘Bij mensen is dat onmogelijk, maar bij God is alles mogelijk.’ (Matteüs 19:25-26)

Bij God is alles mogelijk, want Hij deed het onmogelijke. Hij werd mens en stierf voor ons. Zo redde Hij ons hart. Van nature is ons hart niet beter dan dat van de farao. Ook dat van ons is trots en onbuigzaam, maar Jezus vernieuwt ons hart. Dan kan de kameel plotseling door het oog van een naald kruipen.

Jezus vangt de plagen op

Het was kort voor Pesach, het feest om te herdenken dat God Israël uit Egypte bevrijdde. Jezus bezocht de tempel in Jeruzalem, die Hij liefkozend ‘het huis van Mijn Vader’ noemde. In tegenstelling tot de keer dat Hij als twaalfjarige in de tempel met plezier aan het leren was (Lucas 2), was Jezus nu woest. Hij maakte een zweep van touw en joeg de handelaren en het vee weg. Ook gooide Hij de tafels van de geldwisselaars om.

Johannes plaatst deze gebeurtenis aan het begin van zijn evangelie, terwijl Matteüs, Marcus en Lucas deze gebeurtenis juist beschrijven alsof het gebeurde aan het eind van Jezus’ leven op aarde. Het kan zijn dat Johannes niet in chronologische volgorde schreef, of dat Jezus niet één maar twee keer de tempel op deze manier schoonveegde. Wat in ieder geval vaststaat, is dat Jezus een enorme passie heeft voor Gods eer. Ik ben ervan overtuigd dat Jezus een ware plaag was voor de handelaren! Zoals ik al zei: God is een jaloerse God en aangezien Vader en Zoon één zijn, kan ook Jezus er niet tegen als Gods eer wordt aangetast.

Zoals Jezus het tijd vond om in te grijpen, zo was ook in de tijd van Mozes het punt bereikt waarop God ingreep in Egypte. Hij wilde Zijn volk bevrijden en hen naar het beloofde land brengen. Ook wilde Hij afrekenen met de afgoden en laten zien

dat Hij de oppermachtige God is. God gebruikt hiervoor tien plagen of rampen. Elk van die plagen rekt af met één of meer afgoden:

1. De Nijl verandert in bloed. Hapi was de god van de Nijl en stond symbool voor de vruchtbaarheid van deze rivier die Egyptes levensader was.

2. De kikkerplaag. De godin Heket die werd afgebeeld als een kikker. Zij zou de beschermvrouw zijn van zwangerschap en geboortes. Ze speelde een belangrijke rol bij de vruchtbaarheid, want kikkers komen uit de Nijl.

3. Muggen/luizen. Deze plaag kan een gigantische zwerm muggen of luizen geweest zijn. Het Hebreeuwse woord kan beide betekenen. God rekt met deze plaag af met de godinnen Shu (wind, vrede) en Isis (hemel).

4. Steekvliegen. Aäron moet zijn staf op de grond gooien, zodat het stof opdwarrelt. Op hetzelfde moment zitten er overal steekvliegen op mens en dier. De ‘aardgod’ Geb verliest hiermee de strijd van God.

5. Veepest. De god Apis wordt wel afgebeeld als een stier, maar hij kan het Egyptische volk niet beschermen tegen deze plaag. Talloze dieren komen om.

6. Zweren/puisten. De Egyptische godin Sekhmet zou (als zij een echte godin was) het volk moeten beschermen tegen ziekten. Haar onmacht wordt duidelijk als alle Egyptenaren te maken krijgen met de puisten.

7. Hagel. Deze plaag is waarschijnlijk een aanval op de afgoden Nut (godin van de hemel) en Geb (god van de aarde).

8. Sprinkhanen. De sprinkhanen verwoesten de oogst. God rekt zo af met de afgoden Seth (god van de storm) en Serapis (god van het hiernamaals, de zon, landbouwgebieden, onderwereld en geneeskunde).

9. Duisternis. Drie dagen lang is Egypte gehuld in diepe duisternis. Heel Egypte, behalve Gosen, het gebied waar Israël zich bevindt. Egyptes belangrijkste god – de zonnegod Ra – wordt zo totaal vernederd.

10. De dood van de eerstgeborenen. Alle eerstgeborenen van zowel mens als vee, sterven. Dit is de enige plaag die ook Israël treft, al biedt God hun wel een manier om hieraan te ontkomen. Daarover straks meer. Met deze plaag rekent God af met Osiris en Isis (goden van vruchtbaarheid, dood, hiernamaals) en de farao.

Ik geloof dat als wij met Egyptenaren uit die tijd konden spreken, ze ons zouden vertellen hoe bang ze waren: ‘Alsof het einde der tijden was aangebroken.’ En inderdaad lijken de plagen die Egypte troffen wel wat op de scènes die in het Bijbelboek Openbaring worden beschreven. Ook in de toekomst treft God de wereld met rampen om af te rekenen met het kwaad op aarde en een laatste kans om tot inkeer te komen te bieden.

Waar zien we Jezus in de plagen die Egypte overkomen? Het antwoord is: Hij vangt ze op. Als de tien plagen tekenen zijn van Gods toorn (Zijn rechtvaardige woede), dan doet Jezus tekenen van liefde. Kijk maar eens:

In Egypte veranderde God water in bloed. Jezus verandert water in wijn.

In Egypte verwoestte God de oogst. Jezus voedde duizenden mensen.

In Egypte trof God de mensen met ziekten. Jezus genas.

In Egypte doolden de mensen dagenlang in het duister. Jezus bracht het licht terug in de ogen van fysiek en geestelijk blinde mensen.

In Egypte liet God de eerstgeborenen mensen sterven. Jezus wekte Lazarus en nog enkele andere personen op uit de dood.

Ik wil hiermee niet zeggen dat God slecht is en Jezus goed. Vader en Zoon zijn één en doen hetzelfde. Wat Egypte krijgt, is

een rechtvaardige straf voor zijn overtredingen. Hadden de mensen berouw gehad en hun leven in geloof gebeterd, dan hadden ze deze straf niet gekregen. Wat Jezus laat zien, is wat er gebeurt als je je hart *niet* verhardt. Als je op Hem vertrouwt.

Ik heb tot nu toe Mozes' rol bij de plagen niet beschreven, omdat hij slechts de uitvoerder is van Gods plannen. God veroorzaakt de rampen, niet Mozes. Maar God gebruikt hem wel. Meer dan eens moet Mozes zijn armen uitstrekken om een aangekondigde plaag te laten beginnen. Mozes' uitgestrekte armen zorgen ervoor dat Gods straf ten uitvoer wordt gebracht.

Hier zien we een groot contrast met de Here Jezus. Zijn uitgestrekte armen aan het kruis veroorzaken de straf niet, maar dragen die! Hij weerstaat aan het kruis de toorn van God. Hij vangt de plagen op. Hij doet dit in onze plaats. Nergens wordt dit zo duidelijk als in de hof van Getsemane, de nacht voor Jezus' kruisiging.

Jezus is uitermate gestrest. Hij zweet zelfs bloed en dat doe je alleen als je onder extreem hoge druk staat. Wij zouden dat misschien ook wel doen als ons zoveel martelingen te wachten stonden. Toch is dat niet waarom Jezus zo heftig reageert. Hij bidt:

'Vader, als U het wilt, neem dan deze beker van Mij weg. Maar laat niet wat Ik wil, maar wat U wilt gebeuren.' (Lucas 22:42)

Welke beker is dit? Ik zei het al in hoofdstuk 7: in het Oude Testament wordt regelmatig over een beker gesproken. Deze beker is tot de rand toe gevuld met Gods woede (Jeremia 25:15) en bedoeld voor zondaren.

Jezus ziet niet op tegen de pijn en het naderende sterven, maar wil de beker met Gods straf niet drinken. Hij weet dat Hij dan van God gescheiden zal zijn. Gelukkig voor ons onderwerpt Jezus zich aan de wil van Zijn Vader. Het is de enige mogelijkheid om de Vaders eer te redden, om ons te redden. Hij

moet de beker leegdrinken in onze plaats. Niemand anders kan dit doen. Alleen Jezus, omdat Hij zonder zonde is.

Toen Jezus aan het kruis hing, werd de lucht zwart en werd Jeruzalem drie uur lang gehuld in diepe duisternis. Jezus citeerde Psalm 22 aan het kruis. Het was een hartverscheurende oproep van een Zoon aan Zijn Vader: ‘Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?’ Daarna was het stil. Jezus dronk de beker die voor ons was bestemd. Op dat moment was het alsof alle plagen van Egypte tegelijk over Hem werden uitgestort. De zielenpijn die Hij ervoer, is niet te bevatten. Maar Jezus onderging het. Voor ons. Voor mij. Voor jou. Voor Zijn Vader.

Christus is het Pesach-lam

Na negen plagen was de trots van de farao nog niet gebroken. Hij weigerde zich gewonnen te geven. In de Bijbel staat vijf keer dat de Egyptische koning zijn hart verhardde en vijf keer dat God ervoor zorgde dat het hart van de farao hard als steen werd. Dit is lastig te begrijpen. Is de farao nu zo koppig of voorkomt God dat zijn hart zacht wordt?

Dit is een van die schijnbare tegenstellingen in de Bijbel die moeilijk te bevatten zijn. Enerzijds hebben we een vrije wil en kunnen we God aannemen of afwijzen. Tegelijk zegt bijvoorbeeld de apostel Paulus dat ons geloof een cadeau is van God (Filippenzen 1:29a). Geloof is dus ook iets wat ons wordt geschonken.

Is geloven in God nu een keuze of iets wat we krijgen? Het antwoord is: ‘beide’. We kiezen God en krijgen het geloof daarvoor van Hem. Bij de farao in Exodus gebeurt het tegenovergestelde: hij is koppig en krijgt (daarom?) niet de kans van God om tot inkeer te komen. Nogmaals: eigenlijk is dat voor ons niet te bevatten.

Toch begin ik erover, omdat ik me afvraag of de tiende plaag voorkomen had kunnen worden. Het antwoord hierop is zowel

‘ja’ als ‘nee’. Technisch gezien had de farao na de drie dagen duisternis kunnen besluiten om Gods eis in te willigen. Uit vrije wil koos hij ervoor dat niet te doen. Maar anderzijds was de dood van de eerstgeborenen onvermijdelijk.

Ik vergelijk het met Judas Iskariot, de leerling die Jezus verraadde. Zijn hart was niet bij Jezus, al dacht hij misschien lange tijd van wel. Hij had controle over zijn gedachten en zijn daden. Hij was zo teleurgesteld in Jezus dat hij besloot om de Zoon van God uit te leveren. Hij leidde de soldaten naar de plek waar Jezus naartoe ging en wees Hem aan door Hem een kus te geven. Judas is daardoor honderd procent verantwoordelijk voor het verraden van Jezus en - in de woorden van Jezus - het was beter voor hem geweest als hij nooit geboren was (Matteüs 26:24).

Tegelijk *moest* Jezus aan het kruis sterven, zo zei Hij zelf. Zijn dood was onvermijdelijk. Direct nadat Judas Jezus met een kus had aangewezen, ontstond er een handgemeen. Petrus trok toen zijn zwaard en sloeg iemand een oor af. Jezus genas de man en riep iedereen op hun zwaarden en messen weg te steken. Hij wilde niet worden verdedigd, want:

‘...hoe zouden dan de Schriften in vervulling gaan, waar staat dat het zo moet gebeuren?’ (Matteüs 26:54)

Zowel de farao in Mozes’ tijd als Judas Iskariot in de tijd van Jezus hadden kwaad in de zin. Ze verzetten zich met hun volle verstand en vrije wil tegen God. Daarom zijn ze verantwoordelijk voor hun eigen daden. Aan de andere kant móesten de exodus en de kruisiging plaatsvinden. De uittocht leidde Israël naar het beloofde land. De dood van Jezus opende de deur naar het koninkrijk van God voor iedereen die gelooft in Hem.

Zoals ik eerder zei is de bevrijding van Israël uit Egypte zowel een historisch feit als een schaduw van iets groters. De laatste ramp moest plaatsvinden om:

1. Israël definitief te bevrijden uit Egypte;
2. Een beeld te schetsen van het verlossingswerk dat alleen Jezus kon doen;
3. Gods karakter te openbaren.

Laten we kijken hoe dit in zijn werk ging. Het was 14 Nissan op de Joodse kalender, 22 maart op de onze, in vermoedelijk het jaar 1446 voor Christus. Egypte was als een gewonde leeuw, getroffen door negen scherpe pijlen. Mens, dier en gewas hadden geleden vanwege het tekort aan vers drinkwater nadat de Nijl veranderd was in bloed. De Egyptenaren hadden kikkers uit hun huizen en kleren moeten verjagen en de karkassen van hun gedode vee verbrand. Ze hadden helse pijnen verdragen toen de builenpest toesloeg. Ook waren de oogsten verwoest door de hevigste hagelbui die ze ooit hadden meegemaakt. Daarna was het drie dagen donker geweest, zelfs overdag.

Niemand weet hoelang de plagen in totaal duurden. Minimaal veertig dagen, maar het kan ook zijn dat er meer tijd tussen de rampen zat en de totale periode een jaar was. De Egyptenaren moeten moe en terneergeslagen zijn geweest. Hoe lang zou dit nog doorgaan? Mozes was zoals zo vaak de boodschapper van slecht nieuws voor de farao:

Dit zegt de HEER: Tegen middernacht zal Ik rondgaan door Egypte, en dan zullen alle eerstgeborenen in het land sterven, van de eerstgeborene van de farao, zijn troonopvolger, tot de eerstgeborene van de slavin die de handmolen bedient, en ook al het eerstgeboren vee. Overal in Egypte zal luid gejammerd worden, zo luid als men nog nooit heeft gehoord en ook nooit meer horen zal. Maar van de Israëlieten zal niemand een haar gekrenkt worden, en ook hun vee zal niets overkomen. Dat zal u doen beseffen dat de HEER onderscheid maakt tussen Egypte en Israël.’ (Exodus 11:4-7)

Als dit een bokswedstrijd was, dan deelde God hiermee de genadeklap uit aan de farao en zijn volk. Deze tragedie zouden ze niet meer te boven komen. Israël werd het land uitgejaagd. Ze kregen zelfs goud en zilver mee van hun voormalige meesters. God sloeg keihard toe om het moreel van de vijand te breken en Zijn volk te bevrijden. Misschien lijkt God zelfs wel wreed hier. Wat rechtvaardigt de dood van zoveel mensen en zelfs van hun vee? Wie de Bijbel oppervlakkig leest, vindt dit onbegrijpelijk.

Ga je iets dieper, dan valt je iets op. Ten eerste dat er weer om het leven van de eerstgeborene wordt gevraagd. Doet dit jou ook denken aan de opdracht die Abraham kreeg om zijn zoon Isaak te offeren? In hoofdstuk 7 zagen we dat Isaak moest sterven om zo voor de zonden van de familie te betalen. Dat was hier in Egypte ook aan de hand. In het begin van de Bijbel maakte God al duidelijk dat de straf voor de zonde de dood is. Zowel de Egyptenaren als de Israëlieten stonden schuldig voor God. Een rechtvaardige rechter kan een overtreding niet ongestraft laten. Daarom moesten de mensen boeten voor hun misdrijven tegen de Schepper van hemel en aarde. Niet alleen de Egyptenaren. Ook de Israëlieten.

Dat is namelijk het tweede wat opvalt. Bij de eerste negen plagen werden alleen de Egyptenaren getroffen, maar de tiende zou ook Mozes' volk treffen. Tenzij... ze de aanwijzingen van de Heer zouden opvolgen.

Toen riep Mozes de oudsten van Israël bij elkaar. 'Elke familie moet een lam of een bokje kiezen,' zei hij, 'en dat moet worden geslacht als pesachoffer. Laat ieder daarna een bos majoraantakken nemen, die in de schaal met bloed dopen en het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten strijken. Ga dan tot de morgen de deur niet uit, want de HEER zal door Egypte heen gaan om het te straffen. Maar ziet Hij bij een deur bloed aan de bovendorpel en aan de posten, dan zal Hij die deur voorbijgaan, Hij zal de doodsengel geen toestemming geven om uw huizen binnen te gaan en u te treffen.' (Exodus 12:21-23)

'Pesach' betekent letterlijk 'voorbijgaan'. God vraagt dus van Mozes en de Israëlieten dat ze een offer brengen zodat Hij aan hen voorbij zal gaan. Met andere woorden: dat Hij hun huis zal overslaan.

Dit offer moet een lam zijn zonder gebrek en in de kracht van zijn leven. Het bloed moet aan de deurposten en de bovendorpel worden aangebracht. Dit is het teken dat de mensen in dat huis beschermd worden door het bloed van het lam. Maar hoe kan het offer van een lammetje voldoende zijn om te betalen voor de zonden van de mensen in dat huis? Het is een goedkoop offer, want iedereen kon het brengen. En als je niet voldoende geld had, kon je meedoen met een andere familie. God vroeg dus geen hoge prijs voor Zijn genade.

Toch is het offer van een lammetje niet genoeg. Want geen enkel dier kan de zonde van de mens wegnemen. Alleen een volmaakt offer kan dat. Jezus is dat volmaakte offer. Christus is daarom het enige echte Pesachoffer. Van alle verwijzingen in het Oude Testament naar Jezus is dit de belangrijkste. Een belangrijk doel van de schrijvers van het Nieuwe Testament is dan ook om juist dit aan te tonen: Jezus is het Lam van God dat moest worden geofferd tot vergeving van alle zonden!

Toen Maria met haar man Jozef naar de tempel ging om hun baby toe te wijden aan God kwamen ze de oude profeet Simeon

tegen. Hij keek naar de kleine Jezus en wist dat dit de Verlosser van de wereld was. Hij noemde Jezus 'de redding' en waarschuwde Zijn moeder dat haar ziel als door een zwaard doorstoken zou worden. Dit wees op het pijnlijke offer dat Hij zou brengen voor de ogen van de vrouw die Hem had geboort. (Lucas 2:35)

En aan het begin van Jezus' bediening liep Hij langs de rivier de Jordaan, waar Zijn neef Johannes mensen doopte die vergeving vroegen voor hun zonden. Johannes zag Hem en riep uit: 'Daar is het Lam van God!' (Johannes 1:36) Een gekke uitdrukking. Iedereen kende de functie van lammetjes: die werden geofferd met Pesach/Pasen. Helemaal aan het begin van Jezus' bediening was er dus al iemand die voorspelde wat Jezus' belangrijkste rol was in het verhaal van God en mens. Hij moest worden geslacht zoals de Israëlieten een lam slachtten aan de vooravond van de uittocht uit Egypte.

Ook de apostel Paulus zag deze overeenkomst. In zijn eerste brief aan de Korintiërs schrijft hij: 'U bent immers als ongedesemd brood omdat ons pesachlam, Christus, is geslacht' (1 Korintiërs 5:7b). Het bloed van het lam redde de Israëlieten van Gods engel van de dood, maar alleen omdat later Jezus als volmaakt offer vrijwillig aan het kruis ging. Hij is het ware Pesachlam.

De vier evangeliën besteden allemaal veel aandacht aan Jezus' laatste week op aarde. Er is echter een verschil in de tijdrekening tussen Matteüs, Marcus en Lucas enerzijds en Johannes anderzijds. Bij de eerste drie eet Jezus het Pesachmaal op de voorbereidingsdag (de donderdag) en wordt Hij de volgende dag (op vrijdag dus) gekruisigd, maar Johannes zegt dat Hij op de voorbereidingsdag werd gekruisigd.

Spreekt Johannes zijn collega's tegen? Dat lijkt in eerste instantie zo, maar het verschil zit hem in de tijdrekening. In de noordelijke provincie Galilea - waar Jezus en Zijn discipelen vandaan kwamen - duurde een dag van zonsopgang tot

zonsopgang, maar in Jeruzalem duurde een dag juist van zonsondergang tot zonsondergang. Dat betekent dus dat de voorbereidingsdag waarop het lam moest worden geslacht op verschillende dagen werd gevierd. Bij de Galileeërs en andere noordelingen was het donderdag, maar in Jeruzalem en andere plaatsen in het zuiden was het al vrijdag.

Jezus vierde dus het Pesachmaal met zijn discipelen op donderdag en werd gekruisigd op een vrijdag, op hetzelfde moment als de Joden in Jeruzalem hun pesachlam slachtten. We zien hier iets van Gods grootheid. Jezus kon zowel zelf eten van het Pesachmaal (op donderdag) als gekruisigd worden als het Lam (op vrijdag).

Die offerlammetjes moesten trouwens volledig worden opgegeten, had God tegen Mozes gezegd. Als er vlees overbleef, moest dat worden verbrand. Het offer moest compleet zijn en de botten mochten niet worden gebroken (Exodus 12:46).

Deze profetie kwam bijna in gevaar toen de Joden aan de Romeinen vroegen om de botten te breken van de drie gekruisigden zodat ze sneller zouden sterven. Die hadden namelijk hun benen nodig om niet te stikken in de positie waarin ze waren vastgespijkerd. Met gebroken benen zouden ze het niet lang volhouden. Zo kwamen de twee misdadigers om het leven. Hun benen werden gebroken. Jezus was echter al overleden en zijn botten bleven dan ook intact. Wel stak een soldaat zijn speer in de zij van Jezus en daarmee kwam de profetie uit Zacharia 12:10 uit, waarin staat dat wordt gerouwd om 'Degene die ze hebben doorstoken'.

Toen de film 'The Passion of the Christ' uitkwam, heb ik deze in de bioscoop gekeken met een vriend. Het is een verschrikkelijke film, omdat deze zo zichtbaar maakt welk menselijk lijden Jezus doorstond. Ik werd er misselijk van. En toch is dit waarvoor we Jezus tot in eeuwigheid zullen danken en eren.

Jezus is het ultieme offerlam en wordt zo ook afgebeeld in de hemel. De apostel Johannes zag Hem in een visioen als een lam. In dat visioen werd Johannes meegenomen naar de hemel, waar de boekrollen moeten worden geopend. Maar er is niemand waardig genoeg om dat te doen en Johannes wordt verdrietig. Dan ziet hij iets bijzonders:

'Midden voor de troon, tussen de vier wezens en de oudsten, zag ik een Lam staan. Het zag eruit alsof het geslacht was en het had zeven horens en zeven ogen; dat zijn de zeven geesten van God die over de hele wereld zijn uitgestuurd.' (Openbaring 5:6)

Over het Bijbelboek Openbaring kun je veel zeggen en een vers als hierboven roept veel vragen op, maar waar ik nu de aandacht op wil vestigen is het volgende: van alle manieren waarop Jezus had kunnen verschijnen aan Johannes en de hemelbewoners van dat moment, verschijnt Hij als een Lam. Niet als een koning of als een krijgsheer of als een leeuw. Nee, op het moment dat er iemand moet komen die waardig genoeg is, verschijnt Jezus als een lam dat geslacht is. Als een offerlam.

Jezus bevrijdt ons

Terug naar het Egypte van Mozes. De Israëlieten ontsnappen aan de engel van de dood, omdat ze zich verschuilen achter het bloed van dit lam, dat vooruitwijst naar het offer van Jezus. Maar hoe zit het dan met de Egyptenaren? Waarom vergeeft God hen niet?

Een terechte vraag. Het tragische is alleen dat toen Israël een ontsnappingsmogelijkheid had, Egypte die ook had. Gods engel keek namelijk niet naar wie er in het huis was. Egyptenaar of Israëliet, het maakte niet uit. Je ras beschermde je eerstgeborene niet. Het bloed op de deurposten deed dat. Als een Egyptenaar hetzelfde offer had gebracht en de deurposten had bestreken

met het bloed van het lam, dan zou de engel ook aan zijn/haar huis voorbij zijn gegaan.

Maar de meeste Egyptenaren waren koppig. Negen plagen lang hadden ze zich tegen God verzet en dat zouden ze blijven doen. Hun misplaatste trots leidde tot de dood van duizenden mensen en dieren. Het resultaat was dat de terneergeslagen en door angst bevangen farao de Israëlieten eindelijk liet gaan.

Gods geduld met Egypte was op. Wat hen overkwam tijdens de tien plagen, is een voorafschaduwning van de toorn van God die eens de hele aarde zal treffen. Dat is slecht nieuws. Uiterst slecht nieuws zelfs en niet iets wat we graag vertellen tegen onze onbekeerde familieleden, vrienden of collega's. Soms hopen we dat God een wonder doet zodat ze in Hem gaan geloven, maar de les uit deze geschiedenis is dat machtige tekenen van God niet altijd leiden tot bekering. Er is iets anders nodig.

Het goede nieuws is dat God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest voortdurend aan het werk zijn. De Heer doet dagelijks wonderen die de tien plagen overstijgen: Hij verandert het hart van mensen en leidt hen uit het koninkrijk van de duisternis, precies zoals Hij de Israëlieten uit Egypte haalde. Voor die bevrijding moest een hoge prijs worden betaald. God zij dank deed Hij dat ook!

Israël verliet het zondige Egypte en trok naar het beloofde land. Op dezelfde manier bevrijdt Jezus ons van onze zonden en brengt Hij ons naar het koninkrijk van God.

Jezus zien in de uittocht uit Egypte

Tussen de dood van Jozef aan het eind van Genesis en de geboorte van Mozes in Exodus zit ruim vierhonderd jaar. In die tijd was God stil. De periode tussen de laatste gebeurtenissen in het Oude Testament en de geboorte van Jezus in het Nieuwe Testament is eveneens zo'n vierhonderd jaar.

Aan het begin van Exodus zien we hoe God afdaalt naar Egypte om het lijden van Zijn volk te bekijken. Hij komt dichtbij en maakt zich gereed om hen te bevrijden van de last van de Egyptische slavernij. Ditzelfde gebeurt als Jezus als mens naar de aarde komt. Ook dit maakt onderdeel uit van Gods plan om een nog groter werk te doen: Zijn kinderen bevrijden van de last van de zonde.

God openbaart zich aan Mozes door te zeggen dat hij JHWH is. Dat betekent 'Ik ben' of 'Ik ben die er zijn zal'. Jezus betreft deze woorden op zichzelf en geeft de naam een meer praktische toepassing, bijvoorbeeld door te zeggen 'Ik ben het Brood van het Leven' en 'Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven'.

In Exodus test God het hart van de farao. Blijft hij een trotse farao of vernedert hij zichzelf voor God en onderwerp hij zich aan Zijn wil? Jezus confronteert ons met dezelfde vraag. Doen we wat wij willen of doen we Gods wil? Zo test Hij ook dagelijks ons hart.

Tijdens Mozes' leven liet God plagen neerdalen op Egypte om zo de afgoden te onttronen en de farao en zijn volk op de proef te stellen. Deze natuurrampen staan symbool voor het oordeel dat de aarde eens zal vellen. Gelukkig voor ons vangt Jezus de plagen op! Hij beschermt ons tegen het oordeel.

Dat blijkt vooral tijdens de laatste plaag, de dood van de eerstgeborenen. Hier ontkomen zelfs de Israëlieten niet aan, tenzij... ze het bloed van een lam op de deurposten smeren. Dit

pesachlam kan hen alleen beschermen doordat vele jaren later Jezus zichzelf als een paaslam liet slachten. Christus is het ware Pesachlam.

Jezus zien in de tabernakel

Israël bouwde in de tijd van Mozes een tabernakel. Dat is een draagbaar heiligdom in de vorm van een tent. Je zou het ook een makkelijk te verplaatsen tempel kunnen noemen. God wilde dat Israël deze tabernakel zou bouwen, omdat Hij onder hen wilde wonen.

Hoe zag de tabernakel eruit? Laten we eens een kijkje nemen. We beginnen in het centrum van de tent, bij de zogeheten ark van het verbond. Dit was een gouden kist met daarop twee engelen. In de kist lagen stenen platen met de tien geboden: de wet. De kist was afgesloten met een dekplaat, het verzoendeksel. Hierover besprenkelde Mozes bloed en daardoor liet de ark al zien dat God Zijn volk genadig zou zijn door het bloed van Christus. De twee engelen op de kist keken voortdurend naar het verzoendeksel. God beloofde met Mozes te spreken vanaf deze plaats tussen de twee engelen!

In de tabernakel stond ook een tafel met twaalf toonbroden erop. Dit symboliseert dat God Zijn volk voorzag van eten.

Daarnaast was er een gouden lampenstandaard. Deze kandelaar staat in de Bijbel meestal symbool voor Gods volk (en voor de wereldwijde Kerk, dus ook voor jou en mij).

Verder was er een tafel om reukoffers te brengen en een bassin om je te wassen. Zo kon de priester zich zuiveren voor hij het heilige deel binnenging.

De tabernakel was het totale heiligdom: een grote tent met de voorwerpen die ik hierboven noemde en een omheining om de tent heen. Bij de ingang van de tabernakel was een altaar waar verzoeningsoffers konden worden gebracht. Pas na het brengen van een offer kon je in de buurt van God komen.

Hoe verwijst de tabernakel naar Jezus?

- De stenen tafelen met de tien geboden in de ark van het verbond: Jezus vervulde deze wet.
 - Het verzoendeksel: Jezus bracht verzoening tussen God en mens door te sterven.
 - De offerbroden: Jezus voorziet in wat wij nodig hebben.
 - De lampenstandaard: Gods volk/de Kerk. Wij staan voor Hem als een kandelaar.
 - Het Heilige der heiligen: hier hing een groot gordijn voor. Toen Jezus lichaam 'scheurde' aan het kruis, scheurde dit gordijn. Vanaf dat moment hing dus er geen dik gordijn meer tussen God en mens.
 - De offerplaatsen en het wasvat: dankzij Jezus' offer zijn onze zonden vergeven en zijn wij gereinigd. Nu kunnen we God naderen, zoals in het verleden alleen Mozes en de uitverkoren priesters konden.

11 De zee, het brood en de slang

Jezus zien in Israëls woestijnperiode

Na de tiende plaag was de wil van de farao gebroken. Tegen zoveel geweld kon hij niet op. Hij beval de Israëlieten te vertrekken. Toch waren Mozes en zijn volk nog niet veilig. Het duurde namelijk niet lang of de farao kreeg spijt. Hij verzamelde zijn ruiters, paarden en wagens en zette de achtervolging in. Maar God ging voor Israël uit. Overdag was Hij te zien als een wolkenformatie en 's nachts als een vuurkolom. Zo wisten de Israëlieten dat God voortdurend bij hen was. Het was een vorm van geruststelling.

Meestal ben ik blij dat ik niet in de periode van het Oude Testament leef en me niet aan veel wetten hoeft te houden, dieren moet offeren en in de woestijn hoeft te leven. Daarbij ben ik blij dat ik de hele Bijbel tot mijn beschikking heb en al kon lezen over Jezus. Of ik de puzzel helemaal goed heb gelegd, weet ik niet, maar ik heb in ieder geval alle stukjes. Maar soms ben ik ook wel eens jaloers op de mensen uit de beginperiode van de Bijbel. Ik zou er veel voor over hebben om die machtige wolk- en vuurkolom van God te zien bijvoorbeeld. Om niet alleen te *weten* maar ook te *zien* dat God met me is.

Nu dacht ik bij het schrijven van dit hoofdstuk eerst dat de wolk- en vuurkolom vast weer een verwijzing naar Jezus is. Maar hoe langer ik erover nadenk, hoe meer ik de wolk overdag en het vuur 's nachts zie als God die leiding en zekerheid geeft aan de mensen die Hem volgen. Dat is in het Nieuwe Testament de specifieke rol van de Heilige Geest. Toen Jezus opsteeg naar de

hemel, waren zijn leerlingen diep bedroefd en teleurgesteld. Ze waren Jezus eerst al kwijtgeraakt aan de dood en als wezen achtergebleven. Nadat Hij was opgestaan uit de dood, waren ze er ongetwijfeld van overtuigd dat Hij alsnog definitief het koninkrijk van God op aarde zou vestigen. Daar had Hij voor de kruisiging zoveel over gesproken. Maar hun verwachtingen kwamen niet uit. Jezus liet hen naar een berg komen.

Zij die bijeengekomen waren, vroegen Hem: 'Heer, gaat U dan binnen afzienbare tijd het koningschap over Israël herstellen?'

Hij antwoordde: 'Het is niet jullie zaak om te weten wat de Vader in Zijn macht heeft vastgesteld over de tijd en het ogenblik waarop deze gebeurtenissen zullen plaatsvinden. Maar wanneer de Heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen en van Mij getuigen in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de aarde.'
(Handelingen 1:6-8)

En toen Petrus en de andere volgelingen van Jezus het goede nieuws gingen verspreiden, ging God hen voor. Maar niet in een wolkformatie en evenmin in een vuurkolom. Het vuur van de Heilige Geest brandde in hen.

Toen de Israëlieten Egypte verlieten, ging de wolk voor hen uit en waakte de vlam over hen. Maar er was geen relatie tussen de mensen en God als wolk en vuur. De afstand tussen God en mens was nog altijd immens groot.

Jezus kwam om die afstand te overbruggen. Het kruis waaraan Hij stierf, is als een brug tussen God en mens. De kloof is er nog, maar er is een manier om toch bij God te komen: via Jezus' kruis. Doordat die brug is geslagen, is er geen afstand meer tussen God en ons. De Heilige Geest is niet *voor* ons, maar *in* ons.

Jezus moest wel terugkeren naar de hemel, want anders kon de Heilige Geest niet komen. Dat had Jezus vlak voor Zijn dood al gezegd:

‘Werkelijk, het is goed voor jullie dat Ik ga, want als Ik niet ga zal de Pleitbezorger niet bij jullie komen, maar als Ik weg ben, zal Ik Hem jullie zenden.’ (Johannes 16:7)

Misschien verlang je net als ik naar grote tekenen en wonderen van God, een overduidelijke bevestiging dat Hij bij ons is. In Zijn wijsheid en liefde heeft de Heer echter besloten iets beters te geven: Zijn Geest.

Jezus scheidt de zee tussen ons en het koninkrijk

Terwijl de wolk voor Israël uittrok, kwamen de Egyptische militairen met hun paarden en wagens achter hun voormalige slaven aan. Stel je voor dat je een Israëliet bent in die tijd. Je groeide op als slaaf en hebt ervaren hoeveel onrecht er in de wereld is. Eigenlijk ben je je hele leven al onderdrukt en misbruikt door een ander volk. Plotseling verschijnt er een vreemde God op het toneel, waarover je misschien ooit hoorde vertellen. Hij laat het rampen regenen op de onderdrukkers en zelf blijf je gelukkig ongedeerd. Het lijkt erop dat deze God vóór jou en je volksgenoten is. Dan leidt Hij je het enige land uit dat je ooit hebt gekend. Het was geen goed leven, maar wel vertrouwd.

De wolk brengt je naar een grote zee. Zonder boot kom je niet aan de overkant. Net als je je afvraagt of jullie om de watermassa heen zullen trekken, hoor je dat de Egyptenaren wraaklustig in aantocht zijn met zeshonderd strijdwagens. Het lijkt erop dat de onbekende God je in de val heeft gelokt. Je kunt niet rechtdoor en je kunt niet terug.

Dit was de werkelijkheid voor Israël. Zij wisten niet wat God ging doen. En toen zei God ook nog tegen Mozes dat ze gewoon hun kamp moesten opslaan tegenover de zee. God had een plan. Hij ging de farao met zijn hele leger ten val brengen.

Maar het volk was overmand door angst en liet dat merken aan Mozes. Die reageerde:

‘Wees niet bang, wacht rustig af. Dan zult u zien hoe de HEER vandaag voor u de overwinning behaalt. De Egyptenaren die u daar nu ziet, zult u hierna nooit meer terugzien.’ (Exodus 14:13)

God zou de overwinning behalen. Israël kon en hoefde niets bij te dragen aan de bevrijding. Het enige wat ze moesten doen, was God vertrouwen. Hadden ze een keuze? Ze konden proberen zelf de Rietzee over te steken, maar dat zou niemand hebben overleefd. Als ze al konden zwemmen was de afstand naar de andere kant van het andere water gewoon te groot.

Dus bleven ze wachten en hopen dat God Woord zou houden. Plotseling liet de Heer de wind opsteken en het water rees op als een muur. Zo ontstond er een pad, een doorgang voor de honderdduizenden, misschien wel meer dan een miljoen Israëlieten. Normaal gesproken zouden ze niet voldoende tijd hebben gehad om met zijn allen de oversteek te wagen, maar Gods wolk had zich tussen hen en het vijandelijke leger opgesteld. Gods vuur verlichtte de hemel aan Israëlitische zijde en het bleef duister aan de kant van de Egyptenaren.

Niet alleen God in de vorm van een wolk bewaakte Israëls achterhoede:

De Engel van God, die steeds voor het leger van de Israëlieten uit was gegaan, stelde zich nu achter hen op. (Exodus 14:19)

Deze Engel van God was waarschijnlijk geen gewone, door God geschapen engel, maar een manifestatie van de Heer zelf. Als de wolk de Heilige Geest is, dan is deze engel Jezus. De Engel van God zijn we al verschillende keren eerder tegengekomen. Het lijkt erop dat God de Heilige Geest en God de Zoon de Egyptenaren hier tegenhielden.

Israël hoefde dus niets te doen, behalve erop vertrouwen dat het water overeind zou blijven staan zolang er Israëlieten door de drooggevallen zee liepen. Het was de Heer die voor hen vocht. Helaas voor de Egyptenaren was het een ongelijke strijd. Toen de wolk optrok en de engel verdween, zagen ze de watermuur en hun prooi aan de andere kant van het water. Het moet een ontzagwekkend en beangstigend gezicht zijn geweest.

Ze besloten de Israëlieten achterna te gaan, een laatste daad van verzet tegen Gods wil. Ze hadden hun leven kunnen redden door de achtervolging te staken en huiswaarts te keren. Daarmee hadden ze toegegeven dat God groter en machtiger was dan zij. Maar ondanks alle onheil dat hem al was overkomen, kon de farao niet toegeven dat God hem de baas was. Hij wilde het bloed van Israël aan zijn zwaard. Dus stuurde hij al zijn soldaten de geopende Rietzee in. Het werd hun graf, want God sloot het water weer. Het eens zo machtige en gevreesde leger werd in een moment weggevaagd.

God behaalde de overwinning en Israël hoefde daar niets voor te doen, behalve op Hem te vertrouwen. Gelukkig geloofden ze Hem. Dat geloof redde hen van een zekere dood.

Eigenlijk staan wij ook voortdurend voor een Rietzee, een geestelijke watermassa die ons vasthoudt in een land waarin we worden onderdrukt en dat voorkomt dat we in het beloofde land terechtkomen. Onze bestemming is geen aards land zoals Kanaän. Nee, God belooft ons veel meer dan dat: het koninkrijk van de hemel.

Als Egypte symbool staat voor het zondige leven hier op aarde en Kanaän voor de hemel en later de nieuwe aarde, dan is de Rietzee de dood die we allemaal verdienen. Het leven is als een doodlopende weg. Iedereen komt uiteindelijk bij de Rietzee en niemand kan deze zee voor je splijten. Behalve Jezus. Hij deed het onmogelijke. Door in onze plaats te sterven, spleet Hij de dood en maakte Hij een pad dat leidt naar onze eindbestemming. Als wij sterven, steken we de 'Rietzee' over en

komen we aan in het land dat God ons wil geven. In het Nieuwe Testament spreekt Jezus overigens niet over een land, maar over een kamer die Hij voor ons gereed maakt in het huis van Zijn Vader (Johannes 14:2).

Het is de Heilige Geest die ons bij deze 'Rietzee' brengt, Jezus die haar drooglegt en God die de overwinning schenkt. Wij kunnen en hoeven niets te doen, alleen maar te geloven, te vertrouwen, te gehoorzamen. De muren van water zullen niet op ons neervallen.

Maar er zit nog een geestelijke waarheid in de vergelijking tussen de fysieke overtocht van de Israëlieten naar de andere kant van de Rietzee en de geestelijke oversteek naar de plek die God voor ons heeft bereid. De watermuur blijft niet eeuwig opgetrokken. Ooit stroomt het water met volle kracht terug en iedereen die zich dan veilig waant, maar in opstand blijft leven tegen God komt dan om. Dat is de geestelijke dood waar de Bijbel voor waarschuwt. Het laatste boek in de Bijbel, Openbaring, spreekt niet over een watermassa maar over een vuurpoel:

Toen werden de dood en het dodenrijk in de vuurpoel gegooid. Dit is de tweede dood: de vuurpoel. Wie niet in het boek van het leven bleek te staan werd in de vuurpoel gegooid. (Openbaring 20:14-15)

Dit zijn van die teksten waar je nachtmerries van kan krijgen. Het is mijn grootste angst dat ik bij de mensen hoor die in het vuur worden gegooid. Maar zo hoeft ik niet te denken. Als ik vertrouw op God, zoals de Israëlieten bij de Rietzee, kom ik aan de overkant.

Het mooie aan dit verhaal is dat de Israëlieten heel bang waren voor wat er ging komen en dat is zo menselijk! Natuurlijk twijfelden ze. Toch deden ze wat God van hen vroeg. Ze sloegen hun kamp op totdat God de zee opende en toen staken ze over. Dat is geloof: vertrouwen als je twijfelt.

Ik moet hierbij denken aan een van de meest bemoedigende teksten in de Bijbel, namelijk die waarin staat wat de vader van een ziek kind tegen Jezus zegt: ‘Ik geloof! Kom mijn ongeloof te hulp!’ (Marcus 9:24) Dit is het geloof waar Jezus een zwak voor heeft, want Hij geneest de zieke zoon ogenblikkelijk.

Vertrouwen en twijfel, geloof en ongeloof. Het kan op een wonderlijke manier samengaan. Wij denken vaak dat het elkaar uitsluit, maar God is God omdat Hij het onmogelijke doet. Jezus zei het zelf nadat Hij aan Zijn leerlingen had uitgelegd dat het voor een kameel makkelijker was om door het oog van een naald te kruipen dan voor een rijke om het koninkrijk van de hemel binnen te gaan. Vertwijfeld zeiden de discipelen: ‘Wie kan er dan nog worden gered?’ Jezus keek hen aan en zei: ‘Bij mensen is dat onmogelijk, maar niet bij God, want bij God is alles mogelijk.’

Twijfel wil niet zeggen dat je geen geloof hebt.

Het lied van Mozes en het lied van het Lam

Toen de zee zich achter hen had gesloten zongen de Israëlieten een lied dat was gecomponeerd door Mozes (Exodus 15). Of ze dit lied spontaan zongen of enige tijd later is niet zo relevant. In iedere geval loofden ze God om Zijn grote daden. Hij hield woord en vocht voor Israël. Hij versloeg de vijand. De onderdrukkers waren gedood en God zou het volk nu leiden naar Zijn berg en uiteindelijk zelfs naar Zijn heiligdom. Mozes keek dus al ver vooruit in de tijd, zelfs verder dan het beloofde land op aarde. Hij zag het koninkrijk van de hemel al, waar ze eens terecht zouden komen.

Weet je wat nou zo mooi is? Dit lied van Mozes wordt ook gezongen aan de andere kant van de ‘geestelijke Rietzee’, namelijk in de hemel! Johannes ziet in zijn visioen in Openbaring de mensen staan die stand hadden gehouden tijdens een periode van grote onderdrukking. Ze staan op een soort glazen zee(!) vermengd met vuur en zingen:

*Ze zongen het lied van Gods dienaar Mozes en het lied van het Lam:
'Groot en wonderbaarlijk zijn Uw werken, Heer, onze God,
Almachtige, rechtvaardig en betrouwbaar is Uw bestuur, Vorst van de
volken. Wie zou U, Heer, niet vereren, Uw naam niet prijzen? Want U
alleen bent heilig. Alle volken zullen komen en zich voor U neerbuigen,
want Uw rechtvaardige daden zijn geopenbaard.'* (Openbaring 15:3-4)

Er worden dus twee liederen gezongen. Het eerste is het lied van Mozes uit Exodus 15, waarin God geprezen wordt voor de bevrijding uit Egypte. Direct daarna wordt het lied van het Lam gezongen. Een lied voor Jezus, om Hem te eren voor Zijn wonderlijke werken. Dat Hij met Zijn leven betaalde voor onze zonden. Dat Hij bevrijding bracht van het kwaad. Daar zullen we Hem tot in eeuwigheid om prijzen.

Jezus voorziet tijdens de woestijnperiode

Israël reisde verder naar de berg van God. Daar brachten ze nog enige tijd door en kreeg Mozes de tien geboden. Ook gaf God hem de wetten en regels die hij moest doorgeven aan het volk. Hij bekrachtigde Zijn verbond met hen. Daarna trok het volk richting Kanaän om het beloofde land in te nemen. Helaas schrokken ze van de grote, sterke soldaten en de sterke muren om de steden heen. Ze bleven staan voor de rivier de Jordaan en staken het water niet over. Wat een verschil met hoe het bij de Rietzee ging! Bij de Jordaan vertrouwden ze niet op God en daardoor bleven ze veertig jaar langer in de woestijn.

Tijdens die veertig jaar in de woestijn gebeurde er heel veel. Niet alleen kregen de Israëlieten te horen hoe ze God moesten dienen, ook de tabernakel – een draagbaar heiligdom (zie 'Jezus zien in de tabernakel' elders in het boek) – werd gebouwd. Laten we eens kijken naar een aantal gebeurtenissen in Israëls

woestijnperiode en hoe God hen daarmee op de proef stelde. Dat is namelijk wat God doet, zegt Mozes in Exodus 15.

Het begint met een gebrek aan water. Het is drie dagen na de wonderlijke bevrijding bij de Rietzee. De Israëlieten hebben dorst. De watervorraden zijn op en in de woestijn kunnen ze geen water vinden. Tot ze bij de bronnen van Mara aankomen. Maar dit water is te bitter om te drinken. Israël klaagt bij Mozes en Mozes bidt tot de Heer. Dan gebeurt er iets interessants. Mozes hoeft deze keer niet zijn staf te heffen voor een wonder, maar God wijst een stuk hout aan en zegt dat Mozes dit hout in het water moet gooien. Als hij dat doet, wordt het ogenblikkelijk zoet en kunnen de Israëlieten het drinken.

Waarom hoefde Mozes zijn staf niet omhoog te houden? Waarom moest hij hout in het water gooien? Het lijken willekeurige details, maar God zou Israël testen (Exodus 15:25). Daar voegt Hij aan toe:

‘Als jullie de woorden van de HEER, jullie God, ter harte nemen, als jullie doen wat goed is in Zijn ogen en al Zijn geboden en wetten gehoorzamen, zal Ik jullie met geen van de kwalen treffen waarmee ik Egypte heb gestraft. Ik, de HEER, ben het die jullie geneest.’
(Exodus 15:26)

Gods profeet, Mozes, gooide het hout in de bron en God ‘genas’ het water. Het werd zoet en de mensen konden drinken zodat ze konden overleven. Gods Zoon, Jezus, droeg het hout en stierf eraan. Hij ‘genas’ ons van de zonde zodat wij eeuwig leven kunnen hebben. Jezus is het ‘levende water’, zei Hij tegen de Samaritaanse vrouw die water kwam halen bij een put die nog door Jakob was gegraven.

‘Iedereen die dit water drinkt zal weer dorst krijgen,’ zei Jezus, ‘maar wie het water drinkt dat Ik hem geef, zal nooit meer dorst krijgen. Het water dat Ik geef, zal in hem een bron worden waaruit water opwelt dat eeuwig leven geeft.’ (Johannes 4:13-14)

Deze symboliek zien we ook later in het woestijnverhaal. Nu had Israël geen dorst maar honger (Exodus 16). Mozes bad en God schonk hemels brood: manna. Zes keer per week konden de Israëlieten ’s ochtends dit zoete brood oprapen. Op de zesde dag lag er een dubbele hoeveelheid klaar zodat ze op de zevende dag ook te eten hadden, zonder de sabbatsrust te verbreken. Met uitzondering van de avond van dag zes was het brood ’s avonds al vergaan. Zo leerde Israël iedere dag in afhankelijkheid van God te leven.

Eerder hebben we naar de ‘Ik ben’-stellingen van Jezus gekeken. De meest duidelijke ‘Ik ben’-vergelijking die Jezus maakte, is die waarin Hij zich vergelijkt met het ‘manna’ (brood) uit de hemel. Toen Jezus dit zei, had Hij net duizenden mensen gevoed met slechts vijf broden en twee vissen. Aan de hoeveelheid kruimels op de grond kwam bij wijze van spreken geen einde, tot iedereen genoeg had gegeten. Jezus herhaalde hiermee eigenlijk het wonder van het hemelse brood en de Israëlieten toen herkenden dat ongetwijfeld. Ze moeten gedacht hebben dat nu eindelijk de profeet was gekomen die door Mozes was voorspeld (zie volgend hoofdstuk). Deze Verlosser zou Israël terugbrengen naar de hoogtijdagen van het land, toen koning David en daarna koning Salomo aan de macht waren. Hier was een Man die het wonder van Mozes herhaalde. Hij moest wel de beloofde profeet zijn.

Natuurlijk kwamen de mensen de volgende dag opnieuw naar Jezus toe. Ze wilden dit wonder nogmaals meemaken. Maar net als de Israëlieten in de woestijn waren ze niet geïnteresseerd in het geestelijk leven dat Jezus aanbod. Ze namen er genoeg

mee hun buik vol te eten zonder ervoor te hoeven werken. Toen zei Jezus:

‘Maar dit is het Brood dat uit de hemel is neergedaald; wie dit eet sterft niet. Ik ben het levende Brood dat uit de hemel is neergedaald; wanneer iemand dit brood eet zal hij eeuwig leven. En het brood dat Ik zal geven voor het leven van de wereld, is Mijn lichaam.’ (Johannes 6:50-51)

Johannes 6 is een van de meest trieste hoofdstukken uit de Bijbel. Het begint optimistisch. Duizenden mensen volgen Jezus en Hij geeft hun te eten. De volgende dag preekt Hij dat ze geen aards brood moeten eten, maar Jezus' lichaam. Stel je voor dat een dominee in onze kerk dit zou zeggen. ‘Eet vanmiddag geen boterham, maar eet mij!’ Ik zou hem voor gek verklaren. Dat is precies wat de Israëlieten met Jezus doen. Ze verlaten Hem.

Aan het eind van hoofdstuk 6 is Jezus alleen over met zijn twaalf leerlingen. Maar, zo voegt Johannes toe: één van die twaalf is een verrader. Binnen vierentwintig uur gaat Jezus van duizenden volgelingen naar slechts elf.

Het manna uit de hemel in de woestijn was Gods manier om Zijn genade aan de mensen te laten zien. Daarom is het zo verdrietig als mensen dit brood afwijzen. Jezus wil in alles voorzien wat mensen nodig hebben. Maar wat we vooral nodig hebben, is Zijn offer. Hij biedt Zijn genade aan iedereen aan. Aan iedereen.

Maar, zoals de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer zegt: genade is gratis, maar niet goedkoop. Jezus stierf een pijnlijke dood en droeg onze zonden. De prijs die Hij betaalde was gigantisch. De meeste mensen in Zijn tijd en de meeste mensen vandaag de dag zijn niet geïnteresseerd in de genade die Hij met Zijn lichaam voor ons heeft gekocht. Ze willen alleen hun aardse verlangens bevredigen. Ze willen misschien Jezus wel volgen, maar alleen voor zover ze Hem nodig hebben voor hun eigen

doelen en begeerten. Voorziet Hij niet, dan laten ze Hem in de steek.

Dat patroon zien we ook bij Israël in de woestijn. Steeds zakken ze voor de test. Een hoofdstuk na de introductie van het manna, komen we opnieuw een moment tegen waarop Israël twijfelt aan Gods trouw.

De Israëlieten slaan hun kamp op bij een plaats die Refidim wordt genoemd. Er blijkt geen water te zijn. Hadden ze geleerd van de gebeurtenis bij Mara toen God zout water zoet maakte? Niet bepaald, want in plaats van God te vragen hoe ze aan water kunnen komen, beklagen de Israëlieten zich weer bij Mozes. Ze waren zo boos dat Mozes bang is dat ze hem zullen stenigen. God zegt tegen hem:

‘Ga samen met een aantal van de oudsten van Israël voor het volk uit. Neem de staf waarmee je op de Nijl hebt geslagen in je hand en ga op weg. Ik zal je opwachten op de rots bij de Horeb. Als je op de rots slaat, zal er water uit stromen, zodat het volk te drinken heeft.’ Mozes deed dit, in het bijzijn van de oudsten van Israël.’ (Exodus 17:5-6)

God wachtte Mozes dus op bij de rots. De staf waarmee hij Gods machtige wonderen had gedaan, moest hij nu gebruiken om op een rots te slaan. De rots spleet, zodat er water uit stroomde. De apostel Paulus zag in deze episode een duidelijke overeenkomst met Jezus. Hij schreef:

‘En ze aten allemaal hetzelfde geestelijke voedsel en dronken allemaal dezelfde geestelijke drank. Ze dronken uit de geestelijke rots die hen volgde – en die rots was Christus.’ (1 Korintiërs 10:3-4)

Het was Jezus die de Israëlieten hielp overleven in de woestijn. Dat deed Hij fysiek door te zorgen voor water en brood. Dat deed Hij geestelijk door mens te worden en te

betalen voor onze zonde. Zo kocht Jezus de genade die we harder nodig hebben dan water en brood.

Door Jezus wordt God weer benaderbaar

Op de derde dag, bij het aanbreeken van de morgen, begon het te donderen en te bliksemen, er hing een dreigende wolk boven de berg, en zeer luid weerklonk het geschal van een ramshoorn. Iedereen in het kamp beefde. (Exodus 19:16)

Iedereen in het kamp beefde voor God toen Hij in al Zijn glorie neerdaalde op de berg Sinai. Als je rilt van angst, ben je wel erg bang. Het moet echt ontzagwekkend zijn geweest. God had Zijn komst al aangekondigd via Mozes. Israël was dus gewaarschuwd dat de Heilige God bij wijze van spreken voet zou zetten op aarde. Tot dat moment was Hij de God in de hemel geweest, nu kwam Hij heel dichtbij. De Israëlieten moesten zich reinigen en hun kleren wassen. En dan nog mochten ze niet op de berg komen. Zelfs de priesters niet.

Toch had niets de Israëlieten kunnen voorbereiden op de komst van de Heer. De aarde schudde, de lucht kleurde donker. De duisternis werd alleen verjaagd door de felle bliksemflitsen die elkaar vlug opvolgden. Felle klappen van de donder en het harde geluid van een ramshoorn schalde alsof een machtig leger in aantocht was. Het is niet gek dat de mensen angstig waren voor zoveel natuurgeweld. Als ik dat zou meemaken, zou ik denken dat de Dag des Oordeels was aangebroken. Dat is geen gekke gedachte, want waarom schudde de aarde eigenlijk? Waarom was er bliksem en donder en werd de berg gehuld in een donkere wolk alsof deze rookte als een brandende vulkaan?

God stond op het punt om Zijn wet te geven en zoals Paulus later zou uitleggen, was het doel van die wet om de relatie tussen God en mens te herstellen. Maar de regels en voorschriften waren daar niet toe in staat. Uiteindelijk zorgde de wet ervoor

dat de mens zich vooral meer bewust werd van de zonde. De wet - in essentie goed - werd zo een instrument dat leidde tot veroordeling en niet tot vrijheid (zie bijvoorbeeld Romeinen 6-8). Toch was de wet nodig om de mens zich ervan bewust te maken dat hij/zij de genade van God hard nodig heeft.

Ik weet zeker dat de Israëlieten beseften dat ze niets in te brengen hadden tegen God. Ze stonden schuldig voor Hem en alleen als Hij hen genadig was, zouden ze overleven. Dit is een God om bang van te worden. Dat is in veel christelijke kringen geen populaire boodschap. Toch spreekt de Bijbel regelmatig over 'God vrezen'. God heeft er geen plezier in als wij bang voor Hem zijn, maar we moeten wel respect hebben voor Zijn heiligheid.

God *wil* wel dichtbij komen en een liefdevolle vader zijn. Ook voor de mensen in het Oude Testament. Juist daarom gaf Hij Zijn wetten met de rituelen om uit te voeren, offers om te brengen en andere voorschriften om te houden zodat Hij onder hen kon wonen (al deze gebruiken en regels wijzen vooruit naar Jezus, zie elders in dit boek). Zover was het nog niet in Exodus 19 en daardoor ging Gods komst gepaard met ontzagwekkend natuurgeweld.

In de Bijbel staan nog twee momenten beschreven die doen denken aan dit moment bij Gods berg. De eerste is exact op het moment dat Jezus zich overgeeft aan de dood:

Nog eens schreeuwde Jezus het uit, toen gaf Hij de geest. Op dat moment scheurde in de tempel het voorhangsel van boven tot onder in tweeën, en de aarde beefde en de rotsen spleten. De graven werden geopend en de lichamen van veel gestorven heiligen werden tot leven gewekt; na Jezus' opstanding kwamen ze uit de graven, gingen de heilige stad binnen en maakten zich bekend aan een groot aantal mensen. Toen de centurio en degenen die met hem Jezus bewaakten de aardbeving voelden en merkten wat er gebeurde, werden ze door een hevige angst overvallen en zeiden: 'Hij was werkelijk Gods Zoon.' (Matteüs 27:50-54)

Dit was aan het einde van drie uur dichte duisternis. Was het tijdelijk nacht? Was de bewolking zo dicht dat het licht van de zon er niet doorheen kon dringen? Uit de reacties van de omstanders blijkt niet dat ze het raar vonden dat het opeens zo donker was. Er waren geen paniecreacties. Mijn interpretatie is dat Gods wolk neerdaalde over het land, dezelfde wolk die in Mozes' tijd de berg had bedekt en de mensen op afstand hield zodat ze niet zouden sterven.

Maar Jezus zat midden in de wolk met Gods oordeel. Hij dronk de beker met Gods toorn leeg en schreeuwde het tweemaal uit: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?' (Psalm 22:2). De verlatenheid van waaruit Hij riep is de essentie van de straf die ons toekomt. De grote straf is niet dat we sterven, maar dat we voor eeuwig gescheiden zijn van God. Jezus, die zo'n intieme band had met Zijn Vader, doorstond deze scheiding urenlang zodat wij dat niet hoeven te doorstaan.

Direct na Zijn tweede uitroep stierf de Zoon van God aan het kruis. Op dat moment beefde de aarde, net als in de dagen van Mozes toen God op de berg kwam. Deze aardbeving zorgde wel voor angst, net als toen. Zelfs de Romeinse soldaten beseften dat ze te maken hadden met een goddelijk mens.

Toch is er een groot verschil tussen wat er in Mozes' dagen gebeurde en wat er gebeurde toen Jezus stierf. Er kwamen namelijk veel doden tot leven. Ze lieten zich zien aan de mensen die hen nog kenden. Jezus' dood zorgde dus onmiddellijk voor leven.

Nog belangrijker is dat het voorhangsel in de tempel scheurde. Dit dikke gordijn schermde de heiligste plaats van de tempel af. Alleen de hogepriester mocht eens per jaar, en pas na het uitvoeren van talloze reinigingsrituelen, deze ruimte binnengaan. God bevond zich daar en Hij had zelf tegen Mozes gezegd dat hij dat gordijn op moest hangen. Maar direct nadat Jezus de straf voor de mensen had gedragen, scheurde deze fysieke scheiding tussen Zijn heiligdom en de mens. Er is vergeving voor iedereen die in Hem gelooft! Jezus maakte God benaderbaar voor alle mensen. Er hoefde vanaf dat moment niet meer geofferd te worden en nu waren het niet langer alleen priesters die dicht bij God mochten komen nadat ze zich hadden gereinigd en offers hadden gebracht. Iedereen die vertrouwt op Jezus' offer kan nu bij God komen. Ik kan het niet mooier zeggen dan de schrijver van de brief aan de Hebreëen:

U hebt niet, zoals het volk destijds, voor een laaiend en allesverzengend vuur gestaan, of in dreigende duisternis en woeste wind, noch te midden van bazuingeschal en stemgedonder. Het volk dat dit alles onderging smeeke dan ook dat er geen woord meer tot hen zou worden gesproken, omdat wat hun werd opgedragen ondraaglijk was: 'Zelfs een dier dat de berg aanraakt, moet gestenigd worden!'

Zo schrikbarend was de verschijning dat Mozes uitriep: 'Ik sidder van angst!' Nee, u staat voor de Sionsberg, voor de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem, en voor duizenden engelen die in vreugde bijeen zijn, voor de gemeenschap van eerstgeborenen, die in de hemel ingeschreven zijn, voor God, de Rechter van allen, en voor de geesten van de rechtvaardigen, die tot volmaaktheid gekomen zijn, voor de Bemiddelaar van een nieuw verbond,

Jezus, en voor het gesprenkelde bloed dat krachtiger spreekt dan dat van Abel. (Hebreeën 12:18-24)

Mozes en Israël zagen God de Rechter en vertrouwden op de Bemiddelaar die nog moest komen. Jezus is die Bemiddelaar, zegt de Hebreeën-schrijver. Hij trekt de lijn van Gods verschijning op de berg niet alleen door naar Jezus' dood, maar gaat nog verder:

Destijds deed Zijn stem de aarde beven, nu heeft Hij deze belofte gedaan: 'Nog eenmaal zal Ik de aarde doen beven, en met de aarde ook de hemel.' Met dat 'nog eenmaal' wordt bedoeld dat wat geschapen is, wankelt en verdwijnt, zodat alleen blijft wat onwankelbaar is. Laten we daarom het onwankelbare koninkrijk in dankbaarheid aanvaarden, om God zo te dienen dat Hij er behagen in schept, met eerbied en ontzag. Onze God is een verterend vuur! (Hebreeën 12:26-29)

De aarde zal dus nog een moment meemaken waarop de aarde beeft omdat God in aantocht is. Dat zal de laatste keer zijn en dan zal Hij het kwaad verdelgen. Gods verterende vuur zal het vernietigen, maar iedereen die op Hem vertrouwt zal dit vuur doorstaan. Wie in Jezus Christus zijn (wie Hem toebehoren) worden niet meer veroordeeld (Romeinen 8:1).

Als Jezus terugkomt zullen de mensen bang zijn en wensen dat de bergen op hen vallen, zodat ze God niet hoeven te zien (Openbaring 6:16). Maar ze zullen zich niet kunnen verstoppen. Beangstigend? Voor die mensen wel, maar iedereen kan hieraan ontsnappen. Dat is de boodschap van de hele Bijbel. Vertrouw op Jezus. Zijn offer is volmaakt. Je kunt er niets aan toevoegen en dat hoeft ook niet. Opnieuw Bonhoeffers woorden: Jezus' genade is gratis, maar niet goedkoop.

Hoe Jezus een slang werd

Aan het eind van de veertig jaar trekt Israël op naar Kanaän. Nu zullen ze het land dat al aan hun voorvader Abraham was beloofd in gaan nemen. Van de oudere generatie die uit Egypte is ontsnapt, is bijna niemand meer in leven. Zij waren niet gehoorzaam geweest aan God toen Hij hen de Kanaänitische steden wilde geven. Hun kinderen, die veertig jaar geleden nog jong waren, en kleinkinderen zijn er wel.

Van de oorspronkelijke generatie leven alleen Mozes, zijn broer Aäron en de twee moedige spionnen Kaleb en Jozua nog. Zij wilden destijds Kanaän wel direct veroveren. Op dit punt in het verhaal zijn zij de enige vier mensen die de Exodus heel bewust hebben meegemaakt. Zij kennen God als iemand die voor hen zorgde in de woestijn. Nu moeten ze de Heer vertrouwen terwijl Hij hen voorgaat het beloofde land in. Heel concreet betekent dit dat ze niet moesten falen zoals hun ouders en grootouders hadden gedaan.

Maar de nieuwe generatie maakt toch al snel dezelfde fout. Want terwijl ze onderweg zijn naar het beloofde land, raakt het water op en de Israëlieten beklagen zich weer eens bij Mozes. God belooft hetzelfde te doen als Hij eerder deed. Mozes moet naar een rots gaan en de Heer zou water laten verschijnen. Er was echter een verschil. Dit keer moet Mozes niet op de rots slaan maar er tegen spreken. Mozes doet dat niet. Hij zegt boos tegen het volk: ‘Zullen wij voor u uit deze rots water laten stromen?’ Tweemaal slaat hij met zijn staf tegen de grote steen.

Het water komt inderdaad tevoorschijn, maar Mozes en zijn broer hebben een kolossale fout gemaakt. Door de indruk te wekken dat zij het water laten stromen, beroven ze God van Zijn eer. Daarom mogen ook zij Kanaän niet binnengaan (Numeri 20). Dit is een persoonlijk drama voor Israëls leider en in een

van zijn afscheidstoespraken verwijt Mozes het volk dat hij het beloofde land niet zou betreden (Deuteronomium 4:21).

Toch was het zijn eigen fout en de ongehoorzaamheid van Mozes en Aäron vormt de opmaat naar een nog grotere val van de nieuwe generatie. Ze zijn het leven in de woestijn zat en het heeft er alle schijn van dat ze ook niet zitten te wachten op het voeren van oorlogen tegen de volken in Kanaän.

‘Waarom hebt U ons weggehaald uit Egypte?’ verweten ze God en Mozes. ‘Om ons in de woestijn te laten sterven? We hebben geen brood en geen water, en we kunnen dit ellendige eten niet meer zien.’ (Numeri 21:5)

Hun leven in de woestijn is niet makkelijk geweest. Ik moet er niet aan denken dat ik jarenlang iedere dag hetzelfde zou eten. Toch toont het volk zich in Numeri ondankbaar en ongehoorzaam. De Heer heeft er geen enkele moeite mee als mensen Hem vertellen wat ze nodig hebben. Integendeel. Hij wil graag dat we onze behoeften bij Hem bekend maken. Maar waar Hij wel problemen mee heeft, is een opstandig hart en dat zien we hier bij Israël in de woestijn. Na alles wat Hij voor hen heeft gedaan. Na al Zijn bescherming en zorgen, vertrouwden ze nog steeds niet op Zijn beloften. In plaats daarvan verlangen ze veertig jaar na dato terug naar het zondige leven in Egypte met zijn slavernij en afgoderij, een leven dat ze nu toch wel vergeten zouden moeten zijn, een leven ver van God...

Israël heeft met zijn volle verstand beloofd om het verbond met God na te leven. God zou Israël zegenen, hen een land geven, voorzien in wat ze nodig hebben en hun God zijn. De Israëlieten zouden voor God leven om zo Zijn naam eer aan te doen en andere volken jaloers te maken, zodat die ook God willen leren kennen en aanbidden. Door God en Mozes verwijten te maken, doen de Israëlieten het tegenovergestelde. De Heer straft hen voor de ongehoorzaamheid.

Toen stuurde de HEER giftige slangen op de Israëlieten af, die hen beten, zodat velen van hen stierven. Daarop ging het volk naar Mozes. 'We hebben gezondigd,' zeiden ze, 'want we hebben de HEER en u verwijten gemaakt. Bid tot de HEER dat Hij ons van die slangen verlost.'
(Numeri 21:6-7a)

Ik snap dat mensen God soms niet begrijpen. Waarom zou je een God willen volgen die bij het minste of geringste woedend wordt en dan ook nog giftige slangen stuurt als straf? God komt hier niet echt over als een liefhebbende Vader. Dat brengt ons weer bij de spanning die het Oude Testament in zich heeft: hoe verhoudt Gods heiligheid en rechtvaardigheid zich tot Zijn liefde en genade?

Ik moet accepteren dat die spanning er is en dat in het Nieuwe Testament de nadruk ligt op de genadige kant van God en Zijn heiligheid wellicht minder tot uitdrukking komt. Daarom is het goed te blijven beseffen dat de Bijbel één verhaal vertelt dat leidt naar Jezus, want in Jezus komen de toorn van God én Zijn liefde tot uiting. Dat durf ik ook te zeggen op basis van het verhaal van de slangen in Numeri. De 'vloek' die Israël treft wordt weggenomen. Maar Mozes en de Israëlieten moeten er wel iets voor doen:

Mozes bad voor het volk, en de HEER zei tegen hem: 'Laat een slang maken en bevestig die op een staak. Iedereen die gebeten is en daarnaar kijkt, blijft in leven.' Mozes liet een koperen slang maken en bevestigde die op een staak. En iedereen die door een slang gebeten was en opkeek naar de koperen slang, bleef in leven. (Numeri 21:7b-9)

God geeft de Israëlieten de straf die ze verdienen. Het is niet zo dat God *wil* straffen. Het is geen gevoel of willekeurige beslissing van God. Het gaat niet zoals ik soms doe bij mijn kinderen. Ik probeer consequent te zijn, maar de ene dag ben ik flexibeler dan de andere. De ene dag zie ik iets door de vingers

en de andere dag niet. Zo werkt het niet bij God. Israëls ongehoorzaamheid moest worden bestraft, anders zou Gods heiligheid in het geding komen en dat kan niet. God kan niet 99,9 procent heilig zijn. Hij is honderd procent heilig of helemaal niet.

Omdat God tegelijkertijd liefde is biedt Hij de Israëlieten een uitweg als ze tot inkeer komen. Als ze op Hem vertrouwen. Pas als Mozes namens het volk berouw toont, vertelt God hoe ze kunnen ontkomen aan het gif van de slangen. Mozes moet een afbeelding van de vloek maken. Daarom maakt hij die koperen slang, die hij vervolgens aan een hoge paal hangt zodat iedereen die dichtbij genoeg is de slang kan zien. Iedereen die kijkt naar de slang wordt gered.

Maar hoe kan een koperen slang je genezen van het gif in je lijf? Om het antwoord te vinden, moeten we kijken naar de rol van de slang in de Bijbel. De bekendste is de slang die in de hof van Eden Adam en Eva verleidde tot het eten van de verboden vrucht. De slang speelt dus een grote rol bij de val en daarmee bij de intrede van het kwaad en is daardoor een symbool van de zonde.

God stuurt geen leeuwen, wespen of andere dieren die kunnen verwonden en doden, maar giftige slangen. Hij stuurt het dier dat de zonde symboliseert. Hun gif infecteert het lichaam van de mens en laat het uiteindelijk sterven, net als de zonde onze geest en ziel infecteert en uiteindelijk het leven in ons dooft.

Als Mozes een koperen slang maakt en aan een paal hangt, slaat hij eigenlijk symbolisch de zonden van de Israëlieten aan het hout. Wat moeten zij doen om gered te worden van het slangengif? Kijken naar de namaakslang. Dat is het enige. Voor hun genezing kunnen ze niet vertrouwen op het afweersysteem van hun eigen lichaam. Iedere Israëliet die was gebeten zou zeker sterven. *Tenzij* hij of zij keek naar de slang aan de paal. Door te kijken, gaf je je over aan God en verwachtte je redding van Hem.

In Johannes 3 vergelijkt Jezus zichzelf met de koperen slang. Op een nacht komt er een Joodse leider naar Hem toe. Deze Nicodemus accepteert Jezus als een door God gezonden leraar. Hij beseft nog niet dat hij met de Zoon van God in gesprek is. Nog voordat hij een vraag kan stellen, onderbreekt Jezus hem en vertelt de leergierige Nicodemus dat hij opnieuw geboren moet worden. Nicodemus begrijpt er weinig van. Hoe kun je nu twee keer worden geboren? Jezus legt uit dat er naast een lichamelijke geboorte ook een geestelijke geboorte nodig is en dan zegt Hij:

‘De Mensenzoon moet hoog verheven worden, zoals Mozes in de woestijn de slang omhooggeheven heeft, opdat iedereen die gelooft, in Hem eeuwig leven heeft.’ (Johannes 3:14-15)

Mensenzoon is een term die de profeet Daniël gebruikt voor de Messias die God zou zenden om de wereld te bevrijden. Door zichzelf zo te noemen, zegt Jezus dat Hij de Verlosser en Koning is die is beloofd in het Oude Testament. Wat moet er gebeuren met deze Verlosser en Koning? Hij moet hoogverheven worden. Niet als een koning op een troon die neerkijkt op zijn onderdanen, maar als de koperen slang die Mozes ophing in de woestijn. Met andere woorden, de Bevrijder zou een afbeelding van de vloek, van de zonde zijn, - en iedereen die naar Hem keek zou worden gered.

Het mooie is dat Jezus zegt: ‘opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft’. De Israëlieten in de tijd van Mozes hoefden alleen maar te kijken naar de slang aan de paal. Door te kijken, geloofden ze. Door te geloven, werden ze gered. Bij Jezus werkt dit ook zo! Hij hing ook aan een paal, in de vorm van een kruis. Net als de koperen slang was Hij vastgespijkerd aan het hout. We hoeven alleen maar naar Hem te kijken voor onze redding, om verlost te worden van het gif van de zonde. Als we ons vertrouwen op Hem stellen, heeft de zonde geen dodelijk effect op ons.

Jezus maakt het zelfs nog explicieter. Dit is waarschijnlijk het beroemdste vers uit de hele Bijbel en het komt nadat Jezus zichzelf vergeleken heeft met de koperen slang:

‘Want God had de wereld zo lief dat Hij Zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.’ (Johannes 3:16)

Ja, God hield zoveel van de wereld dat Hij Zijn Zoon gaf. Iedere persoon die Hem niet afwijst, wordt gered. Iedereen die naar Hem kijkt en op Hem vertrouwt, wordt verlost. Iedereen die in Hem gelooft, heeft eeuwig leven.

Kort na de nachtelijke ontmoeting met Nicodemus was het zover. Romeinse soldaten sloegen grote nagels door Jezus’ polsen en voeten. Daarna trokken ze het kruis omhoog en lieten het met een klap zakken in de kuil die ze hadden gegraven. Urenlang zweefde de zwaar gemartelde Jezus tussen hemel en aarde.

Nicodemus was op dat moment niet ver weg. Misschien was hij, omdat hij een van de geestelijk leiders van de Joden was, zelfs bij het verhoor met Jezus geweest. Wat dacht hij toen hij naar Jezus keek die hoog verheven aan een paal hing, precies zoals de koperen slang ruim veertienhonderd jaar eerder?

Hij moet zich het gesprek met Jezus hebben herinnerd, want samen met de rijke Jozef haalde hij aan het eind van de dag Jezus’ lichaam van het kruis af, balsemde het met mirre en aloë en wikkelde Hem in linnen. Daarna droegen ze Hem naar het rotsgraf dat al was uitgehouwen voor Jozef. Tot slot rolden ze de steen via een uitgegraven gleuf in de grafopening, zodat die hermetisch afgesloten was.

Misschien was Nicodemus die dag wel de enige die begreep dat Jezus de ware koperen slang is. In Hem wordt de spanning van het Oude Testament opgelost, want in Hem is God honderd

procent heilig en rechtvaardig en honderd procent liefdevol en genadig.

Bestraft God de zonde? Ja, kijk maar naar Jezus aan het kruis! Geen enkele zonde blijft ongestraft.

Vergeeft God mensen hun zonden? Ja, kijk maar naar Jezus aan het kruis! Iedereen die in Hem gelooft, is gered en heeft eeuwig leven.

Jezus zien in Israëls woestijnperiode

God gebruikte Israëls tijd in de woestijn om zichzelf weer benaderbaar te maken voor de mens. We zien hoe moeilijk dat is. Hij gaat hen voor in een wolk overdag en vuur bij nacht. Als God neerdaalt op de berg, moet iedereen op afstand blijven. De wolk hult de berg in het zwart, de aarde beeft en er is donder en bliksem. Je moet wel ontzag hebben voor een God die zo groot en machtig is.

Jezus zorgt er echter voor dat Hij weer benaderbaar is. Het lijkt erop dat Gods wolk neerdaalde op Jeruzalem toen Jezus aan het kruis hing. Jezus bevond zich midden in die duisternis en verdroeg Gods oordeel. Daarna scheurde het gordijn van het heiligste deel van de tempel, ten teken dat God weer benaderd kon worden door de mens.

Kort na de uittocht zette het leger van Egypte de achtervolging in. God leidde Zijn volk naar een doodlopende weg. Ze moesten op God en Zijn woorden vertrouwen. Hij beloofde hun de overwinning en gaf die ook. Hij scheidde de Rietzee voor de Israëlieten, maar de Egyptenaren verdronken.

Dit is een beeld van wat Jezus voor ons doet. Hij opent de geestelijke Rietzee voor ons zodat we kunnen komen bij de plaats die Hij voor ons bereid heeft. We komen aan de overkant door Jezus te volgen, door in Hem te geloven en te doen wat Hij zegt. Zijn we echter als de trotse, op wraakbeluste Egyptenaren die geen ontzag hebben voor God, dan eindigen we ook als hen.

Na het wonder bij de Rietzee zongen de Israëlieten een door Mozes gecomponeerd lied. Dit lied wordt ook in de hemel gezongen, en daarna het lied van het Lam (een lied over Jezus).

Gedurende de veertig jaar in de woestijn voorzag God Israël van water en brood. Dit waren tekenen die vooruitwezen op wat

Jezus zou doen. Hij is het ware Brood uit de hemel en Water dat leven geeft.

Een van de meest bijzondere gebeurtenissen in deze periode is als God een slangenplaag stuurt als straf voor de koppige Israëlieten. Ze zijn bijzonder giftig en geen van hun slachtoffers overleven het. Als Mozes bidt voor vergeving, geeft God opdracht een koperen slang te maken en die aan een paal te hangen. Iedereen die kijkt naar de slang en dus vertrouwt op de beeltenis van de vloek wordt genezen.

Jezus betrok dit beeld op zichzelf. Net als de koperen slang zou Hij aan een paal worden gehangen. Iedereen die op Hem vertrouwt, zal worden genezen van de zonde.

Bestraft God de zonde? Ja, kijk maar naar Jezus aan het kruis! Geen enkele zonde blijft ongestraft.

Vergeeft God mensen hun zonden? Ja, kijk maar naar Jezus aan het kruis! Iedereen die in Hem gelooft, is gered en heeft eeuwig leven.

12 De beloofde Profeet

Jezus zien in het leven van Mozes

Mozes moet zo'n 120 jaar zijn geweest toen hij de berg opging. Hij mocht dan een oude man zijn, het heilige vuur brandde nog in hem. Zijn gezichtsvermogen was nog uitstekend en hij was sterk, zeker voor een man van zijn leeftijd (Deuteronomium 34:7). Toch zou deze bergrede zijn afscheidstoespraak worden. Veertig jaar nadat God Israël uit Egypte had geleid, was het volk weer bij de grens van het land dat ooit aan Abraham was beloofd.

Kanaän.

Jaren geleden waren ze zo bang geweest. Ze vertrouwden niet op God en vertrokken weer met de staart tussen de benen. Van die generatie was bijna niemand meer in leven. Mozes was er nog wel, maar ook hij mocht op de valreep niet de Jordaan oversteken naar het beloofde land. Zoals we eerder zagen, had hij Gods eer aangetast door net te doen alsof hij het dorstige volk te drinken gaf door met zijn staf hard op een rots te slaan. Hij weet dat hij spoedig zal sterven en geeft het volk nu de laatste instructies. Hij moedigt aan en waarschuwt hen: als ze zich aan Gods voorschriften houden zal het goed met hen gaan. Doen ze dat niet, dan wacht hen uiteindelijk dood, verderf en ballingschap.

Mozes kon in de toekomst kijken. Hij was een profeet en dat niet alleen, hij was een vriend van God. God had hem verteld dat het volk vele generaties later (na zo'n achthonderd jaar) zou worden afgevoerd omdat ze bij herhaling God afwezen en afgoden dienden. Wie verder leest in het Oude Testament ziet inderdaad een tragisch patroon bij het volk Israël. Telkens als ze

een koning hadden die God liefhad en het volk stimuleerde zich aan Zijn wet te houden, ging het goed. Deze koningen waren miniversies van Mozes. Ze braken afgodsbeelden af en deden wat goed was in de ogen van de Heer. Maar het merendeel van de koningen liet zich verleiden en deed wat goed was in hun eigen ogen. Ze dienden de afgoden en het volk volgde hen daarin.

Mozes wist dat dit ging gebeuren en was een echte bidder. Steeds was hij voor zijn volk in de bres gesprongen. God moet hem hebben verteld wat hij in zijn afscheidsrede moest zeggen en zal hem hebben verteld van de voorspoed en van de rampspoed. Zou Mozes toen aan God hebben gevraagd of er hoop was voor zijn volk? Het zou me niet verbazen. God had een bemoedigend antwoord voor hem en Mozes gaf dat door aan het volk:

‘Een Profeet uit uw midden, uit uw broeders, zoals ik, zal de HEERE, uw God, voor u doen opstaan; naar Hem moet u luisteren, overeenkomstig alles wat u van de HEERE, uw God, bij de Horeb gevraagd hebt, op de dag dat u daar bijeenkwam, toen u zei: Ik wil de stem van de HEERE, mijn God, niet langer horen en dit grote vuur wil ik niet meer zien, anders zal ik sterven.

Toen zei de HEERE tegen mij: Het is goed wat zij gesproken hebben. Ik zal een Profeet voor hen doen opstaan uit het midden van hun broeders, zoals u. Ik zal Mijn woorden in Zijn mond geven, en alles wat Ik Hem gebied, zal Hij tot hen spreken.’ (Deuteronomium 18:15-18, HSV)

In de NBV staat ‘profeten’, maar de meeste andere Bijbelvertalingen hebben het over één profeet. Oftewel: één Man als Mozes. Dit is een duidelijke verwijzing naar Jezus. Hij zou een baken van hoop worden, niet alleen voor het volk Israël, maar voor de hele wereld.

Mozes in het Matteüs-evangelie

Iemand die de parallel tussen Jezus en Mozes duidelijk zag, was Matteüs, een van Jezus' leerlingen. Toch zegt hij nergens expliciet: 'Jezus is de profeet uit Deuteronomium 18'. Hij laat het veel subtieler zien. Zo heeft hij zijn hele boek (Matteüs) zo opgebouwd dat de Joodse lezers voor wie hij schreef zouden herkennen dat Jezus een nieuwe Mozes was. Meer nog: hij was de Profeet die zou komen ná Mozes.

Matteüs begint zijn evangelie met de stamboom van Jezus en verbindt Hem zo aan David, uit wiens nageslacht de Messias zou komen. Vervolgens beschrijft hij de geboorte van Jezus uit de maagd Maria. Jesaja had al voorspeld dat de Messiaanse koning uit een maagd geboren zou worden. Matteüs wekt dus gelijk de interesse van zijn lezers die het Oude Testament goed kennen.

Dan vertelt Matteüs hoe Maria en Jozef met de kleine Jezus vluchtten naar Egypte en ontkwamen aan de wrede koning Herodes. Die liet, in een poging om de nieuwgeboren koning om te laten brengen, alle pasgeboren jongetjes onder de twee jaar vermoorden. Bethlehem was voor onze begrippen een kleine stad en er zullen zo'n twintig à dertig jongetjes in die leeftijd geweest zijn die gedood werden. Deze verschrikkelijke tragedie hadden de Joden al eens op veel grotere schaal meegemaakt in de tijd waarin Mozes geboren werd.

Toen was de farao bang dat zijn slavenvolk (Israël) te groot zou worden. Hij gaf het bevel dat alle jongetjes na hun geboorte direct moesten worden gedood. Eén jongetje ontsnapte. Zijn moeder redde hem door hem in een rieten mand op een rivier te laten meevoeren, zodat hij uiteindelijk gered zou worden door een Egyptische prinses die een eindje verderop stond. Zo kreeg het slavenkind Mozes een koninklijke status.

Een kleine veertienhonderd jaar later ontsnapte Jezus aan een zeker lijkende dood. Net als Mozes had Hij in het stro gelegen. Niet in een mandje, maar in een kribbe (een voederbak). Zijn ouders namen hem juist mee naar Egypte en keerden pas terug nadat Herodes was gestorven. De Joden in de eerste eeuw die het Matteüsevangelie lazen, moeten ogenblikkelijk de echo hebben gehoord van Exodus. Mozes ontsnapte aan de dood tijdens een kindermoord; Jezus overkwam hetzelfde.

Het einde en het begin van een tijdperk

Matteüs 2 eindigt met de terugkeer van Maria, Jozef en Jezus in Israël. In het volgende hoofdstuk introduceert hij Johannes de Doper. Tot aan het optreden van deze Johannes had God geen profeten meer gezonden. De laatste was Maleachi geweest en die leefde zo'n 450 jaar voor Christus. Daarna was het ruim vierhonderd jaar stil. In die periode namen de Romeinen Jeruzalem in (ongeveer 63 voor Christus). Judea moest belasting betalen aan de Romeinen en werd uiteindelijk geannexeerd in het jaar 6 na Christus. De andere provincie met een grotendeels Joodse bevolking, Galilea, bleef onafhankelijk, maar was wel een vazalstaat. Zij legden verantwoording af aan Rome en moesten belasting betalen.

Dan verschijnt Johannes de Doper. We weten niet precies in welk jaar dat was, maar het moet ongeveer eind jaren 20 van de eerste eeuw geweest zijn. Hij knipte zijn haren niet, at honing en sprinkhanen en leefde grotendeels in de woestijn. Hij riep de mensen op tot inkeer te komen. Ze moesten hun zonden belijden en zich laten dopen in de rivier.

Het is dan ook niet gek dat veel van zijn tijdgenoten vroegen of hij soms de Profeet was die was aangekondigd door Mozes. Johannes reageerde echter resoluut: hij was het niet. Pas ná hem zou deze Profeet komen. Hoewel we het verhaal van Johannes de Doper vinden in het Nieuwe Testament is hij in feite de

laatste oudtestamentische profeet. Matteüs laat dit zien door te vertellen dat Jezus Zijn bediening pas begon ná Johannes' gevangenschap. Het werk van profeten die vooruitwezen naar de komst van de beloofde Koning zat erop.

Uiteindelijk werd Johannes, toen hij rond de dertig was, onthoofd in opdracht van koning Herodes Antipas. Hij was de zoon van Herodes de Grote die de kinderen in Bethlehem had laten vermoorden. De gevangenschap en dood van Johannes de Doper waren dus het einde van een tijdperk. Er zouden geen profeten als Mozes, Samuel, Daniël en Elia meer verschijnen. De Profeet die was aangekondigd was gekomen. Een profeet als Mozes. Meer nog. Mozes was een vriend van God, maar deze Profeet was de Zoon van God.

De wet en de bergrede

In het leven van Mozes spelen bergen een belangrijke rol. Hij ontmoette God in de bergen, bij de brandende doornstruik. Nadat hij met het volk de Rietzee was overgestoken, kwam Mozes terug bij deze berg. Opnieuw had hij daar enkele ontmoetingen met God. Hij kreeg er de tien geboden en de rest van de wet aangereikt. En als het volk de mist in ging, bijvoorbeeld toen ze een gouden kalf als afgodsbeeld maakten, ging hij de berg op om namens het volk vergeving te vragen.

Ook in het leven van Jezus zijn bergen belangrijk.

Toen Hij de mensenmassa zag, ging Hij de berg op. Daar ging Hij zitten met Zijn leerlingen om zich heen. Hij nam het woord en onderrichtte hen. (Matteüs 5:1-2).

Jezus doet hier hetzelfde als Mozes eeuwen eerder. Hij gaat de berg op. Maar waar Mozes zittend plaatsneemt om de wet te ontvangen, gaat Jezus zitten om de wet te onderwijzen. Maar Hij

begint niet bij de tien geboden, Hij laat weten hoe je gelukkig wordt in het koninkrijk van God:

Gelukkig wie nederig van hart zijn..., gelukkig de treurenden..., gelukkig de zachtmoedigen..., etc.

Zo werkt het in het koninkrijk van de hemel. Gelukkig ben je niet als je veel bezit hebt, maar als je nederig bent. Gelukkig ben je niet als je vreugdevol bent, maar als je verdriet hebt. Jij zult worden getroost.

Wat een hoop spreekt hieruit! Dit zijn helende woorden voor gebroken zielen. Want reken maar dat de Israëlieten verlangden naar de dagen van David en Salomo toen Israël nog een machtige natie was. Daarom knielden de meesten van hen aan de voeten van Jezus. Maar Gods Zoon beschrijft hier geen aards koninkrijk, maar het koninkrijk van de hemel.

Mozes deed dat trouwens ook. De regels en voorschriften die hij namens God doorgaf, wezen de weg naar God. Als Israël zich eraan hield, zou God hen zegenen en via hen de wereld. Helaas was de wet alleen niet voldoende. Niemand voor en niemand na Jezus was in staat om vrij te blijven van de zonde. Hoe kan dan worden voldaan aan wat de wet eist? Dat is de cliffhanger van het Oude Testament.

De mensen die naar Jezus luisteren op de berg horen ander onderwijs dan ze gewend zijn. Ze zien een leraar die met gezag spreekt, maar andere dingen lijkt te zeggen dan Mozes. Misschien wel mooiere dingen. Daarom zegt Jezus:

Denk niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen. Ik ben niet gekomen om ze af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen. (Matteüs 5:17)

De Israëlieten in de tijd van Jezus gingen gebukt onder de druk van de wet. Ze bleven hun rituelen eindeloos herhalen. De

Joodse leiders verzwaarden de last bovendien door regels te geven bovenop wat God al had opgelegd.

Als ik eerlijk ben ervaar ik zelf ook het juk van de wet. Ik ken de tien geboden, maar hoe vaak breek ik ze wel niet? Ik zeg dat ik van God houd, maar doe toch mijn eigen wil. Ik zeg dat ik van mijn naasten houd, maar ik doe hen tekort. Mijn lijst met zonden bevat waarschijnlijk meer woorden dan dit boek. Gods wet klaagt me aan. Wat zou ik graag willen dat die werd afgeschaft, zodat ik niet meer hoeft te voldoen aan waar God recht op heeft! De lat ligt te hoog. Ik kan er niet overheen springen.

Dan zegt Jezus dat deprimerende ‘Ik ben niet gekomen om de Wet of de Profeten af te schaffen.’ Ik moet dus nog steeds voldoen aan Gods standaard en ik weet dat ik dat niet kan.

Maar dan – eindelijk – de hoopvolle boodschap waar ik zo naar smacht: ‘Ik ben niet gekomen om ze af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen’. Jezus kondigt aan dat Hij namens mij de wet gaat vervullen!

Dit is wat Matteüs duidelijk wil maken zonder het expliciet te zeggen. Jezus is de Profeet die na Mozes zou komen. Hij is meer dan Mozes. Hij geeft niet alleen de wet, maar vervult die.

Wat betekent dat?

Als wij denken aan een wetboek, denken we misschien aan iets wat de overheid ons oplegt. In het wetboek van strafrecht staat bijvoorbeeld dat als je iets steelt, je een bepaalde straf krijgt. Maar eigenlijk is een wetboek een soort overeenkomst die we met elkaar hebben opgesteld: ‘Dit doen we wel, dat doen we niet. Doe jij dit, dan doe ik dat.’

Zo was het met Mozes en de wet ook. Het volk moest leren hoe ze met God moesten omgaan. Ze hadden vele generaties in Egypte doorgebracht, waren slaven geweest, gehersenspoeld en hadden de afgoden gediend van hun Egyptische meesters. God wilde hun God zijn. Vlak voor Hij hun de tien geboden geeft,

noemt Hij Israël zelfs Zijn kostbaarste bezit (Exodus 19:5). Hij koos Israël uit om Zijn zegen over de aarde te verspreiden. Maar dat was niet vrijblijvend. Ze moesten wel op de juiste manier met Hem omgaan.

Daarom onderwees Hij het volk via Mozes in Zijn wet. Maar regels zijn kil en koud. Je zou zelfs kunnen zeggen: regels zijn harteloos, ze hebben geen hart. Daarom zegt de Bijbel ook dat de wet niet in staat is om de mens te bevrijden van zonde (Romeinen 7). De wet legt de lat te hoog voor ons. Dus hoe kunnen wij dan voldoen aan de wet? Het antwoord is: dat kunnen we niet. Strikt genomen ben je reddeloos verloren.

Gelukkig biedt God een Plaatsvervanger aan. Door Zijn dood en opstanding vervulde Jezus de wet voor ons! We moeten in Hem geloven. Ik kan dat niet genoeg herhalen. In Hem geloven betekent dat we erop moeten vertrouwen dat Hij aanvult waar wij tekortkomen. Dat Hij voor ons de wet heeft vervuld.

Andere overeenkomsten tussen Mozes en Jezus

In de vier evangeliën vinden we nog meer bijzondere overeenkomsten tussen Mozes en Jezus. Sommige zijn interessant, maar klein. Andere hebben verstrekkende gevolgen.

Laten we beginnen met een paar kleine parallellen tussen Mozes en Jezus.

- Mozes en Jezus brachten een deel van hun tijd vastend door.
- Mozes verbleef veertig jaar in de woestijn. Toen God hem vroeg terug te keren naar Egypte, twijfelde hij. Jezus bracht veertig dagen door in de woestijn en werd aan het eind op de proef gesteld door de duivel.
- Mozes deed wonderen en tekenen, Jezus eveneens.
- Beiden bevrijdden hun volk. Mozes fysiek uit Egypte, Jezus geestelijk van de zonde.
- Beiden maakten een transfiguratie mee (ze zagen er tijdelijk anders uit). Mozes' gezicht straalde dagenlang nadat hij

God had gezien op de berg. Jezus werd voor de ogen van drie van Zijn discipelen helder als licht toen Hij op de berg een ontmoeting had met de al overleden profeten Mozes en Elia. Deze verschijning van Mozes gebeurde na zijn dood. Mozes werd na zijn sterven in de hemel opgenomen en leefde daar verder. Toen stond hij opeens voor Jezus. Later werd ook Jezus na Zijn sterven opnieuw door mensen gezien.

- Israël was vierhonderd jaar in Egypte geweest voordat Mozes op het toneel verscheen. Israël was vierhonderd jaar zonder profeten van God geweest voordat Jezus werd geboren.
- Mozes was zowel koninklijk (want geadopteerd door de farao) als slaaf (want een Hebreëër). Jezus was zowel koninklijk (want Gods Zoon) als slaaf (want een Jood onder Romeinse overheersing).
- Bij beiden is er sprake van brood uit de hemel. Bij Mozes kwam het manna veertig jaar lang iedere ochtend. Jezus voedde tweemaal duizenden mensen aan de hand van slechts enkele broden en vissen. Ook bij Hem kwam er steeds nieuw brood. Jezus noemde zichzelf zelfs: 'Brood uit de hemel'.
- Mozes bouwde de tabernakel, het draagbare heiligdom waarin God woonde, naar Gods ontwerp. Jezus is Gods heiligdom.
- Mozes stelde namens God het pesachoffer in. Jezus is het Pesachoffer (zie hoofdstuk 11)
- Mozes veranderde water in bloed, Jezus veranderde water in wijn.
- Mozes trouwde met Zippora, een niet-Joodse vrouw. Zij werd daardoor onderdeel van Gods volk en zo gold Zijn verbond met hen ook voor haar. Jezus trouwt met de Kerk. Dat zijn alle gelovigen, zowel degenen met Joodse wortels als niet-Joden. Zijn beloften gelden voor alle leden van de Kerk.

- Mozes liet namens God water uit de rots komen. Maar Jezus is het water uit de rots, het water dat leven schenkt.

Mozes en Jezus als middelaars

Bovenstaand lijstje is al indrukwekkend, maar ik wil nog een overeenkomst bespreken. Het is een ontroerend mooi verhaal. Ken je de scène in Exodus 32 waarin Mozes met God op de berg is? God geeft hem de wet en dat kost wat tijd. Mozes blijft lang weg. Erg lang. De Israëlieten raken in paniek en dwingen Mozes' broer Aäron een afgod te maken in de vorm van een gouden kalf. Dat was waarschijnlijk een afbeelding van de Egyptische godin 'Hathor', een vrouwelijk figuur met kenmerken van een stier. Ze is de godin van de hemel, van vrouwen en van vruchtbaarheid.

Ter ere van haar organiseren de Israëlieten een feest. Aäron probeert er nog een feest voor de God van Israël van te maken, maar dat mislukt. Wat volgt is een losbandig feest waarbij zo'n beetje alle tien de geboden van God worden overtreden.

Mozes krijgt er niets van mee, hij is hoog op de berg. God ziet het wel. En Hij is razend. Hij dreigt het volk uit te roeien en alleen met Mozes verder te gaan. (Overigens was ook Jozua – Mozes' latere opvolger – op de berg.) Mozes schrikt.

Hij weet dat God het volste recht heeft om het zondige volk van de aardbodem te vegen, maar doet een beroep op Gods grote naam:

Mozes probeerde de HEER, zijn God, milder te stemmen: 'Wilt U dan Uw toorn laten woeden tegen Uw eigen volk, HEER, dat U met sterke hand en grote macht uit Egypte hebt bevrijd? Wilt U dat de Egyptenaren zeggen: "Hij heeft hen bevrijd om hen in het ongeluk te storten, om hen in het bergland te doden en van de aarde weg te vagen"? Wees niet langer toornig en zie ervan af onheil over Uw volk te brengen!

Denk toch aan Uw dienaren Abraham, Isaak en Israël, aan wie U onder ede deze belofte hebt gedaan: "Ik zal jullie zo veel nakomelingen geven als er sterren aan de hemel zijn, en het hele gebied waarvan Ik gesproken heb zal Ik hun voor altijd in bezit geven." Toen zag de HEER ervan af Zijn volk te treffen met het onheil waarmee Hij gedreigd had.
(Exodus 32:11-14)

God bedenkt zich. Hij luistert naar Mozes. Mozes weet dat het volk op het nippertje is ontsnapt aan Gods toorn en daalt de berg af. Op dat moment is het feest nog in volle gang. Hij is woedend. Hij smijt de stenen platen – door God beschreven met de tien geboden! – kapot aan de voet van het stierenbeeld. De zogenaamde godin eindigt in het vuur en Mozes laat de Israëlieten water drinken dat is vervuild met de as van het afgodsbeeld. Aäron krijgt er verbaal flink van langs.

Niet iedereen stopt met 'feesten' en dan geeft Mozes zijn stamgenoten, de Levieten, de opdracht om door het kamp te trekken en mensen om te brengen. Het waren waarschijnlijk geen willekeurige mensen die ze tegenkwamen, maar alleen de mensen die buiten hun tenten doorgingen met zondigen. Nu Mozes met eigen ogen heeft gezien hoe diep het volk is gezonken, en hoe ze God hebben beledigd en in de steek hebben gelaten, weet hij dat hij opnieuw naar God moet gaan om vergeving te vragen. Hij lijkt zelfs niet helemaal zeker van de afloop:

De volgende morgen zei Mozes tegen het volk: 'U hebt zwaar gezondigd. Toch zal ik de berg op gaan; misschien kan ik de HEER ertoe bewegen u uw zonden niet aan te rekenen.' Hierop keerde hij terug naar de HEER.

'Ach HEER,' zei hij, 'dit volk heeft zwaar gezondigd: ze hebben een god van goud gemaakt. Schenk hun vergeving voor die zonde. Wilt U dat niet, schrap mij dan maar uit het boek dat U geschreven hebt.'
(Exodus 32:30-32)

'Wilt u dat niet, schrap mij dan maar uit het boek van het leven...' Heb je ooit zo'n ontroerend gebed gehoord? Mozes is als de advocaat in een rechtbank die weet dat zijn cliënten schuldig zijn en de doodstraf verdienen. Hij schreeuwt het uit: 'Wees genadig! Ja, ze zijn schuldig, maar vergeef hen! En als U dat niet wilt doen, geef mij dan de ultieme straf!' Mozes wil doen wat hij niet kan. Hij is bereid zijn plek naast God op te geven om het volk te redden. Doet hij dit uit liefde voor de Israëlieten? Ja, absoluut.

Maar meer nog doet hij dit uit ontzag voor God. Voor Zijn eer wil hij het volk redden. Anders zullen de andere volken Gods naam door het slijk halen. Uit liefde voor God en uit liefde voor de mensen biedt Mozes zichzelf aan als plaatsvervangend offer.

God voert Zijn plan niet uit. Hij besluit verder te gaan met de Israëlieten en niet opnieuw met Mozes te beginnen. Tegelijk accepteert Hij Mozes' aanbod niet. Mozes' naam blijft gewoon in het Boek van het Leven staan (God weet al wie Hem trouw zullen blijven door in Jezus te geloven en hun namen staan in het Boek van het Leven).

Waarom kan Mozes zich niet opofferen voor het volk en in hun plaats sterven? Omdat hij geen offer zonder gebrek is. We zagen het al eerder. Alleen een mens zonder zonde – een volmaakt offer – is als offer acceptabel voor God.

Mozes was een fantastische bemiddelaar tussen Israël en God. Net als Adam en Abraham had hij een bijzonder intieme band met de Schepper van hemel en aarde. Een relatie om jaloers op

te zijn. Maar zichzelf als offer aan God aanbieden was niet genoeg. Aan het einde van zijn leven is Mozes zich hier nog meer bewust van. Daarom zegt hij in zijn laatste toespraak zo nadrukkelijk dat er nog een Profeet moest komen, een die hem zou overstijgen.

Ik zal een Profeet voor hen doen opstaan uit het midden van hun broeders, zoals u. Ik zal Mijn woorden in Zijn mond geven, en alles wat Ik Hem gebied, zal Hij tot hen spreken.’ (Deuteronomium 18:18, HSV)

Deze Profeet was Jezus. Hij sloeg de brug tussen God en mens, de brug die niet kon worden geslagen door Mozes. Jezus bracht het offer dat Mozes niet kon brengen. En waar Mozes’ werk als middelaar stopte na zijn dood, gaat dat van Jezus door.

Wat moeten wij hier verder over zeggen? Als God voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn? Zal Hij, die Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar Hem omwille van ons allen heeft prijsgegeven, ons met Hem niet alles schenken? Wie zal Gods uitverkorenen aanklagen? God zelf spreekt hen vrij. Wie zal hen veroordelen? Christus Jezus, die gestorven is, meer nog, die is opgewekt en aan de rechterhand van God zit, pleit voor ons. (Romeinen 8:31-34)

Hoor de vreugde van Paulus als hij benadrukt dat wij een advocaat in de hemel hebben die dag en nacht voor ons pleit!

Zie hoe geweldig groot onze God is dat Hij in de persoon van Zijn Zoon een eeuwige Middelaar voor ons heeft aangesteld!

Proef Zijn onmetelijke liefde.

Voel Gods warmte voor jou.

Ruik de liefelijke geur van Christus.

Hij verruilde Zijn koninklijke kroon voor een doornenkroon zodat Hij waardig was om jouw zaak te bepleiten in de hemel.

Misschien is Mozes wel jaloers op ons omdat wij leven in het tijdperk na Jezus. Net als de andere mensen in de periode van

het Oude Testament kon hij alleen maar vooruitkijken naar de Profeet die was aangekondigd, een Profeet die groter was dan hij. Hij keek vooruit naar Zijn komst, maar wij kijken erop terug. Het geloof dat nodig is, is echter hetzelfde.

Door zijn geloof weigerde Mozes, toen hij volwassen werd, aangesproken te worden als zoon van een dochter van de farao. Liever werd hij even slecht behandeld als het volk van God dan dat hij vluchtig voordeel had bij de zonde; omdat hij uitzag naar de beloning waardeerde hij de smaad van Christus hoger dan de schatten van Egypte. (Hebreeën 11:24-26)

Ook al kende hij Jezus niet, toch geloofde Mozes in Hem, omdat God Zijn komst had beloofd. Hij legde de Egyptische, koninklijke gewaden af om zijn volk, de Israëlieten, uit naam van God te redden. Jezus liet Zijn kroon en Zijn koninklijke mantel achter in de hemel toen Hij naar de aarde kwam en mens werd om ons – uit naam van God – te redden en zo Zijn Vader in de hemel te verheerlijken.

Jezus zien in het leven van Mozes

Aan het eind van zijn leven vertelde Mozes aan het volk dat er ooit een profeet zou komen die hem zou overstijgen. Met name de evangelist Matteüs zag de parallellen tussen Mozes en Jezus, maar ook de andere schrijvers van de nieuwtestamentische boeken. Zo wordt beschreven dat:

- Mozes en Jezus aan een kindermoord ontsnapte;
- Mozes in een mandje werd gelegd en Jezus in een kribbe;
- Johannes de Doper in feite de laatste oudtestamentische profeet was. Jezus was de profeet die was voorspeld door Mozes.
- Mozes de wet doorgaf vanaf een berg en ook Jezus Zijn wet (nog hoger dan de wet van Mozes) onderwees vanaf een berg.
- Jezus de vervulling van de wet was. Hij bracht het offer waar de wet van God om vraagt en koopt ons zo vrij.

De allerbelangrijkste overeenkomst is dat Mozes en Jezus middelaars zijn. Mozes voor Israël, Jezus voor alle mensen. Nadat het volk ontrouw is door een gouden stierkalf te maken, springt Mozes in de bres voor hen om vergeving te krijgen van hun grove zonde. Hij biedt zichzelf zelfs aan als plaatsvervangend offer.

God waardeert het heel erg, maar kan het offer van Mozes niet aannemen. Hij is zelf ook niet zonder zonde en kan dus niet namens de andere mensen sterven. Jezus is echter zondevrij en daarom kan Hij wel als schuldoffer fungeren. Mozes geloofde in deze beloofde Profeet, de Zoon van God, die zou doen wat hij niet kon. Mozes legde de Egyptische, koninklijke gewaden af om zijn volk, de Israëlieten, uit naam

van God te redden. Jezus liet Zijn kroon en Zijn koninklijke mantel achter in de hemel toen Hij naar de aarde kwam en mens werd om ons – uit naam van God – te redden en zo Zijn Vader in de hemel te verheerlijken.

Blijf bij ons

We hebben een boeiende ontdekkingsreis gemaakt door de boeken van Mozes. Ik heb er zoveel van geleerd. Dat Jezus met Mozes sprak bij de brandende struik, dat Isaak het offer wilde brengen dat alleen Jezus kon brengen, dat Hij de geestelijke Rietzee openlegt voor ons...

In het volgende deel van 'Jezus in het Oude Testament' wil ik je meenemen door de historische en profetische boeken. Dan kijken we naar hoe Jozua de Engel van de Heer ontmoet en hoe Jezus ons Zijn koninkrijk binnenleidt zoals Jozua Israël naar het beloofde land bracht. We onderzoeken de overeenkomsten tussen koning David en Jezus en leggen de profetieën over de Messias onder de microscoop. Ik kan niet wachten!

We begonnen onze reis op de weg naar Emmaüs, waar Jezus voor Kleopas en zijn vriend het Oude Testament opende (Lucas 24). Hij wees hun aan waar ze Hem hadden kunnen zien. We hebben het toen niet gehad over hoe het verhaal afliep.

Het tweetal begon te begrijpen wat de onbekende Man vertelde. Het werd steeds duidelijker voor ze dat de Christus inderdaad moest lijden en sterven om de overwinning te behalen. Het vreemde is dat ze Jezus, ondanks al dit onderwijs, nog niet herkenden. Ze wisten niet dat de Zoon van God naast hen liep naar wie het hele Oude Testament vooruitwijst.

Toen ze in Emmaüs aankwamen deed Jezus alsof Hij verder wilde lopen. Maar de mannen wilden Hem nog niet laten gaan. Hij had hun weer hoop gegeven. Dus spraken ze drie woorden die als een prachtig gebed kunnen worden uitgelegd.

'Blijf bij ons.'

Blijf bij ons. Dat is aan het einde van onze reis door de boeken van Mozes ook mijn gebed voor jou en mij: 'Here Jezus, blijf

nog even bij ons. Eet met ons. Vertel ons meer. Open onze ogen, opdat we U zullen zien zoals U werkelijk bent.’

Hoe mooi is het als je regelmatig maaltijd kunt houden met Jezus, dat je naar Hem kunt luisteren en dat je bij Hem neer kunt leggen wat je bezig houdt!

Even terug naar de eetkamer in Emmaüs. De ogen van de mannen keken wel naar Jezus, maar ze zagen Hem niet. Ze herkenden Hem niet. Tot het moment dat Jezus het brood zegende en brak. Jezus moet hun onderweg hebben verteld over hoe Zijn lichaam gebroken moest worden en hoe dat aan het kruis was gebeurd. Dat dat precies was zoals al was aangekondigd in de boeken van Mozes en de Profeten.

Jezus trok het brood uit elkaar en de ogen van Kleopas en zijn vriend gingen open. Ze zagen Hem. Niet een willekeurige man die toevallig veel inzicht had in het Oude Testament. Nee, ze zagen Jezus Christus, de Messias, de laatste Adam, de ark van Noach, de ram die Isaak redde, de ladder van Jakob, de bruidegom van Lea, de Redder van Jozef en de wereld, het Lam van God, de Profeet die na Mozes zou komen, de ware tabernakel, de Zoon van God... Ze herkenden wie Hij werkelijk was.

Het was ook op dat moment dat Jezus aan hun zicht werd onttrokken. Hij had uitgelegd wie Hij was, ze hadden het begrepen en ze hadden Hem gezien. Echt gezien. Nu wilden ze nog maar een ding: van Hem vertellen en dus liepen – of renden – ze de elf kilometer terug naar Jeruzalem.

Terwijl ze aan Jezus’ leerlingen vertelden wat er was gebeurd, verscheen Jezus opnieuw. De aanwezigen schrokken en Jezus vroeg iets te eten zodat ze konden zien dat Hij geen geest was. Daarna zei Hij:

‘Toen Ik nog bij jullie was, heb Ik tegen jullie gezegd dat alles wat in de Wet van Mozes, bij de Profeten en in de Psalmen over Mij geschreven staat in vervulling moest gaan.’ Daarop maakte Hij hun verstand ontvankelijk voor het begrijpen van de Schriften. (Lucas 24:44-45)

Ook Jezus’ leerlingen hadden Zijn inzicht nodig om de Schriften (het Oude Testament) te kunnen begrijpen. Wij ook. De Bijbel is geen makkelijk boek. Het is geschreven in een taal en een cultuur die niet de onze is. We hebben Gods bovennatuurlijke inzicht nodig om te zien hoe de hele Bijbel naar Jezus wijst.

God wil ons dat graag geven en Jezus is de sleutel tot het begrijpen van de Bijbel. Als je Gods Woord niet begrijpt en het net als ik moeilijk vind: dat is niet erg. Bid dat Jezus nog even bij je blijft en dat Hij je ogen opent om Hem te zien op elke pagina van de Bijbel en je het helpt om het te begrijpen.

Hulp nodig bij Bijbellezen?

Download dan gratis het Bijbel in 1 Dag-starterspakket via: <https://jan-heijnen.nl/1dag>. Hier vind je:

- * Het gratis e-book 'De Bijbel in 1 Dag' (ook verkrijgbaar als paperback);
- * Een pdf met de tijdlijn van de Bijbel: de zes fasen van het verhaal van God en mens;
- * Het gratis e-book 'Het Evangelie in 1 Avond' (alleen digitaal);
- * De podcast 'De Bijbel in 1 Dag'
- * Gratis nieuwsbrief met artikelen die helpen bij het lezen, begrijpen en geloven van de Bijbel.

Daarnaast is het mogelijk om een e-mailcursus te volgen die je meeneemt door de hele Bijbel. Kijk daarvoor: op <https://jan-heijnen.nl/bijbel2jaar>. Nadat dit boek is verschenen, komen er nog meer e-cursussen die je helpen om de Bijbel te lezen.

Wil je nog meer investeren in je geloofsleven? Overweeg dan mee te doen met een Bijbel in 1 Dag-seminar. In 1 dag (van 9.30-16.00 uur) nemen we dan in vogelvlucht de hele Bijbel door. Meer informatie: <https://jan-heijnen.nl/seminar>.